

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 12. JULIJA 1979

ŠTEVILKA: 25 • LETO: XXVIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odklikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

PROIZVODNJA V JUNIJU POD PLANOM

V mesecu juniju je bila za marec načrtovana druga letos najvišja skupna in gotova proizvodnja, vendar ni bila dosežena. Pri skupni proizvodnji smo dosegli 92,1 %, kar je slabše kot v marcu, medtem ko je bila gotova proizvodnja z 38.757 tonami ali 95,7 % gospodarskega načrta na drugem mestu v letošnjem letu. Odpreme za prodajo pa je bilo celo 39.040 ton. Stanje v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela je bilo naslednje:

TOZD PLAVŽ

Na obeh plavžih so bili v mesecu juniju doseženi slabši proizvodni rezultati. Na plavžu št. 2 je bilo treba odstreliti naslednje, v vsipu je bila večja količina kvaliteto slabše železove rude iz Tomašice in mlini za mletje uvožene železove rude ter kolesa so bili v slabem stanju. Sorazmerno nižji proizvodnji je bila

tudi specifična poraba vsipnega koksa višja in sicer 689 kg na tono grodlja. To je za 54 kg na tono več kot je bil dosežek v maju in za 39 kg na tono nad načrtovano količino.

TOZD JEKLARNA

Jeckarna je v juniju precej zaostala za gospodarskim načrtom in operativnim programom predvideno

skupno proizvodnjo. V martinarni so bile težave zaradi daljše okvare dveh livnih žerjavov, razen tega so bili tudi povprečni časi trajanja šarž zaradi raznih vzrokov daljši kot normalno. V elektro jeckarni je bilo preveč zastojev in teže nekaterih šarž so bile premajhne. Poleg tega je bilo nekaj več izmečka zaradi zgrešenih kemičnih analiz šarž in odpisov proizvodnje neustrezne kvalitete dinamov jekel.

Pri vlivanju jekel dinamov kvaliteta je bila situacija nekoliko boljša kot v maju, vendar še ne dobra. Skupno je bilo naročenih 784 blokov (112 šarž) in odlihtih 64 (98 šarž) ali 81,6 % (v maju 70,2 %).

Pri izpolnjevanju kvalitete asortimenta je martinarna izdelala 89,4 % po programu naročenih šarž in elektro jeckarna 85,5 %. Ob upoštevanju dogovorjenega tehnološkega rizika 5,0 % v martinarni in 6,0 % v elektro jeckarni, je bilo v prvi 5,6 % in v drugi 8,4 % zgrešenih šarž. V martinarni je bila situacija v primerjavi z majem za 1,1 % slabša in v elektro jeckarni za 2,8 % boljša.

TOZD LIVARNA

Ta temeljna organizacija je z gospodarskim načrtom predvideno količino dosegla. Zunanji naročnikom je bilo odpremljeno skupno 33,6 ton jeklenih odlitkov.

(Nadaljevanje na 7. strani)

(Nadaljevanje na 3. strani)

PONVIČNA METALURGIJA JE NA POHODU

V maju in juniju sta bili v Ljubljani dve predavanji tujih strokovnjakov, nemških in švedskih, o ponvični metalurgiji. Čeprav je bil namen predavanj prodajati naprave in kalcijilicij, ki ga pri tem rabimo, je vseeno prav, da povemo nekaj o tej tehnologiji, še posebno zato, ker bi jo že danes koristno rabili.

O ponvični ali sekundarni metalurgiji, kakor jo tudi imenujemo, govorimo takrat, kadar jeklo, ki je v ponvici še dalje obdelujemo tako, da se v njem vršijo pomembne metalurške reakcije, kakor dezoksidacija, odžveplanje, spreminjanje sestave in oblike vključkov, lahko tudi nažveplanje, legiranje s svincom in podobno. S tako obdelavo dobi jeklo posebne lastnosti, vrednost jekla pa se je v kvalitetnem pogledu dvignila. Takšno jeklo je torej boljše od jekla, ki je izdelano po običajnem postopku.

Doslej smo bili navajeni, da je jeklo narejeno ko ga odlujemo v ponvico in ga v njej končno dezoksidiramo. Pri ponvični metalurgiji pa lahko odlujemo jeklo iz peči preje preden je po naših sedanjih pojmih narejeno. Predvsem ga lahko izpu-

stimo z višjim žveplom, saj žveplo lahko mnogo bolj učinkovito odstranimo v ponvici s tako imenovano sekundarno obdelavo jekla (primarno obdelavo jekla smo izvršili v peči).

(Nadaljevanje na 7. strani)

OSEBNI DOHODKI V JUNIJU

Večletni podatki kažejo zmanjševanje osebnih dohodkov v juniju. Izjema je bilo lansko leto, ko smo s povečanjem osnovnih vrednosti kategorij dosegli 2,2 % večji osebni dohodek kot v maju. Letošnji junjski osebni dohodek je za 3,5 % manjši od majskega. Brez povečanja osnovnih vrednosti kategorij bi bilo zmanjšanje v lanskem juniju izdatnejše kot letos.

Z delovno učinkovitostjo v juniju nikakor ne moremo biti zadovoljni. Z normo in premijami merjen učinek znaša 35,3 % na osnovo in je za več kot pol odstotka manjši kot v maju, stimulacija za produktivnost pa je manjša za 0,8 % in je ta mesec krepko pod povprečnim doseganjem. Padec je pojasnjen s tem, da predvsem tri proizvodne TOZD (Plavž, Jeckarna in Valjarna žice in profilov) še

daleč niso dosegle pričakovanih rezultatov, znižanje učinkovitosti pa se izkazuje tudi pri storitvenih TOZD in delovnih skupnostih. Omenjene TOZD in delovne skupnosti zaposlujejo več kot 60 % delavcev Železarne, zato sta seveda skupna učinkovitost in skupni osebni dohodek manjši od povprečja prejšnjega meseca.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V TOZD HV BELA BLIZU 9.000 TON ODPREME

V juniju so delavci v TOZD Hladna valjarna Bela dosegli zelo dobre proizvodne rezultate, rekordne dosežke pa v mejah ali celo nad količinami, predvidenimi s srednjeročnim planom.

Oprema se je z 8.936 ton močno približala meji 9.000 ton. Rekordna je bila tudi skupna končna proizvodnja 8.347 ton. Rekordna in precej nad planom je bila tudi proizvodnja (2708 ton) in odprema (2.801 ton) dinamov jekel. Glede na prejšnjo problematiko s preskrbo za vložkom nerjavnih jekel, je zadovoljiva tudi odprema teh jekel, ki znaša v juniju 337 ton.

Doseženi rezultati so rezultat dobre preskrbe TOZD HVB z dinamom toplo valjanimi trakovi, zadostno število transportnih sredstev za odpremljanje izdelkov in dobrega ter vestnega dela vseh delavcev v TOZD, ki so z delom v prostih dnevih reševali nemočen potek proizvodnje, kajti pomanjkanje vložka v predhodnih mesecih je pustilo velike praznine v medfaznih zalozhah.

Z rezultati doseženimi v juniju je presežena tudi planska skupna proizvodnja in odprema za prvo polletje 1979.

Vsem sodelavcem v TOZD Hladna valjarna Bela iskerno čestitamo!

PRODAJA V JUNIJU IN V PRVEM POLLETJU

V juniju smo s prodajo 39.738 ton naših izdelkov in z realizacijo storitvenih TOZD ostalo realizacijo in realizacijo TOZD Kovinoservis dosegli 583 milijonov din celotne realizacije. Količinsko smo za 2 % zaostali za planom, ker pa je povprečna prodajna cena za 6 % višja od planirane, smo v juniju za 4 % ali 24,3 milijone din presegli planirano realizacijo. Letošnja junjska prodaja je količinsko za 2 %, vrednostno pa kar za 31 % preseгла lansko.

Sedem TOZD ni doseglo planirane količine za mesec junij, najbolj pa zaostaja TOZD Valjarna žice in profilov in sicer za 27 %. Zaradi dosežene višje prodajne cene od planirane pa vrednostno za planom zaostaja le TOZD Livarna, Valjarna žice in profilov in Hladna valjarna Bela. V TOZD Hladna valjarna Bela je vzrok za zaostanek v nižji prodajni ceni od planirane.

Kumulativni podatki o prodaji kažejo, da smo v prvem polletju le-

tošnjega leta s prodajo 226.273 ton naših izdelkov za 3 % zaostali za planirano količino. S to prodajo smo ustvarili 2.998 milijonov din osnovne realizacije, ta pa se je z realizacijo storitvenih TOZD in ostalo realizacijo ter realizacijo TOZD Kovinoservis povečala za 86 milijonov din. V skupni vrednosti smo v prvih šestih mesecih zaostali za planom za 97 milijonov din ali 3 %.

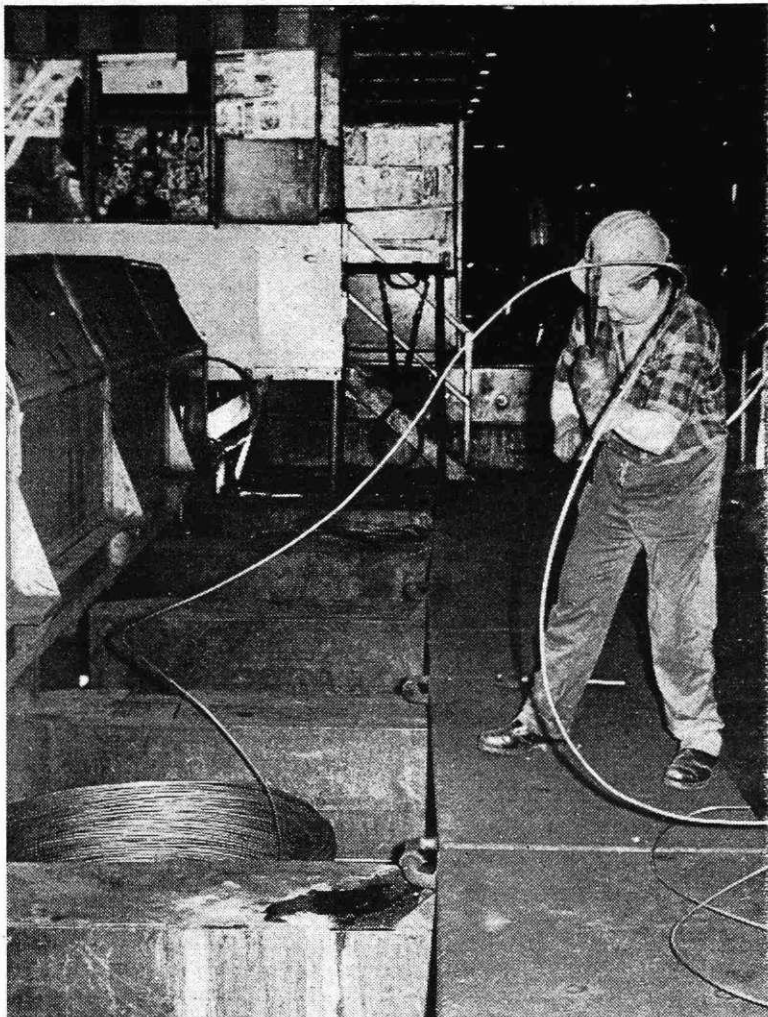
(Nadaljevanje na 8. strani)

182 NOVIH STROKOVNIH DELAVCEV

V petek, 29. junija, je 182 učencev in slušateljev ob delu v strokovnih šolah Železarskega izobraževalnega centra zaključilo šolanje. Večina učencev, posebno pa še tisti, ki so se šolali ob delu, je uspešno opravilo tudi zadnjo preizkušnjo — diplomu.

Tega izpita je bilo oproščenih 26 učencev in slušateljev. Ti so zaključili zadnji letnik z odličnim uspehom. Med njimi so bili najbolj uspešni slušatelji v delovodski šoli, saj jih je bilo kar 16, ki jim diplome ni bilo potrebno opravljati. To je še en dokaz kako pomembna je pravilna kadrovska izbira in testiranje pred pričetkom šolanja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V valjarni žice

»DELAVCI SO OSEBNO IN VZAJEMNO ODGOVORNI ZA VESTNO IZPOLNJEVANJE DELOVNIH OBVEZNOSTI V DELOVNEM RAZMERJU«

Tako piše v zakonu o združenem delu in tako smo odgovornosti za delovne obveznosti opredelili tudi v naših samoupravnih splošnih aktih in tako vsako leto konkretno opredeljujemo delovne obveznosti, ki izhajajo iz delovnega razmerja v letnih planih. Žal pa že dalj časa na različnih sestankih in sejah poslušamo ali beremo v zapisnikih o upadanju discipline in slabšanju odnosa do dela in odnosa do delovnih naprav in to ne samo v posameznih sredinah, temveč na celotnem območju Železarne.

V take ugotovitve samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij ne bi smeli dvomiti, čeprav pa bi jih težko posploševali na vse delavce in vsa delovna okolja. Mnogi delovni rezultati kažejo tudi nasprotno, da delavci presegajo planirane obveznosti, da skrajšujejo planirane roke za izdelavo posameznih nalog in podobno. Za vse te pozitivne primere bi lahko rekli, da so delavci zanje dobro motivirani, da so pogojeni z dobro organizacijo dela in dobrim vodenjem, večkrat pa tudi ustrezno stimulirani. Na žalost pa smo ljudje pač taki, da se hitreje navzemamo slabih navad in vzorov, kakor dobrih in zato se tudi pogosteje srečujemo z navedenimi negativnimi pojavi.

Ob takih ugotovitvah se običajno zadovoljimo s sklepom iz našega »železnega repertoarja« — zaostri odgovornost delavcev in neposrednih vodij dela, čeprav se bolehanje za temi »boleznimi« pojavlja bolj ali manj v vseh sredinah in na vseh nivojih, kakor pravimo. Ta pojav je bolj ali manj prisoten tako v službah, ko včasih nekateri odgovorni delavci ne vedo kaj početi, do proizvodnih in vzdrževalnih temeljnih organizacij združenega dela, in to ne samo pri delavcih in neposrednih vodjih dela, temveč tudi pri tistih, ki imajo posredni vpliv na boljše ali slabše delo in delovne rezultate. In kar je pri tem najbolj pomembno, nedelo in neodgovornost se kaj hitro razpase na vsa območja. »Zakaj bi jaz, če oni ne delajo«, je znana krilatica.

Vse to bolj ali manj vsi čutimo in vemo, da pa vendar se največkrat zadovoljujemo le s suhoparnim sklepom, kateremu pa običajno ne sledi organizirana in zavestna družbenopolitična in samoupravna akcija. Ob takih ugotovitvah bi morali mobilizirati vse zavestne socialistične sile — družbenopolitične organizacije, samoupravne organe, strokovne službe in druge — da bi se z organizirano akcijo spopadli s temi pojavi. Pa ne samo z besedami, vsa ta armada zavestnih socialističnih sil bi morala s svojim lastnim zgledom in ravnanjem začeti spreminjati stvari. Tako pa se nam včasih dogaja, da so nas polna usta discipline, reda in odgovornosti, v praksi, v vsakdanjem življenju pa delamo povsem drugače.

Pri vseh teh vprašanjih ne bi smeli pozabljati, da je krepitev materialne osnove pogoj za ohranitev in razvoj socialistične družbe ter socialističnih samoupravnih odnosov, osnova za zadovoljevanje osebnih in družbenih potreb, osnova za razvoj in krepitev odločanja delavcev o delu in o pogojih in rezultatih njihovega dela. Taki pojavi — upadanje discipline in slabšanje odnosa do dela in delovnih naprav — pa nam nažirajo našo materialno osnovo, našo lastno eksistenco in naš razvoj. O tem in tako bi morali bolj prodorno spregovoriti.

V TOZD VZDRŽEVANJE SO ANALIZIRALI DELO IN STANJE

V vseh sedmih obratih TOZD Vzdrževanje so organizirali sestanke, na katerih so bili prisotni člani zveze komunistov, vodje obratov in vodja TOZD z namenom, da analizirajo delo, problematiko, uspehe in neuspehe TOZD Vzdrževanje po enem letu delovanja kot samostojne temeljne organizacije združenega dela. Povod za te sestanke so bili tudi pogostni izgovori proizvodnih TOZD, da zaradi slabega ali neuspešnega dela vzdrževalnih TOZD ne dosegajo svojih planskih nalog.

Ugotovitve so strnili na konferenci zveze komunistov, kateri so prisostvovali tudi člani izvršnega odbora osnovne organizacije zveze sindikatov TOZD. Le-te so strnili v naslednje ugotovitve:

Na področju vzdrževanja delovnih naprav delujejo tri temeljne organizacije združenega dela: TOZD

Vzdrževanje, TOZD Remontne delavnice in TOZD Strojne delavnice. Vsaka izmed teh temeljnih organizacij ima v skladu s poslovnim predmetom, opredeljenim v statutu, svoje pravice, dolžnosti in odgovornosti.

Sedanja organiziranost omogoča pospešen razvoj vzdrževalnih dejav.

(Nadaljevanje na 7. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

Živo delo (vrsta pet v strukturi OD) kaže večjo udeležbo v celotnem OD kot v maju, vendar je ta podatek zelo variabilen, kar nam kažejo nižji absolutni zneski vseh postavk živega dela. V celoti moramo povečanje udeležbe živega dela pripisati zmanjšanju OD za delo v posebnih časovnih pogojih dela, katerega udeležba je padla za več kot dva odstotka. Tolikšen je bil v maju vpliv praznične pribitke in nadomestila za praznik tistim delavcem, ki so na praznik delali. Tako odpade v juniju na delavce le 344 din OD za posebne časovne pogoje dela, v predhodnem mesecu pa je ista postavka znašala 523 din.

V juniju je povprečni osebni dohodek manjši od majskega za 258 din. Brez nadomestil za bolezensko odsotnost je razlika med obema osebnima dohodkoma 300 din, kar 42 din na osebo odpade v juniju več na nadomestilo za bolezensko odsotnost. Število ur bolezenske odsotnosti znaša ta mesec 8,4 % v skupnem številu plačanih ur. Tako visokega odstotka bolezenske odsotnosti nekaj let nazaj ni bilo. Tolikšna odsotnost se seveda močno odraža v osebnem dohodku. Povprečni osebni dohodek 7.183 din smo dosegli s 188,3 plačanimi urami na osebo. Če ne bi bilo nobene bolezenske odsotnosti, bi pri isti višini osebnega dohodka za živo delo zaslužili osebni dohodek 7.182 din — to je le dinar manj. Seveda pa se posledice velike bolezenske odsotnosti kažejo predvsem v proizvodnih rezultatih.

Osební dohodek za junij v višini 7.183 din je manjši od kumulativnega osebnega dohodka za letošnje leto. Doslej je bil vsak mesečni znesek višji od dosežene kumulativne. Število plačanih ur je bilo manjše le v februarju, osebni dohodek na zaposlenega pa je bil manjši januarja in februarja. Preračunano na 182 ur je bil manjši osebni dohodek le januarja, ko je bila vrednost osnovnega vrednotenja del na nižji ravni, sicer pa bi junij zaostajal tudi za tem mesecem. Kljub vsem naštetim zaostajanjem pa je višina junijskega osebnega dohodka na zaposlenega iznad planiranega zneska 6.954 din, uporabljena sredstva za osebne dohodke pa so glede na nižje število zaposlenih manjša od planirane mesečne porabe.

Življenjski stroški v letošnjem letu še naprej nezadržno naraščajo. Zavod za statistiko SR Slovenije je ocenil, da so življenjski stroški letošnjega junija za 25,4 % večji kot junija lani, v primerjavi z decembrom pa znaša povečanje 13,1 %. Če je osnova primerjave junij 1978, tedaj je naš osebni dohodek bolj porastel od življenjskih stroškov, računano na osnovo celega leta 1978 pa so življenjski stroški nekoliko hitreje napredovali.

Najslabšo učinkovitost je v juniju dosegla TOZD Jeklarna. Do izvršitve operativnega plana proizvodnje ji je manjkalo kar nekaj ton jekla. Z normo in premijo merjena učinkovitost v povprečju ni dosegla niti 30 %, prav tako pa je bila stimulacija za produktivnost le 4 %. Skupaj z znatno manjšimi dodatki za časovne pogoje dela je nizka učinkovitost največji razlog za 8,6 % manjši osebni dohodek kot v maju.

Absolutno in relativno največje nazadovanje pa se kaže pri TOZD Plavž, vendar je kljub temu učinkovitost njenih delavcev ostala na višji ravni kot v Jeklarni, saj so s premijo in normo merjeno učinkovitost dosegli s povprečno 34 %, stimulacija za proizvodnjo pa s 5 %, pri čemer je prvi odstotek manjši od majskega za šest, drugi pa za tri. Tudi v tej TOZD dodatki na posebne časovne pogoje močno nihajo glede na praznične dni, zato je padec osebnega dohodka v juniju še znatno bolj izrazit kot izhaja iz kazalcev učinkovitosti. Manjši je kar za 1.009 din na zaposlenega ali za 13 %.

Izrazitih povečanj osebnega dohodka v juniju ni beležila nobena TOZD. Se najbolj so napredovali osebni dohodki v TOZD Kovinoservis in sicer za 4 %, kar gre predvsem na račun znatno večjega preseganja norm. Poleg Kovinoservisa so nekoliko bolj porasli osebni dohodki le še v TOZD Profilarna — za 3,8 %. V nekoliko večjem številu ur so delavci te TOZD proizvedli precej več ton kot v predhodnem mesecu, zato je njihova učinkovitost po obeh merilih večja.

Slabi proizvodni rezultati glavne proizvodne verige se v juniju ne bi smeli ponoviti. Če bo doseganje v teh TOZD vsaj takšno, kot je bilo v juniju v TOZD hladne predelave, bo v juliju povprečni osebni dohodek večine delavcev vsaj malo večji. Pričakujemo lahko povečanje deleža stimulacije za produktivnost, več bo nedeljskega in praznične pribitke ter nenadnje, tudi število plačanih ur na zaposlenega se bo verjetno povečalo.

Primerjava ur in zaslužkov

Obdobje	ur/os	din/uro	din/os	din/182 ur	% ur	Ind. OD 1.78 = 100
I 1976	189,0	22,37	4.227	4.071	31,9	70,1
I 1977	189,6	25,86	4.904	4.707	33,0	81,3
I 1978	188,9	31,94	6.034	5.813	34,6	100,0
junij	187,2	30,65	5.739	5.578	34,9	95,1
I-VI 1978	187,3	28,45	5.330	5.178	34,8	88,3
jan. 1979	192,2	35,12	6.750	6.392	32,7	111,9
februar	179,1	39,17	7.016	7.129	33,7	116,3
marec	191,9	38,79	7.443	7.060	34,8	123,4
I-III	187,7	37,66	7.071	6.854	33,7	117,2
april	190,3	38,78	7.381	7.058	34,2	122,3
maj	190,1	39,15	7.441	7.125	36,0	123,3
junij	188,3	38,14	7.183	6.941	35,3	119,0
I-VI	188,7	38,18	7.203	6.949	34,5	119,4

P. R.

STRUKTURA OSEBNEGA DOHODKA ZA MESEC JUNIJ 1979

Vrsta izplačila	znesek OD v din	din na zaposl.	din za 182 ur	Struktura OD v %	20=100	17=100
1. Osnovni OD	25.566.510	3.823	3.694	53,2	54,9	
2. Učinek	9.014.655	1.348	1.303	18,8	19,4	
3. Stim. za prod.	1.426.660	213	206	2,9	3,1	
4. Oc. del. prip.	3.318.427	496	479	6,9	7,1	
5. Skupaj 1-4	39.326.252	5.880	5.682	81,8	84,5	
6. Dod. za del. d.	1.944.789	291	281	4,1	4,2	
7. Sobotni dopust	426.984	64	62	0,9	0,9	
8. Skupaj 5 + 6 + 7	41.698.025	6.235	6.025	86,8	89,6	
9. Nočni dodatek	1.289.448	192	185	2,7	2,8	
10. Nedeljski prib.	439.596	66	64	0,9	0,9	
11. Nadurni prib.	537.992	86	83	1,2	1,2	
12. Skupaj 9-11	2.303.036	344	332	4,8	4,9	
13. Otežk. dodatek	572.205	86	83	1,2	1,2	
14. Ost. dod., dopl.	412.098	62	60	0,8	0,9	
15. Skupaj 8 + 12 do 14	44.985.364	6.727	6.500	93,6	96,6	
16. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	1.577.546	236	228	3,3	3,4	
17. Skupaj 17 + 18 OD iz sredstev TO	46.562.910	6.963	6.728	96,9	100,0	
18. Nadom. OD za bol. ods. nad 30 dni	1.414.301	212	205	3,0	3,1	
19. Ost. ref. OD	56.395	8	8	0,1	0,1	
20. Izpl. neto OD	48.033.606	7.183	6.941	100,0	103,2	

182 NOVIH STROKOVNIH DELAVCEV

(Nadaljevanje s 1. strani)

brazevali ali pa so neposredni kandidati za takšno delo. Le manjše število delavcev je bilo samoplačnikov, to je tistih, ki so se šolali na lastno željo in niso bili vezani na delovno organizacijo.

Solanje je zaključilo: — 10 učencev šolo za metalurške delavce — 66 učencev poklicno kovinarsko, metalurško in elektro šolo, od tega:

- 20 strojnih mehanikov
- 9 kovinostugarjev
- 1 reskalec
- 5 orodnih ključavničarjev
- 5 vodovodnih inštalaterjev
- 4 ključavničarji varilci
- 22 obratovnih elektricarjev
- 64 učencev in slušateljev metalurške in strojne tehniške šole
- 42 slušateljev metalurške in strojne delovodske šole

To je bila že 39. generacija, ki je zaključila solanje na Železarskem izobraževalnem centru od ustanovitve leta 1938. Tako se je do sedaj skupno izšolalo že 4010 strokovnih delavcev ozkega in širokega profila. Res je, da so nekateri absolventje vsteli dvakrat, ker so se šolali za dva poklica. Vendar pa števila dovolj nazorno pove, koliko kvalificiranih delavcev iz naših šol je v delovnih organizacijah doma in v inozemstvu.

Število poklicev, za katere se šolajo v Železarskem izobraževalnem centru, se stalno povečuje. V centru poizkušajo slediti sodobnemu utripu tehnike. Programi se spreminjajo iz leta v leto. Smer študija prilagajajo potrebam delovnih organizacij, oziroma bodočim potrebam, katere načrtujejo posamezne delovne organizacije. Tako so v tem šolskem letu že zaključili solanje učenci, ki se bodo zaposlili v bodoči orodjarni tovarni verig v Lescah. Se pomembnejše pa je, da so že pričeli s po-

ukom na tehniški šoli za opravljanje in rokovanje z visoko produktivnimi obdelovalnimi stroji. Skupina sedanjih absolventov je že imela izbirni predmet: orodja za množinsko obdelavo. Te stroje so pričeli uvajati v vsa večja podjetja, ki proizvodne dele izdelujejo v večjih ali manjših serijah. Za delo na teh strojih je potrebno imeti programe. Za izdelavo programov pa so se usposabljali pri tem predmetu. S tem so na centru dosegli, da so izšolali delavce za opravljanje določenih nalog prej, preden so dobili stroje, na katerih bodo delali in za katere bodo pripravljali ustrezne programe.

Bodoči program srednjih šol bo še bolj v smeri širokega osnovnega znanja in ožje specializacije za določena dela in opravila. Ker pa se tehnologija zelo hitro spreminja, je široko osnovno znanje dober porok, da se bo sleherni zelo hitro prilagodil novim zahtevam.

Ni konec učenja po sprejemu diplome, temveč je to le pričetek učenja v neposredni praksi, kjer se človek srečuje z vedno novimi problemi. Zato je stalno učenje edini porok dobremu počutju na delovnem mestu.

Sg.

Železarski globus

INDONEZIJA

Na zahodnem delu otoka Java gradi indonezijska železarska družba Krakatau Steel največji obrat na svetu za proizvodnjo železove gobe, v katerem je bodo letno izdelali 2,3 milij. ton. Proizvodni postopek bo mehiški HyL in večji del proizvodne železove gobe bo namenjen izvozu. Potencialni kupci so tudi zahodnoevropske elektro jeklarne.

S tovarniške konference osnovnih organizacij zveze sindikatov

Kljub temu, da smo sredi dopustniškega obdobja, bo na zborih delavcev oziroma na sestankih samoupravnih delovnih skupin v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih v tem, predvsem pa v naslednjem mesecu avgustu, potekala razprava o nekaterih temeljnih gradivih za nadaljnje oblikovanje planskih dokumentov. Sektor za ekonomiko je te dni razposlal delavskim svetom v TOZD in delovnih skupnostih, ki bodo vodili razpravo, strokovno analizo izvajanja sedanjega srednjeročnega načrta 1976-1980 in iz tega izhajajoče razvojne možnosti za naslednje srednjeročno obdobje 1981-1985 na nivoju delovne organizacije Železarna. Enaka gradiva so izdelana tudi za vse TOZD in delovne skupnosti, vključno s smernicami za izdelavo planov TOZD in delovnih skupnostih ter elementi za oblikovanje samoupravnega sporazuma o temeljih plana Železarna za obdobje 1980-1985. Po končani razpravi bo izveden postopek za usklajevanje ugotovitev in pripomb v razpravi in na osnovi tega se bodo oblikovali nadaljnji planski dokumenti, ki jih zahteva zakon o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SRS.

Ob tem je prav, da pogledamo, kakšne pravice in dolžnosti v zvezi s planiranjem opredeljuje zakon o združenem delu v 24. členu.

Delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela samoupravnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih imajo pravico in dolžnost, da planirajo družbeni in materialni razvoj svojih organizacij oziroma skupnosti. S planiranjem usklajujejo odnose v družbeni reprodukciji, zlasti pa odnose pri pridobivanju dohodka, razpolaganju z dohodkom in uporabi sredstev ter določajo pogoje za razvoj materialne osnove dela ter za zadovoljevanje svojih osebnih skupnih in splošnih družbenih potreb.

Pravico in dolžnost planiranja uresničujejo delavci tako, da samostojno sprejemajo plane v temeljnih organizacijah in sklepajo samoupravne sporazume o osnovah planov samoupravnih organizacij in skupnosti, v katerih določajo osnovne interese in cilje v družbeni reprodukciji ter urejajo medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti; da sprejemajo skupne plane v delovni organizaciji in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih v skladu s prevzetimi obveznostmi in da ukrepajo, kar je treba za uresničevanje teh planov.

Pravico in dolžnost planiranja uresničujejo delavci tako, da sodelujejo pri sklepanju dogovorov o osnovah planov družbenopolitičnih skupnosti.

DELAVCI V TOZD TEMELJNI NOSILCI CELOVITEGA PLANIRANJA RAZVOJA

Delavci morajo pri sprejemanju planov organizacij združenega dela spoštovati sprejete obveznosti iz sklenjenih samoupravnih sporazumov in dogovorov o osnovah planov ter z ustreznimi ukrepi poskrbeti za njihovo izvajanje. Če organizacija združenega dela pri sprejemanju plana ali pri izvajanju ukrepov za njegovo uresničevanje ne spoštuje sprejetih obveznosti iz samoupravnih sporazumov in dogovorov o osnovah planov in s tem bistveno ogroža uresničitev določenih skupnih interesov in ciljev, trdnost gospodarstva ali enakopravnost delavcev pri delu in pridobivanju dohodka, mora skupščina družbenopolitične skupnosti nastopiti proti takšni organizaciji združenega dela z ukrepi, ki jih določa zakon.

Tako iz ustave, kakor citiranega člena zakona o združenem delu, izhaja, da imajo, oziroma morajo imeti delavci odločilno vlogo in biti nosilci sprejemanja in uresničevanja razvojnih planov. Dejstvo je namreč, da bodo delavci šele takrat, ko bodo to svojo vlogo, svojo pravico in dolžnost odgovorno uresničevali, lahko v celoti obvladali pogoje, sredstva in rezultate svojega dela in družbeno reprodukcijo v celoti. V tem pogledu smo v naši železarni že dosegli nekatere uspehe in določen napredek, vendar pa nas še čaka veliko delo, da bo samoupravno družbeno planiranje resnično postalo pravica in dolžnost slehernega delavca.

Pripravljanje in sprejemanje novih planov za obdobje 1981-1985 mora pomeniti v marsičem tudi prelomnico, prelomnico v tem, da bomo res dosledno in odgovorno uresničili zamišljeni sistem družbenega planiranja. Pri uresničevanju vsega tega imajo še posebno pomembno vlogo in naloge osnovne organizacije zveze sindikatov v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovnih skupnostih. Ta njihova aktivnost mora biti usmerjena predvsem v to, da bomo v TOZD in delovnih skupnostih ter delovni organizaciji celovito planirali razvoj, da bodo plani resnično vsebovali celovit interes delavca za njegov vsestranski razvoj in da bodo plani upoštevali medsebojno odvisnost vseh gospodarskih, socialnih in prostorskih aspektov razvoja. To je od usmerjanja proizvodnje in pogojev za doseganje ciljev proizvodnje in prodaje do kadrovskih potreb, uveljavljanja kulture kot integralnega dela združenega dela in zadovoljevanja kulturnih potreb in interesov ter življenja delavcev, reševanje stanovanjskih vprašanj, družbena prehrana, zdravstvenega in otroškega varstva, počitka, rekreacije, kulture in telesne kulture ter drugih delovnih in življenjskih interesov in potreb delavcev, samozaščite in ljudske obrambe, zagotavljanja rezerv, predvidevanj razvoja po izteku planskega obdobja in načina obveščanja delavcev o uresničevanju planskih nalog.

V mnogočem bomo v tem pogledu morali narediti tudi v naši železarni kvaliteten premik in razširiti naše načrtovanje na vsa navedena območja. Da bi bile sindikalne organizacije v pripravi in sprejemanju novih planskih obveznosti kar najbolj ustvarjalno prisotne, je na svoji četrti seji republiški svet Zveze sindikatov Slovenije aprila letos, sprejel dokument Družbenopolitična aktivnost in naloge sindikatov pri uveljavljanju družbenega planiranja ter pri pripravi in sprejemanju planov, v katerem opredeljuje usmeritve in naloge za družbenopolitično aktivnost sindikatov na tem področju. V njem so tudi konkretno opredeljene naloge osnovnih organizacij zveze sindikatov v TOZD in delovnih skupnostih. Torej oboroženi smo dovolj, potrebna bo le organizirana in usklajena akcija vseh organiziranih socialističnih sil v Železarni.

(Na
V
osta
goto
bili
36,3
tek
za
jav
njav
Jese
Ol
peči
Prev
in tu
D
trak
znat

V
zaos
so b
sali
mah
tudi
slab
prev
V
liko
vodr

V
velil
slen
dosa
2,4
dara
osta
0,5

T

H
juni
tate
dina
toni
kva

T
ni

Vp

Liv
—
Val
—
—
Val
—
Val
Hla
Hla
Ziče
Pro
—
—
Skl
Vra
Jek
Ele
—
Zeb
ZE
Ele
SK

PROIZVODNJA V JUNIJU POD PLANOM

(Nadaljevanje s 1. strani)

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

V juniju je valjarna precej zaostala za načrtovano skupno in gotovo proizvodnjo. Glavni vzrok so bili obratovalni zastoji. Ti so bili s 36,35 % na obratovalni čas za odstotek višji kot v maju. Precejšen vzrok za to je bila izvedba popravila žerjavne proge v hali adjustaže in menjava tračnic na železniški progi Jesenice-Bela.

Obratovalna kampanja potisne peči je trajala od 10. do 19. junija. Prevaljano je bilo 5.270 ton domačih in tujih slabov.

Direktno valjanje toplovaljanih trakov kvalitete dinamita je potekalo znatno bolje kot v maju.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Vzrok, da je valjarna žice precej zaostala za načrtovano proizvodnjo, so bili obratovalni zastoji, ki so znašali 46,79 %. Bilo je 17,07 % preveč mahanskih in elektro zastojev pa tudi valjarski zastoji in tisti zaradi slabše kvalitete materiala so bili previsoki.

Valjarna profilov je v juniju nekoliko zaostala za načrtovano proizvodnjo.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V juniju so bile težave zaradi velike bolezenske odsotnosti zaposlenih v adjustaži. Zato je bila tudi dosežena skupna proizvodnja za 2,4 % nižja kot je predvideval gospodarski načrt, medtem ko je bil zaostanek pri gotovi proizvodnji samo 0,5 %.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Hladna valjarna Bela je dosegla v juniju pri odpremi rekordne rezultate. Isto velja tudi za proizvodnjo dinamita kvalitete, ki je bila z 2.708 tonami doslej največja. Nerjavnih kvalitet je bilo proizvedenih 256 ton.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Ta temeljna organizacija v juniju ni veliko zaostala za načrtovano

skupno in gotovo proizvodnjo. Bilo je nekaj težav zaradi zastojev na nekaterih valjarskih ogradjah. Proizvedeno je bilo 529 ton dinamita trakov (v maju 490 ton) in 169 ton nizkolegiranih in visokoogljčnih kvalitet (v maju 180 ton).

TOZD ŽIČARNA

Žičarna v juniju ni dosegla z družbenim načrtom predvidene skupne in gotove proizvodnje. Vzrok za to so bile težave z vložkom in to predvsem pri kvalitetnejšem asortimentu ter pri debelejših dimenzijah. Po kvalitetnem asortimentu je bilo proizvedenih 1.067 ton patentirane žice (v maju 1.154 ton), 496 ton VAC žice (v maju 436 ton) in 90 ton EPP žice (v maju 79 ton).

TOZD PROFILARNA

V juniju je znatno presežila tako družbeni načrt, kakor tudi operativni program. Le-ta je bil postavljen višje, ker je bilo v družbenem načrtu zmanjšanje proizvodnje zaradi remonta oblikovalnega stoja št. 3 ocenjeno previsoko.

TOZD VRATNI PODBOJI

Glavni vzrok za slabšo izpolnitev načrtovane proizvodnje so bila raz-

drobljena naročila in neustrezna kvaliteta vložka. Poleg tega je tudi vedno več naročil raznih dimenzij izven standardov, ki jih je treba izdelati ročno.

TOZD JEKLOVLEK

Jeklovlek je v juniju presežal načrtovano skupno in gotovo proizvodnjo. Nekaj težav je bilo s kvalitetnim asortimentom, predvsem zaradi pomanjkanja avtomatskih jekel, legiranih s svincom. Zaradi težav v elektro jeklarni je normalno stekla proizvodnja teh jekel šele v drugi polovici junija.

TOZD ELEKTRODE

V juniju načrtovana skupna in gotova proizvodnja ni bila dosežena. Pri proizvodnji oploščenih elektrod je bil glavni vzrok tanjši dimenzijski asortiment in delno tudi zastoji. Pri varilni žici je bilo nekaj težav z zasedenostjo rezalnih strojev za razrez EO žice in neustreznimi dimenzijami. Praška za varjenje je bilo proizvedeno manj zaradi okvar in dodatnega remonta na talilni peči.

TOZD ŽEBLJARNA

Žebljarna je gospodarski načrt skupne in gotove proizvodnje za junij dosegla. Odprema je bila za 95 ton presežena in je s tem pokrit zaostanek, ki je nastal v maju zaradi pomanjkanja kontejnerjev.

Avugst Karba

Pred jeklarno

Na podlagi sklepa odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI

OBJAVLJAMO

delovne naloge v finančno računovodskem sektorju

drugi knjigovodja šifra 5355 U-3 9. ktg. 1 oseba

Pogoji:

Za opravljanje navedenih delovnih nalog se zahteva:

— srednja ekonomska šola in dve leti delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor Železarni Jesenice z oznako za DS KOFI

Posebne prijavnice dobite pri kadrovskih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

V podbojarni

IZVRŠITEV PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME V JUNIJU

	Skupna proizvodnja			Gotova proizvodnja			Odprema za prodajo
	program	izvršenje	%	program	izvršenje	%	
1	2	3	3/2	4	5	5/4	6
Plavž	13.800	12.324,8	89,3				
Jeklarna	40.000	35.965,8	89,9				
— SM	25.000	22.956,4	91,8				
— EL	15.000	13.009,4	86,7				
— ESEA	6.800	5.899,9	86,8				
— LM	8.000	6.842,4	85,5				
— EBC	200	267,0	133,5				
Livarna	155	157,0	101,3	60	33,7	56,2	33,7
— jeklo	150	155,4	103,6	60	33,7	56,2	33,7
— kovino	5	1,6	32,0				
Valj. bluming-štek	36.370	34.347,6	94,4	7.350	6.096,5	82,9	6.411,5
— bluming	20.670	19.517,1	94,4	910	478,6	52,6	566,5
— štek		11.919,0			2.875,1		2.993,3
— termična obdelava	15.700	2.911,5	94,5	6.440	2.742,8	87,2	2.851,7
Valj. žice in profilov	10.620	9.376,6	88,3	2.780	2.150,9	77,3	2.029,9
— valj. žice	9.430	8.216,5	87,1	2.780	2.135,0	76,8	2.014,0
— valj. profilov	1.190	1.160,1	97,5		15,9		15,9
Valj. debele pločevine	8.800	8.673,2	98,6	8.690	8.648,4	99,5	7.970,0
Hladna valj. Bela	8.200	8.324,9	101,5	8.100	8.325,0	102,9	8.935,6
Hladna valj. Jesenice	2.480	2.423,8	97,7	2.290	2.275,3	99,4	2.240,6
Žičarna	5.880	5.516,2	93,8	4.500	4.050,5	90,0	4.000,1
Profilarna	2.000	2.402,7	120,1	1.790	2.205,7	123,2	2.242,0
— HOP	1.840	2.168,4	117,8	1.670	1.983,6	118,8	2.018,8
— ronđele	20	29,4	147,0	20	29,4	147,0	29,4
— diski	100	85,8	85,8	100	85,8	85,8	87,0
— cest. ograja	40	119,1	297,8		106,9		106,9
Skladišče 38	165	0,9	0,6	165	0,9	0,6	0,9
Vratni podboji	110	100,1	91,0	110	100,0	90,9	109,8
Jeklovlek	1.500	1.704,7	113,6	1.500	1.704,7	113,6	1.758,8
Elektrode	2.240	2.205,6	98,5	2.060	2.015,5	97,8	2.063,9
— elektr. + varilna žica	1.690	1.601,4	94,8	1.685	1.598,9	94,9	1.647,2
— varilni prašek	70	79,6	113,7	70	79,6	113,7	79,7
— suha masa	100	79,2	79,2	100	79,2	79,2	79,2
— ognjevarni material	380	445,4	117,2	205	257,8	125,8	257,8
Žebljarna	950	952,0	100,2	950	952,0	100,2	1.045,9
ŽELEZARNA	133.270	124.475,9	93,4	40.345	38.559,1	95,6	38.842,7
Elektroda Zagreb				250	198,0	79,2	198,0
SKUPAJ	133.270	124.475,9	93,4	40.595	38.757,1	95,5	39.040,7

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 16. 7.	SLAMNIK IVAN	PIKON JANEZ
TOREK – 17. 7.	BURJA ANTON ml.	SITAR ANTON
SREDA – 18. 7.	ZUPAN MIROSLAV	KAVČIČ ANTON
ČETRTEK – 19. 7.	VEHAR JANEZ	SLIBAR MIHA
PETEK – 20. 7.	POGAČAR KAREL	BAK DUŠAN
SOBOTA – 21. 7.	BERNIK FRANC	KOVAČ JANEZ
NEDELJA – 22. 7.	SLIVNIK ALOJZ	ARH JANEZ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358 vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure, nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure nočni pa od 18.00 ure do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 16. do 21. julija bodo delale naslednje obratne ambulante: dopoldan: III. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Sitar, popoldan: II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar, Sobota, 21. julija, samo dopoldan II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

Zobna ambulanta: dopoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej, V torek, 17. julija, od 13.30 do 19.30 – II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej, za borce.

V sredo, 18. julija in v četrtek, 19. julija, od 13.30 do 19.30, dodatno za Železarno II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13 do 19.30, v soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

PERSONALNE VESTI – JUNIJ

V delovno razmerje je bilo sprejetih 80 delavcev, delovno razmerje pa je prekinilo 56 delavcev.

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: Alojz ANDERLE, 1922, vzdrževanje – 29 let v ŽJ, Ivan DEMEC, 1917, valjarna žice in profilov – 30 let v ŽJ, Ivan DORNIK, 1926, žičarna – 28 let v ŽJ, Oton ENDLIČAR, 1914, energetika – 43 let v ŽJ, Stanislav GLOBELNIK, 1921, valjarna debele pločevine – 31 let v ŽJ, Ela HAFNER-VOVK, 1927, transport – 28 let v ŽJ, Ivan INGLIČ, 1920, energetika, 31 let v ŽJ, Drago INTIHAR, 1921, žičarna – 35 let in pol v ŽJ, Dušan JAKAC, 1920, jeklarna – 26 let v ŽJ, Ludvik JENKO, 1921, varnostna služba – 36 let v ŽJ, Ida KENDA, 1925, remontne delavnice – 31 let v ŽJ, Jožef KLINAR, 1926, remontne delavnice – 36 let v ŽJ, Franc Kosmač, 1925, jeklovlek – 31 let in pol v ŽJ, Leopold LAVTAR, 1918, transport – 36 let v ŽJ, Janez PESERL, 1921, jeklovlek – 29 let in pol v ŽJ, Jerica PIBER, 1925, strojne delavnice – 33 let v ŽJ, Lojzka PRAČEK, 1920, prodajni sektor, – 36 let v ŽJ, Bogomir PUST, 1918, SEO – 25 let v ŽJ, Franciška SOTLAR, 1923, hladna valjarna Jesenice – 20 let v ŽJ, Vida ZUPAN, 1925, energetika – 33 let v ŽJ, Jožef ZUPANČIČ, 1919, transport – 36 let v ŽJ, Franc ŽMUC, 1917, remontne delavnice – 35 let in pol v ŽJ in Janez ŽVAN, 1920, valjarna žice in profilov – 37 let v ŽJ.

INVALIDSKO UPOKOJENI: Safet GRBIČ, 1926, transport – 9 let v ŽJ in Ciril PERHAJ, 1928, livarna – 31 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj.

UMRLI: Janez ANŽIČ, 1949, strojne delavnice – 15 let v ŽJ in Tomaž POTOČNIK, 1930, Kovinoservis – 3 leta v ŽJ.

Svojem naši iskreno sožalje!

DISCIPLINSKO ODPUSČENI: Jakov Anđelič, 1957, energetika, Štefka Aneva, 1952, splošni sektor, Ljube Atanasov, 1958, jeklarna, Marjan Cinkelj, 1938, valjarna žice in profilov, Jusuf Imširovič, 1955, elektrode, Milan Janžovnik, 1957, hladna valjarna Jesenice, Momir Kačar, 1953, valjarna bluming-štek, Refik Kahteran, 1959, jeklarna, Ibrahim Kantarevič, 1960, jeklarna 1958, Ivan Lukič, 1957, hladna valjarna Bela, Milenko Milinković, 1953, hladna valjarna Bela, Dušan Mirić, 1951, Kovinoservis, Fuad Pašalić 1958, elektrode, Said Pašić, 1957, profilarna, Mirsad Pivač, 1952, žičarna, Hazim Redžić, 1956, jeklarna, Vasil Ristov, 1957, elektrode, Savo Slepčević, 1948, valjarna bluming-štek, Jure Tadič, 1955, valjarna bluming-štek, Slobodan Vokič, 1958, valjarna bluming-štek.

Na osnovi določil samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo ter sklepa delavskega sveta za komercialne in finančne zadeve z dne 26. VI. 1979

RAZPISUJEMO

delovne naloge računovodja za TO Kovinoservis 1 oseba

za opravljanje navedenih delovnih nalog se zahteva: — višja ali srednja izobrazba ekonomske smeri in najmanj tri oziroma 5 let uspešnega dela na finančno-računovodskem področju ter da ima kandidat družbeno-politične in moralno etične kvalitete.

Mandat izbranega kandidata bo trajal 4 leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor Železarni Jesenice z oznako »za DS KO-FI«.

Posebne prijavnice dobite pri kadrovskih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Vratni podboji z dne 2. 7. 1979

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge STROJNIK LAKIRNICE D-3 7.KTG. 1 OSEBA

Delo v sistemu 4-1. Kandidati naj pošljejo posebno prijavnico v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor Železarni, z oznako »za TOZD Vratni podboji«. Posebne prijavnice dobite pri tajnici TOZD ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Na podlagi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD – Žičarna z dne 25. 6. 1979

OBJAVLJAMO

delovne naloge adjuster VAC žice šifra 2277, D-3, ktg 6

za opravljanje del in nalog se zahteva:

- šest razredov osnovne šole
- šest mesecev delovnih izkušenj
- da ustreza psihofizičnim in splošnim zdravstvenim sposobnostim
- delovne naloge se opravljajo v sistemu 5 + 2 (3 izmene)
- rok prijave 15 dni od objave v Železarni
- prijave sprejema tajništvo kadrovskega sektorja

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

2. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNA

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne Božo Pančur je v petek, 29. junija sklical 2. redno sejo odbora in predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, ocena izvrševanja operativnega programa v juniju in kumulativno za I. polletje 1979, predlog operativnega programa za julij 1979, analiza finančnega rezultata za maj 1979 in kumulativno za pet mesecev tega leta, koriščenje sredstev za projektno dokumentacijo, soglasje za čistilno napravo, dopolnitev sklepov 27. seje odbora za gospodarstvo — sklep 5.3.2. in delegatska vprašanja.

Podpredsednik poslovnega odbora Ivo Arzenšek je člane odbora seznanil s pregledom sklepov prejšnje seje. Pri pregledu izvrševanja sklepov prejšnje seje so člani odbora ugotovili, da so sklepi v glavnem izvršeni. Neizvršeni so še vedno sklep 10. seje točka 1.2. glede dopolnitve organizacije operativnega programiranja, ki je že v pripravi in sklep 4.3. prve seje odbora glede analize izpolnitve in porazdelitve stroškov; ta naloga bo izdelana ob pripravah za polletni obračun.

Vodja oddelka za operativno planiranje Avgust Karba je nato prisotnim posredoval oceno izvrševanja operativnega programa v juniju in kumulativno za I. polletje 1979. Pri obravnavi ocene skupne proizvodnje za mesec junij 1979 je odbor ugotovil, da sedem temeljnih organizacij ne bo doseglo programa, ki je bil načrtovan za mesec junij; zato bomo gospodarski načrt dosegli s približno 95,1 %, program pa s približno 96,5 %.

Člani odbora so v zvezi s problematiko proizvodnje, ki jo povzroča nepravčasno izpolnjevanje pogodbenih obveznosti naših dobaviteljev, sklenili, da predlagajo poslovnemu odboru, da seznani samoupravne organe prizadetih delovnih organizacij in poskuša tudi na ta način izboljšati dobave.

Odbor za gospodarstvo vztraja tudi na izvajanju sklepa 3.2.1. prve seje odbora in podpira način dela poslovnega odbora pri obravnavi problematike odgovornosti za neizpolnjevanje planskih obveznosti v posameznih temeljnih organizacijah.

Odbor za gospodarstvo pa je tudi sklenil, da predlaga delavskemu svetu Železarne, da izpolnjevanje planskih obveznosti in spremljanje problematike, ki se pojavljajo v posameznih temeljnih organizacijah obravnava kot osrednjo točko dnevnega reda na seji, ko bodo obravnavali poslovno poročilo za I. polletje.

Odbor predlaga tudi odboru za gospodarstvo in delavskemu svetu temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, da na svojih sejah obravnavajo sklepe, ki jih je odbor za gospodarstvo Železarne sprejel v zvezi s problematiko izpolnjevanja planskih obveznosti in da delegati TOZD s pripravljenimi podatki in ukrepi seznanijo delavski svet Železarne ob obravnavi poslovnega poročila za I. polletje.

Vodja oddelka za operativno planiranje Avgust Karba je prisotne seznanil še s predlogom operativnega programa za julij 1979 ter z realizacijo prodaje za mesec junij. Člani odbora so se s predlogom strinjali, ob tem pa so zadolžili vse vodje temeljnih organizacij in vse ostale strokovne sodelavce, ki opravljajo naloge v zvezi z izvajanjem planskih obveznosti, da vložijo maksimalne napore za to, da bodo planske obveznosti resnično izpolnjevali.

Analizo finančnega rezultata za maj 1979 in kumulativno za pet mesecev tega leta je podal vodja finančno računovodskega sektorja Boris Pesjak. Pri obravnavi analize finančnega poslovanja za mesec maj so člani odbora ugotovili, da je finančni rezultat skladen z rezultati doseganja planskih obveznosti in da so zaloge v okviru delovne organizacije narasle in priporočajo vsem odborom za gospodarstvo in delavskemu svetu temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, da pri obravnavanju polletnega obračuna posvetijo večjo pozornost stanju zalog in problematiko skušajo rešiti v mejah normalnega poslovanja.

Odbor za gospodarstvo je obravnaval tudi predlog sektorja novogradenj za koriščenje sredstev za projektno dokumentacijo iz konta 016-2/978-14 v višini 1.820.000 din za projekt HE Javorniški rovt s sistemom za oskrbo s hladilno vodo. Odbor je v zvezi s tem sklenil, da zadolži poslovni odbor, da pripravi ustrezne vloge za sofinanciranje tega projekta pri raziskovalni skupnosti in komiteju za energetiko.

Odbor za gospodarstvo je obravnaval pod šesto točko dnevnega reda soglasje za čistilno napravo. Odbor za gospodarstvo je sklenil, da se samoupravni komunalni skupnosti občine Jesenice izda soglasje k lokaciji »Čistilne naprave Jesenice« pod pogojem, da se dovozna cesta locira iz

zahodne strani na južno stran nasplošno oziroma energetskih vodov Železarne in s priključkom na cesto na Blejsko Dobravo pred mostom čez Savo, ker je dovoz po cesti v območju Železarne iz tehnološkega, varnostnega in drugih vzrokov nemogoč in prepovedan. Obenem odbor zadolži za ustrezne strokovne službe Železarne, da uredijo zemljiško-knjižne zadeve s samoupravnimi komunalno skupnostjo občine Jesenice, tako da delovna organizacija železarna Jesenice ne bo oškodovana.

Člani odbora za gospodarstvo so ponovno preučili sklepa 5.3.2. in 5.3.2.1. 27. seje odbora v preteklem

2. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNA

Predsednik odbora za splošne zadeve Franc Podlipnik je v torek, 26. junija sklical 2. redno sejo odbora in zanj predlagal naslednje točke dnevnega reda: pregled sklepov prejšnje seje, odobritev službenih potovanj v tujino, poročila o službenih potovanjih in ocene in razno.

Na podano poročilo o pregledu sklepov prejšnje seje člani odbora niso imeli pripomb, ugotovili pa so, da so bili vsi sklepi v celoti izvršeni.

Člani odbora so nato obravnavali posamezne predloge za službena potovanja v tujino in v zvezi s tem sklenili, da odobrijo službena potovanja v tujino naslednjim sodelavcem:

Vodja temeljne organizacije Energetika Jože Kramar bo potoval v Zahodno Nemčijo k firmi Krupp v Duisburgu zaradi razgovorov s strokovnjaki v zvezi z izbiro električnega napajanja peči v novi elektrojeklarni.

Vodja temeljne organizacije Strojne delavnice Janez Malenšek bo skupaj z vodjem strugarne valjev Bogomirjem Svetino potoval na Poljsko, kjer bosta prevzela strožnico za struženje valjev pri firmi Ponar — Zawiercie.

Na Poljsko bo potoval tudi sodelavec iz prodajnega sektorja Valentin Erjavšek, kjer se bo udeležil sestanka delegacij na nivoju panoge, ki ga v okviru poslov metalurške menjava z deželami SEV organizirajo vsako leto.

Predsednik poslovnega odbora Stefan Nemec bo potoval v Avstrijo k firmi Voest Alpine, kjer se bo udeležil razgovorov, ki jih organizira

mandatu in se strinjajo, da se sklepi dopolnijo tako, da se glasijo:

— odbor za gospodarstvo se strinja s povečanjem konstantnega faktorja iz 1,31 na 1,35 za izračun premij v službah in v tistih temeljnih organizacijah, v katerih bodo ažurali osnove po predlogu oddelka za študij dela in časa.

— Povečani konstantni faktor se v službah uporablja od 1.1.1979 dalje, v temeljnih organizacijah pa od 1. v mesecu, ko bodo osnove ažurirane.

Pod zadnjo točko dnevnega reda so člani odbora zadolžili ustrezne strokovne službe, da do naslednje seje pripravijo informacijo o namestitvi vključitvi Inženiringa Bled k SOZD Slovenske železarne.

Odbor tudi naroča strokovni službi, da odgovori na vprašanje delegata TOZD Hladna valjarna Bela, zakaj se TVT dobavljeni iz TOZD Valjarna bluming štekel ne obračunavajo tako, kot jih klasificira OTK.

Ker drugih delegatskih vprašanj ni bilo, se je predsednik odbora zahvalil za udeležbo in zaključil sejo.

Z. V.

Hala konti-liva

TOZD Monter Dravograd

22. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Monter Dravograd je na svoji 22. seji, dne 14. junija, med drugim obravnaval samoupravni sporazum o urejanju medsebojnih odnosov pri združevanju deviznih prilivov in skupnega koriščenja deviznih pravic v SOZD SZ ter spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliva deviz za leto 1979. Osrednjo točko seje pa je nedvomno predstavljala razprava o poslovanju te temeljne organizacije v prvih petih mesecih letošnjega leta.

V informaciji, ki je bila podana kot uvod v razpravo o poslovanju v prvih petih mesecih, je bila navedena ugotovitev, da TOZD tudi v mesecu aprilu ni uspelo izpolniti planskih obvez. Kot vzrok za to je bilo omenjeno stalno pomanjkanje nekaterih vrst profilov, zamujanje pri rokih ter pogostni izpadi na liniji za statik nosilce. Da bi v bodoče dosegali boljše rezultate bi bilo potrebno izboljšati tudi disciplino ter organizacijo dela menijo člani delavskega sveta. Razen tega, da TOZD ni dosegla količinskega plana, je delavski svet ugotovil, da tudi vrednostni plan pri proizvodnji statik nosilcev, dodatne armature ter jeklene konstrukcije ni bil dosežen. Vrednostni plan proizvodnje je bil dosežen samo pri zaključnih delih. Takšni rezultati so bili doseženi kljub temu, da so v TOZD norme presegle.

V razpravi so posamezni člani delavskega sveta opozorili še na ne najbolj ugodno izbiro asortimenta, na pomanjkanje delavcev in na nekatere druge konkretne probleme. Za zaključek te točke je delavski svet sprejel sklep, da je potrebno izboljšati medsebojne odnose in odnos do materiala ter si čimbolj prizadevati za izboljšanje tehnološke in delovne discipline. Vse vodje sektorjev pa je zadolžil, da naj za polletni obračun pripravijo analizo stanja na svojem delovnem področju, ki naj zaobseže tako vzroke kot predloge za odpravo določenih pomanjkljivosti.

NZ

TOZD Strojne delavnice

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V četrtek, 21. junija, je podpredsednik delavskega sveta TOZD Strojne delavnice Vladimir Repe sklical tretjo redno sejo. Pri pregledu sklepov, ki ga je podal vodja TOZD Janez Malenšek, je bilo ugotovljeno, da so sklepi izvršeni ali pa so v fazi reševanja.

Delavski svet TOZD Strojne delavnice je sprejel samoupravni sporazum o urejanju medsebojnih odnosov pri združevanju deviznih prilivov in skupnega koriščenja deviznih pravic v SOZD Slovenske železarne, ki ga je razložil vodja TOZD. Delegati delavskega sveta so sprejeli tudi dopolnila k 6., 7., 8. in 10. členu tega samoupravnega sporazuma. Za podpisnika samoupravnega sporazuma so pooblastili podpredsednika delavskega sveta in vodja TOZD.

Delavski svet je obravnaval in potrdil dopolnilo — spremembo samoupravnega sporazuma o merilih in postopku za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino v bescilju kot ga je predložila skupščina SIS EOT. Za podpisnika sporazuma je bil pooblaščen podpredsednik de-

lavskega sveta Vladimir Repe. Delavski svet je obravnaval predlog poslovnega odbora Železarne o spremembah obračuna dodatkov za posebne časovne pogoje z veljavnostjo od 1. junija dalje. Delavski svet je do tega vprašanja že sprejel stališča na 2. redni seji delavskega sveta in dal predlog v obravnavo samoupravnim delovnim skupinam.

Delavski svet je vzel na znanje navodilo o načinu obračunavanja materialnih stroškov za udeležbo na sejah samoupravnih organov v tem mandatnem obdobju in z njim soglašal.

Delegati so bili seznanjeni tudi z odgovorom delavskega sveta TOZD Valjarna bluming štekel glede postavitev sektorja in z njim soglašali.

JM

20. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Monter Dravograd je na seji dne 16. junija obravnaval poslovanje v prvih petih mesecih letošnjega leta ter informacijo o osnutku pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, ki je dan v javno razpravo, ter informacijo o spremembi obračuna dodatkov za posebne časovne pogoje dela.

V zvezi s poslovanjem v prvih petih mesecih (ocena je podobna oceni delavskega sveta) je obravnaval tudi analizo stroškov po objektih. V zvezi z obravnavo objekta strojne delavnice železarne Jesenice je sprejel sklep, da naj komerciala prouči dejansko izveden in pogodbeni obseg del na tem objektu ter da naj se za dela, ki bodo dodatno naročena, sklene na podlagi ponudbe nova pogodba. Razen tega je zadolžil komercialo, da naj ponovno prouči proizvodno statik nosilcev.

BL

2. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD SD Slavko Polanc je v petek 22. junija, sklical drugo redno sejo odbora.

Pregled sklepov je posredoval vodja TOZD Janez Malenšek. Ugotovili so, da so vsi sklepi izvršeni razen imenovanja delovodja v orodjarni.

Odbor je v nadaljevanju obravnaval prejemstvitve, sprejeti pa so bili tudi trije novi delavci.

Na drugi seji so obravnavali tudi prošnje, ki so prišle na objavo prostih delovnih nalog delovodja orodjarne. Prišlo je šest prošnji, od katerih sta dve odpadli, ker kandidata nista imela ustreznih izobrazbe. Za ostale štiri pa je odbor zahteval, da mora dati mnenje osnovna organizacija ZSS, razen tega pa je odbor zahteval tudi mnenje vodja strojne obdelave.

JM

DRUGI POHOD PO POTEH KARAVANŠKIH GRANIČARJEV

Občinska konferenca ZSMS Jesenice bo v soboto, 11. avgusta, organizirala drugi tradicionalni »pohod« po poteh karavanskih graničarjev, s katerim bodo mladi in drugi občani počastili 15. avgust – dan graničarjev. Lanski prvi pohod je zelo uspel. Že takrat so se organizatorji dogovorili, da bo pohod postal tradicionalen. Lani so na pohodu odkrili tudi dve spominski plošči preminulim graničarjem, in sicer na Stolu in na Zelenici.

Pri občinski konferenci ZSMS Jesenice so ustanovili pripravljalni odbor, ki je že aktivno začel s delom. Med drugim so se člani na prvi seji dogovorili, da bo letošnji pohod organiziran v večjem obsegu, in sicer bodo med udeleženci mladi in drugi občani iz vseh gorenjskih občin, povabili pa bodo tudi mlade iz drugih krajev Slovenije.

Tudi letošnji pohod bo potekal v treh smereh. Prva pohodna kolona bo krenila izpred spomenika na Javorniku in bo imela najzahtevnejšo pot. Udeleženci bodo namreč odšli preko Medjega do Vajneža in preko Stola v dolino Završnice. Druga kolona bo krenila izpred osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli do Valvasorja in v Završnico. Tretja kolona pa bo odšla do Karavle na Ljubelju preko Zelenice v dolino Završnice. Tam bo potem ob spominskem obeležju Dragoljuba Milovanovića po zaključnem pohodu osrednja proslava ob 15. avgustu – dnevu graničarjev.

Pohoda se bodo udeležili člani osnovnih organizacij ZSMS in organizacij združenega dela, šol in krajevnih skupnosti, mladi iz družbenih organizacij in društev, člani osnov-

nih organizacij sindikata in drugi občani.

Rok prijave je do 5. avgusta. Vse občinske konference ZSMS na Gorenjskem so že razposlale vsem omenjenim organizacijam in društvom dopise in prijavnice. Vse organizacije, ki bodo na pohodu

sodelovale z več kot 30-timi udeleženci, bodo na osrednji proslavi v Završnici prejele tudi posebno priznanje.

V okviru pohoda bodo na Rožci odkrili spominsko obeležje padlemu graničarju, za kar bodo poskrbeli člani Planinskega društva Jesenice.

V Završnici bo po proslavi še več sportnih tekmovanj, sledilo pa bo tovariško srečanje.

J. Rabič

SPOMINSKI POHOD NA MEŽAKLJO

Osnovna organizacija ZSMS Podmežaklja bo skupaj s krajevno organizacijo ZB NOV 28. julija organizirala spominski pohod na Mežakljo v počastitev občinskega praznika. Ta pohod so mladinci načrtovali že vse leto, ko pa so tudi ostale družbenopolitične organizacije z zadovoljstvom sprejele predlog o pohodu v počastitev praznika, ki naj bi postal tradicionalen, so se odločili za navedeni datum.

Predvidoma bo odhod ob 7. uri izpred Strelišča. Udeleženci bodo krenili po Sekardijevi poti (Francoske jame) do spominske plošče

padlemu borcu Sekardiju. Tu bodo mladi uredili okolico spomenika, po kratkem počitku pa nadaljevali pot do partizanske bolnišnice. Od tam jih bo pot vodila do spomenika na Obranci, kjer bo krajši kulturni program. Sestop naj bi bil na Poljane, kjer bodo mladi prav tako uredili okolico spomenikov NOB in revolucije.

Na pohod so vabljeni mladi in ostali občani Jesenic. Pot je primerna za vse starosti, potrebna je le primerna obutev in lastna malica.

B. r.

Železarski globus

LR KITAJSKA

Kaže, da se do nedavna postavljene cilji pri izgradnji kitajske železarske industrije, do leta 1985 povečati proizvodnjo surovega jekla s sedanjih 31 na 60 milij. ton v letu 1985 najbrž ne bo mogoče doseči. To bi moral biti takšen investicijski, finančni in tehnični napor, ki bi verjetno presegel sedanje kitajske možnosti. Zato tudi strokovnjaki ocenjujejo, da bo leta 1985 povečana proizvodnja surovega jekla na okoli 45 milij. ton in šele proti letu 1990

na 60 milij. ton. Posledica tega bo, da bo tudi v bodoče treba velike količine železarskih izdelkov uvažati iz tujine.

JAPONSKA

V letošnjem letu so se japonske železarne usmerile tudi na uvoz železove rude iz Afrike. Skupno bodo uvozile 9,74 milij. ton in sicer 6,84 milij. ton iz Južnoafriške republike, 1,37 milij. ton iz Mavretanije, 1,25 milij. ton iz Svazilanda in 280.000 ton iz Liberije.

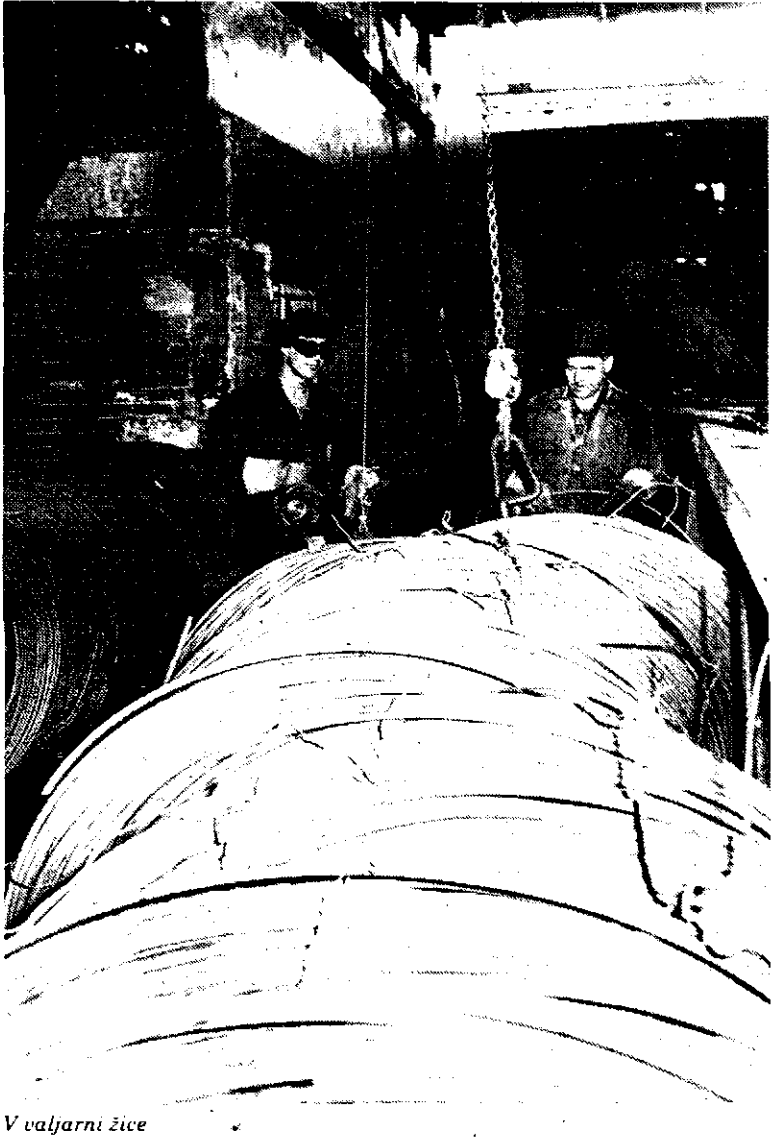
JESENIŠKI PIONIRJI NA TABORU SUTJESKA NA OHRIDU

V torek jutraj je 10 pionirjev iz jeseniške občine odpotovalo na Ohrid, kjer se bodo udeležili vsakoletnega mednarodnega tabora pionirjev Sutjeska. Takšni tabori so vsako leto v vseh jugoslovanskih republikah, mladi iz vseh krajev Jugoslavije pa jih potem izmenoma obiskujejo. Jeseniški pionirji tako letos zastopajo vse slovenske pionirje na makedonskem taboru v Ohridu.

Na tem velikem srečanju pionirjev iz vse Jugoslavije in iz drugih držav se kar 14 dni vrstijo najrazličnejše prireditve, srečanja, obiski in številne druge manifestacije. Tabora se udeležujejo pionirji, ki so zaključili 6. razred osnovne šole, ki so marljivi in delovni učenci in aktivni v pionirski organizaciji. Jeseniški pionirji so za srečanje v Ohridu pripravili 30 minutni program in sicer skupaj s pedagoško delavko Minko Pesjakovo. Naslov ima: Da vas seznanimo z rojstnim krajem, obsega pa glasbeni del, recitacije in predstavitev posameznih krajev v jeseniški občini.

Tabora Sutjeska se v jeseniški občini udeležujejo pionirji: Zeljko Džever in Zoran Radoč iz osnovne šole Tone Čufar Jesenice, Erika Habe in Marjan Simac iz osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice, Mira Mravlja iz osnovne šole Polde Strazišar Jesenice, Nevenka Filipič iz osnovne šole Gorenjski odred Zirovnica, Rok Klančnik iz osnovne šole Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora, Simona Anderlič iz osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela in Elica Sprager iz osnovne šole 16. december Mojstrana.

J. R.

V valjarni žice

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

Ko smo preiskali kopito ali parklje, udarjamo po njih s kladivcem, da bi ugotovili boleča mesta. Če je celo kopito ali parkelj občutljiv za udarce ali pritiske s kleščami, pomeni splošno, vnetje kopitne ali parkljeve usnice, ki ga lahko povzročijo različni strupi in neposredna okužba. Če z opisanimi preiskavami nismo ugotovili vzroka šepavosti, nadaljujemo preiskavo preostalega dela okončine. Posebno natančno otipamo bicelj in kite upogibnice na zadnji strani okončine.

TEMELJNA NAČELA PRVE POMOČI

Prva pomoč pomeni prve, hitre in pravilne ukrepe pri poškodovanih ali obolenih živalih na kraju nezgode.

Namen prve pomoči je preprečiti poslabšanje poškodbe ali obolenja, da bi prizadete živali lahko počakale na strokovno pomoč.

Prvo pomoč dajejo lastniki ali oskrbovanci živali in člani veterinarskih enot civilne zaštite.

Življenje živali in njihovo učinkovito zdravljenje je pogosto odvisno od hitre in ustrezne prve pomoči predvsem tedaj, kadar gre za rane s hudimi krvavitvami, šok, hude opekline, sončarico, naglo napenjanje in zamašitev požiralnika pri govedu, izpadlo maternico po porodu in podobnem.

Prva pomoč pri živalih se precej razlikuje od pomoči pri ljudeh, ki jim moramo priskočiti na pomoč v vsakem primeru. Pri živalih moramo v prvi vrsti presoditi, ali je prva pomoč ekonomsko upravičena. Ker je ta presoja zelo težavna celo za strokovnjake, bomo dali prvo pomoč vsem živalim. Izjemo bomo naredili samo tedaj, kadar je nevarnost, da bo žival poginila pred prihodom strokovnjaka. Po sili razmer se bomo morali samo odločiti za zakol, da bi obvarovali meso za prehrano. Pri plemenskih živalih moramo dati prvo pomoč in čakati z zasilnim zakolom do zadnjega trenutka ali celo tvegati pogin, saj bo meso pomenilo le neznatno korist v primerjavi s plemensko vrednostjo.

Ko dajemo prvo pomoč, ne smemo pozabiti na svojo varnost in na varnost vseh drugih oseb, ki nam pomagajo. V prvi vrsti se moramo zavarovati pred poškodbami, ki nam jih lahko prizadenejo živali med reševanjem, in drugim, čemur smo izpostavljeni v miru ali vojni, npr. pred požarom, povodnjijo, pred delovanjem vseh vrst orožja in podobno.

PRIPOMOČKI ZA PRVO POMOČ

Za prvo pomoč pri poškodbah in obolenjih živali potrebujemo razne pripomočke. Teh je treba, kadar gre za lažje poškodbe manj, več pa pri hujših primerih. Nekateri pripomočki je mogoče dobiti ali pripraviti v domačem okolju.

SKALPEL ALI KIRURŠKI NOŽ bomo le izjemno uporabljali ob prvi pomoči, saj je le redko potreben. Skalpel uporabljamo, kadar je nevarnost, da se bo žival zadušila zaradi močnih ovir dihanja v nosu ali grlu. Takšno žival lahko rešimo, če ji na sredi spodnje strani vratu prerežemo kožo in 2 do 3 prstana sapnika.

Rez mora potekati podolžno z osjo vratu. Pri tem moramo paziti, da bo rez natanko na sredi spodnje strani vratu, da ne bomo poškodovali velikih krvnih žil, ki potekajo nad sapnikom. Tej nevarnosti se lahko zanesljivo izognemo, če sapnik objamemo s prsti in ga tiščimo navzdol čim bolj tesno pod kožo.

SKARJE, ki jih lahko vsestransko uporabljamo, morajo biti zavite. Rabimo jih za striženje dlake, za rezanje obvezilnega materiala in pripravo drugih pripomočkov za prvo pomoč.

PINCETO uporabljamo za prijemanje in stiskanje krvnih žil ter za čiščenje ran od grobih drobcov umazanije in tujkov.

TOPLOMER je zelo pomemben pripomoček, ki nam pomaga odkriti obolenje živali in potek bolezni. Če ima žival zvišano telesno toploto, je zanesljivo bolna, če pa je toplota normalna, to še ne pomeni, da je žival zdrava. Pred vsako uporabo toplomerja moramo živo srebro zbiti v konico ali na najnižjo stopnjo (35 ali 36 stopinj), potem njegov vrh naoljimo ter toplomer previdno in počasi potiskamo v zadnje črevo živali tako, da ga sukamo levo in desno. Toplomer držimo v zadnjem črevesu 5 minut, potem ga izvlečemo, obrnemo in preberemo, koliko stopinj telesne toplote ima žival. Po uporabi moramo toplomer vedno dobro razkužiti, da bi preprečili prenos okužbe na druge živali in nase.

ODPIRAČ UST. Odpiral rabimo za pregled ustne votline (zob, jezika, dlesni itd.) in žrela. Prav tako nam rabijo za druge posege v ustih, posebej pa za odstranjevanje tujih predmetov iz žrela in požiralnika, ker niso redki primeri, da pri govedu obični požiralniku pesa, repa, jabolko, čebula itn. Skozi z odpiralčem odprta usta lahko pitnemno v želodec ali vamp gumijasto cev ali druge vrste naprav, prirejene v ta namen.

GOVEJI TROKAR sestoji iz nožnice in trokarja. Uporabljamo ga pri naglem napenjanju govedi, da izpustimo pline iz vampa. Kako pa uporabimo, je nevedeno pri opisu naglega napenjanja govedi.

PRIJEMALKE ZA KRVNE ŽILE. Te so zelo pomembne za ustavitve krvi na tistih delih telesa, kjer ne moremo uporabiti preprostejših načinov. Potrebujemo vsaj 2 ali 3 prijemalke.

POSEBNA IGLA Z ROČAJEM (gerlach) je zelo uporabna za šivanje kože pri velikih živalih. Kožo šajemo tedaj, kadar ne moremo ustaviti krvavitve drugače in kadar bi pretela nevarnost izpada trebušnih organov ali ko bi bilo treba preprečiti vdor zraka v prsno votlino.

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

NAFTNA KRIZA IN LAŽJI AVTOMOBILI V ZDA

Danes plačajo kupci novih avtomobilov v ZDA okoli 2,20 dolarja na liter teže (0,45 kg), medtem ko so plačali leta 1975 samo 1,25 dolarja. Ti dve številki kažeta napore ameriških avtomobilskih tovarn za zmanjšanje teže izdelanih avtomobilov v okviru vladnega programa za manjšo porabo naftnih derivatov. Leta 1975 se je gibal povprečna teža novih avtomobilov okoli 1800 kg in zato bi samo inflacijsko povečanje cene ustrežalo modelom v letu 1979 1,77 dolarjev na liter. Raz-

lika do 2,20 dolarja kaže znižanje povprečne teže avtomobilov nekaj pod 1440 kg. Za bližnjo prihodnost predvidevajo še nadaljne zmanjšanje teže izdelanih avtomobilov, da bi leta 1985 dosegli povprečno porabo goriva 8,55 litrov na 100 km. To je namreč tudi ena izmed važnih točk v energetskem programu vlade. Manjša teža je v določeni meri tudi povezana z manjšo količino jekla v avtomobilu. Izgleda, da bodo morali v letu 1985 izdelani modeli imeti okoli 360 kg manj železne litine in jekla v primerjavi z modeli iz leta 1978. Takšen cilj si je postavil največji ameriški izdelovalec avtomobilov General Motors. Vendar pri tem ne gre samo za manjšo porabo jekla po teži, temveč tudi za uvažanje kvalitetnejših jekel, ki omogočajo zmanjšanje uporabljenih količin. Za plastične materiale predvidevajo strokovnjaki te družbe, da bodo do leta 1985 povečali porabo s 79 kg v letu 1978 na 101 do 135 kg in pri aluminiju s 49 kg na 90 do 108 kg.

Vendar vplivata na konkurenčni boj teh treh materialov predvsem dva činitelja. Prvi, ki je ugoden za uporabo jekla, je ta, da bodo skušali iz ekonomskih razlogov uporabljati že sedaj obstoječe orodje in naprave. Drugi pa je, da so za proizvodnjo plastičnih materialov iz nafte potrebne velike količine nafte,

ki bo s svojo vedno večjo ceno močno vplivala na proizvodne stroške. Negativna pa je za energetsko bilanco države tudi njena velika poraba.

Ni dvoma, da so bili ameriški kupci v preteklih letih usmerjeni na kupovanje velikih avtomobilov. Pred sedanjo zaostreno energetsko situacijo so tovarne avtomobilov morale slediti zahtevam tržišča in so izdelovale velike avtomobile. Kasneje so se postopno prilagajale zahtevam varčevalnih ukrepov z nafto in so pričele izdelovati lažje avtomobile. Njihova bodoča proizvodna politika se bo morala bolj prilagajati zahtevam vlade, ki so vedno bolj podprte z vedno slabšo in dražjo energetsko situacijo v svetu. Zato se bo ne glede na tržišče nadaljeval trend izdelave manjših, lažjih in tudi dražjih avtomobilov, kajti teža avtomobilov bo ena izmed pomembnih možnosti za zmanjšanje porabe nafte v ZDA.

DS za kadrovske in splošne zadeve
ter informiranje

2. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje je v ponedeljek, 25. junija sklical 2. redno sejo delavskega sveta in za njo predlagal naslednji dnevni red:

pregled sklepov prejšnje seje, predlog koriščenja AZ in IV sredstev za leto 1979, samoupravni sporazum o urejanju medsebojnih odnosov pri združevanju deviznih prilivov in skupnega koriščenja deviznih pravic v SOZD SZ, spremembi samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliv deviz za leto 1979, samoupravni sporazum o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odliv deviz za leto 1979 in se s spremembo strinjali.

Delavski svet je bil seznanjen s pregledom sklepov prejšnje seje in ugotovil, da so bili sklepi večinoma izvršeni, tisti, ki pa so daljšega značaja, pa so še v izvajanju in se prenesejo naprej kot zadolžitve, dokler ne bodo izvršeni.

Vodja delovne skupnosti Tone Varl je podal prisotnim predlog koriščenja sredstev za amortizacijske zamenjave in investicijsko vzdrževanje. O predlogu je razpravljala tudi odbor za gospodarstvo delovne skupnosti KSI, ki je delavskemu svetu podal ustrezno mnenje in zaključke za dokončni sprejem. Delegati delavskega sveta so se s predlogom strinjali, pri sprejemanju sklepov pa so upoštevali tudi pripombe odbora za gospodarstvo delovne skupnosti.

Obrazložitev samoupravnega sporazuma o urejanju medsebojnih odnosov pri združevanju deviznih prilivov in skupnega koriščenja deviznih pravic SOZD SZ je podal vodja delovne skupnosti. Pri obrazložitvi je navedel tudi pripombe oziroma dopolnila, ki bodo vnesena v omenjeni sporazum. Delegati delavskega sveta niso imeli pripomb in so samoupravni sporazum o urejanju medsebojnih odnosov pri združevanju deviznih prilivov in skupnega koriščenja deviznih pravic SOZD SZ sprejeli v predlaganem besedilu.

Delegati delavskega sveta delovne skupnosti so obravnavali tudi družbeni dogovor o spremembah in dopolnitvah dogovora o osnovah družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1976-1980. Na spremembe in dopolnitve dogovora delegati niso imeli pripomb in so sprejeli v potrdili sklep o sklenitvi dogovora o spremembah in dopolnitvah dogovora o osnovah družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1976-1980 po predloženem besedilu.

Predsednica osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje Maja Junež je posredovala predlog za imenovanje delegata za konferenco delegacij skupščine kluba samoupravljalcev, in sicer je predlagala Franca Bahuna,

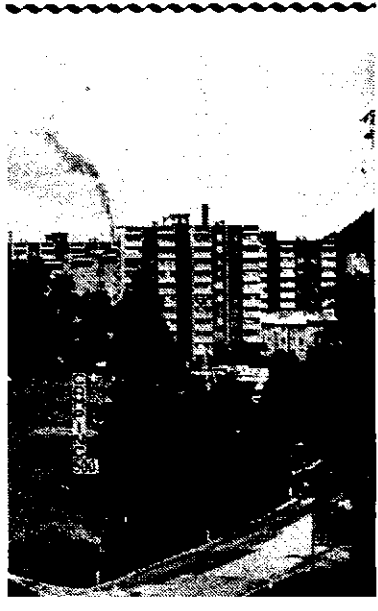
vodja PGRČ. Delegati so se s predlogom strinjali.

Predsednik delavskega sveta delovne skupnosti je prisotnim posredoval predlog sklepa za spremembo pravilnika o delovnih razmerjih, in sicer se sprememba nanaša na dopolnitev X. poglavja ali na občasno delo v delovni skupnosti. Delegati delavskega sveta so v zvezi s tem imeli nekatere pomisleke, ki pa so jih v razpravi in po obrazložitvi predsednika delavskega sveta in vodje delovne skupnosti razčistili in predlog sklepa o dopolnitvi pravilnika o delovnih razmerjih in dopolnitve sprejeli v predlaganem besedilu.

Delavski svet delovne skupnosti je obravnaval tudi predlog za povišanje osebnih dohodkov za delo v posebnih časovnih pogojih in v razpravi ugotovil, da vse delovne skupine še niso obravnavale predloga, zato je sklenil, da zadevo odloži do prihodnje seje, ko bodo znani zaključki in stališča samoupravnih delovnih skupin.

Ob koncu seje je predsednik delavskega sveta posredoval še odgovor na delegatsko vprašanje, ki je bilo postavljeno na pretekli seji. Drugih delegatskih vprašanj za današnjo sejo ni bilo in je predsednik delavskega sveta sejo zaključil.

Z. V.

2. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V torek, 3. julija, je bila druga seja odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna debele pločevine, katero je sklical predsednik Milan Šulc. Najprej so ugotovili, da so bili sklepi predhodne seje izvršeni, razen dveh, ki sta v izvajanju in sicer: iskanje ponudb za nabavo ravnalnega stroja in klimatske naprave na žerjavu št. 5.

V nadaljevanju so obravnavali izpolnjevanje plana v mesecu juniju in ugotovili, da je bil plan izpolnjen samo na progi, v adjustaži in odpremi pa je proizvodnja pod planom za 122 oziroma 845 ton. Vzroki za nedoseganje plana so bili: zastoj na progi zaradi predelave odpadka iz mazuta na plin, pomanjkanje delavcev, velike bolezenske odsotnosti in neustreznega asortimenta vložka, ker ni bilo dobave iz železarne Smederevo.

Obravnavali in potrdili so operativni program za mesec julij, ki znaša 8.420 ton gotove proizvodnje in 250 ton izvoza. Mnenja so bili, da ga bo mogoče realizirati le, če bo iz Smedereva prispela predvidena količina 3.000 ton slabov. V zvezi s tem so opozorili, da bo treba takoj organizirati delo in pripraviti prostor za razkladanje in rezanje slabov, da ne bo prišlo do nepotrebnih zastojev.

Obravnavali so problematiko zaostankov v letu 1978 in v prvem tromesečju letos in sprejeli naslednje ugotovitve in sklepe:

Količina zaostankov v letu 1978 znaša 187 ton, v prvem tromesečju pa 1.886 ton;

Vzrok za zaostanke v letu 1978 je bil predvsem kvaliteta proble-

matika, v prvem tromesečju pa pomanjkanje ustreznega vložka in preobremenitev kapacitet za termično obdelavo;

OPP naj pošlje prodajnemu oddelku obremenitve kapacitet za toplotno obdelavo z zahtevo, da jih upošteva pri sprejemanju novih naročil;

V vseh oddelkih TOZD je treba poostri pozornost pri delu, še posebno pri nujnih ploščah, OPP pa naj, kadar je to možno, izdela program valjanja tako, da bodo posamezne pozicije valjane kompletne;

Vodja TOZD mora sklicati sestanke vseh odgovornih, da bodo analizirali vso to problematiko in pregledali vzroke za zaostajanje materiala;

Delovodje proge je treba opozoriti, da bodo občasno kontrolirali signere pločevine, da ne bo prihajalo do nepravilno žigosanih plošč.

Ob sklepu seje je odbor za gospodarstvo predlagal, da se za razrez stranskega odpadka pri sekatorju PSR montira ročna pištola za avtomatsko rezanje odpadka in da se vodstvo TOZD Valjarna debele pločevine poveže z energetskim gospodarstvom, da skupno odstranita problem okujne na ploščah.

IS

2. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Namestnik predsednika odbora za delovna razmerja Rudi Noč je 28. junija sklical drugo sejo.

Najprej so ugotovili, da so bili sklepi predhodne seje izvršeni. V nadaljevanju je kadrovik valjarn posredoval poročilo o odsotnosti v mesecu juniju, ki je bila 863 dni ali 18,45 %, od tega zaradi bolezni 377 dni (8,01 %), kar je v primerjavi s povprečjem železarne za 1,8 % višja. Ker je bila bolezenska odsotnost zelo visoka, so člani sprejeli sklep, da to problematiko obravnavajo vse samoupravne delovne skupine, obenem pa ponovno opozarjajo vse delavce, da koristijo bolezensko odsotnost resnično samo v primeru bolezni.

Potrdili so sprejem enega novo sprejete delavca in pet premestitev.

Obravnavali so prošnjo Alija Mustačevića za prekinitev delovnega

razmerja v TOZD in ji ugodili s tem, da mu preneha delovno razmerje v rednem odpovednem roku 14. julija.

Odbor je odobril en dan izredno plačane dopusta Danijelu Črvu za udeležbo na celodnevem seminarju, ki ga je 29. junija organiziral občinski komite ZKS Jesenice.

Prošnji Hate Bečarevič za prenehanje na druga dela in opravila odbor ni ugodil, ker trenutno ni prostih ustreznih del, pač pa bo njeno prošnjo upošteval pri prihodnjih premeštitvah.

Odboru je vodja TOZD obrazložil še poročilo dispanzerja za medicino dela in sklenili so, da se morajo obvezno udeležiti preventivnega pregleda tudi tisti žerjavodje, ki se ga doslej še niso.

PREGLED SESTANKOV SDS

Razprava o predlogu sprememb obračuna dodatkov za posebne časovne pogoje dela je v precejšnji meri poživila samoupravno aktivnost delovnih skupin. V minulih štirinajstih dneh smo iz dvanajstih temeljnih organizacij in treh delovnih skupnosti prejeli kar 107 zapisnikov. Skupine so večinoma razpravljale o novem načinu obračuna dodatkov, opozorile pa so tudi na različna vprašanja, ki jih zapažajo v svojem delovnem okolju. Omenimo naj, da je imelo kar precejšnje število delovnih skupin določene pomisleke glede spremenjenega obračunavanja dodatkov, čeprav ga ne zavračajo (plačuje se prisotnost na delu ne pa delo, zakaj ne bi vprašanje izmenskega dela skušali reševati z beneficiranim stažem ipd.). Ker so si ti pomisleki in pripombe precej podobne, jih bomo skušali v strnjeni obliki povzeti v enem izmed prihodnjih pregledov, ko bomo imeli zbrane vse pripombe, oziroma ko bo razprava v delovnih skupinah zaključena. Posredovali pa jih bomo tudi oddelku za študij dela in časa ter nagradjevanje.

Prav tako kaže omeniti, da smo vprašanja, pobude in predloge delovnih skupin, ki so takega značaja, da se ne morejo reševati zgolj v okviru TOZD, ponovno pričeli - tako kot je bilo to vpejano že pred leti - posredovati ustreznim službam, oziroma vodstvom temeljnih organizacij v obliki posebne informacije. Zato se v tem pregledu omejujemo predvsem na prikaz tistih vprašanj, ki zadevajo ožjo obratno problematiko.

V TOZD Jeklarna se je sestalo šest delovnih skupin. SDS livna jama 1 je na sestanku opozorila, da se za izvedbo izletov namenja iz leta v leto manj sredstev. Zahtevala pa je tudi ostrejšo ukrepe proti posameznim kršiteljem discipline, ki otežujejo stanje v že tako težkem delovnem okolju. SDS ponovno gospodarstvo je po obračunu palet z Vatrostalno ugotovila, da je bilo v zadnjih treh mesecih uničenih manj palet. Razlika je 120 palet, kar pomeni za TOZD jeklarna 20.000 din mesečnega prihranka. Skupina je na sestanku podprla tudi predlog enega izmed sodelavcev, da bi v poletnem času namesto popoldanskega uvedli nočno delo. Sestanku je prisostvovalo 56 delavcev. Tudi SDS elektropeti 1 ugotavlja, da se mora stanje glede discipline popraviti. Dva izmed sodelavcev sta posebej opozorila na slabo stanje garderobe v ŽV (razbita stekla, polomljena stikala, pomanjkanje tople vode).

V TOZD Bluming štekel, kjer se je sestalo pet delovnih skupin, se SDS adjustaza štekel 1 pritožuje nad vzdrževanjem. Ugotavlja namreč, da ni tako redek slučaj, da pride do zastoj, ker ni na razpolago ustreznega rezervnega dela. Rezervni del se dela šele, ko nastane okvara. Protožuje se tudi nad slabim vložkom, nad hrupom, glede katerega se ničesar ne uredi in nad razsvetljavo (zlasti v skladišču svitkov in na odpremi), ki je tako slaba, da lahko pride tudi do neizgode. Skupina meni, da s takim vzdrževanjem in z vložkom kakršen je, ni moč dosežati planske obveznosti.

V TOZD Hladna valjarna Bela je imela SDS lužilnica 1 dokaj izčrpno razpravo o uporabi zaščitnih sredstev. Delavci čutijo odpor zlasti do nošenja čelad, češ da jih je težko nositi zaradi vročine, zlasti če gorita obe peči in ker jih ovira pri delu, ko se sklanjajo. Menijo tudi, da pri njih ni neposredne nevarnosti, da bi jim kaj padlo na glavo. Opozorjeni so bili tudi na sankcije, če ne bi spoštovali predpisov.

V TOZD Hladna valjarna Jesenice so se sestale SDS žarilnica 3, lužilnica in odprema. Razpravljale so o proizvodnji v

maju in v tekočem mesecu ter o odnosu do delovnih naprav. SDS žarilnica 3 se je seznanila s kritično oceno glede porabe ležajev na V. Demag-u, ki se je od leta 1975 povečala za deseterkrat. Cudi se, da nihče v TOZD ni pomislil, da je potrebno takšno stanje analizirati in ukrepati. Vprašujejo se tudi, kaj, bo če bo V. Demag zaradi pomanjkanja ležajev (ti so bili naročeni že lani) prenehal obratovati. Ponovno vprašujejo, zakaj ni odgovorov, oziroma kakaj se ne ukrepa v zvezi z vprašanjem problematike žarilnice. SDS odprema ugotavlja, da so paletni vozički v zelo slabem stanju, prosijo pa tudi, da bi se čimprej izdelali vzvodni drogovi za premikanje vagonov.

V TOZD Žičarna se je sestalo 11 delovnih skupin. SDS vodstvo TOZD ugotavlja, da je bil kljub težavam z vložkom v maju plan po asortimentu dosežen. V juniju pa so se težave, s katerimi so se spoprijemali že v maju, še povečale. Poleg težav, ki jih povzroča pomanjkanje delavcev, predstavlja največjo težavo zlasti pomanjkanje vložka. Zato ni mogla normalno obratovati B-patentirna linija. Pričakujejo, da se bodo težave v juliju še potencirale. Skupina meni, da je glede tega treba ponovno opozoriti delavski svet. Ta je namreč nedavno že sprejel sklepe, ki naj bi propomogli k izboljšanju stanja, izboljšanja pa zaenkrat kljub temu ni.

SDS žičarna I-1 je na sestanku opozorila, da bi kazalo delavcu, ki hoče prekiniti delovno razmerje, skrajšati čas od podpisa izjave za prekinitev do obračuna, kajti tak delavec ne kaže zanimanja za delo, običajno pa napravi tudi veliko neupravičenih izostankov. SDS žičarna I-2 je kritično spregovorila o disciplini, še posebej o predčasnem zapuščenju delovnega mesta na nekaterih strojih (kar se posebno velja za delavce na RF strojih).

SDS žičarna I-3 glede proizvodnih težav meni, da je najbolj zaskrbljujoče to, da se je prav v juniju pojavila tako številna odsotnost zaradi bolezni in neupravičenih izostankov. Opozarja tudi, da je precejšnje število varilnih aparatov že tako iztrošenih, da se ne dajo več dobro popraviti in bi zato kazalo kupiti nekaj novih. Vprašuje tudi, kakaj včasih ob koncu dneva zmanjka tople vode za umivanje. Kopalnice so zaradi odnosa posameznikov v dokaj slabem stanju. Razen tega so bile izrečne tudi pripombe na netočno tehtanje in na netočno vpisovanje teže po dimenzijah na kontrolne liste.

SDS žičarna II-1 je ugotavljala vzroke za dve reklamaciji, ki sta se nanašali na profilno žico in na VAC žico. Profilna žica je prekriva in pretrda. Reklamacija VAC žice pa je posledica neenakomernega hoda navijalca. Skupina opozarja, da je bilo dogovorjeno, da bodo navijalci fiksno montirani na vijakih in scentrirani, da pa se to še vedno ni uredilo. Na sestanku SDS žičarna II-2 so adjusterke VAC žice predlagale, da bi se ventil za zrak predstavil od stroja Niehoff-4 k steni, k pakimemu stroju, kajti sedaj morajo cev za zrak dvigovati ali odklapljati za vsako paletu. SDS žičarna II-3 ugotavlja, da je treba takoj dobiti nove cisterne za H2SO4 in sicer take, da jih kislina ne bo mogla nagristi. Cisterne, ki so jo dobili, je namreč kislina takoj nagrizla in le malo je manjkalo, da ni prišlo do nesreče.

SDS patentirnica 1 meni, da je stanje na patentirnih linijah zaradi pomanjkanja delavcev (dopusti, bolovanja, izostanki) že kar kritično in da bi bilo proti posameznikom potrebno strožje ukrepati. Tudi SDS patentirnica 3 se je odločila ostro nastopiti proti posameznikom, ki izostajajo z dela. Enemu izmed sodelavcev je prav zato izrekel zadnji opomin. Sklenila je, da ga ne bo več sprejela v svojo sredino, če napravi še en neuravničen izostanek. Tudi ostalim izmenam predlaga, da ukrepajo enako v podobnih primerih.

V TOZD Žebljarna se je sestalo vseh pet delovnih skupin. SDS žebljarna 2 vprašuje, kaj je z nabavljanjem omaric za orodje. Obljubljene so jim bile že pred enim letom, vendar pa jih še vedno nimajo. SDS žebljarna 3 je opozorila na nizke kate-gorije zavijalk. Pritožuje pa se tudi, da imajo že drugi teden na razpolago samo mrzlo vodo. SDS zavijalnica žebljarne je kritično ocenila slabo pakiranje v zavitke »ILBS« ter pomanjkljivo žigosanje. Skupina ugotavlja, da zadnje čase disciplina pada.

V TOZD Strojne delavnice se je sestalo 13 delovnih skupin. Tudi tu je bil, v okviru poročila o poslovanju v zadnjih treh mesecih in o nadurah, dan poseben poudarek disciplini na delovnem mestu. Posamezne delovne skupine so opozorile tudi na vprašanje urejenosti in dostopa v sanitarne prostore, čiščenja v delavnici, pranje delovnih oblek ipd. SDS ključavničarji strojev je bila obveščana, da bo v drugem polletju dobil vsak delavec še eno delovno obleko. Na sestanku SDS konstrukcijska delavnica 1 so se posamezniki protoževali, da je stroj za krivljenje pločevine že tako izrabljen, da z njim dela ne morejo več kvalitetno opravljati. Na splošno pa se ključavničarji protožujejo, da se dosti manj pozornosti polaga strojem s katerim delajo, kot pa strojem s katerimi delajo varilci.

SDS kovačnice-kalilnice meni, da je material za zamašne drogeve potrebno reklamirati, kajti med njimi je preveč prekratkega in zato neuporabnega materiala. Postavljeno je bilo tudi vprašanje, kam naj bi dali približno 5000 kosov mrežastih vreč, v katerih je bilo ogelje. Skupina meni, da bi nadzorna služba morala strožje postopati glede prinašanja alkohola v obrate, kronične alkoholike pa bi bilo treba poslati na zdravljenje.

Iz TOZD Remontne delavnice smo prejeli 22 zapisnikov s sestankov SDS. SDS instalacija 1 je postavila vprašanje, kako daleč so oziroma če so sploh že stekla dela na Beli pri postavitvi prostora za vozičke s kisikom in plinom. Na sestanku je bila spet izrečena kritika na dolgo čakanje na malico. Skupina zahteva, da se kantine odprejo pol ure prej ali pa naj bi se ukinile. Opozarja tudi, da postajajo prevozi vse bolj problematični. SDS montaža 1 ugotavlja, da morajo vse preveč materiala in agregatov prevažati ročno ter da je zato nujno potrebno, da se organizira stalni prvoz materiala s tovornjakom.

SDS montaža 2 je kritično ocenila delovno disciplino in izkoriščanje delovnega časa, ki je problematično zlasti ob začetku dela, ob malici in na koncu dneva. Skupina meni, da bi bilo potrebno doseči vsaj 6,5-urni izkoristek delovnega časa. SDS hidravlika in pnevmatika se ob »prepopovedanih« dnevnih vožnje sooča s težavami pri prevozu s svojim avtomobilom. Skupina meni, da je preveč čakanja na tovarniške prevoze ter da zato naraščajo zastoji. DS gradbenoremontna delavnica Javornik zahteva, da se ji v najkrajšem času odobri sredstva za nabavo traktorja in voza. To utemeljuje s tem, da je večkrat na teden potrebno postavljati razne odre ter da morajo šest do osem metrov dolg les nositi sami, ker takšne dolžine nihče od soferjev neče peljati (razen redkih izjem, ki pa peljejo na lastno odgovornost) SDS RTA 1 ter RTA 4 nista zadovoljni s sedanjem načinom ocenjevanja delovne uspešnosti. Skupini zahtevata, da se do 1. januarja 1980 brezpogojno izdela razvid delovnih nalog. Po tem datumu skupini odklanjata vsako ocenjevanje delovne uspešnosti. SDS RTA 6 pa opozarja, da zaradi kadrovskih problemov prihaja do zaostankov pri izrednih naročilih.

(SE NADALJUJE)

2. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora Franc Smolej je sklical 2. sejo v četrtek, 28. junija. Na seji so bili poleg šestih delegatov prisotni še pomočnik vodje temeljne organizacije, vodja priprave dela, tov. Petričeva in tov. Potočnik iz SEO — oddelek za zaščito industrijske lastnine.

Najprej so poslušali poročilo o izvrševanju sklepov 1. seje, ki ga je podal pomočnik vodja temeljne organizacije in ugotovili, da so vsi sklepi v redni izvršeni, obrazložitev pod sklepom 1.1. pa je bila podana na tej seji.

Nato je vodja priprave dela Mladen Azinović predlagal v potrditev operativni plan za mesec julij v skupnem iznosu 7.850 ton. Od tega je 7.740 ton predvidenih za prodajo, 110 ton pa za domačo uporabo. Plan vložka iz domače oskrbe znaša 6.600 ton, iz uvoza pa je predvidena dobava 3.600 ton, to je skupno 10.200 ton. Asortiment dobavljenega vložka se nekoliko izboljšuje, ni pa še zadovoljiv.

Pri obrazložitvi sklepa pod točko 1.1. o doseganju plana po asortimentu so člani ugotovili, da v nekaterih postavkah plan po asortimentu močno odstopa, vendar temu ni vzrok slabo planiranje, temveč neredna oskrba z vložkom.

Pri tem je Janez Jamar pripomnil, da je v začetku meseca zelo težko planirati posamezne kvalitete, predvsem zaradi neredne dobave vložka.

Zaradi tega se mora večkrat spremeniti program in sprejemati dodatna naročila. Zato kljub dobremu planiranju vse razrezne linije ne morejo biti enako obremenjene.

Člani odbora so obravnavali tehnične izboljšave št. 2363, 2341, 2342 in 2293 in soglašali, da se avtorjem izplača predlagano nadomestilo za doseženo korist oziroma prihranek.

Potrdili so predlog o izdelavi normativov dela za izdelovalce palet, ki ga je izdelal OŠDC in soglašali, da normativi veljajo s 1. junijem 1979.

Razpravljali so tudi o pogojih dela pri adjustiranju in adjustaciji in se strinjali, da si je treba prizadevati, da se pogoji dela čimprej izboljšajo. Ker kupci slabe palete vračajo, so predlagali, naj se nabavi žig za žigosanje palet zaradi boljše evidence.

Opozorili so tudi na velik odpad lesa pri rezanju in predlagali, naj bi se večje količine lesa pred pričetkom izdelave palet razrezale na standardne dolžine.

mk

2. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Na drugi seji odbora za delovna razmerja, ki je bila v četrtek, 21. junija, so najprej ugotovili, da so vsi sklepi prve seje v redni izvršeni in potrdili poročilo o gibanju zaposlenosti v mesecu maju.

Potrdili so sprejem šestih delavcev in jih razporedili na začetna delovna mesta. Soglašali so tudi s sprejemom delavcev iz TOZD Valjarna žice in profilov in enega delavca iz TOZD Vratni podboji in s predlogom vodij proizvodnje o internih premetitvah.

Pri obravnavanju vloge so ugodno rešili štiri vloge za prekinitev delovnega razmerja v rednem odpovednem roku in eno vlogo za podaljšanje delovnega razmerja. Ugodno so rešili vloge za odobritev izredno neplačane odsotnosti dvema delavcem in sklenili, da morajo vloge za neplačano odsotnost predhodno pregledati vodje proizvodnje in s svojim podpisom potrditi soglasje.

Ugodno so rešili tudi vloge KS ZSMS Železarnarje glede odobritve izredno plačane odsotnosti s pripombo, da naj se vsa izredno plačana odsotnost za ZSMS koristi iz kvote, dodeljene za ZSMS Železarnarje. Ugodno so rešili vlogo Nijaza Brdarja za pridobitev lastnosti delavca v temeljni organizaciji in dali soglasje na predlog poslovnega odbora Železarnarje v zvezi z udeležbo na mednarodnem tečaju za inženirje in tehnike s področja železarske in jeklarške industrije v SZ.

Ponovno so obravnavali vloge kandidatov za delovodsko šolo in soglašali, da se izobraževanje odobri Ivanju Demšarju, ostalim kandidatom pa ne, ker je trenutno nemogoče zagotoviti delovno mesto glede na veliko število kadra z navedeno šolo. Pri tem so soglašali, da bo Ivan Demšar, ko bo prosto delovno mesto v odpremi, le eden izmed kandidatov za to delovno mesto.

Obrazložili so vloge o sklenitvi delovnega razmerja z metalurškimi in strojnimi tehnikami in glede na zasedenost delovnih mest sprejeli naslednje ukrepe:

- z metalurškimi in strojnimi tehnikami se sklene delovno razmerje za dela in naloge pripravnikarja za nedoločen čas, ker v temeljni organizaciji ni prostih del in nalog tehnikarja, lahko pa se sklene delovno razmerje pripravnikarja za določen čas, to je do konca pripravniške dobe (dva pripravnikarja);

- s tehnikami pa se lahko sklene delovno razmerje za nedoločen čas, če hočejo opravljati dela in naloge kvalificiranega delavca valjavca, rezalca, žarilca, lužilca, peskarja, varilca in brusilca nerjavnih trakov, ko pa si bodo pridobili ustreznih delovnih izkušenj, se lahko prijavijo na prosta dela tehnikov in delovodij, če bodo ustrezali pogojem razpisa.

Razpravljali so tudi o dopisu ŽIC glede praktične vožnje žerjavovodij in se strinjali, da naj se praktični del vožnje izvaja v prostem času in ne med dnino.

mk

TOZD Jeklovlek

2. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Na drugi seji, dne 22. junija, je odbor samoupravne delavske kontrole TOZD Jeklovlek, ki ga je vodil predsednik Marjan Stojan, poleg pregleda sklepov iz prejšnje mandatne dobe obravnaval še:

Problemato reklamacij, ki so v TOZD Jeklovlek precej številne. Potrebno je, da se v bodoče nameni temu vprašanju več pozornosti in da se sproti ugotavlja, kdo je povzročitelj reklamacije. Potrebno je, da se dosledno izvaja 33. člen sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo Železarnarje. V smislu tega sporazuma se naj izdela pravilnik, ki bo urejal izvajanje tega določila in medsebojne dohodkovne odnose.

Nadalje je odbor obravnaval nepravilne odnose neposrednih vodij dela, ki se zadnje čase pojavljajo v adjustaciji. Vzrok za to so: na novo uvedena norma, slabi medsebojni odnosi in delovna disciplina.

2. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja TOZD Jeklovlek je na drugi seji, 28. junija, ki jo je vodil predsednik Stane Rev, poleg pregleda sklepov obravnaval še:

Bolezensko odsotnost, ki kritično vpliva na izvajanje proizvodnih nalog. Odbor je bil mnenja, da mora zdravstvena služba bolj aktivno reševati posamezne primere bolnikov in mesečno, skupaj s TOZD, analizirati vzroke tako pogoste odsotnosti nekaterih delavcev. Več pozornosti je potrebno tudi pri sprejemanju novih delavcev, med katerimi so pogosti primeri vse večje bolezenske odsotnosti.

V nadaljevanju je odbor potrdil razporeditev treh novosprejetih de-

lavcev in pet premetitev na druge delovne naloge. Dva delavca sta odšla v pokoj, enemu delavcu pa je odbor odobril prošnjo za sporazumno prekinitev delovnega razmerja. Strinjali se je, da se na počitniško delo sprejmejo trije delavci in da se jih razporedi v adjustažo.

Odbor je razpravljal o delavcih, ki bodo ob ukinitvi valjarni profilov na Javorniku v mesecu avgustu premeščeni v TOZD Jeklovlek. O dokončni razporeditvi bo odbor razpravljal na prihodnji seji.

Med drugim je odbor obravnaval tudi odločbo sodišča združenega dela v Kranju o sporni zadevi med predlagateljem Genom Vengarjem in TOZD Jeklovlek, zaradi plačila odškodnine. Odbor meni, da je sporna višina odškodnine, ker gre le za lažjo poškodbo.

M.

Na seji so obravnavali poročilo poslovnega odbora Železarnarje o opravljenih nadurah v letu 1978 v primerjavi z letom 1976 in 1977. Odbor se je strinjal s stališči poslovnega odbora. Poudaril je, da je nujno, da se naraščanje nadur zaustavi ali celo zniža, zlasti v tistih TOZD, kjer so prekoračili zakonsko določilo.

Med drugim je odbor obravnaval tudi odločbo sodišča združenega dela v Kranju o sporni zadevi med predlagateljem Genom Vengarjem in TOZD Jeklovlek, zaradi plačila odškodnine. Odbor meni, da je sporna višina odškodnine, ker gre le za lažjo poškodbo.

Med drugim je odbor obravnaval tudi odločbo sodišča združenega dela v Kranju o sporni zadevi med predlagateljem Genom Vengarjem in TOZD Jeklovlek, zaradi plačila odškodnine. Odbor meni, da je sporna višina odškodnine, ker gre le za lažjo poškodbo.

PONVIČNA METALURGIJA JE NA POHODU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kaj smo s tem dosegli?

1. Skrajšali smo čas izdelave jekla v peči.
2. Prihranili smo na legurah.
3. Izboljšali smo kvaliteto jekla.

Na kakšen način dosegamo takšne učinke?

Tisto »čudežno« sredstvo, ki ga v ponvični metalurgiji uporabljamo, je kalcij (Ca), ki ga največkrat kot kalcij-silicij (CaSi) lahko pa tudi kot kalcijkarbid (CaC) ali kot apno v prahu in kot razne sintetične žilindre vpihavamo globoko v jeklo v ponvici. Nosilni plin pri vpihovanju prašnatih materialov v jeklo je argon, izjemoma tudi dušik.

Kalcij-silicij uporabljamo v jeklarstvu za dezoksidacijo in odžveplanje tudi že danes, vendar je izkoristek kalcija, če ga mečemo v curek jekla ko teče v ponvico zelo majhen — znaša le nekaj odstotkov, saj v glavnem zgori zaradi visokega parnega pritiska z mogočnim belim plamenom v CaO. Če pa CaSi vpihavamo globoko v talino v ponvico, potem se pare kalcija, ko se dvigajo v talini navzgor, koristno izrabijo za metalurške reakcije. Ker je izkoristek kalcija pri vpihavanju visok, je poraba v kilogramih na tono nekajkrat manjša.

Kakšne učinke pa dosežemo z vpihavanjem CaSi?

- Z vpihavanjem CaSi lahko jeklo:
 - dezoksidiramo
 - odžveplamo,
 - spreminjamo obliko in sestavo sulfidnih in oksidnih nekovinskih vključkov.

Ker je CaSi draga ulitina (ca 30 din/kg), ga za dezoksidacijo le redko rabimo, predvsem pa za ostale namene. Ker pa se kalcij veže najprej na kisik in šele nato na žveplo, mora biti jeklo pri uporabi CaSi dobro pomirjeno, da Ca deluje kot desulfurant in modifikator nekovinskih vključkov. Učinek kalcija je največji, če je ponvica obzidana z dolomitno, magnezitno ali High Alumina obzidavo. Pri šamotni obzidavi namreč kisik iz obzidave z redukcijo SiO po reakciji $3SiO_2 + 4Al + 2Al_2O_3 + 3Si$ stalno prehaja v talino, zato čistega jekla pri šamotni obzidavi ne moremo dobiti.

Odžveplanje jekla:

Stopnja odžveplanja je izredno visoka in znaša odvisno od porabljenih količin CaSi od 75 do 98 %, če delamo z bazično obzidanimi ponvicami. Doseganje 0,005 % S ni noben problem, najnižje vsebnosti za ta postopek pa so okrog 0,002 % S. Poraba CaSi pa znaša od 2 do 3 kg na tono.

Modifikacija nekovinskih vključkov v jeklu:

Nič manj pomembno kot odžveplanje pa je spreminjanje oblike in kemijske sestave nekovinskih vključkov pri vpihavanju CaSi. Nekovinski vključki tako sulfidi, oksidi ali aluminati so v jeklu škodljivi. Aluminatni vključki (Al_2O_3), ki jih imamo več ali manj v vseh z aluminijem pomirjenih jeklenih, pa imajo še to neprijetno lastnost, da nam delajo hude težave pri vlivanju.

Jeklo postane gosto in slabo tekoče, na izlivkih pa se useda Al_2O_3 in zožuje njegov presek, tako da jeklo vedno bolj počasi teče in lahko popolnoma preneha. Ta pojav nam je bil dobro znan pri kotlovski pločevini pri z Al pomirjenem globokem vleku in sploh pri jeklih z višjo vsebnostjo aluminija. Že nekaj let nam ta problem dela sive lase pri vlivanju dinamom jekla, ki vsebuje aluminij, v zadnjih mesecih pa Al_2O_3 kaže zobe pri vlivanju z aluminijem pomirjenih jekel na kontilivu, ker se nabira na izlivkih in onemogoča normalno vlivanje. Aluminatni vključek je v jeklu v trdnem stanju. Kalcij spremeni sestavo teh vključkov tako, da nastanejo drobni globulični (okrogli) vključki tipa Al-Si-Ca z vencem CaS, ki so v jeklu tekoči in se zato ne usedajo na izlivkih. Tako jeklo je zelo čisto in kar je pomembno za vlivanje, zelo dobro tekoče, dobi pa s tem še odlične mehanske lastnosti. Izboljšajo se žilavost, raztezek in kontrakcija v prečni smeri in smeri debeline pri debeli pločevini, trakovi se dajo ostro robiti, plastičnost in vlečne sposobnosti se močno izboljšajo.

Vpihavanje CaSi je torej vsestransko uporabno. Oglejmo si le nekaj značilnih primerov, kjer bi s to tehnologijo lahko sedanje težave rešili:

Dinamo jeklo

Dobro so nam znane težave, ki jih imamo s proizvodnjo dinamom jekel v jeklarni. Težave so še posebno hude pri dinamom jeklu z nižjo vsebnostjo Si. Niso pa vsem znani vzroki za te težave.

Poglejmo si jih. Oksidacijo dinamom jekla končamo pri okrog 0,02 % C. Pri tem ogliku je v jeklu od 0,1 do 0,15 % aktivnega kisika, to je tri do štirikrat več kot pri oksidaciji konstrukcijskega jekla, ki ima okrog 0,1 % C. Pri legiranju s Si in Al nastane velika količina nekovinskih vključkov, predvsem Al_2O_3 , ki se ne uspejo izločiti iz jekla. To nam kažejo tudi analize celokupnega kisika v izdelanem jeklu, ki ga je dva do trikrat več kot bi smelo biti. To pa pomeni, da naredimo zelo nečisto jeklo. Al_2O_3 v jeklu pa nam maši izlivke v ponvicih in kanale v livnih ploščah. Pa tudi sicer se nečisto jeklo rado trga pri valjanju.

Lahko se vprašamo, kaj pa CaSi, ki ga rabimo velike količine. Res je, CaSi bi nam lahko precej koristil, vendar bi ga morali pri prelišanju postopno dodajati, ko v jeklu ni več kisika. Tako pa v glavnem nekoristno pogori že na začetku prelišanja, ker leži na dnu ponvice. Takšno racionalizacijo, kot je bila odprava žlebu za legiranje, se nam bridko maščujejo.

Kaj pa bi dosegli z vpihovanjem CaSi?

- Predvsem bi bila poraba CaSi 2,5 krat manjša

V TOZD VZDRŽEVANJE SO ANALIZIRALI DELO IN STANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

nosti, dvig kvalitete storitev in doseganje planiranega stanja naprav. Nekateri organizacijske pomanjkljivosti pa bo potrebno še dopolniti z navodili, predpisi ali pravilniki in na ta način natančno opredeliti odgovornost posameznih temeljnih organizacij in posameznikov.

Opredeliti bo predvsem potrebno:

- odgovornost in naloge med asistenti za delovne naprave in pripravo dela vzdrževanja,
- koordinacijo dela med TOZD vzdrževanja in TOZD Remontne delavnice pri skupnih vzdrževalnih poslih,
- s pravilnikom določiti obveze za proizvodne temeljne organizacije združenega dela glede ustavljanja obratovanja po planu zaradi vzdrževanja in vzdrževalne TOZD za izvajanje preventivnih pregledov in popravil na žerjavih.

Nadaljna ugotovitev je bila, da dohodkovni odnosi med vzdrževalnimi in proizvodnimi TOZD niso stimulativni za temeljne organizacije, niti za delovno organizacijo. Oblikovanje celotnega dohodka, oziroma prihodka na osnovi opravljenih ur ne omogoča doseganje višjega dohodka v primeru dobro in hitreje opravljenega dela.

Sedanja organiziranost omogoča boljše pripravo dela za vzdrževanje in s tem večanje produktivnosti. Vztrajati je potrebno na izboljšanju planiranja preventive in vzdrževalnih del, da bo možno spremljanje dela vzdrževalca preko celotnega delovnega časa.

Planiranje večjih popravil in remontov se mora izboljšati do take mere, da bo v TOZD Remontne delavnice možno natančno planiranje lastnih delavcev in tujih izvajalcev po številu in času.

Preskrba z rezervnimi deli se mora izboljšati, saj bo le v tem primeru mogoče izboljšati planiranje, stanje delovnih naprav in povečati razpoložljiv obratovalni čas. Možnost

— Jeklo bi bilo dobro tekoče pri vlivanju in čisto

— Žveplo bi odstranili v ponvici, zato bi bile šarže v peči lahko krajše

— Zelo verjetno bi zaradi boljše livnosti lahko znižali tudi temperaturo, saj drugi vlijavjo taka jekla s približno 70 stop. C nižjo temperaturo, vendar pri večjem premeru kanalov, ki so običajno premera 60 mm, pri nas pa le 45 mm.

Pa se spet lahko vprašamo, zakaj potem vakuumiranje jekla, ki ga bomo imeli čez kakšni dve leti. Z vakuumiranjem lahko rešimo skoraj vse težave, ki jih imamo. Le oblike in sestave vključkov ne moremo spreminjati. Zato je CaSi. Namen vakuumiranja pa bo predvsem razogljčenje dinamom jekla in pa izdelava nerjavnih jekel. Ker se pa lahko zgodi, da vakuumске naprave še dolgo ne bo, bi morali pohiteti vsaj z napravo za vpihovanje CaSi. Mogoče bi do te prišli lahko prej?

Jekla za petentirano žico in druga z aluminijem pomirjena jekla, ki jih vliavimo kontinuirno

Našo napravo za kontinuirno vlivanje smo kupili za vlivanje kvalitetnih jekel, to je tistih, ki so pomirjena z aluminijem.

Vlivanje jekel, ki vsebujejo okrog 0,040 % Al, kolikor ga patentirana žica mora vsebovati, dela povsod po svetu pri majhnih presekih gredice, kakršna je tudi naša, veliko težav zaradi že znanega izločanja Al_2O_3 . Težave so pri nas še večje, ker vsebuje naše SM jeklo mnogo več kisika kot pa jeklo, ki je narejeno v električni peči, potem pa še velike količine žilindre, neogrete ponvice, slaba šamotna opeka, pa so težave popolne.

Iz literature je znano, da je za kontinuirno vlivanje kvalitetnih jekel vakuumiranje jekla potrebno. To smo kmalu spredili tudi pri nas. Nečisto jeklo je krivo vseh naših težav.

Hiter razvoj metalurške tehnologije je tudi na tem področju prinesel svoje. Vpihovanje CaSi je cenejši in bolj učinkovito, ker se — kakor smo že rekli — popolnoma spremeni narava nekovinskih vključkov, tako da postane jeklo čisto in dobro livno, vzporedno pa se tudi odžvepla. Samo primer: železarna Ovako na Finskem ima že dve napravi za vpihovanje CaSi prav za potrebe kontinuirnega vlijanja. Imajo jih na Švedskem v železarni Norbotten, na Norveškem, skratka tam, kjer v napravah z majhnimi preseki gredic vlijavjo kvalitetna jekla.

Razvoj naprav za vpihovanje CaSi se je začel pri pločevini in trakovih za najbolj zahtevna konstrukcijska jekla, na primer za vrtnalnice, ploščadi, naftovode, plinovode in podobne namene. V Degeforsu na Švedskem pa postavljajo napravo, ki je namenjena specialni obdelavi nerjavnih jekel.

Naj bo dovolj. Vidimo, da je uporabnost te tehnologije res vsestranska. Mislim, da je čas, da takoj začnemo s pripravami. Joža Arh. RO

izboljšanja oskrbe z rezervnimi deli vidimo le v povečanju proizvodnih kapacitet v TOZD Strojne delavnice.

Osnova za nagrajevanje je še vedno delovno mesto. Pospešiti bo potrebno izdelavo kataloga delovnih nalog in vnesti spremembe v samoupravnem sporazumu o delitvi OD in dela sklada skupne porabe.

Slabšanje discipline, odnosa do dela in odnosa do delovnih naprav se opaža na celotnem področju Železarnarje. Zaostriiti je potrebno osebno odgovornost delavcev in odgovornost neposrednih vodij dela.

Problematika kadra je iz leta v leto bolj prisotna. Število usposobljenih vzdrževalcev se ne povečuje vzporedno z novimi napravami. Razlog je predvsem v premajhnem dohodu kadra z ožjega okoliša in v preveliki fluktuaciji (1977 12 %, 1978 16 %, I-III 79 21 %). Pri tako hitri menjavi kadra ni možno potrebno strokovno usposabljanje kadra ob delu.

Težki pogoji dela in različni sistemi dela zmanjšujejo interes za poklicno izobraževanje. Čeprav je pomikanje delavcev veliko, se vzdrževalci srečujemo s problemom nezainteresiranosti proizvodnih delavcev za pomoč pri vzdrževalskih poslih.

Težko kadrovsko problematiko imajo tudi proizvodne TOZD. Stanje se odraža v slabem ravnanju z delovnimi napravami. Število zlomov in okvar iz malomarnosti in neznanja raste, to pa negativno vpliva na delovno zavest vzdrževalcev.

Zastoji zaradi vzdrževalnih del niso v porastu (problem višjih zastojev je prisoten po rekonstrukciji v TOZD Valjarna žice.). Stanje delovnih naprav omogoča izpolnjevanje planskih obvez. Z rešitvijo posameznih pglavij v zaključkih pa bi se lahko stanje še izboljšalo.

Pri nabavi novih, manjših proizvodnih naprav je mnenje vzdrževalcev premalo vključeno.

MENJAVA ČELNIH NOSILCEV NA ŽERJAVU V ADJUSTAŽI BLUMING

Zaradi kritičnega stanja žerjavne proge v adjustaži bluminga, je bilo na sestanku 15. maja na vodstvu TOZD Valjarna bluming-štelki dogovorjeno, da se zamenja žerjavne tirnice v hali adjustaže in čelni nosilec na žerjavu 16 MP x 28 m.

V dneh od 22. do 26. maja je bilo zamenjano 378 m žerjavnih tirnic. Takoj po menjavi tirnic se je pokazalo, da je menjava čelnih nosilcev nujno potrebna, kajti že po prvem dnevu obratovanja so bile na tirnicah opazne deformacije (zavajani robovi), kar je bil vzrok močno deformiranih čelnih nosilcev in ležišč tekalnih koles.

Menjava čelnih nosilcev se je pričela 7. julija ob 6. uri, dela pa so bila gotova 9. junija ob 15.30. Kljub velikemu obsegu del in kratkem roku menjava se remont skrajšali za šest ur in 30 minut. Glavni nosilec del je bil montažni oddelek, dela pa so izvajali tudi žerjavni oddelek, elek-

tro žerjavni oddelek, tesarji in elektriki. Vzdrževanje Bela. Ključavničarji montažnega oddelka so delali v treh izmenah in kljub nekaterim težavam in izredni vročini so delo opravili pred rokom.

Žerjav 16MP x 28 m ima sedaj z novimi čelnimi nosilci mirnejšo vožnjo mostu, pa tudi kolesa imajo pravilno lego glede na žerjav in žerjavno progo, manjša pa je tudi obraba tirnic in pogonskih ter prostih tekalnih koles.

Po enomesečnem nemotenem obratovanju žerjava je razvidno, da je bilo delo kvalitetno izvršeno, zaradi tega tudi tako pozno objavljamo to informacijo.

M.

Železarški globus

AVSTRALIJA

Zadnja ocena skupnih rezerv visokokvalitetne železove rude v Zahodni Avstraliji se giblje okoli 33 milijard ton in je za 10 % višja kot je bila predhodna. Povprečna vsebnost železa je ocenjena nad 55 %. K temu je treba prišteti še štiri milijarde ton rezerv te železarske surovine s 50 do 55 % železa. Okoli 54 % vseh rezerv pritevajo k rudam z nizko vsebnostjo fosforja. Te zaloge železove rude predstavljajo 15 % vseh svetovnih zalog z vsebnostjo nad 50 % železa.

FRANCIJA

V francoski železarni Dunkerque, ki pripada družbi Usinor, bodo na plavžu s koristno prostornino 4920 kub. metrov in dnevno proizvodnjo 10.000 ton grodlja, uvedli dve novosti, ki jih je razvila in jih uporablja na svojih plavžih japonska železarska družba Kawasaki Steel. Prva novost je uvedba vizuelne kontrole na žrelu plavža s pomočjo posebno skonstruirane industrijske TV kamere. Ta kaže razporeditev vsipa in dimnih plinov. Razen tega lahko s pomočjo posebne naprave tekoče jemljejo vzorce dimnih plinov in jih analizirajo. Posebna zakladnica naprava omogoča prilagajanje skozi žrelo založenega vsipnega materiala glede na situacijo, ki jo pokaže TV kamera. Druga novost je uporaba elektronskega računalnika, ki sprejema določene podatke kot so temperatura peči, pritisk, kemična sestava raztaljenega grodlja in podobno. Z uporabo matematičnih modelov, ki so shranjeni v njegovem pomnilniku, primerja zadnjo situacijo kemično-fizikalnih reakcij v plavžu. Na osnovi ugotovljenih rezultatov izrazi računalnik nastalo situacijo s tremi signali: »naprejši«, »ustavi« ali »nazaj«. Prvi signal pomeni, da je potek procesa v redu in ni potrebno ukrepanje, drugi svari pred možnimi motnjami in zahteva pozornost in tretji, da je treba ukrepati zaradi preprečitve obratovnih motenj.

Sodelavci TOZD Transport pri vzdrževanju tovarniških prog

PRODAJA V JUNIJU IN V PRVEM POLLETJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

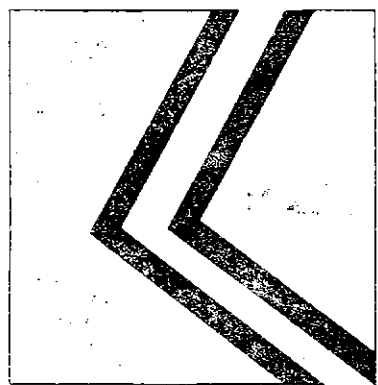
Povprečna prodajna cena za tona je bila 13.250 din, kar je nekoliko boljše od povprečne planirane prodajne cene in za 2.662 din več od povprečne prodajne cene v lanskem prvem polletju. Tudi pri količini in vrednosti letošnji rezultati presegajo dosežene rezultate v lanskem prvem polletju. Primerjava med TOZD kaže, da je največjo količino prodala TOZD Hladna valjarna Bela in sicer 47.725 ton, sledi pa ji TOZD Valjarna debele pločevine s 45.929 tonami prodane pločevine. Ti dve TOZD sta tudi dosegli planirano količino, poleg teh pa še TOZD Livarna, Valjarna žice in profilov, Hladna valjarna Jesenice, Žičarna, Profilarna, Jeklovlek in Želbjarna. Tri TOZD so za planom zaostale in sicer TOZD Valjarna bluming-štelki za 19 %, Vratni podboji za 22 % in Elektrode za 4 %.

Ker je dosežena prodajna cena v večini TOZD višja od planirane, je vrednostni zaostanek za planom v prvem polletju precejšen le v TOZD Hladna valjarna Bela, kjer je dose-

žena prodajna cena 20 % nižja od planirane in v TOZD, ki količinsko niso dosegli plana.

Sedem TOZD ni doseglo lanske prodane količine, vrednostno pa je letošnji rezultat v vseh TOZD višji od lanskega. Celotna realizacija je letos za 27 % ali 653 milijonov din višja od lanske, količinsko pa jo presegajo za en odstotek.

S.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE V JUNIJU

TOZD	IZVRŠITEV JUNIJ 1978			DRUŽBENI PLAN JUNIJ 1979			IZVRŠITEV JUNIJ 1979			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	89.1	21.849	1.946.987	60	24.000	1.440.000	53.7	25.682	1.379.022	60.3	117.5	70.8	89.5	107.0	95.8
Valj. bluming-štelki	5.836.7	11.156	62.884.003	7.350	12.899	94.898.900	114.3	15.704	101.161.732	114.3	140.8	160.9	87.6	121.8	106.7
- bluming	346.5	9.802	3.396.519	910	9.085	8.287.400	566.5	14.676	13.313.940	163.5	149.7	244.8	62.3	161.5	100.6
- štelki	5.290.2	11.245	59.487.484	6.440	13.435	86.541.400	5.978.1	15.803	92.847.792	111.1	140.5	183.9	91.2	117.6	107.3
Valj. žice in profilov	3.284.0	7.397	24.194.370	2.780	8.951	23.243.850	2.030.0	8.867	18.001.578	61.8	120.4	74.4	73.0	106.1	72.5
Valj. debele pločevine	8.248.5	9.500	78.367.968	8.690	11.039	95.840.959	7.970.1	12.871	102.583.037	96.6	135.5	130.9	91.7	116.7	107.0
Hladna valjarna Bela	7.048.6	12.693	89.810.428	8.100	11.076	138.315.067	8.935.6	15.215	135.962.833	125.8	120.7	116.9	110.3	89.1	98.3
Hladna valjarna Jesenice	2.504.3	11.654	29.183.787	2.290	14.044	32.160.780	2.240.6	15.220	34.104.253	89.5	130.6	116.9	97.8	108.4	106.0
Žičarna	4.304.3	13.529	58.231.972	4.500	15.754	65.854.925	4.018.0	16.354	65.711.675	93.4	120.9	112.6	89.3	98.3	99.9
Profilarna	2.998.9	9.915	29.690.143	1.500	10.770	16.164.491	2.242.1	13.168	29.526.162	106.8	132.8	141.9	149.5	122.2	132.7
- HOP	1.967.7	9.139	17.982.140	1.350	8.336	12.063.241	2.101.8	12.013	25.248.784	106.8	131.5	140.4	156.7	134.4	209.3
- ronele	16.8	29.461	495.768	20	33.442	672.840	34.219	1.007.097	175.0	116.2	203.1	147.0	101.7	148.7	148.7
- stebri + distančni	8.7	19.901	173.095	10	18.983	189.330	23.9	21.726	519.665	274.7	109.2	300.2	239.0	109.0	1.890.7
- diski	106.6	20.430	2.158.140	120	26.909	3.229.080	87.0	31.620	2.749.636	82.4	154.8	127.4	72.5	117.5	85.2
Skladišče 38	8.9	22.882	202.960	165	33.889	3.682.285	0.9	40.073	34.824	10.1	176.7	17.2	0.5	170.3	0.9
Vratni podboji	107.6	25.052	2.694.036	110	23.103	2.541.270	721.4	2.824.415	670.5	104.8	658.8	104.8	658.8	111.1	111.1
Jeklovlek	2.059.8	18.427	37.964.754	1.700	10.684	33.292.375	1.758.4	21.283	37.424.529	85.4	115.5	98.4	103.4	106.7	112.4
Elektrode	2.608.7	8.978	23.420.554	2.310	13.706	29.351.756	2.279.5	31.707	31.245.792	87.4	152.7	133.4	98.7	107.9	106.5
- elektr., var. ž., prašek,															
- masa Elektr. Zgb.	2.037.9	11.364	23.157.990	2.105	12.871	29.199.196	2.004.1	15.495	31.053.717	98.3	136.4	134.1	95.2	111.7	106.4
- ognjevarni mat.	570.8	460	262.564	205	744	152.560	275.5	696	191.985	48.3	151.3	73.1	134.4	93.6	125.8
Želbjarna	987.5	9.502	9.383.192	950	8.060	7.657.089	1.046.3	9.363	9.797.493	106.0	98.5	104.4	110.1	116.2	128.0
OSNOVNA REALIZACIJA	38.985.9	(11.287)	438.084.934	40.505	(13.444)	544.553.627	39.738.2	(14.337)	569.756.255	101.9	127.0	130.1	98.1	106.6	104.6
Realizac. storitv. TOZD			1.515.049			2.319.700			2.093.367			138.2			90.2
Ostala realizac. vključno			6.616.480			9.083.130			7.795.303			117.8			85.7
Družbena prehrana															
SK. ZUNANJA REALIZACIJA	38.985.9	(11.446)	446.216.463	40.505	(13.817)	555.966.457	39.738.2	(14.586)	579.544.925	101.9	127.4	129.9	98.1	105.6	104.3
Kovinoservis						3.128.050			3.778.615						120.8
SKUPAJ	38.985.9	(11.446)	446.216.463	40.505	(13.803)	559.094.507	39.738.2	(14.681)	583.423.540	101.9	128.3	130.7	98.1	106.4	104.4

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE JANUAR - JUNIJ

TOZD	IZVRŠITEV I - VI 1978			DRUŽBENI PLAN I - VI 1979			IZVRŠITEV I - VI 1979			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Jeklarna	7.9	9.900	78.408												
Livarna	377.2	22.217	8.390.983	350	24.000	8.400.000	435.8	25.259	11.009.949	115.5	113.7	131.4	124.5	105.2	131.1
Valj. bluming-štelki	35.083.4	10.394	364.654.387	42.460	12.747	541.225.200	34.302.1	13.854	475.226.625	97.8	133.3	130.3	80.8	108.7	87.8
- bluming	1.735.9	9.412	16.338.552	5.180	8.962	46.425.100	3.304.0	11.922	39.390.594	190.3	126.7	241.1	63.6	133.0	84.8
- štelki	33.347.5	10.445	348.315.835	37.280	13.273	494.900.100	30.998.1	14.060	435.836.041	93.0	134.6	125.1	83.1	105.9	88.1
Valj. žice in profilov	18.421.8	7.302	134.517.870	16.760	8.237	138.046.500	16.678.1	8.136	135.696.372	90.5	111.4	100.9	99.5	98.8	98.3
Valj. debele pločevine	50.850.7	9.405	478.262.257	46.080	10.897	502.111.500	45.928.8	12.001	551.204.691	90.3	127.6	115.3	99.7	110.1	109.8
Hladna valjarna Bela	38.310.5	10.859	415.997.139	48.720	16.656	778.149.220	47.725.3	13.330	636.198.222	124.6	128.8	152.9	102.2	80.0	81.9
Hladna valjarna Jesenice	14.338.1	10.973	157.335.336	13.900	13.604	190.496.450	14.074.9	14.173	199.491.185	98.2	129.2	126.8	102.0	102.7	104.7
Žičarna	24.660.7	12.491	308.033.641	25.660	14.410	369.748.900	26.412.4	15.062	397.845.669	107.1	120.6	129.2	102.9	104.5	107.6
Profilarna	12.319.6	9.425	116.117.496	11.620	10.748	124.890.915	11.594.6	12.562	145.656.354	94.1	133.3	125.4	99.8	116.9	116.6
- HOP	11.712.0	8.815	103.243.379	10.720	9.382	100.576.515	10.851.8	11.528	125.100.420	92.7	130.8	121.2	101.2	122.9	124.4
- ronele	51.7	29.017	1.499.167	130	33.114	4.304.860	123.0	30.757	3.784.785	237.9	106.0	252.5	94.6	92.6	87.9
- stebri. + distančni.	104.2	19.372	2.018.798	60	18.643	1.178.550	189.2	18.065	3.418.131	181.6	93.3	169.3	315.3	92.0	290.0
- diski	461.7	20.715	9.556.152	710	26.523	18.830.990	430.6	31.009	13.333.008	95.3	149.7	142.7	60.6	116.9	70.9
Skladišče 38	687.4	17.282	11.834.996	960	23.529	22.587.840	2.6	31.100	83.599	0.4	180.0	0.7	0.3	132.2	0.4
Vratni podboji	425.8	24.837	10.490.589	630	22.982	14.466.149	490.7	24.998	12.269.250	115.2	101.5	117.0	77.9	108.9	84.8
Jeklovlek	10.576.4	17.644	186.614.241	9.620	19.583	188.391.180	9.913.4	21.158	209.749.916	93.7	119.9	112.4	103.0	108.0	111.3
Elektrode	13.095.3	10.727	140.479.464	13.410	12.580	168.830.975	12.815.2	13.130	168.268.816	97.9	122.4	119.8	95.6	104.3	99.7
- elektr., var. ž., prašek,															
- masa Elektr. Zgb.	10.488.8	13.246	138.954.029	12.205	13.759	167.934.215	11.489.5	14.576	167.188.540	109.6	110.0	120.3	94.2	105.9	99.6
- ognjevarni mat.	2.605.5	585	1.525.435	1.205	744	896.760	1.345.7	802	1.080.276	51.6	137.1	70.8	111.7	107.8	120.5
Želbjarna	5.653.2	8.399	47.496.005	5.845	8.061	47.118.525	5.899.2	9.411	55.518.338	104.3	112.0	116.9	100.9	116.7	117.8
OSNOVNA REALIZACIJA	224.790.0	(10.588)	2.379.982.822	233.915	(13.229)	3.094.463.354	226.273.1	(13.250)	2.998.218.966	100.7	125.1	126.0	96.7	100.2	98.9
Realizac. storitv. TOZD			13.054.559			17.684.950			21.437.352			164.2			121.1
Ostala realizac. vključno			38.145.294			48.310.940			44.631.717			117.0			92.4
Družbena prehrana															
SK. ZUNANJA REALIZACIJA	224.790.0	(10.815)	2.431.192.675	233.915	(13.511)	3.160.459.244	226.273.1	(13.542)	3.064.298.035	100.7	125.2	126.0	96.7	100.2	97.0
Kovinoservis						20.848.960			19.830.660						85.1
SKUPAJ	224.790.0	(10.815)	2.431.192.675	233.915	(13.600)	3.181.306.204	226.273.1	(13.630)	3.084.118.695	100.7	126.0	126.9	96.7	100.2	96.9

RAZVID DELOVNIH NALOG – DELOVNI POGOJI

Vsaka delovna naloga se izvaja v pogojih delovnega mesta. Če ti delovni pogoji presegajo pogoje, ki jih razumemo kot normalne pogoje, se smatra da ovirajo, otežkočajo izvajanje delovne naloge. S tem povečujejo napor, ki ga delavec vlaga v izvajanje delovne naloge. To je tudi razlog, da se morajo upoštevati v opredelitvi zahtevnosti delovne naloge.

V tem smislu so obdelani vplivi klime, hrupa, vibracij, pomanjkljive osvetlitve, prahu, zamazanosti, kemikalij, nevarnosti prehlada, posebnih zaščitnih opreme in ogroženosti delavca. Ko se analizirajo delovni pogoji se ugotavlja vsi vplivi in se seštevajo.

VPLIV EFEKTIVNE TEMPERATURE NA POVEČAN NAPOR PRI IZVAJANJU DELOVNE NALOGE

Klimatski pogoji, v katerih se izvaja delovna naloga, so razčlenjeni v vpliv temperature in v vpliv sevanja, ki otežkočata pogoje dela.

Klimatski pogoji, v katerih se človek dobro počuti so individualno zelo različni. Občutek prijetnosti je odvisen od mnogih faktorjev kot starost, spol, gradnja telesa, vrsta aktivnosti itd.

Človeški organizem je sposoben za delo in za življenje v zelo ozkem območju temperature telesa (od 36 do 37 stop. C). Z izogrevanjem prehrane nastaja energija, ki se porablja za osnovni metabolizem, t.j. vzdrževanje telesa in njegovih funkcij, drugi del se porablja za delo; tretji del pa odvajajo telo s prevodom toplote in znojenjem v okolico.

Temperatura kože je približno 30 stopinj. Če je temperatura okolice nižja od temperature kože, poteka odvod toplote razmeroma lahko. Večino toplote oddaja s prevodom toplote v okolico. Znojenje nastopa le pri večji obremenitvi kot dopolnilni vir oddajanja toplote v okolico in ima funkcijo uravnavanja toplotne bilance telesa, če je temperatura okolice višja od temperature kože ne more telo več oddajati toplote s prevodom v okolico ampak le še z znojenjem.

Odvajanje toplote z izparevanjem znoja je osnovano na porabi toplote pri izparevanju znoja. Ta je odvisen od toka zraka in vlažnosti zraka. Čim bolj suh je zrak okolice, tem več toplote lahko oddaja telo z znojem. Čim višja je vlažnost zraka, tem težje znoj izpareva in tem slabši je učinek ohlajevanja telesa. Yanglaže je označil kombinacijo treh faktorjev vpliva (temperatura suhega in vlažnega zraka ter hitrost gibanja zraka) kot efektivno temperaturo. Območje udobnega počutja je opredeljeno med 17 in 22 stopinjami efektivne temperature. Efektivna temperatura se tako določa z merjenjem gibanja zraka in z asmskim aspiracijskim psihrometrom. Zadnji izmeri suho in vlažno temperaturo. S tremi podatki – suha in vlažna temperatura ter hitrost gibanja zraka – oddajamo iz Yanglon diagrama efektivno temperaturo. (sl. 1)

Nadalje je povečan napor zaradi višje efektivne temperature odvisen še od fizičnega napora, ki je pod normalnimi klimatskimi pogoji potreben za izvedbo delovne naloge. Povečan napor je merilo za stopnjevanje zahtevnosti zaradi vpliva temperature in je opredeljen v petih stopnjah glede na čas potrebnega počitka.

VPLIV SEVANJA NA POVEČAN FIZIČNI NAPOR

Segreta telesa oddajajo v okolico energijo s sevanjem po znanem fizikalnem zakonu, kjer močno narašča energija sevanja s temperaturo predmeta, ki žari in upada z razdaljo do delavca, ki to energijo sprejema. Ti pogoji povečanega napora zaradi sevanja so prisotni pri delu na pečeh, v valjarnah in kovačnicah.

V metodologiji je opredeljen povečan napor v šestih stopnjah. V stopnjevanju napora se upošteva temperatura okolice, kjer se izvaja delovna naloga, časovna obremenitev

izpostavljenosti delavca na sevanje v deležu izmene, oddaljenosti izvora sevanja (odprta vratca peči, tok grodlja, jekla, valjanca), oziroma toplotna vsebina predmeta dela.

VPLIV VLAŽE

Vpliv vlage na povečan fizični napor pri izvajanju delovne naloge je težje opredeliti, kot vpliv sevanja ali temperature, ki delujeta in vplivata po znanih fizikalnih zakonih. In dalje, umazanija vpliva le na stopnjo neprijetnega počutja, ki je lahko za različne osebe zelo različen. Pri oblikovanju metodologije so se za te uporabljali faktorji vplivnosti zato, da se je napravil vpliv vlage kot merljive vrednosti. Dopusča se možnost tudi drugačnih izhodišč.

Obremenitev je stopnjevana v petih stopnjah. Stopnjevanje zahtevnosti se izvrši v odvisnosti od:

- medija vlažnosti: voda, kislina, lug;
- obsega izpostavljenosti telesa: dlani in roke, in zgornji del telesa: celo telo;
- trajanje učinkovanja: v deležu časa izmene.

VPLIV OLJ, MAŠČOB, UMAZANJE

Vpliv olj, maščob, umazanije na povečan napor pri izvajanju delovne naloge se je opredelil s faktorji vpliva. Obremenitev je stopnjevana v petih stopnjah. Stopnjevanje zahtevnosti je izvedeno v odvisnosti od:

- vrste zamazanosti: suha, mokra, lepljiva, mastna;
- stopnje zamazanosti, glede na uporabo čistilnih sredstev: milo, nafta, krtača;
- obsega izpostavljenosti telesa: roke in obraz, celo telo.

VPLIV PRAHU

Glede na vrsto prahu, gostoto onesnaženja atmosfere in trajanje učinkovanja, nastajajo dražilni učinki na kožo, sluznico, dihalne organe in oči, ki lahko vodijo pri daljšem učinkovanju in nižji odpornosti organizma do poklicnih bolezni.

JAVNA RAZPRAVA O KOLEKTIVNEM DELU

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na 10. seji, ki je bila 15. junija, obravnavalo med drugim tudi stališča in pripombe k osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju, družbeni dogovor o enotnih temeljih za klasifikacijo poklicev in strokovne izobrazbe, programe delovanja svetov pri RS ZSS, zbiranje solidarnostne pomoči potresnemu območju v Črni gori, podelitev priznanj samoupravljalcem in še nekatera vprašanja, med katerimi je našo pozornost pritegnila razprava o osnutku izhodišč RS ZSS o demokratizaciji odnosov in krepitvi kolektivnega dela ter odgovornosti v Zvezi sindikatov Slovenije.

SPODBUDITI AKTIVNOST ČLANOV SINDIKATA

Temeljni pogoj za uspešno kolektivno delo je ustvarjalno sodelovanje čim večjega števila članov kolektiva. Če govorimo o kolektivnem delu v sindikatu, potem je nujna aktivnost njegovega članstva. Kolektivno delo pa lahko razvijamo le ob odgovornem pristopu posameznika in demokratičnem načinu ravnanja. Iz tega osnovnega spoznanja mora izvirati naše prizadevanje za krepitev družbenoekonomskega položaja delavca, oblasti delavskega razreda in splošnega napredka naše družbe nasploh.

Pobuda, ki jo je dal tovariš Tito, nas spodbuja k podružbljanju političnega delovanja v zvezi sindikatov na vseh ravneh, začeni v osnovni organizaciji. Dosedanje bomo morali uveljavljati načelo zamenljivosti vseh vodilnih sindikalnih delavcev in po preteku mandata njihovo vračanje v združeno delo oziroma v njihovo ustrezno poklicno delo. V sindikalnih organizacijah in organih bomo uveljavljali tudi enoletni mandat predsednika.

Tesno ob tem bomo izvajali načrtno in razredno opredeljeno politiko kadrovanja v vse organe in vodstva sindikata. Uveljavljanje teh načel ob hitrejšem in temeljitejšem obravnavanju interesov in problemov članov zveze sindikatov v njihovih neposrednih okoljih in na višjih ravneh organiziranosti bo uspešno zaviralo morebitne pojave liderskega (v smislu osebnega prilasčanja politične moči) in forumskega odločanja.

SAMOKRITIČNA ANALIZA

Na vseh ravneh organiziranosti sindikata bomo morali s temeljito pozornostjo razpravljati o uresničevanju pobude tovariša Tita, podane na 8. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije. Osnutek izhodišč o krepitvi kolektivnega dela bo sprejel republiški svet ZSS na svoji prihodnji seji ob koncu junija in jih

Koncentracija prahu v atmosferi se ugotavlja kot respirabilna in skupna. Pod respirabilno koncentracijo se razume masa prahu, ki gre skozi selektor (ciklon) po karakteristikah glede na debelino prahu. Skupna koncentracija prahu je podana v mg prahu na kub. m zraka. Upoštevajo se mineralne in organske vrste prahu.

Maksimalno dovoljena koncentracija prahu (MDK) je tista koncentracija prahu v atmosferi, ki po sedanjih izkušnjah ne bi smela ogrožati zdravja zdravih, normalno razvitih delavcev pri vsakodnevem osemurnem delu v normalnih pogojih dela. Vrednosti MDK so predpisane po JUS Z. BO. 001 za mineralni prah glede na delež kremenčevega prahu, prah granita, azbesta, mineralne volne, premoga, silikatov, plastičnih materialov, bombaža, prah rastlinskega in živalskega izvora. Meritev se izvrši po Impingerjevi metodi.

Stopnjevanje obremenitve je izvršeno v petih stopnjah. Kot prva stopnja se smatra prisotnost prahu opredeljena s koncentracijo 0,5 MDK, zadnja stopnja nad 1,5 MDK.

VPLIV PLINOV, PAR IN KEMIČNIH SNOVI

Obremenitev zaradi plinov, par, kislin in lugov nastaja zaradi dražilnega učinka na kožo, dihalne organe in čutila človeka. Stopnja obremenitve je odvisna od koncentracije in trajanja učinkovanja, osnova stopnjevanja so maksimalne dopustne koncentracije opredeljene z JUS Z. BO. 001. Koncentracija škodljivih kemikalij v atmosferi se ugotavlja kot utežna koncentracija v mg kub. m zraka ali pa kot molarna koncentracija. Obe opredelitvi sta enakovredni. V standardu je navedenih 604 elementov in spojin, s tem da so posebej navedene spojine, ki imajo možnost resorpcije skozi kožo, ki imajo akutno strupeno delovanje, ki učinkujejo pri ponovljenem vplivu kumulativno.

Poleg JUS standarda so znani standardi združenih držav, Sovjetske zveze in Anglije. Tisti, ki so mednarodno dogovorjeni so enaki, medtem ko so pri nekaterih snoveh različni.

Stopnjevanje obremenitve je opredeljeno v petih stopnjah, s tem, da je v prvi stopnji opredeljena prisotnost snovi s koncentracijo 0,5 MDK v najvišji stopnji pa nad 1,5 MDK.

Č.T.

ZAKAJ VALJARNA PROFILOV ŠE OBRATUJE

Valjarno profilov, ka sodi v sklop TOZD Valjarna žice in profilov, bi po predvidenem programu morali s 30. junijem dokončno ustaviti. Ker pa se je v TOZD Jeklovlek, za katero valjarna izdeluje vložek, pokvaril stroj za odvijanje profilov iz svitkov katere izdeluje valjarna žice, so morali podaljšati obratovanje valjarne profilov še za en mesec. Zaradi večje okvare na omenjenem stroju, so se vodstva obeh TOZD in vodstva Železarn odločili, da valjarna profilov še nadalje obratuje.

Pravzaprav valjarno profilov, kakor je bilo že nekajkrat zapisano v Železarni, ukinjamo že celo desetletje. V prvi februarški številki Železarni letos pa smo lahko prebrali, da se s 30. junijem ukinja zadnja izmena na lahkih progah. S tem naj bi bila valjarna profilov dokončno ukinjena in njene proizvodne naprave dokončno likvidirane. Vsekakor pa z likvidacijo valjarne profilov ne bo likvidirana samo valjarna in njena 75 letna tradicija, ki naj bi prešla v zgodovino, temveč tudi izdelava in prodaja vseh mogočih valjanih profilov iz železarne Jese-nice. Če navedem, oziroma samo ponovim podatek, da smo v tej valjarni pred leti valjali več kot sedemsto dimenzij raznih profilov, seveda tudi vseh vrst kvalitete od najenostavnejših do najlahtnejših jekel, potem menim, da je valjarna svoj obstoj upravičila. Zakon razvoja pa je, da se staro mora umikati novemu. Zato smo tudi vse te kvalitete profile, ki so sicer iskani na tržišču, zaradi uvajanja novih, modernjših naprav v Železarni, postopoma, leto za letom črtali iz proizvodnega programa valjarne profilov in Železarn Jese-nice ter jih odstopali ostalim slovenskim, kakor tudi jugoslovanskim železarnam, delno pa bodo te profile naši nekdanji dobri kupci morali kupovati v tujini in jih plačevati z devizami.

Zaradi tega, ker valjarno profilov ukinjamo že vrsto let, je valjarna že nekaj let izdelovala izključno le potrebni vložek za TOZD Jeklovlek, seveda le okrogle in šestkotne profile manj zahtevnih kvalitete. Večkrat je bilo tudi že zapisano, da del tega programa, oziroma preskrbe TOZD Jeklovlek z vložkom prevzame valjarna žice. Vendar pa le-ta lahko oskrbuje TOZD Jeklovlek le z okroglimi profili do dimenzije 32 mm in samo delno tudi s šestkotnimi profili. Seveda pa nam je vsem znano, da valjarna žice, ki ima že preko dve leti dokončano tretjo žilo, na kateri naj bi ta vložek izdelovala, do danes še ni povsem upravičila te velike investicije. Valjarna žice sicer na tretji žili obratuje, vendar do zaželenih rezultatov, kljub prizadevanju vodstva in slehernega delavca valjarne žice, še ni prišla. Z ukinitvijo valjarne profilov pa bo padla velika odgovornost na valjarno žice ravno v pogledu oskrbovanja TOZD Jeklovlek z vložkom. Znano nam je, da se TOZD Jeklovlek delno oskrbuje tudi z vložkom iz železarne Štore in Ravne. Znano pa nam je tudi, da od teh dveh železarn zelo malo dobi, kljub temu, da smo skupaj v sestavljeni organizaciji združene dela. Mirno lahko trdim, v kolikor bo TOZD Jeklovlek odvisna glede vložka od teh dveh železarn, seveda če se stvari ne bodo bistveno spremenile, lahko preneha z obratovanjem. Ravno res zato je nujno dokončno osvojiti tehnologijo vlečenja na tretji žili valjarne žice.

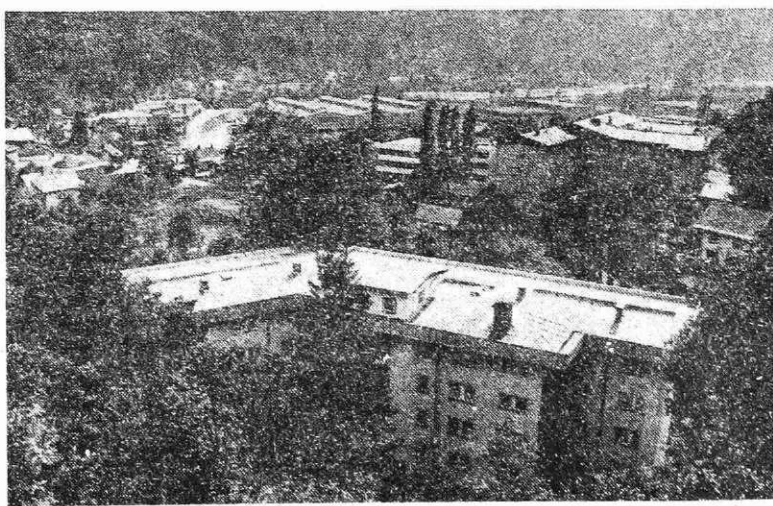
Sicer pa je to le ena stran medalje, kakor pravimo. Vemo, da bo TOZD JEKLOVLEK na vsak način dobila zadostno količino vložka iz valjarne žice za svoje kapacitete, vendar pa se nam vsiljuje vprašanje ali pa bo tudi vedno lahko svoje izdelke tudi prodajal. Že smo doživeli krizo s prodajo naših izdelkov, pa jo lahko še doživimo. Trenutno je res tržišče

tako, da lahko prodamo tudi manjši asortiment, vendar pa ni rečeno, da bo vedno tako. Rad bi poznal potrošnika, ki bi v primeru, da je jekla vsespovsod dovolj, prišel, na primer, iz Srbije na Jese-nice po nekaj ton tanjših dimenzij, vse ostale profile pa bi kupil v neki, za njega dosti bližji železarni, ki izdeluje tudi te dimenzije. Sicer pa nisem imel namena polemizirati niti glede same proizvodnje, še manj pa glede prodaje. Zato imamo v železarni Jese-nice dovolj strokovnih služb, ki to stvar bolje poznajo.

Namen mojega pisanja je le v zvezi z ukinitvijo valjarne profilov. Vse je bilo pripravljeno za to. Posamezne TOZD so dale potrebe po delavcih. Toda te potrebe so bile dokaj klavrne. V Železarni sicer manjka veliko delavcev, toda le takih za opravljanje manj zahtevnih delovnih nalog. Kadrovska služba Železarn je vse te potrebe zbrala in vse skupaj pretresla. Sicer veliko ljudi ostane v dosednji TOZD in so le premešeni iz obrata valjarne profilov v obrat valjarna žice. Vsi delavci so bili porazdeljeni na osnovi dosedanje kvalifikacije, psihološkega testa in seveda potreb v posameznih TOZD. Nekaj delavcev so reševali tudi na osnovi 229. člena pravilnika o delovnih razmerjih, vendar pa v moralnem pogledu mislim, da je ta člen slaba rešitev. Ta člen sicer daje človeku neko socialno varnost, vendar sem mnenja, da to ni vse. Vedeti bi morali, da so prav ti starejši delavci najbolj prizadeti pri sedanjih modernizaciji. Veliko obratov smo v Železarni sicer že ustavili. Ustavili smo cevarno in delavce večinoma zaposlili v novorojenem obratu profilarna. Ustavili smo tanko pločevino, večinoma ljudi pa zaposlili večinoma ljudi zaposlili v novih obratih na Beli. Ustavili smo tudi težko prago in že več izmen na lahkih progah v valjarni profilov in tudi v tem primeru je bilo veliko delavcev premeščenih na delo v nove obrate. Ko smo ustavili šamotarno je bilo seveda bolj boleče. Za te ljudi praktično skoraj da ni bilo sorodnih delovnih mest. Potreba je bila, da so se vsi delavci prekalificirali. Pri zadnji izmeni v valjarni profilov sicer ni tako. Predvsem delavci, ki so premešeni v valjarno žice, bodo dobili sorodna delovna opravila, za ostale bo sicer nekoliko težje. Vedeti je pa treba, da so v zadnji izmeni ostali večinoma samo starejši delavci, ki so mnogo bolj občutljivi na vse te spremembe okolja delovnih nalog, delovnih navad in podobno. Vsekakor so pa to ljudje, ki so vsa po-vojna leta svoje delo opravljali nesebično, tako rekoč brez počitka, brez nedelje, da sobote sploh ne omenjam. Ravno ti delavci so skupaj z ostalimi veterani železarni, dali največji delež k obnovi domovine, kakor tudi k razcvetu naše železarn.

Kakor sem že uvodoma napisal, bi se 2. julija valji v valjarni profilov morali zaustaviti, če ne bi prišlo do okvare stroja za odvijanje, ki poizkusno deluje v TOZD Jeklovlek. Valji bi stali, delavci bi pa že opravljali nova delovna opravila. Vsekakor bi bilo bilo najhuje že za nami. Počasi bi se že privajali novemu okolju. Nihče bi pravzaprav ne vedel vseh vzrokov zakaj se je valjarna profilov morala ustaviti. Dosti smo o tem že govorili in pisali, da se mora ustaviti zaradi težkih fizičnih pogojev dela, kar je tudi resnica, vendar pa je bilo ravno v času priprav za ustavitev, veliko govora o tem, da se nujno mora ustaviti zaradi pomanjkanja delavcev tako v valjarni žice, kakor tudi v ostalih TOZD. Koliko in za koliko časa bomo to vrzel v Železarni s temi utrujenimi delavci ublažili je pa seveda drugo vprašanje. Vendar pa valjarna profilov te dni normalno obratuje, ker se delavci zavedamo, da moramo izvajati še nekaj sto ton profilnega jekla, kajti prepričani smo, da bomo s tem rešili TOZD Jeklovlek.

Jože Benedičič

Industrijska cona na Plavžu

DEJAVNOST SKUPNOSTI ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO V DRUGEM DELEGATSKEM OBDOBJU

Samoupravna dejavnost občinske zdravstvene skupnosti v drugem delegatskem obdobju kaže veliko večjo aktivnost od prvega, tako skupščinska dejavnost in dejavnost izvršnega odbora, kakor tudi dejavnost drugih samoupravnih teles. Pri tem je treba upoštevati, da smo v prvem delegatskem obdobju imeli splošne delegacije, da nismo imeli nobenih izkušenj in da je bilo to obdobje bogata šola za bodoče delegatske delovnike. Bogate izkušnje se kažejo v večji aktivnosti delegatov na sejah, na katerih se vse bolj odražajo stališča posameznih delegacij iz organizacij združenega dela in v krajevnih skupnostih.

V drugem delegatskem obdobju je bilo povečano število delegatskih mest v zboru uporabnikov iz 33 na 36, število delegatov v zboru izvajalcev pa je ostalo isto, to je 17. V dobrem letu drugega delegatskega mandata je bilo deset skupnih sej obeh zborov, od teh je bilo devet sej sklepčnih, ena seja pa je bila zaradi odsotnosti delegatov iz zбора izvajalcev nesklepčna. Udeležba na posameznih sejah skupščine je bila takšna:

- 1. seja: 28 uporabnikov 77,8 %, 13 izvajalcev 76,6 %, skupno 41 ali 77,4 %;
- 2. seja: 21 uporabnikov 58,2 %, 5 izvajalcev 29,4 %, skupno 26 ali 49,0 %;
- 3. seja: 29 uporabnikov 80,5 %, 12 izvajalcev 70,6 %, skupno 41 ali 77,4 %;
- 4. seja: 24 uporabnikov 66,7 %, 14 izvajalcev 82,4 %, skupno 38 ali 71,6 %;
- 5. seja: 24 uporabnikov 66,7 %, 16 izvajalcev 94,1 %, skupno 40 ali 75,5 %;
- 6. seja: 25 uporabnikov 69,3 %, 10 izvajalcev 58,8 %, skupno 35 ali 55,5 %;
- 7. seja: 31 uporabnikov 86,1 %, 17 izvajalcev 100 %, skupno 48 ali 90,6 %;
- 8. seja: 27 uporabnikov 75,0 %, 10 izvajalcev 58,8 %, skupno 37 ali 69,8 %;
- 9. seja: 22 uporabnikov 61,1 %, 11 izvajalcev 64,7 %, skupno 33 ali 62,3 %;
- 10. seja: 20 uporabnikov 55,5 %, 14 izvajalcev 82,5 %, skupno 34 ali 64,1 %;

Skupno je bilo na vse seje obeh zborov vabljenih 530 delegatov, seja pa se je udeležilo le 373 delegatov ali 70,3 %. Če pogledamo udeležbo ločeno po zborih pa je bila udeležba naslednja: na seje zбора uporabnikov je bilo skupno vabljenih 360 delegatov, seja pa se je udeležilo 251 delegatov ali 69,7 %, na seje zбора izvajalcev je bilo vabljenih skupno 170 delegatov, seja pa se je udeležilo 122 delegatov ali 71,8 %, torej je bila udeležba izvajalcev za dva odstotka boljše od udeležbe uporabnikov. Za zbor uporabnikov delegata delegata kar 26 delegacij in se leti kar pogosto menjajo. V zbor izvajalcev pa delegata delegirajo štiri zdravstvene delavne organizacije, ki imajo voljene stalne delegate, tako da namestitvi pridejo na seje skupščine bolj poredko.

Na vseh desetih sejah obeh zborov skupščine je bilo skupno predloženo v obravnavo 88 točk dnevnega reda. Na osnovi razmeroma živahne razprave pa sta bila sprejeta kar 102 sklepa. Poleg skupnih sej obeh zborov smo v tem obdobju imeli tudi po tri ločene seje obeh zborov z naslednjo udeležbo:

- 1. seja zбора uporabnikov, navzočih 28 delegatov ali 77,8 %;
- 2. seja zбора uporabnikov, navzočih 21 delegatov ali 58,3 %;
- 3. seja zбора uporabnikov, navzočih 29 delegatov ali 80,5 %;

V razpravo je bilo predloženih 15 točk dnevnega reda, sprejetih pa 28 sklepov.

Skupno je bilo vabljenih na ločene seje zбора uporabnikov 108 delegatov, seja se je udeležilo le 78 delegatov ali 72,2 %.

- 1. seja zбора izvajalcev, navzočih 12 delegatov ali 70,5 %;
- 2. seja zбора izvajalcev, navzočih 9 delegatov ali 52,9 %;
- 3. seja zбора izvajalcev, navzočih 17 delegatov ali 100 %.

Predloženih v razpravo je bilo 16 točk dnevnega reda, sprejetih pa 14 sklepov.

Skupno je bilo na ločene seje zбора izvajalcev vabljenih 51 delegatov, seja pa se je udeležilo 38 delegatov ali 74,5 %, udeležba izvajalcev je bila za 2,3 % večja od udeležbe uporabnikov.

Če upoštevamo to, da v zbor uporabnikov delegirajo delegati iz 26 delegacij, je udeležba na sejah skupščin nezadovoljiva, kajti z doslednejšim delom delegacij, oziroma vodij delegacij bi udeležba na sejah morala biti vsaj 80 %, potem bi lahko govorili o povprečno dobri udeležbi.

Poglejmo kako so posamezne delegacije delegirale svoje delegate oziroma kako so se ti udeleževali sej skupščine. Pri tem gre predvsem za

zbor uporabnikov, ki je imel skupno z ločenimi sejami 12 sej.

Vseh sej so se udeležili delegati iz delegacij: Železarne Jesenice; GIP Gradis; Krajevna skupnost Javornik-Koroška Bela.

Enajstih sej so se udeležili delegati iz:

krajevne skupnosti Žirovnica; krajevne skupnosti Sava-Jesenice; zavarovalne skupnosti Triglav Jesenice; Savske elektrarne Moste-Žirovnica; krajevna skupnosti Plavž.

Desetih sej so se udeležili delegati iz: Tehničnega biroja Jesenice; krajevnih skupnosti Kranjska gora in Rateče; SGP Gradbinec Jesenice, PTT Kranj - enota Jesenice.

Devetih sej so se udeležili delegati iz: tobačne tovarne Ljubljana-enota Jesenice; hotelskega podjetja Gorenjka; krajevne skupnosti Blejska Dobrava in trgovsko proizvodnega podjetja Golica.

Osmih sej so se udeležili delegati iz: VIZ osnovna šola Tone Cufar Jesenice; Intervropa-TOZD Jesenice; krajevne skupnosti Mojstrana, Kovinar Jesenice, Gorenjska občila Kranj TOZD Jesenice.

Sedmih sej so se udeležili delegati iz: Emona Ljubljana - poslovalnica Jesenice.

Treh sej so se udeležili delegati iz krajevne skupnosti Planina pod Golico in Podmežaklja.

Združenje obrtnikov ni poslalo svojega delegata - na nobeno sejo skupščine.

Da bi zboljšali udeležbo na sejah skupščine smo decembra lani sklicali posvet vodij delegacij z namenom, da se pogovorimo o bodočem delu. Žal se je od 26 vabljenih udeležilo posveta samo 14 ali 53,8 %. Posvetovanja se niso udeležili vodje tistih delegacij, ki se najslabše udeležujejo sej skupščine. V programu imamo, da bomo po počitnicah imeli ponoven posvet z vodji delegacij z istim namenom. Pri tem računamo tudi na pomoč krajevni organizaciji socialistične zveze in osnovnih organizacij zveze sindikatov v OZD.

V istem razdobju je izvršni odbor imel sedemnajst sej, za katere je bilo predloženih 103 točk dnevnega reda in sprejetih na osnovi temeljitih razprav kar 218 sklepov. Skupno je bilo na vse seje izvršnega odbora vabljenih 170 članov, udeležilo pa se je 122 članov ali 71,7 %. Opravičilo se je skupno 34 članov. Ker so člani izvršnega odbora stalni in moramo upoštevati tudi opravičeno odsotnost, smo z udeležbo lahko zadovoljni.

Poleg članov izvršnega odbora se je udeležilo tudi 70 drugih članov samoupravnih teles ali povprečno pa štirje na vsako sejo. Razprave na sejah so bile zelo pestre in so v povprečju trajale po dve uri.

Pregled udeležbe na sejah kaže, da se je en član udeležil 17 sej, dva

člana 15 sej, dva člana 14 sej, član 13 sej, en član deset sej, en član devet, en član osem in en član sedem sej. Torej lahko rečemo, da se je sedem članov razmeroma dobro udeleževalo sej, dočim so se trije zelo slabo. Toda vseh sedemnajst sej je bilo sklepčnih.

Če primerjamo aktivnost drugega mandatskega obdobja s prvim, lahko ugotovimo naslednje: v prvem sklicu smo imeli v obdobju treh let skupno dvaindvajset sej skupščine od tega 21 skupnih in eno ločeno sejo zбора uporabnikov (zbor izvajalcev ni imel ločenih sej). Udeležba je bila v zboru uporabnikov v povprečju 57,8 %, v zboru izvajalcev 60,5 %, skupno pa 58,95 %, ali skoraj za 12 % nižja od drugega delegatskega obdobja. Izvršni odbor je imel v istem obdobju le 28 sej z nekoliko slabšo udeležbo.

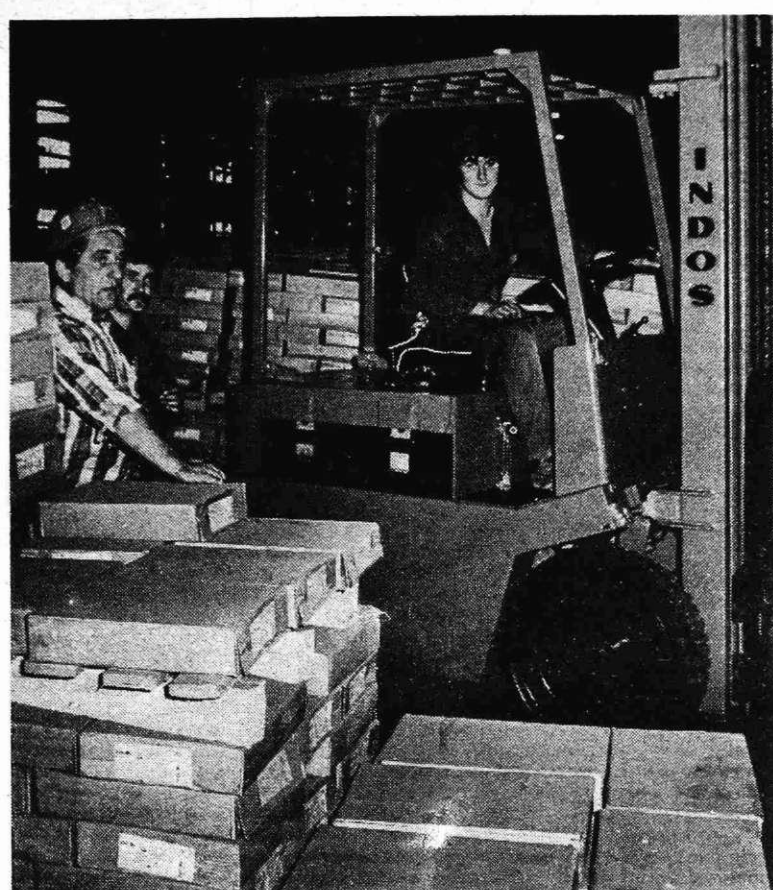
Poleg delovanja v občinski skupščini zdravstvenega varstva delegati delujejo tudi v regijski in republiški zdravstveni skupnosti. Delegati imamo tako v skupščinah, izvršnih odborih, kakor tudi ostalih odborih ali komisijah skupščine.

V regionalni skupščini imamo 12 delegatskih mest in sicer osem iz vrst uporabnikov in štiri iz vrst izvajalcev. Od skupno 72 vabljenih delegatov se je udeležilo 53 delegatov ali 73,61 %. V republiški skupščini pa imamo dva delegata in sicer v vsakem zboru po enega in smo se vseh petih sej udeležili 100 %. Tudi v ostalih odborih in komisijah je udeležba delegatov z Jesenic vedno zadovoljiva.

Za uspešno delo občinske zdravstvene skupnosti imamo formiranih več komisij in odborov, kot so: odbor samoupravnega nadzora, odbor za svobodno menjavo dela, odbor za kadre in odbor za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito. Delegati skupščine so tudi člani raznih odborov in samoupravnih teles v ostalih zdravstvenih gorenjske regije, kjer tudi zelo uspešno delujejo. Kljub razmeroma dovolj veliki aktivnosti pa mora skupno z družbenopolitičnimi organizacijami še nadalje krepiti delovanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov. Pri tem moram poudariti, da je delegacija Železarne poleg nekaterih drugih najbolj aktivna in večkrat nastopa s stališči, ki so bila predhodno oblikovana v delegacijah TOZD v Železnari. Ker je njihova udeležba najštevilnejša, večkrat rešujejo tudi sklepčnost skupščine. Bolj bomo morali angažirati delegacije krajevnih skupnosti, posebno tiste, ki imajo posebne delegacije, da se bodo le-te redno sestajale in v skupščinski razpravi tudi aktivno sodelovale. Večje težave pa so v tistih delegacijah, ki so sestavljene iz več organizacij združenega dela. Delovanju le-teh pa morajo še posebno skrb posvetiti sindikalne organizacije.

V nadaljnjem delu bomo morali še več pozornosti posvetiti vprašanju stikov z bazo. To bomo dosegli, če bo socialistična zveza delovnih ljudi v krajevnih skupnostih organizirala problemske konference, na katerih bi podrobneje razpravljali o problemih zdravstvenega varstva, prav tako pa tudi sindikalne organizacije v organizacijah združenega dela. Posebno pozornost pa bomo morali posvetiti razpravam o predlogu zakona o zdravstvenem varstvu in ostalih nalogam.

Stane Torkar, predsednik skupščine SIS zdravstvenega varstva

V skladišču elektrod

OBVEŠČANJE JAVNOSTI

Proti koncu marca je bil v časopisu Borba objavljen (po Tanjugu, 26. marca) zanimiv prispevek razprav o zakonu o obveščanju javnosti, o položaju sredstev za obveščanje javnosti, o vlogi bralcev, gledalcev in poslušalcev. Ker članka v naših osrednjih sredstvih za obveščanje javnosti niso ponatiskali in ker gre za vsebino, ki časovno ne zastari, zadeva pa neposredno vse, ki se ukvarjajo z informiranjem javnosti, želimo z njim seznaniti čim širši krog organizatorjev obveščanja v združenem delu.

STRAH PRED ODGOVORNOSTJO NE SPODBUJA USTVARJALNOSTI

»Malokdo je navdušen nad idejo o oblikovanju komisij pri SZDL za zaščito pravic do obveščanja. Te komisije bi bile, kot kaže, v poziciji nekašne kontrole nad delom novinarjev, kar vsekakor ni rešitev, ki bi bila družbeno upravičena. Vsiljuje se vtis, da bi take komisije omejevale iniciativnost in ustvarjalnost novinarjev in v njihovi zavesti bi bil prisoten strah pred morebitno napako, zaradi katere bi se lahko prišlo pred komisij, je izjavil predsednik komisije skupščine SFR Jugoslavije za obveščanje Batrič Jovanović v pogovoru z urednikom Tanjuga Nikolo Koracem.

V skupščini SFR Jugoslavije se je pred nekaj dnevi začela delegatska razprava o predlogu za sprejem zakona o obveščanju javnosti. V razpravi so pravzaprav teze za ta zakon, ki naj bi na enotnih osnovah reguliral dokaj široko in zapleteno problematiko obveščanja javnosti. Že prve razprave opozarjajo, da bo delo izjemno zapleteno. Tako je tudi morebitno oblikovanje komisij za zaščito pravic do obveščanja naltelo v glavnem na neodobranje.

UGODNO VZDUŠJE ZA NAPREDEK

»Strah pred odgovornostjo ne spodbuja ustvarjalnosti in ni mati uspeha«, je nadaljeval Batrič Jovanović v pogovoru o tej temi. Svoboda vseh oblik ustvarjanja je v naši socialistični samoupravni družbi ustvarila ugodno vzdušje za vsestranski in stalni napredek vseh dejavnosti. V vseh redakcijah delujejo družbenopolitične organizacije, zveza komunistov in druge. Glavni uredniki in uredniki so aktivni in angažirani družbenopolitični delavci, kot tudi večina novinarjev. Pri vseh redakcijah delujejo družbeni sveti, večino njihovih članov pa tvorijo delegati družbenopolitičnih organizacij.

Pri vseh konferencah SZDL delujejo tudi ustrezna telesa za tisk, radio in televizijo. Obstajajo torej realne možnosti, da se tudi skozi obstoječe oblike družbenega samoupravnega organiziranja vpliva na sredstva za obveščanje javnosti in uresniči vse tisto, kar se želi doseči z oblikovanjem komisij za zaščito pravic do obveščanja.

Batrič Jovanović meni, da bi morala v okviru družbenih svetov v redakcijah obstajati telesa, ki bi se ukvarjala z reševanjem morebitnih sporov na relaciji redakcija - družba. Takšna telesa bi lahko sestavljali člani družbenih svetov - delegati družbenopolitičnih organizacij in predstavniki redakcij. Mogla bi se sestajati po potrebi, med sejami družbenih svetov, v nekaterih posebnih (nujnih) primerih pa v nekaj dneh, ko se zastavi zahteva, da se prouči določeno sporno vprašanje.

»V sklopu zaščite pravic do obveščanja je zanimivo tudi vprašanje, kako zagotoviti pravico do odgovora in popravka. Znano je, da sedaj te zadeve v primeru sporov rešujejo redna sodišča«, je povedal Batrič Jovanović. »Sodnijska procedura pa je počasna, nekoliko iz objektivnih, nekoliko pa tudi iz subjektivnih razlogov, da državljani, ki morajo iskati sodnijsko pomoč in zaščito svojih legitimnih pravic, pogostokrat dobijo zadovoljenje preveč pozno. Zdi se, da bi take spore mogli reševati v okviru družbenih svetov in bi bilo za sodišča manj dela, kar je tudi razumljivo v interesu ljudi, ki zahtevajo popravek oziroma odgovor, je pa tudi v interesu redakcij.«

SVETI BRALCEV IN GLEDALCEV

Na vprašanje, kaj misli o vplivu »potrošnikov« - bralcev, poslušalcev in gledalcev časopisov in RTV na glasila za obveščanje javnosti, je Batrič Jovanović dejal, da bi pri republiški in občinskih konferencah SZDL morda lahko oblikovali svete bralcev oziroma gledalcev in poslušalcev. V svete pri občinskih konferencah SZDL bi delegate pošiljale krajevne skupnosti, v svete pri republiških in pokrajinskih organizacijah SZDL pa sveti pri občinskih konferencah. Sejam teh svetov bi prisostvovali tudi glavni uredniki glasil.

»Morali bi zagotoviti, da bi bile v teh svetih ustrezno zastopane vse kategorije bralcev, gledalcev in poslušalcev (po socialni strukturi, spolu in starosti). Seveda pa vedno obstaja nevarnost, da ti sveti ne bodo dovolj aktivni, da ne bi odražali poprečnega mnenja. Jasno je, da bo od polne angažiranosti SZDL odvisno, ali bodo ti sveti - če bodo oblikovani - dejansko živa povezava med armado bralcev, gledalcev in poslušalcev ter redakcijami javnih glasil.« Vse je na tem, meni Batrič Jovanović, da bi ti sveti lahko bili pomemben dejavnik v smeri poudarjanja obveščanja javnosti.

OBRAVNAVANJE ZVEZNIH GLASIL

V nadaljevanju je Batrič Jovanović načel tudi vprašanje statusa glasil v združenem delu in delegatskih skupščin, ki v tezah za zakon o obveščanju javnosti sploh niso omenjena. »O tem obstajajo različna mnenja. Po enih so tudi ta glasila sredstva za obveščanje javnosti, po drugih pa to niso, češ da so namenjena le določenemu krogu bralcev. Zagotovo bo v zakonu tudi beseda o teh glasilih.«

Končno je Batrič Jovanović dejal, da bi bilo morda sedaj najbolj realno pripraviti resolucijo ali deklaracijo o temeljih obveščanja javnosti. V tem je še veliko dilem oziroma neusklajenih stališč in vprašanje je, ali obstajajo tudi vsi pogoji za sprejetje resolucije ali deklaracije. Resolucijo ali deklaracijo mora SFRJ bi lahko sprejeli do leta.

Po Borbi - 26. 3. 1979 - Interne informacije ZSS

JUGOSLOVANSKA PROIZVODNJA SUROVEGA JEKLA V LETU 1978

postopek	načrt, ton	1978	1977	1978/77
		proizvodnja, ton		
SM	1.521.000	1.494.368	98,3	1.585.238
EL	945.855	894.736	94,5	855.274
LD	1.490.000	1.048.190	70,4	723.838
Skupaj	3.956.855	3.457.294	86,7	3.164.350

Iz razpredelnice vidimo kakšna je bila v letu 1978 načrtovana in dosežena jugoslovanska proizvodnja surovega jekla glede na posamezne jeklarske postopke v primerjavi z letom 1977. Dosežena proizvodnja je bila sicer višja kot leto prej, vendar precej nižja kot je predvideval gospodarski načrt vseh jugoslovanskih železarn.

postopek	načrt, %	1978	1977
		proizvodnja, %	
SM	38,4	43,5	50,1
EL	23,9	26,0	27,0
LD	37,7	30,5	22,9
Skupaj	100,0	100,0	100,0

Druge razpredelnice kaže v odstotkih načrtovano in doseženo proizvodnjo v letu 1977 in 1978 po železarskih postopkih. Iz nje vidimo trend povečanja proizvodnje v LD konvertorjih in obločnih električnih pečeh na račun SM peči. Situacija je še bolj jasno razvidna pri načrtovani proizvodnji, medtem ko je bila realizacija zaradi premajhne proizvodnje, predvsem v železarnah Smederevo in Skopje, v manjši meri pa tudi v Zenici, manj ugodna za te jeklarske agregate. Jasno je, da tudi pri nas ni možen drugačen razvoj jeklarske proizvodnje kot drugod po svetu. SM peč prepušča svoje mesto v velikih integralnih železarnah kisikovim konvertorjem, v manjših pa obločnih električnih pečem velikih zmogljivosti. Takšen razvoj pripravljamo tudi v železnari Jesenice, kjer bomo z izgradnjo nove sodobne elektro jeklarne nadomestili obstoječo martinarno.

PREVENTIVNA MEDICINA

BOJ ZA PODALJŠANJE ČLOVEKOVEGA ŽIVLJENJA IN ZA OHRANITEV NJEGOVIH TELESNIH IN DUŠEVNIH MOČI SE ZACNE ŽE V OTROŠTVU.

Menda ni potrebno posebej poudariti, da se večina ljudi boji bolezni, predvsem dolgotrajnih, mučnih in neozdravljivih. Tudi v času popolnega zdravja nas je strah pred srčno in možgansko kapjo ter rakom. Verjetno bi smrt odpravili, dokler bi bilo še kaj telesne in duševne moči. Toda kaj storiti, da bomo bolj zdravo živeli?

Usoda vsakega živega bitja se prične z oploditvijo, to je na samem začetku — ob združitvi moške in ženske celice. Oplodjeno žensko jajčece, ki vsebuje genetske lastnosti obeh staršev, je nosilec nadaljnje usode bodočega človeka. Zdravje — dota novorojenca je odvisna od tega, ali sta starša brez duševnih in telesnih okvar, ali sta popolnoma zdrava in ali bosta dosegla dolgo življenjsko dobo.

Za vse nepravilnosti novorojenega bitja pa so krive citološke in biokemične osnove dedovanja, ne normalni hromosomi, nepravilna mutacija genov, podedovanje bolezni z morfološkimi defekti, prirojene napake metabolizma in nenormalno reagiranje na zdravila.

Fiziološkemu stanju se ne moremo izogniti. Senium (starost, senectus) prizadene vsako živo bitje, nasprotje tega pa je senilnost, ki predstavlja nekaj patološkega. Senilnost ni nujno vezana na določeno starost, ker gre za individualne primere in pomeni predčasno ohromelost telesnih in duševnih moči. O začetku starosti prevladujejo različna mnenja: starost pri moških se začne pri 65-ih, pri ženah pa s 60-imi leti. Pravi senium pa nastopi po 80-ih letih starosti. V nasprotju pa poznamo 60-letne starce in 70-letne mladeniče.

Starostna doba se je podaljšala zaradi izboljšanja splošnih razmer v higieni, preprečevanja epidemij, novih terapevtskih sredstev in visokega življenjskega standarda.

V vseh primerih pa ni tako, v prvi vrsti moramo priznati, da današnji civilizirani človek živi afiziološko. To se predvsem nanaša na prehrano in preveliko potrošnjo poživil kot so alkohol, tobak in kofein. Predvsem pomembno je tudi to, da smo zgubili zvezo s naravo in športno rekreacijo.

Danes ima večina ljudi preobremenjeno vegetativno živčevje in preveč emocionalnih mikro poškodb. Moderno življenje povzroča »managersko bolezen«, ki je kriva, da ljudje v dobi senence (od 40 let dalje) umirajo zaradi srčnega infarkta.

V želji, da bi bilo čim več ljudi zdravih, moramo pričeti z medicino, ki bi jo imenovali preventivna medicina. Od te vrste medicine bi zahtevali, da predvideva bolezen že na začetku, jo prepreči ali toliko ublaži, da je človek sposoben za delo in ni socialno ogrožen. Interes posameznika in družbe je v tem, da zadostimo definiciji o zdravju, ki se glasi: »Zdravje je stanje popolnega fizičnega, mentalnega in socialnega blagostanja. Kdor je fizično in mentalno zdrav, ima tudi smisel za življenje in dogajanje okoli njega. Za življenje je potrebno socialno blagostanje, to je, da človek ne sme biti socialno ogrožen. Socialno zdravje je stanje miru in sigurnosti. Vsak človek mora imeti pravico do dela in izobraževanja. Delo in napredovanje pomenita zaslužek, hrano, stanovanje in sigurnost oskrbe v primeru bolezni in starosti.«

Definicija svetovne zdravstvene organizacije je resnično pomembna, saj zdravje pomeni neizmerno bogastvo in bogato naložen osebni standard. Nasprotno pa bolezen pomeni telesno in psihično nemoč. Posebno poglavje so neozdravljive in kronične bolezni.

Posebna nadloga današnjega modernega časa pri mladih ljudeh so obolenja srca, krvnega obtoka in psihična obolenja.

V človekovem življenju je mnogo želja, ena od teh je duševno zdravje. Smoter življenja je sreča, duševni mir, veselje, zadovoljstvo ipd. Duševno zdravje pri vsakem posamezniku uravnava želje, sposobnosti, težnje, ideale, ljubezen in zadostitve življenjskih potreb. Po mnenju ameriških strokovnjakov so osnovni kriteriji duševnega zdravja ljudi naslednji.

a) Uravnovešenost

Duševno uravnovešeni ljudje znajo obvladati svoja čustva — strah, jezo, ljubezen, ljubosumnost, občutek krivice in skrb.

Znajo prenesti življenjska razočaranja.

Prizanesljivi so do sebe in do drugih, znajo se smejati tudi sami sebi.

b) Pravilno gledanje na ostale ljudi

Duševno uravnovešeni ljudje so zmogni tudi drugim nakloniti ljubezen in upoštevati koristi drugih.

Njihovi osebni odnosi do drugih ljudi so dobri in trajni.

Mnenja so, da imajo druge ljudi lahko radi in da jim lahko zaupajo, hkrati pa so prepričani, da jih bodo tudi drugi imeli radi in jim zaupali.

Spoštujejo tiste mnoge različne lastnosti, ki jih najdejo pri drugih ljudeh.

Ne vsiljujejo se, pa tudi ne dovolijo, da bi se jim drugi vsiljevali.

Cutijo da pripadajo skupnosti.

Imajo čut odgovornosti do sosedov in rojakov.

c) Zmožnost za izpolnjevanje vzege, kar od njih zahteva življenje

Če se pojavi kako vprašanje, bodo duševno uravnovešeni ljudje ukrenili, kar je potrebno, da ga tudi rešijo.

Zavedajo se svoje odgovornosti. Oblikujejo svojo okolico, kadarkoli je to potrebno.

Delajo načrte za bodočnost in se ne boje prihodnosti.

Dobrodošla jim je vsaka nova misel in izkustvo.

Izkoriščajo svoje prirojene sposobnosti.

Zastavljajo si stvarne cilje.

Zmožni so misliti samostojno in se samostojno odločati.

Z vsemi silami se posvečujejo sistemu, kar delajo, in to jih navdaja z veseljem.

Osnovno načelo medicine je: raje preprečevati kot zdraviti. Za doseg takšnega načela so potrebne posebne preventivne mere, preden se pojavijo znaki bolezni. Že pri prvih znakih bolezni je potrebno postaviti ograjo, da se bolezen ne aktivira in onesposobi človeka za delo. Posebna skrb velja srcu, ki zaradi dolgotrajne bolezni vedno bolj slabi. Visok krvni pritisk, kronično obolenje pljuč in ledvic so povzročitelji oslabelosti srca. Ker je visok krvni pritisk povzročitelj srčnih motenj, moramo biti nanj pozorni in se začeti čim prej zdraviti. V modernem svetu medicine so na osnovi mnogega števila

ljudi izdelali posebne tablice »Koronariziko kalkulator« za ljudi v starosti od 30 — 59 let. Določili so osnovno vrednost, nato pa dvakratni, trikratni in štirikratni riziko. Za riziko bolezni, ki napoveduje obolenje srčnih koronark, so vzeli naslednje parametre: serumski holesterin v mg %, sistolični krvni pritisk v mm Hg, elektrokardiogram (EKG), število pokajenih cigaret in telesno težo. Čim večje so vrednosti parametrov, tem slabše so prognoze in večji je riziko za ohranitev življenja.

Z dolgoletnimi raziskavami bi lahko napravili faktorje rizika še za ostale bolezni.

O ohranitvi zdravja je bilo že mnogo napisanega. Gre le za to, če smo uspešni zdravniki ljudi motivirati za zdrav način dela in življenja, in če smo jim predpisali resnično prave recepte.

Naslednji primer pove, kako gleda človek — moški na zdravje oziroma bolezen žene:

Bolnih žena moški na marajo in se jih izogibljejo. To velja tudi v zival-skem svetu. Na vprašanje, kaj je temu vzrok, ni težko odgovoriti. Že v sivi davnini, ko je človek živel v hor-dah v neposrednem živalskem svetu, je videl, da se zdrave živali izogibajo bolnim. Instinkt do bolnega bitja se je ohranil do današnjega dne. Bolno žival je treba zaščititi, ne pa ljubiti tako, da je žival avtomatično izklju-čena za spočetje novega bitja. Tako naj bi bila bolna ženska kot partner-ica moškega deklarirana kot neinter-esantna za skupno spolno življenje. Iz medicinskega stališča gledano je pozitivno, ker bolna žival ali žena nista zagotovilo za zdrav zarod. Na-rava se je ob tako krutem posegu za-varovala zaradi morebitnih degen-erativnih obolenj in izumiranju vrste. Sociološko in psihološko gledano pa je morda drugače in se je težko vži-veti v življenje prizadetega.

Ker je človek produkt filogeneze in družbe, ga moramo obravnavati objektivno iz vseh možnih aspektov njegovega dela, okolja in življenja.

Štiri faze predpreventivne medic-ine so:

1. simptomi obolenja
2. ugotovitve, kako in zakaj je prišlo do tega stanja
3. izbor terapije in
4. profilaksa ponovnega obolenja — kaj storiti, da se obolenje ne po-novi. Da bi bila preventivna me-dicina uspešna v svojih štirih fazah, je treba navesti nekaj osnovnih po-jasnil glede:
- I. dela — pravilne zaposlitve
- II. prehrana
- III. režima pitja osvežujočih pijac
- IV. počitka in spanja
- V. stanovanje in zdravje
- VI. zdravega življenja
- a. pomena spontanosti telesnih ak-tivnosti (rekreacije)
- b. obutve in oblačila
- c. savne in plavanja
- d. sončenje
- VII. lastne skrbi za zdravje
- a. preventivni pregledi
- b. cepljenje
- VIII. bioklimatologija

Na osnovi dobrega spoznanja zgo-raj omenjenih poglavij ne bo težko določiti programa predpreventivne medicine, predvsem pri delavcih, po sledečem vrstnem redu:

1. Ugotavljanje patologije delav-cev t. j. zdravstvenega stanja
- a. pred sprejemom na delo
- b. preventivni pregledi
- c. pregledi zaradi invalidnosti
2. Ugotovitev socialne etiologije
3. Iskanje in predlaganje načinov socialne terapije
4. Iskanje in predlaganje ukrepov v smislu socialne profilakse t. j. kaj naj družba stori, da bi do takega stanja ne prišlo in kako bi izboljšali zdrav-stveno stanje delavstva.

dr. ALEKSANDER Rjazancev

EKG pod obremenitvijo

SPOROČILA

»Včeraj si govoril nekaj o svobodi. Smešno. Nesmiselno. Ljudje smo daleč od popolnosti. Tovarna mora imeti vratarje, tovarna mora biti ograjena ravno zaradi neše nepopolnosti. Lahko bi govo-rila o trenutkih svobode in o sanjah o svobodi. Opazuj sebe in sodelavce, sama sveta prilagodljivost nas je, sprjaznili smo se z usodami, z norim tempom tega časa, kaj drugega nam tudi ne preostane. Potrpeti moramo. Vsakdo ima svojo računico. Vsakdo bi bil rad kaj več. Vsakdo ima doma ženo in otroke in AVTO. Ne, ne zameri, ne mislim na tebe, vendar tako je...«

»Nisi me razumel. Mislim sem na odnose, na odnose med nami! Pogledaj, hotel sem iti na oddelk za obračun osebnih dohodkov. Vem, moja čelada je umazana, moja obleka je umazana — od dela, ki se, žal, premalo vrednoti in to občutim povsod, razumeš! Povsod, čeprav smo za isto ograjo.«

»Kaj je bilo na oddelku za obračun osebnega dohodka?«

»Nič, saj nisem prišel do tja. Vrtar me je odločno zavrnil. Vprašal sem ga, kaj neki misli s tem svojim NE in da danes niso uradne ure in da ne smem motiti delavcev v službah pri delu in da naj že enkrat spokam tja, kamor sodim. Začel sem čisto od začetka: Tovariš vratar, v urtec moram prinesiti povprečje dohodka, kajti grozijo mi z nekakšnimi najvišjimi odstotki in tako dalje... Kaj mene brigajo odstotki, ne smeš gor, pa pika!...«

»To te žre! Zaradi tega že celo dopoldne preklanjaš! Ej, ej, daj no mir, sam si temu kriv. Ni se ti ljubilo učiti, študirati. Tudi ti bi lahko sedel za pisalno mizo in verjetno bi se vedel kot oni, zelo verjetno, vsaj praksa je pokazala tako. Ljudje bi te cenili, spoštovali, saj si to želiš, mar ne? Nikdar bi ne bil preutrujen, na delo bi prišel s kravato, pa...«

»Prav lahko bi naredil tehnično šolo, a bolj pametno se mi je zdelo delati, kaj takega, kjer uporabljajo roke in pamet in ne zgolj roke ali zgolj pamet. Nisem še poznal teh lestvic, nisem še vedel za kaj gre na tem ljubem svetu...«

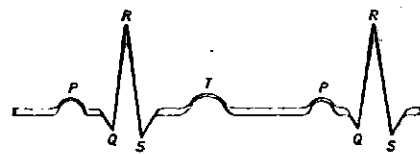
»Moj bog! Za kaj greš? Ne veš tega! Za to, kar imaš v glavi gre! Le kdaj boš odrasel? Ne vem, čemu ste toliko odvisni od ustaljenih načel? Jaz pa sem že mislil, da so ključavnice resnično nekaj posebnega, zagadej, ker morajo vse narediti sami, ker popravil-jo stvari, ki jih drugi »uničujejo«. Sebi moraš verjeti. Tvoj čas je tvoj čas in ko boš razumel birokrate, ki spravljajo države na kolena in ko boš razumel vratarje, sodelavce, ženo, otroke in sebe, potem se ne boš čudil, potem ne boš večno nezadovoljen, potem boš spoznal igro ljudi in njihove čase, potem si boš znal razporediti življenje in čustva do življenja, potem ne boš več le hotel in klel, potem bo vsaka zadeva, vsaka stvar na svojem mestu in ob pravem času, celo prah, ropot, hrumenje peči, umazanija... Nič, nič te ne bo spravilo ob pamet, ob zid, ker boš razumel, ker boš vse to pričakoval.

Vem, vem, zaradi takšnih zadev izgubljaš voljo, izgubljaš ener-gijo, samozavest, res, pred dvema urama si bil brez trohice samo-zvesti, toda, dragi prijatelj, tudi šefi ga lomijo in birokrati imajo težave pred predpostavljeno in vratarji in prenekatere delovodje, ki se znašajo nad delavci, da bi zadostili šefom ali svojim nagonom in nazadnje pogledj tiste, s krampi, z lopatami, kaj preostane njim!, vse ali pa čisto nič, odvisno od tega, kako in koliko uporabljajo svojo »pamet«. Vsi smo se rodili z možgani, od nas samih pa je odvisno ali vidimo dlje kot samo do organe, ki je postavljena zato, da bi ne znosili polovico tovarne v tisoč smeri, ki je postavljena zato, ker se vedno slabo mislimo o vsem, ker se vedno ne poznamo bistva družbene lastnine. Nikdar mi več na fantaziraj o svobodi. To je zaenkrat še daleč, utopija je govoriti o tovarni brez ograje, o tovarni brez tvojih vratarjev, bolj enostavno bo, če v vrtcu lepo in razločno poveš, da boš prinesel povprečje dohodka v petek. Boš videl, vse se bo uredilo, daj času čas. Začni pri sebi in potem si boš nekoč priznal, da take odnose oblikujemo mi vsi skupaj. Potem ne boš več preklinal delovodij in šefov in birokratov in vratarjev in sodelavcev... Priznal boš, da si vse to preveč premeleval v sebi, bore malo si pa naredil, da bi se stvari začele spreminjati. Ni dovolj samo kritizirati, stvari je potrebno tudi spreminjati!«

Z martinarskim pozdravom, dne tega in tega.

Plantan

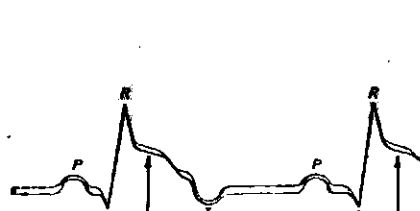
PRED STRESOM:
NORMALNI EKG

Isti pacient pod obremenitvijo

EKG POD OBREMITVUO

ISHEMIČNE SPREMENBE

SPREMENJEN ODNOS ST SPREMENJEN ODNOS S

Tipičen nenormalni EKG - infarkt miokarda

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON

NOVA PROJEKTA SONČNIH ELEKTRARN

Kot zelo pozitivno posledico naftne krize, nastale v letu 1973, lahko smatramo vedno večje napore za raziskavo in izkoriščanje sončne v električno energijo. Da bi ugotovili možnost izkoriščanja te nove vrste energije in da bi z obratovanjem takšnih naprav dobili potrebne izkušnje, sta bila po naročilu mednarodne agencije za energijo (IEA) pripravljena dva projekta za izkoriščanje sončne energije. Predvidevajo, da bosta obe napravi pričeli obratovati ob koncu leta 1980.

KAKO DELUJEJO SONČNE ELEKTRARNE

Za pretvarjanje sončne energije v električno sta na razpolago dve možnosti.

V fotoelektrični sončni elektrarni pretvarjajo sončne celice sončne žarke s pomočjo fotovalne metode direktno v električno energijo. Pri tem prehajanju je udeleženo tako direktno kakor tudi difuzno žarčenje. Danes ne obstaja nobena večja takšna naprava, niti jo ne projektirajo. Cena takšnih sončnih celic je zaenkrat še vedno zelo visoka.

V sončni termoelektrarni dobivajo sončni žarki toploto, ki je potrebna za proizvodnjo pare in ta poganja preko ustrezne turbine električni generator. Za doseganje primernega izkoristka so potrebne visoke temperature. Te je možno doseči s koncentracijo sončnih žarkov. Pri tem je za proizvodnjo električne energije uporabljen samo delež direktnega sončnega žarčenja.

V mestih Odeulo (južna Francija) in Albuquerque (ZDA, zvezna država Nea Mexico) že obstajajo poskusne naprave. Medtem ko je bila naprava v Odeillu zgrajena pred dobrimi desetimi leti kot sončna peč za raziskavo visokih temperatur, je bila v Albuquerque že od vsega začetka namenjena za poskuse in študij zrcalnih polj in kolektorjev žarkov. Pri tem je treba povedati, da v Albuquerque ne proizvajajo električne energije, temveč samo preizkušajo posamezne dele. Glede na konstruktivno uporabo razlikujejo pri sončnih termoelektrarnah dve različni zasnovi.

Pri prvi odbija veliko število ogledal sončne žarke na osrednji kolektor. Ta je nameščen na vrhu posebnega stolpa, da ga lahko vsa ogledala »vidijo«. Deset do dvajset ogledal s površino enega do treh kv. m je postavljeno skupaj v večje enote, imenovane heliostati. Te potem skupaj obračajo za soncem. S približno 500 kratno koncentracijo sončnih žarkov nastanejo v kolektorju ustrezne visoke temperature in nastalo

toplotno uporabijo s pomočjo prenosnega sredstva za pogon tur-bine. Zaradi uporabe osrednjega kolektorja in ogledal z veliko površino imenujejo ta sistem »centralni sprejemni sistem« oziroma kratko z angleško kratico CRS.

Druge možnost je uporaba velikega števila linearnih paraboličnih kolektorjev, ki so razporejeni na področju sončne elektrarne. Po približno 40-kratni koncentraciji padejo odbiti sončni žarki na zbiralne cevi, kjer prenosno sredstvo odvaja nastalo toplotno energijo do turbine. Ker so pri tem tako ogledala kakor tudi zbirala porazdeljena na večji površini imenujejo to »sistem s porazdeljenim zbiralcem« ali z angleško kratico DCS.

PROJEKT SONČNE ELEKTRARNE IEA

Po približno dveletnih pripravah je leta 1977 podpisalo deset držav članic IEA pogodbo o zgraditvi dveh poskusnih sončnih elektrarn v bližini mesta Almeria (južna Španija). Zgradili bodo dve napravi z močjo 0,5 MW po sistemu CRS oziroma DCS. Pri tem je treba vedeti, da je to zelo majhna moč (1/2000 sodobne jedrske elektrarne) in poleg tega je na razpolago samo nekaj ur dnevno. Projekt imenujejo »sončni sistem z majhno močjo« oziroma z angleško kratico IEA-SSPS projekt.

(Se nadaljuje)

ŽELEZAR

1

UREJANJE DRUŽBENO EKONOMSKIH ODNOSOV NA PODROČJU SVOBODNE MENJAVE DELA

Gospodarska zbornica Slovenije je organizirala posvetovanje o urejanju svobodne menjave dela v organizacijah združenega dela. Posvetovanje je bilo 18. aprila 1979 v Predvoru pri Kranju. Udeležilo se ga je 60 strokovnjakov iz 50 OZD in drugih organizacij. Obravnavali so te teme:

1. Opredelitev dela (opravi) skupnega pomena, ki jih delavci TOZD poverjajo v izvajanje delavcem delovnih skupnosti ali temeljnih organizacij skupnega pomena (403. čl. zakona o združenem delu).
 2. Planiranje in spremljanje obsega in kakovosti dela v delovnih skupnostih in TOZD skupnega pomena.
 3. Načini pridobivanja dohodka iz celotnega prihodka in pogoji, pod katerimi poteka svobodna menjava dela med izvajalci in uporabniki.
 4. Osnove in merila za pridobivanje dohodka (iz celotnega prihodka) s svobodno menjavo dela.
 5. Merila za svobodno menjavo dela.
 6. Zagotavljanje sredstev za razvoj materialne osnove delovne skupnosti in TOZD skupnega pomena.
- Ker gre za zelo aktualno problematiko in ker so bile na posvetovanju predstavljene mnoge zanimive rešitve iz prakse, objavljamo daljši povzetek razprave.

1. OPREDELITEV DELA SKUPNEGA Pomena, KI JIH DELAVCI TOZD POVERJAJO V IZVAJANJE DELAVCEM DELOVNIH SKUPNOSTI ALI TEMELJNIH ORGANIZACIJ SKUPNEGA Pomena (403. ČLEN ZZZ).

To temo je obravnavala Silva Istenič iz Železniškega gospodarstva Ljubljana. Na primeru njihove SOZD je obrazložila potek svobodne menjave dela. SOZD Železniško gospodarstvo (v nadaljevanju: ZG) Ljubljana, v katerem združuje delo okrog 20.000 delavcev, od tega 15.000 osnovnih dejavnosti, tako imenovani transportno-prometni dejavnosti, in 5.000 v drugih dejavnostih, ki dopolnjujejo in omogočajo glavno dejavnost.

Glede na pomembnost in obseg nalog skupnega pomena poverjajo delavci TOZD osnovnih dejavnosti in druge OZD dela skupnega pomena delavcem, ki so združeni v delovne organizacije skupnega pomena in delovne skupnosti SOZD. Glede na obseg in pomembnost ter ekonomsko vsebino področja dejavnosti to niso delovne skupnosti, pač pa delovne organizacije, bodisi enovite delovne organizacije ali pa takšne, ki imajo v svojem sestavu TOZD. Nekateri od teh dejavnosti svoj dohodek pridobivajo po načelih svobodne menjave dela. To so »Zestane« — organizacija za vzdrževanje in izgradnjo stanovanjskih hiš, Zdravstveni dom Ljubljana in Maribor, Zavod za strokovno izobraževanje v Ljubljani, Prometni inštitut in pa seveda delovna skupnost v SOZD.

Področje dela »Zestane« je raznovrstno in zaradi tega vsakoletni program dela te delovne organizacije, kakor tudi ostalih, sestavlja ob sodelovanju vseh zainteresiranih TOZD.

Glede na potrebe po pravočasnem, kontinuiranem in hitrejšem izvajanju preventivnega varstva so se delavci v ZG odločili za ustanovitev delovne organizacije Zdravstveni dom. Svoj dohodek pridobivajo deloma od regionalnih skupnosti, kjer delajo, deloma pa od TOZD ZG — Ljubljana s svobodno menjavo dela.

Glede na specifične potrebe po posameznih profilih kadrov so se delavci ZG odločili za oblikovanje posebne delovne organizacije, katere osnovna dejavnost je izobraževanje kadrov, potrebnih za nemoteno delovanje osnovne dejavnosti, in sicer Zavod za strokovno izobraževanje. Področje in obseg dela opredeljuje vsakoletni program izobraževanja: rednega, dopolnilnega — posebnih seminarjev itn. Dohodek zavoda je odvisen od količinske izvedbe njegovega programa, ki je objektivno ovrednoten.

Storitve delavcev Prometnega inštituta za potrebe TOZD, na podlagi katerih pridobivajo ti delavci svoj dohodek s svobodno menjavo dela, opredeljuje vsakoletni program storitev Prometnega inštituta v skladu s skupnim letnim planom ZG Ljubljana. Program storitev sestavi Prometni inštitut Ljubljana na podlagi dogovorjenih in usklajenih potreb temeljnih organizacij združenega dela ob njihovem sodelovanju in glede na svoje zmognosti. Naslednje področje je svobodna menjava dela med delovno skupnostjo skupnih služb SOZD in TOZD, ki so ji poverile izvajanje določenih nalog. Delovna skupnost, ki šteje 480 delavcev, opravlja dela

nalog posameznih poslovnih funkcij — v celoti ali v njihovih posameznih delih — lahko največ pripomore k učinkovitemu urejanju odnosov v svobodni menjavi dela. Tu gre namreč za neposredno svobodno menjavo, pri kateri uporabniki in izvajalci s samoupravnim sporazumom opredeljujejo medsebojna razmerja (s tem pa tudi delovne naloge v okviru skupnega ustvarjanja dohodka), cilje, pogoje in načine svobodne menjave dela.

2. PLANIRANJE IN SPREMLJANJE OBSEGA IN KAKOVOSTI DELA V DELOVNIH SKUPNOSTIH IN TOZD SKUPNEGA Pomena

Delavci delovne skupnosti TOZD skupnega pomena so dolžni na podlagi planov temeljnih organizacij pripraviti in predlagati plane in letne programe obsega in kakovosti del in nalog ter obsega sredstev za njihovo delo, ki so — v skladu s samoupravnimi dogovorjenimi osnovami in merili — podlaga za njihovo predvideno udeležbo v dohodku temeljnih organizacij.

Omenjeno problematiko sta uvodoma obdelala Slavko Korošec in Draga Vavpotič.

Korošec je ob primeru SOZD Gorenje, kjer proizvajajo izdelke različnih proizvodno-prodajnih programov povedal, da morajo pri sestavljanju svojih planov izhajati s treh vidikov: prvič, z vidika TOZD, DO ter SOZD, ki imajo svoje plane; drugič, planirati morajo z vidika funkcije (sestaviti plan skupne prodaje, plan skupne nabave, plan skupnega razvoja itn.); tretji vidik pa so plani programskih proizvodnih celot. Ob upoštevanju vseh treh vidikov planiranja nastane program dela DSSS v SOZD. Vsebuje tisto, kar so si v svojih planih zastavile TOZD oziroma DO, ko so planirale glede funkcij, ki jih opravljajo skupaj; za plane programske proizvodnih celot pa je potrebno vse to povezati. Plani in letni programi nalog delovne skupnosti skupnih služb v SOZD določajo okvir dela za srednjeročno obdobje. Tako bodo npr. v planu prodajne funkcije določili, kaj mora na področju tržnih raziskav opraviti delovna skupnost skupnih služb v SOZD, kaj služba tržnih raziskav v sami TOZD, kaj služba za razvoj informacijskega sistema, kaj služba AOP, kaj kadrovska služba v SOZD itd. Potrebno je uskladiti naloge v posameznih OZD oziroma DS.

Uvodno razpravo tem je nadaljevala Draga Vavpotič iz interne banke »Mercatorja«.

Letni plan interne banke temelji na skupnem planiranju potreb članic in zmogljivosti interne banke ter njene delovne skupnosti za prevzemanje posameznih del.

Letni plan dela je izhodišče za planiranje: potrebnega števila delavcev delovne skupnosti z ustreznimi kvalifikacijami, ustrezno organiziranje delovne skupnosti, določitev poslovnih stroškov interne banke, sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev delovne skupnosti, kakor tudi sredstev za razvoj materialne osnove dela. Osnovna značilnost planiranja v interni banki je, da mora planiranje izhajati iz planov članic interne banke, zlasti kar zadeva posle, ki jih interna banka opravlja pri združevanju sredstev in preskrbi finančnih sredstev za realizacijo plana razvoja in planov tekočega poslovanja članic interne banke. Pred izdelavo plana interne banke je potrebno predhodno uskladiti in sprejeti plane razvoja in plane tekočega poslovanja njenih članic.

Finančni tokovi združevanja sredstev lahko nastajajo le na osnovi samoupravnih odločitev delavcev, ki sprejemajo te odločitve v okviru dolgoročnih in srednjeročnih planov ter njihovih tekočih planskih aktivnosti. Rezultate dela obravnava delovna skupnost enkrat mesečno, poslovni odbor interne banke prav tako enkrat mesečno. Najmanj enkrat na tri mesece zbor interne banke obravnava obseg in kakovost opravljenih del; zbor interne banke enkrat letno ugotavlja, ali je bil letni program v celoti in v zahtevani kakovosti izvršen. Realizacijo plana obsega in kakovosti del delovne skupnosti interne banke spremljajo delavci v TOZD preko interne glasila »Mercator« ter preko svojih delegatov v zboru interne banke.

Uvodni referati in razprava, ki je sledila, so potrdili da mora biti plan dela delovne skupnosti in TOZD skupnega pomena vtkan v plane TOZD materialne proizvodnje, oziroma, da mora biti rezultat skupnega planiranja. Ta povezanost planov mora biti izhodišče pri planiranju del oziroma nalog delovnih skupnosti. Ko planiramo v delovnih skupnostih oziroma v TOZD dela in naloge skupnega pomena, moramo dejansko opredeliti njihov obseg in kakovost in predvideti tudi način dela delovne skupnosti ali TOZD skupnega pomena

Posebna pozornost mora biti posvečena spremljanju rezultatov. Postavljeno je bilo vprašanje, ali je dovolj enkrat letno obravnavati izvedbo ali bi bilo morda bolje, če bi izvedbo spremljali pogostejše, npr. enkrat mesečno.

Priporočljivo je, da imajo v TOZD, ki spremljajo rezultate dela delovne skupnosti, oziroma v TOZD skupnega pomena, posebej zadolžene nosilce, spremljanja. Pri planiranju pač ne gre pozabiti, da nalaga nekatere obveznosti tudi delavcev v TOZD materialne proizvodnje.

Glede planiranja po funkcionalnih enotah je bilo v razpravi rečeno, da je treba določiti naloge posameznih oddelkov, določen mora biti tudi obseg posamezne naloge in njen delež, ki naj bi ga pri tem opravil posamezni oddelki. Poleg tega je treba glede posamezne naloge določiti, kaj opravi posamezna TOZD.

V razpravi je bilo ponazorjeno, kaj lahko naredimo v OZD za ovrednotenje posameznih storitev, ki jih opravljajo posamezne funkcionalne enote: za računovodstvo se ugotavljajo opravila in sicer število vknjižb, za kontrolo izvoza in uvoza se ugotavlja realizacija po opravljenih urah itn. Na ta način se dobi storitveno ceno.

To bi bila pot, po kateri bi lahko začeli resnično menjavati delo na osnovi programov dela.

V razpravi je bilo opozorjeno tudi na odgovornost delavcev v TOZD materialne proizvodnje do delavcev v delovnih skupnostih in to ne samo z vidika dohodka, pač pa tudi glede na polno zaposlenost delavcev v delovni skupnosti. Kaj storiti, če delavci v TOZD ne izvršujejo svojih obveznosti do njih, tako da delavci v delovni skupnosti ali TOZD nimajo dovolj dela?

V odgovor na to vprašanje je bil podan primer DO »Slovenija cestec«. Pojasnjeno je bilo, da s planiranjem svobodne menjave del zagotavljajo polno zaposlenost delavcem v delovni skupnosti. Najprej ugotavljajo, koliko delavcev imajo v delovni skupnosti na posameznih področjih dela, koliko je dela v posameznih TOZD in kaj lahko s tem številom delavcev v DS opravijo za TOZD.

Tako so pripravili plan dela za naslednje leto, ki obsega:

1. naloge, katere delovna skupnost stalno opravlja za posamezne TOZD; 2. razvojne naloge; 3. naloge pri izvajanju akcijskega programa za stabilizacijo, ki ga izvajajo že tretje leto in ki je že pomagal izboljšati poslovne rezultate. Na podlagi takšnega programa potem ugotovijo, koliko delavcev bodo potrebovali, oziroma koliko sredstev bodo potrebovali za delo. Z delavci v TOZD se pogovorijo, ali je takšen obseg dela delovne skupnosti potreben, ali je obseg sredstev dela delovnih skupnosti, sredstev za skupno porabo in za materialne stroške dobro odmerjen.

3. NAČINI PRIDOBIVANJA DOHODKA IZ CELOTNEGA PRIHODKA IN POGOJI, POD KATERIMI POTEKA SVOBODNA MENJAVA DELA MED IZVAJALCI IN UPORABNIKI

Uvodno razpravo na to tematiko je dala Joža Miklič iz »Krke«, Novo mesto.

Opredelitev del in nalog, ki jih delavci TOZD materialne proizvodnje, poverjajo delavcem delovnih skupnosti in TOZD skupnega pomena je izhodišče za ureditev medsebojnih družbeno-ekonomskih odnosov. Gleđano dolgoročno lahko rečemo, da se danes poleg svobodne menjave dela enakovredno pojavljata še dva načina pridobivanja dohodka v TOZD skupnega pomena, in sicer iz skupnega prihodka in skupnega dohodka.

Delavci, organizirani v TOZD skupnega pomena (marketing, zunanja in notranja trgovina), se morajo dogovarjati z delavci TOZD materialne proizvodnje zato, ker so sestavni del iste proizvodne verige. Rezultat skupnega dela je skupni prihodek, ki ga ustvarjajo delavci več TOZD s proizvodnjo in prodajo skupnega proizvoda. Predpogoj za ureditev medsebojnih dohodkovnih odnosov je enakopravnost pri usklajevanju lastnih in opredeljevanju skupnih interesov. S tem nastaja vzajemna odgovornost za napredek proizvodnih in tržnih dejavnosti.

Delavci, ki opravljajo dela s področja energetike projektiranja inženiringa in drugih podobnih področij, vsaj v večjih organizacijah združenega dela izpolnjujejo pogoje, da se organizirajo v temeljne organizacije. Opravljanje njihove dejavnosti predstavlja velik »strošek« v poslovanju TOZD materialne proizvodnje, ki ga je izredno težko ali pa le v izjemnih primerih mogoče porazdeliti po posameznih proizvodih ali skupnih proizvodov. Za taka dela se uporablja cenik storitev, izdelan vsako leto s planom. Cene določijo glede na obseg in zahtevnost del posameznega uporabnika in glede na materialne stroške in stroške storitev.

Tudi na področju razvojno-raziskovalnega dela delavci TOZD skupnega pomena sodelujejo pri skupnem ustvarjanju dohodka. Če hočejo resnično doseči razvojno raziskovalne učinke, morajo biti raziskovalci ekonomsko motivirani. Ta ekonomska motiviranost se bo povečala s prehodom ob obračunavanju storitev na ugotavljanje deleža v skupnem dohodku, pri tem bo vzpostavljena ekonomska zveza med osebnim dohodkom delavca in celotnim dohodkom, ki ga delavec ustvarja s svojim delom.

Dobro urejeni medsebojni odnosi končno zahtevajo skupen nadzor nad izvajanjem in obračunom del skupnega pomena. Izpad dohodka oziroma dohodek ustvarjen zaradi izjemnih pogojev na tržišču, je potrebno dogovorno nadomestiti oziroma razporediti ob preverjanju uspešnosti gospodarjenja.

Skupni prihodek in skupni dohodek kot tudi urejanje medsebojnih razmerij temeljnih organizacij v okviru delovne organizacije zahteva nadalje skupno planiranje.

S skupnim planom sprejemajo delavci konkretne delovne obveze do skupnega proizvoda kot npr.: delavci nabave se zavežejo, da bodo nabavili ves potreben reprodukcijski material, delavci proizvodnje se s skupnim planom zavežejo proizvajati le skupno dogovorjeni obseg proizvodov, a delavci prodaje da bodo ta skupni proizvod posredovali kupcem po najustreznejših prodajnih poteh. Za dogovorjeni skupni proizvod se delavci s področja energetike s skupnim planom zavežejo oskrbovati proizvodnjo z energijo, delavci skupnosti pa se zavežejo npr. poskrbeti za ustrezne kadre itd. Skupni plan je torej dogovor s katerim se izključujejo posamični interesi organizacijskih enot, krepi pa se soodvisnost in skupen interes za ustvarjanje dohodka.

Udeleženci razprave so menili, da sta navedena tematika in uvodni referat sprožili več vprašanj, ki jih je treba razrešiti kot smernice za nadaljnje samoupravno organiziranje v združenem delu in urejanje družbeno-ekonomskih odnosov.

Delovna skupnost, ustanovljena za opravljanje administrativno-strokovnih in pomožnih opravil, pridobiva dohodek iz celotnega prihodka s svobodno menjavo dela. V zvezi s tem se v praksi pogosto postavlja vprašanje kaj z delovnimi skupnostmi, ki skoraj izpolnjujejo pogoje za ustanovitev TOZD po 403. členu ZZZ. Te običajno ne izpolnjujejo vseh pogojev, da bi se organizirale kot TOZD skupnega pomena, ter imajo zato status delovne skupnosti. Kako le-te pridobivajo dohodek?

Tudi za organizirane TOZD skupnega pomena po 403. členu morajo biti izpolnjeni pogoji, ki jih določa zakon o združenem delu v 320. členu: — če je tak del delovna celota;

— če je možno rezultat skupnega dela delavcev kot delovne celote, ki se organizira kot temeljna organizacija, samostojno izraziti kot vrednost, v delovni organizaciji ali na tržišču;

— če lahko delavci, kot temeljna samoupravna skupnost delavcev v tej delovni celoti, uresničujejo svoje družbeno-ekonomske in druge samoupravne pravice.

Poudariti moramo, da je predvsem tretji pogoj tisti, ki v praksi pogosto ovira organiziranje TOZD skupnega pomena. Nato je sledilo vprašanje, ali lahko te TOZD, ustanovljene po ZZZ, ob izpolnjevanju vseh treh pogojev — pridobivajo celotni prihodek s svobodno menjavo dela, če vemo, da zakon izredno določa, da pridobivajo celotni prihodek s svobodno menjavo dela predvsem TOZD skupnega pomena družbenih dejavnosti?

Nekateri udeleženci so bili mnenja, da v primerih, ko neka delovna skupnost ali njen del izpolnjuje vse pogoje za preoblikovanje v TOZD skupnega pomena, se pa ostaja delovna skupnost, ne bi smela oblika samoupravne organiziranosti apriori določati način ustvarjanja celotnega prihodka. Velja tudi obratno, da se v TOZD skupnega pomena pojavljajo naloge, za katere je bolj logično da se oblikuje celotni prihodek na osnovi svobodne menjave dela.

Mislimo, da je več teh vprašanj ostalo odprti, saj ni bilo mogoče povsem odgovoriti nanje. Zato je potrebno iskati ustrezne odgovore na ta vprašanja in jih istovestno pravilno preverjati v naši bodoči samoupravni praksi.

Način pridobivanja dohodka delavcev v TOZD skupnega pomena je odvisen od konkretnih razmer, konkretne ureditve družbeno-ekonomskih odnosov med TOZD materialne proizvodnje in TOZD skupnega pomena, pri čemer je pridobivanje dohodka s svobodno menjavo dela le eden od možnih načinov pridobivanja dohodka.

4. IN 5. OSNOVE IN MERILA ZA PRIDOBIVANJE DOHODKA (IZ CELOTNEGA PRIHODKA) S SVOBODNO MENJAVO DELA IN MERILA ZA SVOBODNO MENJAVO DELA

Delavci v delovnih skupnostih in TOZD skupnega pomena skupaj z delavci temeljnih organizacij združenega dela materialne proizvodnje določijo s samoupravnim sporazumom osnove in merila za pridobivanje dohodka iz celotnega prihodka s svobodno menjavo dela na podlagi:

- osnov in meril za ugotavljanje njihovega prispevka k poslovnemu uspehu vsake temeljne organizacije združenega dela,

- vrst in obseg ter kakovost del in nalog delavcev v delovnih skupnostih,

- odvisnosti od dohodka, ki ga ustvarjajo temeljne organizacije, za katere opravljajo administrativno-strokovna in druga dela.

Prvi, ki je govoril v zvezi s to problematiko, je bil Jože Farič iz DO »Radenska«, Radenci, ki je poudaril, da so v DO »Radenska« takoj po uveljavitvi ZZZ uveljavili popolno odvisnost dohodka delovne skupnosti od dohodka TOZD. Po prvem letu veljavnosti tega sistema so TOZD ugotovili, da se je na eni strani dohodek delovne skupnosti močno povečal zaradi inflacijskega povečanja dohodka TOZD, na drugi pa, da delovna skupnost ni opravila vseh del, ki so bila planirana.

Zaradi tega so vključili dodatne osnove in merila in sicer za količino in kakovost opravljenega dela.

Jasno je, da so se morali v takem sistemu urejanja odnosov v svobodni menjavi dela dokopati do osnov in meril, na osnovi katerih lahko ocenjujejo kakovost in količino opravljenega dela.

Količino in kakovost opravljenega dela ocenjujejo po treh osnovnih kriterijih. To so:

- kakovost dela izražena v točnosti in natančnosti;
- gospodarnost poslovanja;
- izpolnjevanje rokov in programov dela.

Pri teh treh kriterijih vzporedno obravnavajo tako v delovnih skupnostih kot v posameznih TOZD vse končne rezultate dela kot npr. periodične in zaključne račune s področja računovodstva in informacij, plane s področja planiranja, medtem ko se pri zadevah, ki jih opravlja splošni sektor, obravnava več vidikov.

Naslednji je sodeloval v razpravi Milan Tomaževič iz zavarovalne skupnosti »Triglav«.

Povedal je, da vse delovne skupnosti ustvarjajo celotni prihodek iz dela zavarovalne premije po stopnjah, ki so sestavni del samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih med zavarovalnici in delavci delovne skupnosti. Ta rešitev je enostavna in ustreza Zakonu o zavarovanju, ki določa, da mora biti zavarovalna premija, tako kalkulativno kot obračunsko razporejena na štiri elemente, med katerimi je tudi del premije za financiranje delovnih skupnosti. Po vrstah zavarovanj so dogovorjeni različni odstotki za celotni prihodek delovnih skupnosti, kakršne je narekovala praksa in so jih dovoljevale kalkulacije zavarovalnih premij. Tako oblikovan celotni prihodek ustreza kompleksnemu opravljanju nalog delovne skupnosti, od sklepanja in obdelave zavarovanj do reševanja škod ter opravljanja za osnovno dejavnost nujno potrebnih del kot so: financiranje, informatika, računovodstvo, kadrovanje, splošne in skupne zadeve ter samoupravna organiziranost v zavarovalni skupnosti.

Sestavni del samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih so konkretna merila, po katerih si delovne skupnosti medsebojno obračunavajo storitve za ceno in reševanje škod, naloge finančne operativne in druge. Vrednosti za obračunavanje so postavljene tako, da se celotni prihodek, ki ga je po merilu premije ustvarila določena delovna skupnost, prenese v drugo delovno skupnost, ki je delo opravila, ki jih zaradi racionalnosti opravljajo posamezne delovne skupnosti po pooblastilu drugih delovnih skupnosti.

V omenjenem samoupravnem sporazumu so se dogovorili o načelu da zavarovalnici zagotavljajo delovni skupnosti dohodek v odvisnosti od vrste, obsega in kakovosti opravljenih del ter od uspeha pri poslovanju ter zadovoljevanju potreb in interesov zavarovancev. Osnove in merila pridobivanja celotnega prihodka delovne skupnosti sicer ustrezajo tem načelom, vendar preprosto vsebujejo predpostavko, da so naloge v celoti opravljene po obsegu in kakovosti. Ker pa takšne predpostavke niso realne oziroma se sme upoštevati le dejanski obseg in kvaliteto opravljenega dela, so postavljena posebna enotna merila za izpad dela celotnega prihodka, če je stopnja rasti rešenih škod

počasnejša od stopnje povečevanja celotnega prihodka iz dela zavarovalne premije. Slabost je še vedno v tem, da merilo upošteva le tempo reševanja škod, ne pa tudi števila škod v zaostanku ali celo kvalitete reševanja. Ker pa bo nerešene škode delovna skupnost vseeno morala rešiti, se tako izpadli celotni prihodek v določenem razdobju delovni skupnosti ne more odvzeti, temveč se njegovo ustvarjanje in koriščenje lahko prenese le v časovno razdobje ko bo to delo opravljeno.

Tretji udeleženec razprave je bil Franc Glazar iz Gozdnega gospodarstva Postojna.

Najprej je poudaril, da dohodkovni kriterij ne razrešuje ničesar in verjetno tudi zakonsko ni mišljen kot glavni in edini kriterij za urejanje odnosov v svobodni menjavi dela. Današnja razprava je pokazala, da je izredno pomembno planiranje obsega in kakovosti dela v delovni skupnosti, razdelitev dolžnosti in konkretne odgovornosti ter tudi spremljanje doseženih rezultatov. Merila se morajo postaviti za vse te elemente in torej ne samo za pridobivanje dohodka DSSS na osnovi dohodka TOZD.

Prav tako je opozoril, da morajo če hočejo ta merila določiti, upoštevati specifičnosti dela in pogoje v katerih se delo opravlja, ki so značilni za vsako posamezno delovno sredino, saj so delovne razmere in drugi vplivi pri delovnih skupnostih specifični za vsako področje dela. Po tem oceno delo posameznih služb, periodično po obračunskih terminih ali pa po mesecih in to vsaka storitev posamično ali pa skupinsko. Ko ocenjujejo delo posameznih služb, morajo pri samem postopku ocenjevanja upoštevati smotnost izvajanja doseženih rezultatov ter vrednost. Vsekakor je nujno ugotoviti način oblikovanja prihodkov delovnih skupnosti, dohodkovni odnos v primeru izpada dohodka TOZD ter kakšen dohodkovni odnos naj velja v primeru neopravljenih ali slabo opravljenih storitev. Dohodkovno je odnos zastavljen tako, da pomeni izpad dohodka posamezne TOZD tudi znižanje obveze do DSSS in obratno.

Ko se govori o odgovornosti, kakovosti dela ter o poslovnem uspehu se zavedajo, da ne glede na to, kakšna merila dela imajo določena, vedno pridejo do tega, da morajo najprej oblikovati ceno posamezne storitve ali pa ceno kompleksnih storitev.

Kakršnakoli naj bi bila merila za ugotavljanje in pridobivanje dohodka delovne skupnosti, važno je, da so določena tako, da zagotavljajo (ob izpolnitvi obveznosti) pridobivanje sredstev za OD in SSP. Pomembno je, da delavci TOZD želijo in zahtevajo, da je delo opravljeno kakovostno in v predvidenem času.

Cetrti udeleženec razprave je bila Dora Rakun iz Koteks-Tobusa. Prikazala je postopek, kako v Koteks-Tobusu določajo osnove in merila za pridobivanje dohodka delovne skupnosti, oziroma za njegovo pridobivanje dohodka delovne skupnosti, oziroma za njegovo porazdelitev na TOZD. Pri njih so osnove in merila za posamezne službe delovne skupnosti različne. Tako so:

- o kadrovske, socialni in službi za samoupravljanje in obveščanje vzeli kot osnovo za obračunavanje storitev TOZD število zaposlenih v posamezni TOZD;

- v pravni in organizacijski službi obračunavajo storitve na podlagi dejanske opravljene dela, oziroma opravljenega števila delovnih ur;

- investicijska služba obračunava storitve v skladu z opravljenim delom; kot merilo za količino opravljenega dela služi plan investicijskih opravil enostavne in razširjene reprodukcije;

- delo »uprave«, kamor spada delo generalnega direktorja, njegovih pomočnikov in tajništvo ter delo predstavnikov v predstavništvih se porazdeli na vse TOZD enako;

- finančna služba in služba za plan in analizo zaračunavata svoje storitve TOZD na osnovi dejanske opravljene dela, oziroma opravljenega števila delovnih ur zaposlenih;

- računovodska služba in služba za obdelavo podatkov zaračunavata storitve na osnovi opravljenih vknjižb in opravljenih strojnih ur na računalniku za posamezne TOZD.

Pri njih ni bilo večjih problemov z določanjem nalog, ki naj jih opravlja delovna skupnost za TOZD. (Problemi so bili pri določanju višine osebnih dohodkov posameznih delavcev v delovni skupnosti.) Zataknilo pa se je pri kriterijih, po katerih naj bi posamezne TOZD prispevale k dohodku delovne skupnosti, oziroma koliko naj bi posamezne TOZD prispevale k dohodku delovne skupnosti za storitve delovne skupnosti. V letni plan so postavili kriterij »po opravljenem delu«, pri čemer za ne-

nekatero službo, oziroma za njihove naloge niso imeli problemov, kot npr. v računovodstvu, AOP in devizni službi. V večini primerov pa takšnih konkretnih meril niso imeli in so morali z anketo oziroma na podlagi vzorčnih podatkov za določen čas ugotavljati, koliko ta ali ona služba dela za posamezne TOZD.

Pojavilo se je spet nezadovoljstvo v posameznih TOZD, ki so smatrali, da »davčni sistem« ni primeren, in da je treba najti drugačno obliko za solidarnostno reševanje dohodkovnih problemov. Zaradi takih stališč posameznih TOZD je bilo teba izdelati nov predlog, ki naj bi ustrezal interesom vseh TOZD. Zato so skušali rešiti ta problem kompromisno, tako da so upoštevali tri kriterije: plačilo po opravljenem delu, olajšave za izvozno dejavnost ter solidarnostno pokrivanje olajšav v razmerju z ustvarjeno maso pokritja.

Iz navedenih uvodnih prispevkov je razvidno, da je uresničevanje svobodne menjave dela v praksi daljši proces in da kljub jasnim teoretičnim izhodiščem ni lahko priti do praktičnih rezultatov.

Potem je sledila razprava, v kateri so udeleženci razlagali, kako določajo osnove in merila za pridobivanje dohodka s svobodno menjavo dela v njihovih organizacijah.

Bila so navržena mnenja, da ima delovna skupnost skupnih služb pravico, da za svoje delavce in sicer po službah, postavlja različna merila, ali pa ugotavlja prispevek posameznika v skupnem rezultatu dela delovne skupnosti. TOZD po njihovih stališčih ni nadzorni organ, ki bi nadzoroval, ali so si delavci delovne skupnosti skupnih služb pravilno izmerili opravljen del. Delavci delovne skupnosti skupnih služb imajo neodtujljivo pravico, da sami razporejajo svoj dohodek.

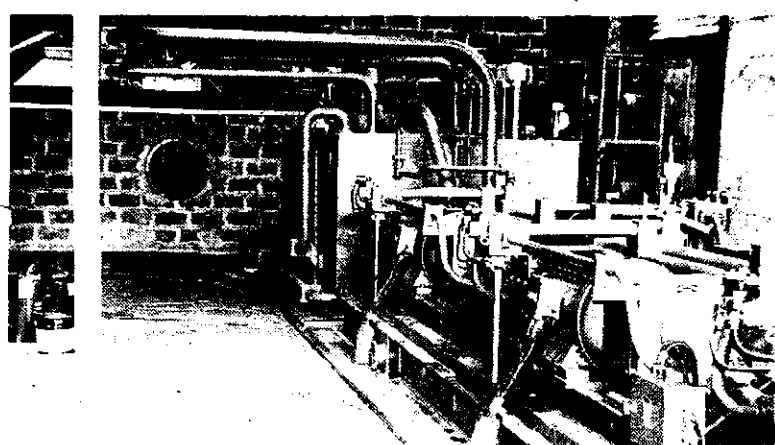
Drugi so v zvezi z osnovami in merili v razpravi pogrešali izhodišče za oblikovanje obsega svobodne menjave dela. Obseg svobodne menjave dela bodo verjetno določili po pričakovanem dohodku. Če je tako, se mora svobodna menjava dela planirati in se jo mora po tem planu tudi primerno organizirati, spremljati in kontrolirati. Potem bo mogoče dobiti osnovo za to, kolikšen del ustvarjenega dohodka lahko namenimo oziroma moramo nameniti za svobodno menjavo dela, kolikšen del pa potrebujemo za druge namene.

Glede izvajanja osnov in meril so udeleženci sodili, da bo to nalogo težko realizirati, zlasti, če bodo izhajali samo iz napisanih normativov. Pri konkretni realizaciji ne smemo prezreti družbeno-politične aktivnosti, ki bo morala biti prisotna pri urejanju različnih vidikov teh problemov.

V razpravi je bilo postavljeno zanimivo vprašanje ali potrebujemo normative in standarde v svobodni menjavi dela?

Udeleženci tega posveta so bili mnenja, da tako kot potrebujemo v TOZD materialne proizvodnje normative in standarde, jih potrebujemo tudi na področju svobodne menjave dela. Vendar pa to ne sme pomeniti potiskanje delavcev delovne skupnosti ali pa TOZD skupnega pomena v podrejen položaj, ampak morajo udeleženci v svobodni menjavi dela sporazumno določiti standarde in normative. Nekateri udeleženci so se strinjali s tem, da je treba primerjati podatke iz organizacij oziroma delovnih skupnosti dejavnosti ali panog. Če ni primerjalnih podatkov o standardih in normativih za enake opravke in delovne naloge, ne moremo dobiti objektivnih osnov za uresničevanje dohodkovnih odnosov. Problem je, kako priti do teh primerjalnih podatkov. Udeleženci so menili, da se mora to urediti s strokovno organiziranim načinom zbiranja podatkov in njihovo primerjavo npr. v okviru splošnih združenj ali gospodarske zbornice.

V razpravi so opozorili še na to, da je bila navedena v gradivu za posvet: Kako vključevati materialne stroške in amortizacijo v ceno storitev. Nekateri razpravljalci so bili mnenja, da je glavni del sredstev (potrebnih za opravljanje del skupnega pomena) namenjen za osebni dohodek delavcev, ki opravljajo delo skupnega pomena, omenjeni so neka-

Strojnica škarij na razrez pločevine

teri visoki odstotki v strukturi celotnega prihodka). Pozablja pa se, da je treba pri ovrednotenju teh opravil zagotavljati tudi sredstva za materialne stroške za delovne prostore itd., oziroma vse tisto, kar je pogojeno z opravljanjem, ki ga ti delavci dejansko opravljajo. Nujno je treba izločiti tisto, kar ni povezano (v smislu odločanja) z normalnim funkcioniranjem teh opravkov in nalog (kot npr. sredstva za propagando).

Kot zaključek te problematike lahko navedemo stališče, ki temelji na tem, da moramo zagotoviti, da bodo delavci v delovnih skupnostih skupnih služb pri pridobivanju prihodka in dohodka in s tem tudi pri obsegu in višini sredstev za osebne dohodke odvisni ne le od večjega ali manjšega poprečnega dohodka vseh temeljnih organizacij združenega dela, za katere opravljajo storitve, temveč od povečanega ali zmanjšane dohodka vsake od njih, tudi od prispevka, ki so ga dali s svojim delom k tako povečanemu ali zmanjšanemu dohodku posamezne TOZD.

6. ZAGOTAVLJANJE SREDSTEV ZA RAZVOJ MATERIALNE OSNOVE DELOVNE SKUPNOSTI IN TOZD SKUPNEGA Pomena

To problematiko je obravnaval Janez Škulj iz Ljubljanske banke.

Govoril je o načinu zagotavljanja sredstev za razširitev materialne osnove dela delovne skupnosti banke. Ta sredstva zagotavljajo delavci v TOZD-članice banke z združevanjem dohodka na sklad osnovnih sredstev banke.

Članica banke je udeležena v skupnem dohodku, ki ga doseže banka s svojim poslovanjem in sicer na podlagi združevanja sredstev in uporabe združenih sredstev. Članica banke združuje sredstva v sklade banke ne le zato, da bi bila na osnovi tega udeležena pri delitvi dohodka banke ampak tudi zaradi svoje odgovornosti za poslovanje banke kot svoje organizacije.

Članice banke ne združujejo samo sredstva v sklad osnovnih sredstev, ampak tudi v rezervni sklad in sklad solidarne odgovornosti. Z zakonom je namreč določeno oblikovanje teh dveh skladov kot skupna obveza članic banke. Te pa se morajo samoupravno dogovoriti, koliko bo vsaka od njih prispevala k uresnitvi te skupne obveznosti. Postavljena so tudi merila za združevanje sredstev v sklade banke. Za letos so vzeli kot začasno rešitev oziroma merilo za oblikovanje skladov banke del skupnega dohodka, ki ga je članica dobila iz skupnega dohodka banke.

Z odločitvijo o združevanju sredstev v sklade banke sprejemajo delavci v TOZD program širjenja materialne osnove banke.

V temeljnih bankah so sredstva za delo in poslovanje skupnosti in TOZD skupnega pomena.

To problematiko je obravnaval Janez Škulj iz Ljubljanske banke.

Govoril je o načinu zagotavljanja sredstev za razširitev materialne osnove dela delovne skupnosti; delovne skupnosti izločajo iz prihodka banke (kot asociacije članic).

Omenil je še, da je bilo zoper ponujeno rešitev precej odporov ne samo v temeljnih bankah, ampak tudi med delavci TOZD. V zvezi s to tematiko je bilo postavljeno vprašanje, ki zadeva delovne skupnosti, ki

se ne morajo organizirati kot TOZD, ker ne izpolnjujejo katerega od treh pogojev, ki jih določa ZZZ. Dejstvo je, da se takšne delovne skupnosti več let preoblikujejo v TOZD. Zato je vprašanje ali naj se takšnim delovnim skupnostim zagotavljajo sredstva za razširitev materialne osnove dela prek cene storitev ali pa naj se zagotavljajo z združevanjem sredstev iz dohodka TOZD. O tem vprašanju so udeleženci navajali različna stališča. Tako naj delavci sami neposredno oblikujejo sredstva za razširjanje materialne osnove dela v tistih delovnih skupnostih, v katerih se lahko rezultati njihovega dela izražajo kot vrednost (2. odstavek 98. člena ZZZ).

V vseh drugih delovnih skupnostih se sredstva za razširjanje materialne osnove dela, ki jih delavci potrebujejo kot tehnično podlago za svoje delo, oblikujejo z združevanjem sredstev, ki jih upravljajo delavci TOZD materialne proizvodnje.

Vse te specifičnosti glede položaja delavcev v delovnih skupnostih zadevajo razlike v razmerju do reprodukcijske osnove, ne pa tudi razlike v njihovem samoupravnem družbenoekonomskem položaju. Glede družbenoekonomske funkcije dela v delovni skupnosti, pa nas zanima, kako je to delo ekonomsko udeleženo v reprodukcijskem procesu.

V razpravi je bil omenjen še problem s katerim se v praksi velikokrat soočamo: Pri delovnih skupnostih, ki poslujejo po tržnih pogojih, je problem, kako razdeliti celotno premoženje na posamezne TOZD materialne proizvodnje (in delovne skupnosti) v primeru, če pričakujemo, da bo delovna skupnost postala čez nekaj let TOZD skupnega pomena.

Postavlja se vprašanje ali naj taka delovna skupnost, takoj ko je ustanovljena, dobi sredstva za svoje delo, poslovanje in razvoj, s katerimi delavci take delovne skupnosti tudi upravljajo, ali pa naj se sredstva za delo, poslovanje in razvoj, razdeli z ustreznimi razdelitvijo premoženja med TOZD takrat, ko taka delovna skupnost postane TOZD skupnega pomena. Izraženo je bilo mnenje, da taka delovna skupnost lahko takoj, ko je ustanovljena, prevzame v upravljanje tudi sredstva za delo, poslovanje in razvoj, kar je po zakonu o združenem delu mogoče.

V razpravi o tej temi je bilo opozorjeno na neskladnost določb zakona o temeljih kreditnega in bančnega sistema, ki zadevajo pridobivanje dohodka delavcev delovnih skupnosti bank, z določbami ZZZ o pridobivanju dohodka delavcev delovnih skupnosti. Prav tako je bilo opozorjeno na neustreznost izvedenih predpisov o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka za tiste delovne skupnosti, ki opravljajo dela in naloge, ki se lahko izrazijo kot vrednost na trgu, in ki bi se lahko organizirale kot TOZD, če bi bili izpolnjeni vsi pogoji za organiziranje v TOZD.

Na posvetu je bilo predlagano, da bi v razpravi o svobodni menjavi dela vključili tudi družbene dejavnosti. Gre za to, da naj bi na podoben posvetovanje, kot je bilo to, ki ga je pripravila GZS, prišli predstavniki OZD s področja materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti, SIS družbenih in družbenopolitičnih skupnosti, da bi skupaj obravnavali doseženo raven svobodne menjave dela v naši družbi kot celoti.

Na tem posvetu je bilo ugotovljeno, da je ureditev odnosov v svobodni menjavi dela eden od bistvenih pogojev za nadaljnji razvoj družbenoekonomskih odnosov v združenem delu. Gre za to, da imajo delavci delovne skupnosti in TOZD skupnega pomena, ki svobodno menjavajo delo, velik vpliv na razvoj TOZD. DO in SOZD. To pomeni, da je ureditev teh družbenoekonomskih osnov, ki naj motivirajo delavce za učinkovito delo, temelj za merjenje rezultatov njihovega ter skupnega dela in bistveni element naših bodočih naporov na tem področju.

(Gospodarski vestnik, štev. 24 - 21. junij 1979)

Mlin za ostružke

IZ KRONIKE KOKRŠKEGA ODREDA

IVAN JAN DRUGI KOKRŠKI ODRED

Anton Kržišnik-Ljubo je bil rojen 17.2.1923 kot sin majhnega trgovca v Zireh. Tudi sam se je izučil trgovske obrti ter končal srednjo šolo. Tudi on je prve stike z NOG navezal jeseni 1941. leta, v NOV pa je vstopil 20.10.1942. Naglo se je razvijal in julija 1943 postal politkomisar gorenjskega odreda, kar je bil vse do njegove ukinitve avgusta 1944. V obnovljenem kokrškem odredu je bil spet politkomisar, in sicer do srede septembra 1944.

Jože Rebolj-Planinc je bil rojen 14.3.1912 v številni delavski družini. Izučil se je mizararske obrti. Stike s partizani je navezal jeseni 1941, v NOV pa je vstopil 26.6.1942. Kmalu je postal znan po hrabrosti in je prešel pot od mitraljeza do komandanta bataljona, nakar je bil avgusta 1944 imenovan za namestnika komandanta kokrškega odreda. To funkcijo je opravljal do konca vojne.

Janez Jerman-Bohinc je bil rojen 7.8.1916 na Brdu pri Lukovici. Tik pred vojno je postal inženir gozdarstva. Kmalu po okupaciji je začel sodelovati v OF. V NOV je vstopil 2.5.1942 v kočevski bataljon, nato je delal v okrožnem komiteju KP Kamnik, v gorenjski odred pa je prišel junija 1944 kot pomočnik politkomisara odreda, ki jo je opravljal do srede oktobra istega leta.

Boris Globučnik-Damjan je bil rojen 5.6.1915 kot sin velikega gozdnega posestnika. Izobraževal se je in v bivši jugoslovanski vojski postal rezervni podporočnik. Plemenitega značaja se je s svojo družino kmalu vključil v OF in v železnih posteljah postal 1942 tudi sekretar odbora OF. Kot vpliven človek je pozitivno deloval na svojo okolico in 1.5.1943 vstopil v NOV. Splošno vojaško izobražen ter hraber in preudaren je hitro prešel pot od namestnika komandirja čete do operativnega oficirja in namestnika komandanta gorenjskega odreda, nakar je postal načelnik štaba. To funkcijo je dobil tudi v obnovljenem kokrškem odredu konec avgusta 1944 in jo izredno uspešno opravljal vse do konca vojne. Na posledicah neozdravljive bolezni je umrl 17.7.1978.

Poleg ožjega štaba je bil v nastajanju tudi širši štab z referenti, ki ga bom navedel pozneje.

Prvemu bataljonu je bil določen operativni sektor na področju Stola in Begunjske, in sicer med Jesenicami in Trzinom.

V njegovo poveljstvo so bili imenovani:

— za komandanta Vladimir Peraič-Planinc,

— za politkomisara Jože Lukežič,

— za namestnika komandanta Jože Košenina,

— za namestnika politkomisara Savo Šifer-Kos.

Drugemu bataljonu je bil odrejen sektor med Trzinom in dalje pod Storžičem do Kravca in Kamnika.

V septembrskih dneh je bila v drugem bataljonu izvršena cela vrsta

kadrovskih sprememb, kajti disciplinarnost in udarnost nista bili zadovoljivi. Nekaj funkcionarjev je bilo razrešenih, nekaj poslanih v druge enote, izrečene pa so bile tudi najhujše kazni. Po preureditvi je bil 19.9.1944 kadrovske sestave drugega bataljona naslednje:

— vršilec dolžnosti komandanta (ki je kmalu postal tudi komandant) Stane Dobro Karlo,

— politkomisar Peter Bratkovič-Zvonko (začasno je opravljal tudi partijske posle),

— namestnik komandanta Anton Lakota-Marjan.

V štabnem spremstvu pa so bili:

— Lazo Padenkovič, vodnik;

— Matevž Rozman, politdelegat;

— Franciška Kozelj-Ljudmila, intendant;

— Franc Vidmar, njen pomočnik;

— Peter Kogoj, obveščevallec;

— Franc Treven, ekonom;

— Janez Tanjšek, bolničar;

— Ivan Jan-Srečko, sekretar SKOJ;

— Miha Skumavec, kurir.

Po četah je bil kader razporejen takole:

1. četa: — Matevž Alič-Slavček, komandir;

— Ivan Starman-Lord, politkomisar;

— Drago Jerše-Karel, namestnik komandirja;

— Cvetan Pohar, namest. politkomisara;

— Jože Rosolnik, vodnik 1. voda;

— Janez Avenik, politdelegat 1. voda;

— Vinko Bohinc-Samo, desetar;

— Lovro Simnovič, desetar;

— Miro Cedilnik-Mato, vodnik 2. voda;

— Vinko Bida, politdelegat 2. voda;

— Franc Zagar, desetar;

— Vinko, Praprotnik, desetar;

— Stefan Erman, desetar;

— Jakob Sodja, intendant.

2. četa: — Anton Zupan-Jaka, komandant;

— Jaka Konjar, politkomisar;

— Franc Ivančič, namestnik komandirja;

— Peter Smrekar, namestnik politkomisara;

— Janko Bogataj, vodnik 1. voda;

— Alojz Rožar, politdelegat;

— Jurij Sorčan-Cvetko, desetar;

— Mirko Pernuš, desetar;

— Alojz Koblar-Marjan, vodnik 2. voda;

— Stanko Toni, desetar;

— Andrej Hreščak-Mato, desetar;

— Pavel Mlekuš, intendant.

Oblastni komite KP OBKOM za Gorenjsko.

Novi kokrški odred je konec avgusta 1944 z vsemi prištabnimi oddelki in ustanovami, kamor je sodila tehnika, štiri kurirske postaje, tri ambulate, dve puškarski, dve čevljarški in ena krojaška delavnica, štel 609 ljudi. V bataljonih je bilo od 100 do 130 borcev, v minerski četi pa od 40 do 45. Se vedno je bil preveč obremenjen z neborci.

Ob sestavljanju novega kokrškega odreda ni bilo nobenega zbora ali uradnega proglašanja ustanovitve odreda. Zaradi tega borci tistih enot, ki so se dotlej v sestavi gorenjskega odreda bojevali pod Stodom, Storžičem ali Kravcem in ostali na istem terenu, seveda sedaj v sestavi kokrškega odreda, niso dosti čutili reorganizacije. Zato je delo včasih za nekatere teklo naprej pod imenom gorenjskega odreda, postopoma pa pod novim imenom. Prav to je še med vojno in tudi po njej vse do danes nerazčiščenost in predvsem nepoznanja organizacijskih sprememb. Tudi na številnih spomenikih in obeležjih je cela vrsta nepravilnosti. Tako na primer, marsikje piše, da je ta in ta borec padel maja ali junija 1944 kot borec kokrškega odreda, kar bo treba popraviti, kajti kokrškega odreda v tem času ni bilo.

Poveljstva pa so poročila takoj začela pisati kot enote kokrškega odreda.

Tako so zdaj te enote spet dobile ime tistega odreda, ki je bil prvič osnovan junija 1942. leta. Če prvič ni mogel delovati tako, kot je bilo zamisljeno, če se tedaj zaradi splošne sovražniške premoči ni mogel razvijati naprej, je bilo pač zato, ker je okupator imel Gorenjsko za sestavni del rajha, ki ga zaradi strateških ciljev ni mogel prepustiti partizanskemu nadzoru. Tedaj je bil tudi na vrhuncu svoje moči in je pod seboj imel skoraj vso Evropo. A tudi zdaj, po dobrem poldrugem letu, je okupator to ozemlje branil z velikimi silami. Zato je bil tudi poleti 1944 to trd teren. Kokrški odred je imel neprestano nalogo, da veže nase sovražniške sile, da uničuje industrijo in ovira promet, da doseže absolutno kontrolo nad vsem terenom in da s pomočjo vseh pojavov bele garde, kakor tudi četnikov in deluje proti njim, kot je velevalo povelje štaba 9. korpusa z dne 9.9.1944. To septembrsko korpusno povelje je dokončno odredilo, da bodo na sektorju Gorenjske formirani trije odredi: poleg kokrškega in škojloškega tudi jeseniško-bohinjski. Ob splošnih nalogah so bile v povelju naštet tudi osnovne tri:

a) totalna mobilizacija,

b) razkrajjanje in uničevanje bele garde,

c) utrjevanje vojske.

Na Karavankah in pod njimi, v podnožju Kamniških planin in po njih so zdaj spet hodili borci kokrškega odreda. Toda zdaj jim je bilo namenjeno, da bodo pod njegovo zastavo speljali ta boj do konca.

»Zakaj bi me ti skrivala? Brat, Zen, oba v legiji, mati hudo verna, ne bo napravila ničesar, kar bi ji odsvetoval župnik, oče ima prerad življenje, da bi ga tvegala za drugega.«

»Se bo čas, da bom razložila. Ne vem, če te bom prepričala. Zdajle pa prišezem, rani bom očistila, previla in potlej te bom skrivala,« je rekla Breda. S presunjenim obrazom je za hip pogledala v dva prsta, ki jih je dvignila k prsi. Potem se je ozrla še na križ, ki je visel na steni, da bi tako prisega postala še močnejša. »Tako jo se vrnem!«

Gledal je za njo in napet čakal, če bo zaklenila vrata. Bil je odločen, da se takoj pripravi na obrambo. Prav tiho je stopala po stopnicah. Ko so Bredini koraki zamrli, je Matic vstal in se počasi pomikal k oknu. Mračilo se je, vendar je ob poti, za jablano opazil italijanskega vojaka, ki je držal v roki puško, pripravljeno na strel.

Računajo, da sem v vasi, je pomislil. Ali pa je to previdnostni ukrep. Ko bi vsaj domnevali, da sem se zatekel domov ali k eni od partizanskih družin, pri njih vse preiskali, potlej pa bi posumili, da sem se najbrž prebil iz vasi? To bi bilo imenitno. Morda bi se celo izlekel, če me bo Breda res skrivala, tako dobro previla rano na nogi, da bi lahko stopal. Zdajle nič kaj dobro ne kaže.

Hotel je sesti nazaj, v naslanjač, ko je začutil srbenje pod levim kolonom. S težavo je previdno dvignil nogo na rob naslanjača in s prsti nalahno tipal. Mokro, lepko — kri! Ni prehudo, krvavitev bi Breda najbrž že zaustavila. Kako pa z rano? Ne boli več le na mestu, kjer je krogla priletela v stegno, ampak čuti bolečino v kolenu. Prehaja tudi v meča, razraščala se proti kolku. Ranica na roki, malenkost, čeprav krvavi.

VINKO TRINKAUS

3 IZDAJA

Le zakaj ga je Breda skrila, je začel premišljati. Iz golega usmiljenja? V njem je videla le ranjenca, nesrečnega človeka, ki mu je treba pomagati. Tako so jo učili. Njene resnične dobrote ni poznal, kajti Breda se nikoli ni približala. Hodil je v četrti razred, ko je pri maši opazil, da je Breda lepša od vseh deklic v cerkvi. Ni se mogel zadržati, pa je kradoma pogledoval proti njej. Nekajkrat je zdržala njegov pogled, ni mogla skriti začudenja. Potem je gledala le naprej, na oltar. Na poti iz šole je stekla mimo njega in mu ogorčena zaklicala: »V cerkvi me nikar tako ne glej. Tam se molim.«

Seveda je bilo neumno, se je ovedel. Ne le zato, ker je bilo v cerkvi. Neumno je bilo, da gleda lepo hčerko največjih bogatašev na vasi. Brancevi so imeli trgovino, gostilno in največje posestvo. Oni pa so bili le srednji kmetje. Traparija. Potlej se je trudil, da Breda ni več odkrito pogledal. Zgodilo pa se je, zmerom ob srečanjih, da ga je obšla rdečica, dušila prijetna vročica, ki včasih dolge ure ni popustila. Nikomur ni zaupal sladkih bolečin, vseeno, deklice sošolke so nekako odkrile. Podražile so ga, zvedeli so fantje, ki so tudi gobcali. Pa ne dolgo. Vsakogar, ki je le namignil na Bredo, je pretepel. Pritožili so se učitelju Jarmanu, ki ga je poklical v pisarno. Učitelj je učitelju zabrusil, da se iz njega nihče ne bo norčeval. Kdor bo poskusil, bo tepen. Bilo je prav čudno, Jarman, ki pretepanja ni odobraval, je molče sprejel njegovo pojasnilo. Matic ni mogel razumeti, kaj je učitelja spopadlo, saj se je njegov sin, Maticev sošolec Žan sinil Bredi. Tudi njegova mati Albina je bila izjemno sladka z Brancevimi. Posumil je, da ga bo Jarman kako drugače udaril, a je presenečen ugotavljal, da mu je naklonjen. Bil je premlad, da bi povprašal o vzroku.

Vse to pa je povzročilo, da se je Breda izogibal. Le v razredu se je gnil, da bi bil v vsem boljši od Žana.

Breda se je zadihala in bleda vrnila v sobo. Za hip se je s hrbtom naslonila na steno. Maticu ni ušlo, kako vabljivo se ji dvigujejo prsi. Spet ga je zalila vročica, občutil je enako, sladko bolečino, kot takrat v cerkvi. K sreči je bilo v sobici že tako temno, da Breda ni mogla videti, da je zardel.

»Tako čudno je bilo. Lahko vzamem karkoli, pravkar pa sem hudo trpela, si očitala, da kradem. Komaj sem zmogla, tako sem bila razburjena,« je povedala Breda.

Odložila je steklenico na mizico, potem pa se zazrla v njegov obraz.

»Se nisi slegel? Obledenega te ne morem previti.«

»Saj ni treba. Malo počakam, potem bom poskusil priti iz vasi.«

»Zdaj pa ne boš trmast. Moja bo obveljala! Vem, kaj moram napraviti. Končala sem tečaj rdečega križa. Kot veš, bi rada postala zdravnica. Takoj se slegi.«

S težavo se je dvignil in si začel odpenjati pas. Potem mu je Breda pomagala. Začudilo ga je, kako nežno ravna.

»Z bluzo in perilom bodi previdna. Ne bi prisegel, da nimam uši. Saj se čistimo, prekuhamo perilo, obleko...«

»Pri meni uši ne bodo ostale,« je prepričano rekla.

(SE NADALJUJE)

SLOVENC V KANALSKI DOLINI

3

Občinski upravi na Trbižu in v Naborjetu sta raziskovalnemu institutu v Bellinzoni v Švici posredovali naslednje podatke:

Občina	Preb.	Slov.	Italij.	Furl.	Nem.
Trbiž	6.439	1.739	1.867	1.352	1.481
Naborjet	1.190	119	238	476	357

Vsi ti podatki so ali doživljali zlorabe ali pa so bile potvorbe že pri popisih. Nihče ni poskusil osvetliti vzrokov takega stanja narodnostne slike v Kanalski dolini. Večina, ki je uporabljala podatke, je manipulirala s številkami, kar je preko politike in državne uprave ter neosvetljenih posameznikov prihajalo v manipulacijo najhujše vrste prebivalstva samega. Dejstvo je, da slovenstvo obstaja, na kar stalno opozarjajo različne oblike narodnostnega življenja. V zvezi s tem obstoji naloga, da se slovenskim ljudem v korist celotne družbe pomaga k popolni narodnostni osveščenosti, kar je tudi njihova osnovna človeška pravica.

RAZVOJ ŠOLSTVA V KANALSKI DOLINI

Za časa Habsburške monarhije je bila šola nemška. V Zabnicah, Ukvah in Lipanji vasi je bil v 1. in 2. razredu osnovne šole pouk deloma tudi v slovenščini kot uvod k popolnoma nemškemu pouku od 3. razreda naprej. Pod Italijo pa je bil pouk v italijanščini že od prvega razreda osnovne šole naprej. Stanje se tudi po zadnji vojni ni izboljšalo. V šoli je bilo strogo prepovedano govoriti slovensko. Do leta 1953 se je vsaj verouk lahko poučeval v slovenščini v šolskih prostorih. Tedaj so šolske oblasti tudi to prepovedale. Država ne nudi v Kanalski dolini prav nobene možnosti, da bi se dijaki lahko učili slovenščine

vsaj kot tujega jezika. Po drugi svetovni vojni so šolske oblasti poskrbele za popoldanski pouk nemščine. Stroške za ta pouk krije šolsko skrbništvo v Vidmu. Leta 1976 so v Ukvah organizirali popoldanski tečaj slovenščine. Didaktično ravnanje s Trbiža je dalo ustno dovoljenje, da lahko poučujejo v šolskih prostorih. Krajevna učiteljska pa jih je po tretji učni uri izgnala iz razreda z utemeljitvijo, da »proveditor« tečaja ne dovoljuje. »Providitor« pa je čez dva dni dal pisno izjavo, da o zadevi sploh ni vedel. Samo protesti slovenske in italijanske demokratične javnosti so omogočili, da so po dveh mesecih prekinitve lahko spet nemoteno učili v šolskih prostorih. Tečaja slovenščine se je v treh letih udeležilo v Ukvah 38 šoloobveznih otrok, v Zabnicah pa 17. V zadnjih tridesetih letih se je na slovenskih višjih šolah šolalo nad 50 domačinov iz Kanalske doline, čeprav država ni nudila te možnosti v domačem kraju.

OBLIKA IZKAZOVANJA SLOVENSKE ZAVESTI PREBIVALCEV V KANALSKI DOLINI

Nemški okupator je med drugo svetovno vojno dal v Zabnicah sežgati tri vagone slovenskih knjig. Ko so domači prenapetosti zahtevali odstranitev slovenskega župnika Premrla, je dve tretjini prebivalstva podpisalo peticijo videmskemu nadškofu Nogari proti odstranitvi. Župnik Premrl je ljudi samo svaril pred pogubnostjo optacije in jih rotil, naj vendar ne zapuščajo svoje rodne zemlje. To dejanje je plačal z internacijo v Dachau. Ko je škof Zaffonato nastopil proti slovenskemu petju v cerkvi, so se mu domačini uprli. Že naslednjo nedeljo se je v posebnem pastirskem pismu opravičil. Ob prvem nastopu pevskega zbora »Višarski zvon« in stalnega slovenskega gledališča iz Trsta je župnik Marjo GORJUP iz Zabnic imel sitnosti z oblastmi.

V Ukvah je nad 100 hišnih gospodarjev zahtevalo od novega videmskega nadškofa, naj jim pošlje slovenskega duhovnika. V vseh Ukveh in Zabnicah imajo mašo in druge obrede v slovenščini, v Rablju in Beli peči pa občasno za velike praznike. Dokler je deloval »Višarski zvon«, je k pevskim vajam prihajalo približno 50 domačinov. Prosvetno društvo »Planika« iz Ukeve šteje 25 članov, društvo »Lepi vrh« pa 15.

Domačini so doslej za ceno velikih finančnih žrtv pošiljali otroke v slovenske šole v Gorico in Trst. Tam se je v materinem jeziku šolalo 46 domačinov. Breme izobraževanja je bilo izključno na ramah slovenskega prebivalstva, čeprav je to naloga države.

SEDANJI TRENUTEK IN SLOVENSTVO V KANALSKI DOLINI

Proces deagrarizacije starega načina kmečkega življenja je v največji meri zajel tudi doslej najbolj odporno vas Ukeve. Odpirajo se socialna vprašanja, saj so delavci povečini nekvificirani, pritisk s strani doselejšev, ki se zaposlujejo v državnih službah, je velik, slovensko prebivalstvo pa je odrinjeno in se ne ni moglo enakovredno vključiti v sistem izobraževanja.

Velik problem je v prilagajanju kmetijstva zahtevam sedanjega časa (specializacija, mehanizacija), za kar je potreben denar. Od obdelanosti pokrajine pa je v veliki meri odvisna turistična dejavnost v Kanalski dolini. Večina zemlje je še v rokah Slovencev. Če ne bodo enakovredno vključeni v planiranje in oblikovanje gospodarskega in pokrajinskega razvoja, se lahko zgodi, da jim bodo drugi krojili razvoj in se naprej posegali v prostor. Tega si nihče ne želi, predvsem pa ne domačini, ki bi se radi izkopal iz nerazvitosti. Odprte meje so nov dejavnik razvoja. Slovensko prebivalstvo je nosilec večjezičnosti, kar je lahko velik prispevek vsemu prebivalstvu v Kanalski dolini. Pogoj je le, da se Slovenci pravilno vključijo v družbeno in gospodarsko dogajanje. Razvijanje njihove nacionalnosti preko ustreznih šol s slovenščino bi torej koristilo vsemu prebivalstvu. Postali bi lahko posredovalci informacij na pomembnem narodnostnem križišču v Evropi, na križišču slovenskega, romanskega in nemškega sveta.

SLOVENC V OKVIRU ETNIČNE, SOCIALNE IN EKONOMSKE STRUKTURE PREBIVALSTVA KANALSKE DOLINE NA PRIMERU UKEV, OVCJE VASI IN ZABNIC

Tako kot v ostalih krajih Kanalske doline, razen v Trbižu, piše Marjo Gorjup, se od konca 19. stoletja dalje stalno zmanjšuje število prebivalstva. Iz popisov je razvidno, da ogromna večina tega prebivalstva govori slovenski jezik. Na drugi strani uredni rezultati popisov prikazujejo stalno zmanjševanje deleža prebivalstva s slovenščino kot občevelnim jezikom, kar se sklada s povečanim pritiskom germanizacije in kasnejše italijanizacije.

Vsa politična in gospodarska dogajanja v Kanalski dolini su imela neposreden odziv na socialne in gospodarske razmere obravnavanih treh vasi.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 53. seji, 25. junija največ pozornosti posvetil predlogu smernic za pripravo družbenega plana SRS in osnutku smernic občinskega družbenega plana za obdobje 1981–1985. Na seji je bilo podano poročilo oddelka za gospodarstvo in finance o poteku priprav na izdelavo srednjeročnih družbenih planov v TOZD, SIS in v KS. Na seji so obravnavali tudi predloge samoupravnega sporazuma o prehodu na ekonomske stanarine, osnutek odloka o določitvi lokacije za osrednje odlagališče smeti in odpadkov, predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o urbanističnem načrtu Radovljica–Lesce–Begunje ter osnutek odloka o določitvi in upravljanju lokalnih in nekategoriziranih cest v občini. Spregovorili so tudi o problematiki porabe zemeljskega plana, o delu programskega sveta lokalne radijske postaje Triglav–Jesenice ter ocenili statistične podatke o gibanju gospodarstva občine za mesec maj.

Predsedstvo skupščine občine Radovljica je na zadnji junijski seji pretresalo problematiko financiranja športnih in kulturnih objektov v občini. Zedinili so se, da je potrebno prednostno upoštevati dokončanje III. stopnje izgradnje žičnice Kobla, dokončanje umetnega drsališča na Bledu, golf igrišča in hipodroma Lesce, smučarskega centra Zatrnik in načrtovano gradnjo družbenega doma Radovljica. Predsedstvo je dalo pobudo, da se začnejo pogovori in širša razprava o možnosti sofinanciranja za prevzem anuitet iz sredstev zbranih od prometnega davka na alkoholne pijače z deležem 20 %. Predlagalo je tudi, da se podelita občinski javni priznanji Zvonetu Manfredi iz Bohinjske Bele in Marjanu Andrejčiču iz Lesca za udeležbo v jugoslovanski odpravi pri osvojitvi Mont Everest.

V razpravi pri oblikovanju programskih smernic občinske konference SZDL Radovljica, ki je potekala na volilni seji so delegati posebno poudarili nalogo SZDL pri izvajanju družbenega dogovora o kadrovski politiki, ki doslej ni bila zadovoljiva. Ugotovili so, da kar dobra petina delovnih organizacij nima izdelanih načrtov kadrovskih potreb. Prav tako kritično so spregovorili o vlogi sindikalnih organizacij v družbenem življenju in samoupravi v krajevnih skupnostih. Sindikalne organizacije bodo morale svoje metode dela prilagoditi frontni organiziranosti SZDL v KS in se boriti proti večkratnosti in podvajanju raznih razprav in akcij. Hvalevredna je ugotovitev izrečena na volilni seji, da je nad 82 % vseh komunistov v občini vključeno v dejavnost krajevnih družbenopolitičnih organizacij, samoupravne organe in v delegacijah v KS in združenem delu. V SZDL so aktivni tudi člani ZB NOV. Manj kot bi morali pa so sodelovali v družbenopolitičnem življenju in v krajevno samoupravo ter v KK SZDL člani ZSMS.

Izvršni svet OS Radovljica je na 54. seji 2. julija obravnaval predlog občinske zdravstvene skupnosti za spremembo višine dogovorjenih sredstev za zdravstveno varstvo v letu 1979 in 1980. Skupnost bi zagotovila s povečano prispevno stopnjo na 0,77 % iz OD izvajanja dogovorjenega programa. Razprava je tekla tudi o predlogu sklepa odbora podpisnikov družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč in izjemni uporabi teh sredstev v prizadetih občinah Ajdovščina, Brežice, Idrija in Tolmin. Na seji niso izrekli soglasje k predlogu za spremembo cene oskrbnega dne v domu dr. Janko Benedik od 14,3 do 20 %. Podprli so tudi predlog za spremembo sistematizacija del in nalog davčne uprave pri OS Radovljica.

Komisija za idejnopolično usposabljanje komunistov pri komiteju OK ZK Radovljica je na junijski seji ocenila izvajanje programa usposabljanja članov vseh družbenopolitičnih organizacij, usposabljanje in vsebino stalnih izobraževalnih oblik za komuniste ter za izobraževanje članov ZSMS. Opozorili so na nekatere pomanjklivosti, zlasti kar zadeva udeležbo in kadrovskega izbora slušateljev na šolah in seminarjih, ki jih organizira Delavska univerza Radovljica in medobčinsko študijsko središče za Gorenjsko. Na seji so potrdili program usposabljanja za šolsko leto 1979/80.

Dan civilne zaštite, ki ga praznujemo 20. junija so v radovljiški občini počastili s številnimi vajami in prikazi enot CZ v krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah. Izredno pozornost so pritegnile zlasti vaje gasilskih enot, ki si jih je ogledalo veliko število občanov, zlasti mladine. V okviru praznovanja je občinski štab pripravil seminar za poveljnike vseh štabov enot CZ. Na svečani seji občinskega štaba pa so podelili zaslužnim pripadnikom civilne zaštite 35 značk, desetim najuspešnejšim ekipam prve pomoči pa diplome.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je 29. junija sklicalo v sejni dvorani občinske skupščine problemsko konferenco o zdravstveni službi v radovljiški občini. Obsežno gradivo na okoli 100 straneh je pripravil iniciativni odbor, nanaša pa se na probleme osnovnega zdravstva, zobozdravstva, bolnišnično in zdraviliško zdravljenje, patronažno službo, medicino dela, socialno medicino, zdravstveno zaščito in druga pereča vprašanja organizacije zdravstvene službe v občini. Razen izvajalcev zdravstvene dejavnosti, delegatov SIS za zdravstvo, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, skupščine in izvršnega sveta občine so na konferenci sodelovali tudi delegati 30 največjih delovnih organizacij iz radovljiške občine.

Med bivanjem v Sloveniji je 22. junija obiskala Bled indonezijska parlamentarna delegacija, ki je bila pri nas na povabilo skupščine SFRJ. Visoke goste iz prijateljske in neuvrščene Indonezije so na blejskem gradu sprejeli predstavniki občine Radovljice ki so jih seznanili z gospodarskim in turističnim razvojem občine, še posebno pa so se zanimali za Bled, ki je nanje naredil najlepši vtis.

Po statističnih podatkih, ki jih je zbrala strokovna služba oddelka za gospodarstvo pri občinski skupščini Radovljica se je v času od 1. januarja do 31. aprila na novo zaposlilo v občini 591 delavcev. V gospodarstvu se je zaposlilo 556, v negospodarstvu pa 35 delavcev. Največ novih delavcev se je zaposlilo v industriji – 258 ter v gostinstvu in turizmu 137. Na področju negospodarstva se je na novo zaposlilo največ v zdravstvu in socialnem varstvu 22, v šolstvu pa 10 delavcev.

V radovljiški občini je znašala vrednost industrijske proizvodnje v maju 287.799 din, proizvodnja pa se je v primerjavi z lanskim v maju povečala za 26,5 %. V prvih petih mesecih 1979 se je vrednost proizvodnje povečala v primerjavi z lanskim za 22,7 %. Največjo rast proizvodnje so imeli v elektroindustriji za 44, v kemični za 27,2 in v tekstilni za 25,5 %.

Zdravstvenemu varstvu borcev NOB v radovljiški občini se v zadnjih letih posveča večja pozornost, o čemer pričajo podatki, ki so bili posredovani na problemski konferenci o zdravstveni službi v občini, ki jo je sklicalo predsedstvo OK SZDL konec junija. Od 1975. do 1978. leta je bilo opravljeno v občini 1.767 sistematičnih in 507 kontrolnih pregledov. V ambulantah za borce pa 1.861 prvih in 2.505 ponovnih pregledov. V prvih treh mesecih 1979. leta je bilo opravljeno že 257 sistematičnih in 715 kontrolnih pregledov.

Na 6. konferenci Ljubljanske banke – TB Gorenjske, poslovne enote Radovljica, ki je bila 26. junija v dvorani doma Joža Azmana v Bohinjski Bistrici, so delegati osrednjo pozornost posvetili oceni uresničevanja srednjeročnega plana temeljne banke Gorenjske za obdobje 1976–1980 v 1979. letu ter akcijskim ukrepom za nadaljnje izvajanje plana. Izrekli so se za spremembo sklepa o višini obrestnih mer za posamezne vrste kreditov, depozitov in hranilnih vlog, za usklajitev imena banke za poslovanje s tujino in za sprejem družbenega dogovora o izgradnji asfaltne baze Cestnega podjetja Kranj. Na konferenci so obravnavali tudi gradivo za zbor Ljubljanske banke v Ljubljani.

Na 2. seji skupščine krajevne skupnosti Bohinjska Bistrica 22. junija so obravnavali poročilo sveta KS o samopriskupku za dom Joža Azmana ter izvajanje obveznosti TOZD po samoupravnem sporazumu za to naložbo. Ocenili so tudi uresničevanje programa KS v I. polletju 1979. Sprejeli so sklep o pripravah za naslednji srednjeročni načrt, potrdili delovni program za oblikovanje planskih dokumentov ter imenovali komisijo za planiranje. Delegati so spregovorili tudi o problematiki odvoza smeti in odpadkov na celotnem območju KS.

Krajevna organizacija ZB NOV Radovljica je kot vsako leto organizirala na Mlaki pod Radovljico proslavo Dneva borca 4. julija. Po slavnostnem govoru predsednika KO ZB

NOV Vinka Berceta so v kulturnem programu nastopili moški zbor A. T. Linhart in recitatorji Linhartovega odra. Po proslavi je bilo tovariško srečanje, na katerem je igrala skupina Katerman.

Na 3. seji sveta KS Radovljica konec junija so v navzočnosti predsednika KK SZDL, sekretarja sveta ZK in skupščine KS Radovljica po daljši razpravi niso soglašali z gradnjo prizidka prostorov pri zgradbi radovljiških zaporov. Sprejeli so predračun za asfaltiranje cest in izvajanje drugih komunalnih del v krajevni skupnosti. Udeleženci seje so bili seznanjeni tudi s poročilom komisije službe družbenega knjigovodstva, ki je opravil kontrolo sklepnega računa. KS za 1978, pri čemer ni bilo ugotovljenih nobenih večjih nepravilnosti. Na seji so obravnavali več vlog občanov, ki prosijo za soglasje k lokacijam za izgradnjo zasebnih stanovanjskih hiš. Soglasja so posredovali izvršnemu svetu OS Radovljica.

Komisija za odlikovanje in priznanja pri OS Radovljica je v prvem letu svojega mandata na šestih sejah obravnavala 189 predlogov za državna odlikovanja delavcev in občanov v občini. En predlog je zavrnila, vse druge pa je posredovala republiški komisiji. V tem času je bilo v občini podeljenih 178 državnih odlikovanj.

Na Bledu je bila junija I. skupščina Gorenjske turistične zveze. Delegati vseh gorenjskih TD in številni gostje so pozitivno ocenili dosedanje delo, sprejeli spremembe statuta zveze in akcijski program za prihodnje obdobje.

Republiška izobraževalna skupnost je priporočila izobraževalni skupnosti Radovljica, da v naslednjem šolskem letu ne bi odpirali prvega letnika pedagoške gimnazije v Radovljici in naj bi se učenci vpisovali v obstoječe oddelke te gimnazije na Jesenicah, v Kranju in Škofji Loki. V Radovljici naj bi nadaljevali pouk le lanskeletni oddelki pedagoške gimnazije. Ker pa se je že v predpisu v februarju prijavilo za 1. letnik gimnazije 20 kandidatov, bo potrebno zagotoviti njihovo šolanje v splošne gimnazije, o čemer že tečejo razgovori na Jesenicah in v Škofji Loki. Če bi želeli ohraniti še naprej pedagoško gimnazijo, bi morali začeti postopek za spremembo mreže pedagoških gimnazij, za kar pa je pristojna samo skupščina izobraževalne skupnosti Slovenije. Navzlic temu pa je koordinacijski odbor za vpis pri Izobraževalni skupnosti predlagal, da bi v 1979/80 še odprli prvi letnik pedagoške gimnazije.

Podobno kot v drugih delovnih organizacijah se tudi v Iskre Otoče posveča vse večja pozornost inovacijski dejavnosti in tehničnim izboljšavam v lastnih vrstah. Na predlog komisije za inovacije je delavski svet TOZD sprejel predloge in nagradil za svoje prispevke pri tehničnih izboljšavah in inovacijah Dušana Strajnjarja, Leona Bajta, Viktorja Ravnikarja, Stefana Hajdinjaka, Franca Filipiča, Marjana Knifca, Marka Jensterla in Milana Vobovnika.

Na oddelkih tečajev nemščine, francoščine in italijanščine pri Delavski univerzi Radovljica je v preteklem šolskem letu 1978/79 obiskovalo pouk 120 odraslih. Na 11 oddelkih tečajev nemščine in angleščine pa je bilo prijavljenih 120 otrok.

Gorenjski muzej v Kranju je v sodelovanju z Muzeji radovljiške občine pripravil v Šivčevi hiši v Radovljici zanimivo razstavo pod naslovom Oblikovanje v lesu na Gorenjskem. Na ogled so pipe »čedre« mojtara Alojza Lotriča – Švebovega z Gorjuš v Bohinju. Razstava je odprta vsak dan od 10. do 12. ure in 16. do 18. ure vključno do 20. avgusta.

V športnem parku v Radovljici je bilo 30. junija in 1. julija republiško prvenstvo v športnem balinanju, na katerem je sodelovalo 16 najboljših ekip iz Slovenije. Balinarska zveza Slovenije je zaupala organizacijo tega prvenstva Balinarskemu klubu Radovljica, ki je svojo nalogo zelo dobro opravil. Največ uspeha so imeli člani BK Trata Škofja Loka, ki so osvojili naslov republiških prvakov. 2. mesto je osvojila četvorka BK Spica Ljubljana, 3. mesto BK Erazem Postojna in odlično 4. mesto BK Radovljica. Vse štiri ekipe so se uvrstile v I. slovensko ligo.

Likovna sekcija pri KUD Bled je po programu galerijske dejavnosti Kulturne skupnosti Radovljica pripravila 28. junija v festivalni dvorani umetniško razstavo kranjskega slikarja Henrika Marchela. To je letošnja druga razstava v festivalni dvorani, ki bo na ogled do 15. julija.

IZVOLILI SO NOV PODODBOR VEZISTOV ZA GORENJSKO

Pododbor vezistov za Gorenjsko je v počastitev dneva borca pripravil 4. julija v Radovljici svoj redni občni zbor. V poročilu je dosedajni predsednik Franc Gracar navedel, da je bilo preteklo mandatno obdobje zelo uspešno. Uspeli so evidentirati nad 100 borcev – vezistov NOV na Gorenjskem. Z denarno pomočjo Železarne, Tegrada in občinskega odbora ZB NOV Jesenice, so odkrili spomenik vezistom na Vogarju. Aktivni so bili pri zbiranju denarja za postavitev spomenika na Prtovcu, to je tam, kjer so partizanske enote z Gorenjske hodile na Primorsko in obratno.

V jeseniški občini so ustanovili aktiv vezistov in radioklub Železar. Redno so se udeleževali sekcije vezistov Slovenije in prispevali že precej gradiva za monografijo vezistov Jugoslavije. Zbrali bodo podatke in predlagali za odlikovanja tiste tovariše, ki to zaslužijo ali so bili spregledani v preteklosti.

Leta 1974 so pripravili prvo srečanje vezistov Gorenjske. Prizadevajo si, da se postavijo ustrezna obeležja padlim vezistom in obeležja pomembnih točk, kjer so potekale zveze v minuli vojni. Vzpostavili so dober kontakt s PTT Kranj, enoto za zveze JLA in drugimi.

Poročilo o uspešnem organizacijskem delu je podal tajnik Gabrijel Divjak.

Na občnem zboru so vezistom jeseniške občine izročili odlikovanje, s katerim jih je odlikoval predsednik Tito. V imenu predsednika skupščine občine Jesenice je odlikovanja izročil Janko Burnik, predsednik družbenopolitičnega zbora skupščine.

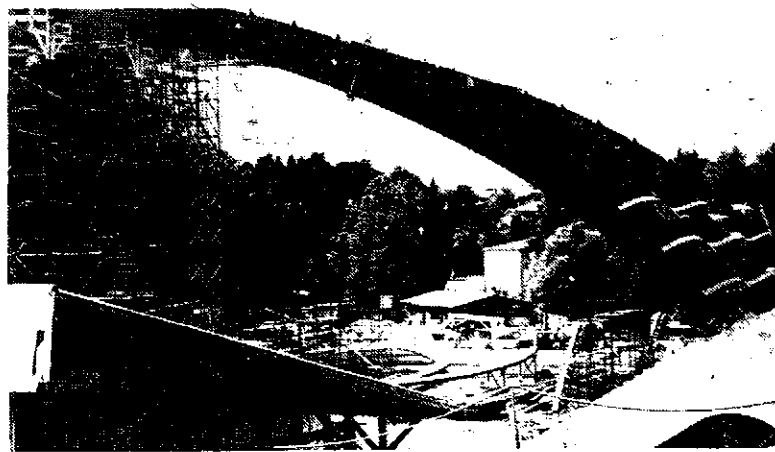

Udeleženci občnega zbora vezistov (Foto B. Blenkus)

ne. Red dela s srebrnim vencem je prejel Franc Gracar, red zaslug za narod s srebrno zvezdo pa so prejeli: Branko Blenkus, Gabrijel Divjak in Milan Dornik.

Po dokaj konstruktivni razpravi o nalogah za bodoče delo so izvolili nov 17 članski pododbor. Vsi navzoči so se slikali, nato pa so ob skromnem prigrizku obujali spomine na težke dni med vojno in prizadevno delo po njej.

B.

Pokrivanje umetnega drsališča na Bledu (Foto B. Blenkus)

SREČANJE PREŠERNOVCEV NA JAMNIKU

V soboto, 14. julija, ob 10. uri bo na Jamniku srečanje borcev VII. SNOUB France Prešeren. V kulturnem programu bodo sodelovali pevci iz Kroke, folklor iz Podčice in recitatorji. Po kulturnem programu bo za ples in razvedrilo igral instrumentalni ansambel doma JLA Kranj.

Pripravljalni odbor srečanja sporoča, da bo ta dan cesta Kropa – Jamnik – Dražgoše na odseku skozi vas Jamnik od 8. do 16. ure zaprta za ves promet. Avtomobilisti, ki bodo potovali na srečanje po cesti skozi Besnico ali po cesti skozi Dražgoše ali Kropo, bodo lahko potnike zapeljali do vasi Jamnik, na to pa vozila parkirali na desni strani ceste Kropa – Dražgoše.

CESTE, CESTE...

PRED JAVNO RAZPRAVO O REBALANSU SREDNJEROČNEGA NAČRTA O VZDRŽEVANJU, MODERNIZACIJI, REKONSTRUKCIJI IN GRADNJI CESTNEGA OMREŽJA V SR SLOVENIJI MED 1976. IN 1980. LETOM

Skupščina skupnosti za ceste SR Slovenije je prejšnji teden obravnavala dva pomembna predloga:

— pobudo za spremembe in dopolnitve 7. člena dogovora o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976–1980 in

— pobudo za spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o temeljnih plana razvoja magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji v obdobju 1976–1980.

Do obeh pobud je prišlo zato, ker so ocene triletnega izvajanja petletnega razvojnega načrta pokazale, da v nobenem primeru ni mogoče načrtov v celoti izvršiti.

Postopek odločanja o spremembah načrta pa je enak, kot takrat, ko so delovni ljudje v združenem delu in družbenopolitičnih skupnostih ta načrt sprejemali. Zato bodo spremembe 60 dni v javni razpravi v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, interesnih skupnostih in občinah. Trideset dni bo trajalo usklajevanje pripomb iz začetne javne razprave in trideset dni razprave o izoblikovanem predlogu sprememb in dopolnitev.

Petletni načrt cestnih del bo treba temeljito skriti, ker so sredstva, ki bodo zbrana do leta 1980 prepičla, da bi krila vse, kar je bilo pred tremi leti dogovorjeno. Če naj bi petletni načrt izvršili, bi morala sredstva naraščati v sorazmerju s cenami. To pa se ne dogaja, ker so vsi viri (razen enega) določeni v absolutnih zneskih in zato ne sledijo inflatornim gibanjem. Le davek od temeljnih organizacij združenega dela je vir, ki je določen v odstotnem znesku in zato priteka še kar skladno z naraščanjem cen.

Cene gradbenih in drugih storitev so po letu 1975 naraščale takole:

- V letu 1975 za 25 %
- v letu 1976 za 13 %
- v letu 1977 za 22 % in
- v letu 1978 za 23 %.

V zadnjih štirih letih so tako (če ne upoštevamo inflacije na ceni in inflaciji) narasle cene storitev, ki jih potrebuje cestno gospodarstvo za 83 odstotkov. Sredstva v tem času niso mogla slediti tako povečanim stroškom in zato stoji delovni ljudje pred težkim in nesimpatičnim postopkom, v katerem bodo morali odločiti, čemu se bodo odrekli in katere ceste v njihovih občinah in krajevnih skupnostih bodo prenesli v naslednje srednjeročno obdobje.

Dohodki cestnega gospodarstva pritekajo iz teh virov:

- prispevek od prodaje pogonskih goriv,
- združevanje sredstev TOZD,
- odstopljeni prometni davek od goriva,
- cestne takse,
- takse za tuja motorna vozila,
- cestnina,
- domača posojila,
- posojila za ceste (prodaja obveznic) in
- mednarodna posojila.

V petletnem načrtu je bilo predvideno štiridostotno letno naraščanje dohodkov od prodaje pogonskega goriva. Do letošnjega leta je to naraščanje potekalo v okviru predvidevanj, z uvedenimi l. tošnjimi restrikcijami (prepoved vožnje — parni, neparni) pa bo najbrž naraščanje v prihodnje zaustavljeno. Naraščanje sredstev TOZD je bilo predvideno po letni stopnji 7,5 odstotka, kar se je izkazalo za dokaj realno. Glede odstopljenega prometnega daveka od pogonskega goriva nad normalno stopnjo (22,5 %) pa se do letos ni zgodilo nič. Do nedavnega je ves ta davek tekkel v proračun. Šele v zadnjem času ga je nekaj začelo dotehati tudi v blagajno skupnosti za ceste. Ker so bili tako skoraj vsi viri sredstev daleč nižji od skokovitega naraščanja cen, so jih skušali nadomeščati predvsem z domačimi krediti. Namesto predvidenih 52 milijonov dinarjev so doslej najeli že 2.382 milijonov dinarjev kredita in tako presegli predvidevanja za več kot 4.000 odstotkov. Seveda so najemali poleg sprejemljivih tudi skrajno neugodne kredite s kratkim vračilnim rokom in visoko obrestno mero. Vsa ta posojila je treba vračati, kar dodatno bremeni cestno bilanco v zadnjih dveh letih srednjeročnega razvojnega načrta. Ob tako skokovitem porastu domačih bančnih kreditov pa se gibljejo mednarodni (v glavnem dokaj ugodni) krediti le rahlo nad načrtovanimi predvidevanji.

Zaradi takšnega stanja dohodkov in dosedanje porabe je razumljivo, da ne kaže drugega, kakor skriti

obseg cestnih del. Nemara bi se lahko vprašali, zakaj zdaj, ko bomo že kmalu stopili v zadnje leto izvajanja srednjeročnega načrta izpeljati tako zahtevne javne razprave. Mar bi leta 1980 ugotovili, česa vsega nismo izvršili in zakaj ne, pa bi bila zadeva nemara tudi v redu. Vendar je le prav, da se delovni ljudje dogovorno sporazumejo, kaj je tisto, kar ne bo izvršeno, saj smo prav za ceste vsi še kako občutljivi in nam še zdaleč ni vseeno, če izpade iz izvajalskega načrta katera tistih cest, ki jo najpogosteje uporabljamo. Navsezadnje pa je treba startati v prihodnje srednjeročno obdobje (1981–1985) s čisto sliko, čeprav bodo tiste ceste, ki ne bodo modernizirane, rekonstruirane ali zgrajene v sedanjem, imele popolno prednost v prihodnjem srednjeročnem načrtu.

Kljub temu, da je skupno zbrana denarja, ki je pritekel v blagajno skupnosti za ceste, celo več, kakor je bilo predvideno, načrta nikakor ne bo mogoče izvršiti, predvsem zaradi tega, ker so se tudi nekateri izdatki močno povečali, še bolj pa so seveda narasle cene storitev.

V zadnjih dveh letih (1979, 1980) srednjeročnega načrta bo šlo največ denarja za odplačila domačih posojil in za odplačila posojila za ceste. Prekoračena je tudi postavka »upravljanje cest in strokovna služba«. V pojasnilih delegatov je povedano, da izvedba posojila za ceste ni bila poceni in da povečuje izdatke nad načrtovanimi tudi cestninarska služba na avtocestah, ki je trenutno še v sklopu strokovne službe. Že letos pa bo pripojena k podjetju za vzdrževanje avtocest in bodo zategadelj stroški strokovne službe v prihodnjem letu manjši.

Pri rednem vzdrževanju prevladuje težnja po ohranjanju doseganega standarda na cestah in se zato ni mogoče izogniti vplivom inflacije. Še posebej pa sta na višino stroškov vplivali zadnji dve zimi, ki sta povzročili zelo občutne poškodbe vozišč.

Investicijska preddela izkazujejo stroške nad načrtovanimi predvsem zato, ker so se projektantske storitve podražile nad pričakovano višino, razen tega pa so tudi stroški odškodnin mnogo višji od pričakovanih. Ker v preteklosti večkrat ni bilo mogoče pravočasno prirediti izvajanja posameznih del zaradi nepravilno izdelane dokumentacije in pridobljenih soglasij ter dovoljenj, je v zadnjih letih prisotna tudi težnja, da bi izdelali vrsto projektov »na zalogo«. Pri novogradnjah cest so izdatki prekoračeni zaradi inflacijskih pritiskov, pri investicijskem vzdrževanju pa izdatki naraščajo tudi zato, ker skušajo zmanjšati zaostanek pri izvajanju del v preteklih letih.

Ker so nekatere obveznosti v srednjeročnem načrtu takšne, da od njih ni mogoče odstopiti, je razumljivo, da bodo tudi zato okrnitve na drugih področjih toliko občutnejše. Med obveznostmi, ki jih ni mogoče okrniti, so zlasti tiste, ki izvirajo iz osnovnih opredelitev:

- iz sredstev investicijskega vzdrževanja je namenjenih 29 % sredstev za manj razvita in obmejna področja Slovenije,
- izvršiti je treba vse neizvršene obveznosti srednjeročnega načrta 1970–1975,
- vsaki občini je treba zagotoviti najmanj 50 odstotkov moderniziranih regionalnih cest.

Ti kriteriji bodo vzdržali do konca srednjeročnega obdobja in bodo izvršeni v celoti. Zato pa bodo po predlogu skupščine za ceste uveljavljene tele okrnitve:

Gradnja novega šolskega centra na Plavžu zadovoljivo napreduje. Poslopje, kjer bodo v jeseni pričeli pouk višji razredi osnovne šole Tone Čufar, bo v glavnem pravočasno nared. Tudi poslopje, kjer bo telovadnica, je že pod streho. Nekoliko se bo zavlekla samo gradnja poslopja za vrtec, ki bo tudi sodil v ta okvir. (Tekst in foto B. Blenkuš)

— namesto 547 km moderniziranih makadamskih vozišč naj bi do leta 1980 modernizirali le 387 kilometrov (160 km manj); namesto 604 kilometrov ojačitev na že asfaltiranih cestah, naj bi položili nove asfaltne prevleke le na 280 kilometrih (324 km manj),

— namesto 350 kilometrov manjših rekonstrukcij, naj bi jih izvršili le 200 km (150 km manj) in namesto 33 kilometrov večjih rekonstrukcij, jih bo izvršenih 25 km (8 km manj).

Pri novogradnjah je bilo treba najprej izvršiti tista dela, ki so ostala iz prejšnjega srednjeročnega načrta. To je bila cesta Hoče–Arja vas. Najprej je bil zgrajen odsek Hoče–Hudinja (pri Celju) in nato v decembru 1977 še sedem km dolg odsek Hudinja–Arja vas ter leta 1978 in 1979 dva km dolga priključna cesta od Arje vasi do Zalca ter sanitarije na vseh parkiriščih ob avtocesti.

V srednjeročnem načrtu pa je bilo določeno, da bodo v obdobju 1976–80 prioriteto grajeni naslednji odseki avtocest in hitrih cest: Dolgi most–Vrhnika, Črnuče–Dolgi most, predor Karvanke, mestni del hitre ceste skozi Maribor obalna cesta, magistralne ceste skozi Celje, mejni prehod Sentilj, mejni prehod Vrtojba s priključkom za cesto Nova Gorica–Razdrto.

Poleg teh pa naj bi v odvisnosti od domačih in tujih posojil (se pravi, da ni bil predviden denar iz stalnih virov za ceste) začeli dela na naslednjih cestnih odsekih:

- Razdrto–Fernetiči
- Naklo–Ljubljana
- Dolgi most–Skofljica
- Pesnica–Sentilj
- Selo–Nova Gorica
- dodatni vozni pasovi na cesti Ljubljana–Višnja gora.

Do leta 1980 so bila pričeta in bodo dokončana naslednja dela na avtocestah in hitrih cestah:

- mejni prehod Vrtojba (3,1 km) avtocesta Vrhnika–Dolgi most (11,4 km) priključek Koper (4,6 km),
- mejni prehod Sentilj (1 km), Karloški most, Celovška in Prešernova cesta v Ljubljani (skupaj 10,9 km),
- hitra cesta skozi Maribor – I. faza (7,8 km) in kamionska cesta na mejnem prehodu Fernetiči (2,2 km).

Začeta in nedovršena pa bodo naslednja cestna dela na avtocestah in hitrih cestah:

- semedelska vpadnica, odseki obalne ceste Ruda–Jagodje in Jagodje–Strunjan ter priključka Bertoki in Izola, predor Karvanke, zahodna in južna magistrala v Celju, zahodna, južna in severna obvoznica v Ljubljani, hitra cesta skozi Maribor (II. faza) pasovi za počasni promet na cesti Ljubljana–Zagreb, avtocesta Kranj–Ljubljana in mednarodni prehod Fernetiči.

V javni razpravi pa bodo delovni ljudje razpravljali o predlogu, naj bi ne pričeli naslednjih del, ki so bila načrtovana za sedanje srednjeročno obdobje:

- avtocesta Ljubljana–Celje, Razdrto–Senožeče, Selo–Nova Gorica in Sentilj–Pesnica.

Kljub temu, da bo srednjeročni načrt znatno okrnjen na vseh področjih (razen pri vzdrževanju cest, kjer je za vsako cesto treba ohraniti doseženi standard), pa bo vstop v novo obdobje mnogo bolj jasn, kakor je bil pet ali deset let prej. Zelo jasno se bo že kazala podoba bodočega magistralnega cestnega omrežja Slovenije, na regionalnih cestah pa se bo dalo odštevati kilometre in računati leta do takrat, ko bo tudi to omrežje urejeno. Kljub najbrž dovolj ostrim razpravam, ki se jih bomo udeleževali v prihodnjih mesecih in kljub zahtevnemu usklajevalnemu postopku, bomo najbrž lahko »startali« v prihodnje srednjeročno obdobje z zelo jasno sliko in znatno mero optimizma.

P.

KOZERIJA

KAJ BURI NAŠE OBČANE

Začelo se je pred nekaj tedni. Najprej so prišle manjše grupe delavcev, ki so delovno orodje (beri lopate in krampe), bolj podpirali, kakor uporabljali za to, za kar so namenjeni. Med njimi je bil mojster, ki je na različne načine preganjal dolgece. Pohajal je, podpiral komolce na svojem bleščem avtomobilu, tu in tam srknil iz unionske steklenice, pa spet pohajal. Delavci, katere je nadziral, ga niso niti toliko zanimali, le nestrpno je pogledoval na svojo zapestno uro, kdaj bo vendarle minil šilt.

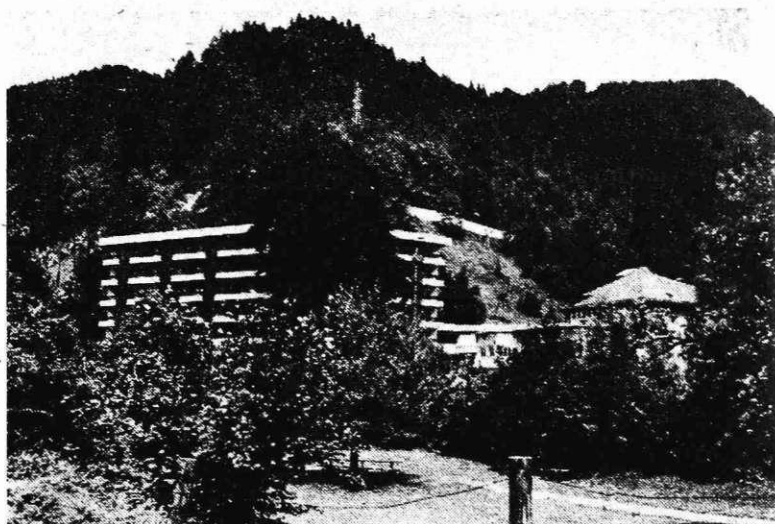
Čez nekaj časa so pripeljali stroje, kopače, ki so nam razrili zelene površine in dovoznice do najstarejših stolpnice na Plavžu. Baje bodo dokončno uredili ta del plavžkega naselja in razširili Tavčarjevo ulico. (Leta in leta so nam to obljubljali, zbirali denar, ki se je običajno stekel drugam, sedaj pa so resno zagrabili?) Da, resno! Razrili in skopali so velike površine, otrokom odzli še tisti majhni del življenjskega prostora in odšli. Da, odšli! In sam hudič vedi kam. Ljudje preskakujejo jarke, otroci se namesto na zelenih površinah igrajo v mlakazah, ki ostajajo po dežju v izkopanih jarkih, ljudje v večernih urah hodijo tipaje domov, da si ne bi polomili nog ali reber v številnih luknjah. Lastniki avtomobilov preklinjajo, ker z avtomobili ne morejo do svojih stanovanj in jih puščajo vrag vedi kje. Za mnoge stanovalce je postalo to območje pravi labirint.

Da, pustili so nam labirint in odšli. Vrag vedi, do kdaj bo to trajalo in kdaj se bodo vrnil!

Ti draga samoupravna komunalna skupnost pa plačaj s prispevki naših delovnih ljudi podpiranje lopat in krampon, neorganizirano dela nekega »kovinarja«, ki odpira delovnišča na različnih področjih, dela luknje, rove in labirinte in se vrača ponovno nazaj popravljati in odkopavati luknje, ki jih je zasulo deževje. Čas pa teče, cene skačejo – z njimi pa gradbena dela, oziroma nedela tako, da nam bo po ustaljeni navadi ob koncu zmanjkalo denarja za dokončanje del, da bomo prihodnje leto ponovno lahko začeli s podpiranjem lopat in krampon...

Vse to se dogaja pred očmi naših občanov, delavcev, ki si morajo s trdim delom ustvarjati svoj prihodek oziroma dohodek, svoj osebni dohodek, da lahko od njega odvajajo svoj delež samoupravni komunalni skupnosti za to, da si buriro svoje živce in preklinjajo ob taki malomarnosti in neodgovornosti. Sicer pa vrag vedi, kaj imajo vrli komunalci za bregom. Kajti temeljito so poskrbeli za rekreacijo prebivalcev tega območja, ki morajo dnevno preskakovati luknje in jarke polne vode. Ali pa so poskušali prispevati svoj delež za ublažitev nafte krize, saj se lastniki jeklenih konjičev težko dokopljejo do svojih ljubljencev.

Naj bo dovolj kramljanja. Vse to resnično buri naše občane. Buri, ker pred lastnimi očmi dneve in dneve gledajo podpiranje lopat in krampon ob najbrž posebno nagrajenem delovodju, ki naj bi skrbel za dobro organizacijo dela in učinkovito delo. Buri, ker je očitno prisotna slaba organizacija dela in nenačrtno delo. Buri, ker vse to morajo plačevati s svojimi prispevki, z delom svojega osebnega dohodka. Buri, ker izgleda, da nihče ni za to odgovoren!

Dom dr. Franceta Berglja

SEJA SVETA KS PODMEŽAKLJA

Ceprav je čas dopustov, se v posameznih krajevnih skupnostih nabere dovolj problemov za nujno reševanje. Tako je v petek, 6. julija, predsednik sveta KS Podmežaklja sklical sedmo redno sejo. Najprej so obravnavali izvrševanje sklepov šeste seje in ugotovili, da je večina izvršenih ali pa so v postopku reševanja. Druga in tretja točka dnevnega reda (poročilo gospodarske komisije in poročilo komisije za planiranje) sta bili predstavljeni na naslednjo sejo zaradi dopustov poročevalcev.

V četrty točki dnevnega reda je svet sprejel poročilo razpisne komisije o prijavah na objavo prostih delovnih nalog tajnika in računovodje ter cestnega delavca za področje KS Podmežaklja. Razpisna komisija je predlagala za tajnika in računovodja KS Gordano Jeršin, ki naj bi delovne naloge opravljala v polovičnem delovnem času. Sprejeta je bila za nedoločen čas. Svet krajevnih skupnosti se je s predlogom razpisne komisije strinjal in sprejel sklep, da novi tajnik prične z delom 1. julija.

Sprejeli so tudi urnik uradnih ur tajnika KS. V ponedeljskih in sredoah bo pisarna krajevnih skupnosti odprta od 15. do 19. ure, ostale dneve v tednu pa od 7. do 11. ure dopoldan. Za cestnega delavca ni bilo prijave.

V nadaljevanju seje so med tekočimi zadevami najprej obravnavali informacijo HTP Gorenjka o spremembi delovnega časa gostišča v sportnem parku. Nato so bili seznanjeni o organizaciji pohoda na Mežakljo v počastitev občinskega praznika, ki ga 28. julija organizirata OO ZSMS in KO ZB NOV Podmežaklja. Sprejeli so sklep, da se pohoda udeleži tudi več članov sveta.

Pobudo o proglasitvi krajevnega praznika so člani sveta z navdušenjem sprejeli, vendar pa je letos že prepozno za proglasitev oziroma organizacijo svečanega praznovanja krajevnega praznika. Svet bo sprejel datum oziroma proglasitev na eni od prihodnjih sej, s praznovanjem pa bodo pričeli prihodnje leto.

Ob sklepu so obravnavali še predlog pravilnika kluba samoupravljalcev o denarnih nadomestilih udeležencev raznih seminarjev. Člani sveta so mnenja, da so nadomestila sicer potrebna, vendar bi bilo bolje, če bi jih izplačevala krajevna skupnost direktno svojim delegatom, ker bi le tako imeli evidenco o udeležbi in o porabljenih sredstvih za to dejavnost. Krajevna skupnost bi plačala le dejanski znesek opravljenih dejavnosti, oziroma prisotnosti slušateljev na seminarjih, na katere bi jih posilala krajevna skupnost. B. r.

SODELOVANJE RVS PRI OBRAMBNI VZGOJI MLADINE NA ŠOLAH

V naši obrambni doktrini zavzema mladina zelo pomembno mesto. S svojo mladostjo in življenjsko močjo, socialistično opredeljenostjo, občutkom odgovornosti za prihodnost dežele, s pripravljenostjo na žrtve in napore ter s svojo zavednostjo in znanjem se mlada generacija pojavlja kot najmočnejši in najbolj dinamičen dejavnik splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Glede na svojo vlogo v izgradnji naše samoupravne socialistične družbe se mladina lahko angažira v vseh oblikah obrambe naše dežele, tako v oboroženem boju, kot v različnih oblikah neoboroženega odpora proti morebitnemu agresorju in v družbenopolitičnih in gospodarskih dejavnostih. Tako svojo vlogo pa lahko nosi in izpolni samo socialistično naravnana, idejnopolično enotna in vsestransko usposobljena mladina.

Cep rav je predvojaška vzgoja v prejšnjem obdobju imela pozitivno vlogo, ne ustreza več smotrom, ki jih želimo danes doseči pri podružbljanju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Nova zasnova obrambne vzgoje mladine je usklajena z mestom in vlogo mladine v naši socialistični samoupravni družbi ter prilagojena pripravljenosti in sposobnosti mladih za angažiranje v splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti.

Vzgojno-izobraževalni smoter obrambne vzgoje mladih, se pravi učencev osnovnih in ostalih šol, se nanaša na tri bistvene sestavine:

- spoznavanje, dojemanje in razumevanje pomembnosti in načina obrambe naše države;

- spoznavanje elementarnih vojaških nalog (kurirskih, stražarskih, ravnanje s puško, kompasom, orientacija) in usposabljanje za njihovo izvajanje;

- spoznavanje in usposabljanje za zaščito pred različnimi bojnimi sredstvi, nalezljivimi boleznimi, naravnimi nesrečami ter za izvajanje prve pomoči.

Izhajajoč iz tega pomeni nova zasnova obrambne vzgoje zaokrožen sistem, ki zajema vso našo šolsko mladino obeh spolov in vseh starostnih dob. Ta sistem obrambne vzgoje je prilagojen psihofizičnim zmogljivostim in sposobnostim mladine raz-

ličnih starostnih dob ter ustvarja osnovno za angažiranje vse mladine v splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti, predvsem v oboroženem boju — ustrezno stopnji razvoja in usposobljenosti.

Šole, oziroma vodstva šol kot nosilci obveznih programov pri usposabljanju mladine za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, že več let intenzivno sodelujejo s posameznimi krajevnimi organizacijami ZRVS v občini. Med različne aktivnosti, ki jih izvajajo pedagogi na šolah v času rednega pouka, vključno z obravnavanjem aktualnih vprašanj ter s pomočjo vojaških ved, ki jih posredujejo člani ZRVS, je bila zajeta tudi organizacija obrambnih dni na posameznih šolah. Žal pa z doseženimi rezultati pri obrambni vzgoji mladine iz prejšnjih let RVS niso bili povsem zadovoljni. Zato si je komisija za družbeno dejavnost — splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri OK ZRVS občine Jesenice izdelala za leto 1979 novi program in ga obogatila z novimi spoznanji na področju obrambne vzgoje šolske mladine.

V tem sestavku želimo prikazati primer sodelovanja RVS KO RVS Sava z osnovno šolo Prežihov Voranc. Pri predavanjih in praktičnem delu pouka obrambne vzgoje so 21. in 22. marca sodelovali trije člani RVS; 26. 27. in 28. marca štirje člani RVS; 29. marca so sodelovali trije člani RVS in 30. marca pet članov RVS. V teh dneh so učenci spoznali vse bistvene sestavine obrambne vzgoje. Vso strokovno pomoč pa so

nudili tudi na železarskem izobraževalnem centru.

Ta program obrambne vzgoje so desledno izvedli tudi člani RVS iz KO RVS Javornik — Koroška Bela v osnovni šoli Karavanskih kurirjev NOV. Pri tem velja omeniti, da RVS Javornik — Koroška Bela celo prekašajo vse ostale KO ZRVS v občini na področju obrambne vzgoje mladine.

KO RVS Plavž, ki je bila v lanskem letu deležna celo nekaj kritike, nas je v tem letu resnično iznenadila. Celotni program obrambne vzgoje se desledno uresničili in nudili vso strokovno pomoč v osnovni šoli Tone Čufar. Člani RVS iz KO RVS Mojstrana že po tradiciji presegajo okvire svojega delovanja, zato velja poudariti, da so bili na področju obrambne vzgoje mladine v osnovni šoli 16. december izredno prizadeveni, saj so pedagoški delavci in učenci šole z njihovo pomočjo izredno zadovoljni. Tudi KO RVS v Žirovnici, v osnovni šoli Gorenjskega odreda v Žirovnici, kjer je upravitelj šole tudi član RVS, so program obrambne vzgoje mladine prilagodili vsem zahtevnim potrebam. Spodbudne rezultate obrambne vzgoje mladine so pokazali tudi člani KO RVS v Kranjski gori v osnovni šoli Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjske gore.

Komisija za družbeno dejavnost, splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri OK ZRVS občine Jesenice je ob tridesetletnici obrambne vzgoje mladine dala resnično velik in pomemben prispevek k obrambni vzgoji šolske mladine na Jesenicah. Prav bi bilo, da bi delo komisije in posameznih RVS znali pravilno centi vsi družbenopolitični dejavniki in občani na Jesenicah.

Komisija za informativno dejavnost pri OK ZRVS

SEMINAR O DRUŽBENOEKONOMSKIH ODNOSIH, DELOVANJU SLO IN DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

V petek, 29. junija je bil seminar za sekretarje osnovnih organizacij ZKS občine Jesenice. Na njem so obravnavali uresničevanje družbenoekonomskih odnosov v občini in stanje ter organiziranost na področju splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite.

Po uvodnih besedah, ki so jih podal član CK ZKS Ljubo Jasnič in člani komiteja občinske konference ZKS, ki so zadolženi za posamezna

področja dejavnosti, je sledila zelo konstruktivna razprava. Pri oceni družbenoekonomskih odnosov in gospodarjenja v občini v prvem četrtletju, so poudarili, da je potrebno okrepiti odgovornost, izboljšati produktivnost, zmanjšati porabo vseh vrst, posvetiti večjo pozornost varčevanju in disciplini, uresničevanju planiranih obveznosti in drugo. Ob tem so dali poseben poudarek analizi in ocenam uresničevanja letnih in srednjeročnih planov, ki bodo osnova za pripravo plana za prihodnje leto in za smernice razvoja v času od 1981. do 1985. leta pa tudi za dolgoročno planiranje.

V zvezi s tem je Ivo Ščavničar, predsednik izvršnega sveta skupščine občine Jesenice dejal, da se je v posameznih temeljnih organizacijah

HRUŠICA PRAZNUJE SVOJ KRAJEVNI PRAZNIK

Dolgo je že, toda ne tako dolgo, da ne bi pomnili, kako an nemški fašisti morili tudi na Hrušici. Na Belem polju je po njihovimi strelji ugasnilo življenje 46 mladih fantov, mož in očetov. Deset dni pred zločinom so izselili in odgnali od doma polovico družin. Žene in otroke so zaprli v takratne škofove zavode v Sentvidu, moše in sinove pa v Begunje. Družine ustreljenih so izselili, posamezne aktiviste pa zaprli v koncentracijska taborišča širom po Nemčiji. Mnogi od njih se niso več vrnili, mnogo so že umrli, veliko pa jih še živi, ki se dogodkov 17. in 27. julija še dobro spominjajo.

Od leta 1952 prebivalci Hrušice praznujejo 27. julij kot svoj krajevni praznik. V času praznovanja prirejajo kulturne in športne manifestacije in se na ta način oddolžijo spominu padlih in umrlih z aktivnim delom pri razvoju in preobrazbi krajevalne skupnosti. Vse akcije usmerjajo v večjo družbeno aktivnost organizacij in društev.

Pred praznovanjem krajevnega praznika je bila v vseh organizacijah in društvih razprava o praznovanju krajevnega praznika. Koordinacijski odbor za organizacijo praznovanja pri krajevni konferenci socialistične zveze pa je celotno delo organizacij in društev uskladil. Na zadnjem skupnem sestanku s predsedniki organizacij in društev so za praznovanje krajevnega praznika izoblikovali in sprejeli naslednji program:

PROGRAM PRAZNOVANJA 27. KRAJEVNEGA PRAZNIKA HRUŠICE

SOBOTA, 14. julija ob 18. uri: fanfare nad karavanskim predorom; promenadni koncert godbe na pihala pred domom družbenih organizacij; ob 19.30 slavnostna seja organizacij in društev

NEDELJA, 15. julija, ob 9. uri: balinarski turnir za memorial Antona Gaserja; ob 10. uri strelsko tekmovanje ekip KO ZB NOV občine Jesenice.

PETEK, 20. julija, ob 8. uri: očiščevalna akcija — vsak naj očisti svoje okolje; ob 18. uri vaja gasilske čete.

SOBOTA, 21. julija, ob 9. uri: turnir v malem nogometu za pokal krajevalne skupnosti.

NEDELJA, 22. julija, ob 6. uri: orientacijski pohod v Planino za vse občane z zbirališčem pri »Čušu«.

PETEK, 27. julija, ob 18. uri: žalna komemoracija v Begunjah, odhod s Hrušice ob 17. uri z avtobusom.

Krajanom za praznik čestitajo in jih hkrati vabijo na prireditve KK SZDL, skupščina krajevalne skupnosti, OO ZK, ZB NOV, OO ZSMS, DPD Svoboda, Partizan, Gasilsko društvo, DPM, RK.

MEDNARODNO GASILSKO TEKMOVANJE V BELJAKU

V nedeljo, dne 8. julija, je bilo v Beljaku že peto mednarodno gasilsko tekmovanje treh dežel, ki je postalo že tradicionalno. Tekmovali so v zelo zahtevni mokri vaji trodelnega napada z zbijanjem tarče z vodnim curkom.

Tekmovanje so pozorno in z velikim zanimanjem spremljali številni meščani Beljaka, turisti in gostje iz Slovenije in Furlanije.

V prijateljskem vzdušju so se pomerili tekmovalci iz Slovenije, Koroške in Furlanije.

Tekmovali so gasilske desetine, ki so se na občinskih izbirnih tekmovanjih uvrstile na prva tri mesta. Slovenijo so zastopale desetine gasilskih društev Smokuč, Kranjska gora in Podkoren. V ostri borbi za sekunde je zaslužno zmagala desetina GD Smokuč s časom 45,36. Na drugo mesto se je uvrstila desetina GD Podkoren s časom 51,33 in na tretje mesto desetina GD Beljak s časom 55,20. Desetina GD Kranjska gora je bila četrta, s časom 56,16, GD Podkoren pa šesta s časom 60,48.

Tekmovanja se je udeležilo devet desetin, iz vsake dežele po tri in ena mešana, sestavljena iz desetin vseh treh dežel, ki je dosegla čas, 60,30.

V skupnih ocenah, je prepričljivo in zaslužno zmagala Slovenija s 162 točkami, Koroška je bila s 188,83 točk druga, Italija z 202,41 točk pa tretja.

Po tekmovanju so sledili pozdravni govori. V imenu Slovenije in občinske gasilske zveze Jesenice je navzoče pozdravil njen predsednik Anton Arh. Poudaril je velik pomen sodelovanja gasilcev treh sosednjih dežel. Predstavniki gasilcev občine Beljak in dežele Koroške so svečano podelili tekmovalnim desetinam lepe pokale. Sledilo je prijetno družabno srečanje na dvorišču gasilskega doma Beljak.

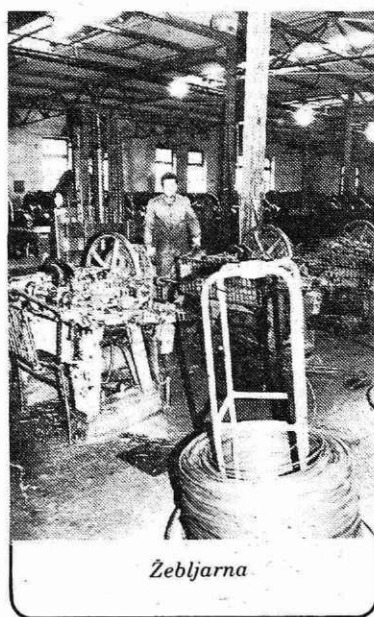
Vse priznanje in zahvala organizatorju tega tekmovanja, ki je potekalo nemoteno v res prijateljskem vzdušju.

Občinska gasilska zveza Jesenice se lepo zahvaljuje tovarni verig Lesce, TOZD Orodjarna, Verigarna, tiskarni in knjigovodnici Radovljica, in železarni Jesenice, da so članom omogočili zamenjavo dnin, da so se lahko udeleževali urjenja za tako zahteven tekmovalni nastop v Avstriji.

Drugo leto bo to tradicionalno srečanje spet pri nas. Gostitelj in organizator bo občinska gasilska zveza Jesenice.

Upamo in prepričani smo, da bomo pravočasno poskrbeli za dobro organiziran in prijateljski sprejem gostov iz Avstrije in Italije. Predvsem naj bi bil poudarek na spoštovanju in utrjevanju dobrih sosedskih odnosov vseh treh dežel.

C. J.

Zebljarna

zdrženega dela k temu pristopilo premalo resno. To se vidi tudi iz tega, da jih je samo sedem od 108 poslalo sklepe o zadolžitvi oseb za pripravo ustreznih planskih dokumentov.

O smernicah za delovanje SLO in družbene samozaščite je govoril Ljubo Jasnič. Pojasnil je organiziranost in delo komitejev za SLO in družbeno samozaščito, ki bodo v prihodnje zadolženi in odgovorni za to delo. V zvezi s tem bo predvidoma v jeseni izšel ustrezen zakon, ki bo natančno opredelil naloge, pristojnosti in odgovornosti teh komitejev.

Sekretarji osnovnih organizacij so zadolženi, da bodo to gradivo obravnavali v vseh osnovnih organizacijah ZKS v občini.

B.

Spominska svečanost v Mostah (Foto B. Blenkuš)

USPEŠNO TEKMOVANJE GASILCEV JESENIŠKE OBČINE

Občinska gasilska zveza Jesenice je v nedeljo, 1. julija, uspešno izvedla občinsko tekmovanje gasilskih desetin članov, članic in mladink. Tekmovanja, ki je bilo na Poljanah, se je udeležilo deset desetin članov, dve desetini starejših članov, dve desetini članic in ena desetina mladink. Nastopajoči so se pomerili v trodelnem napadu in v drugih večinah gasilstva.

Pri starejših članih je bila prva desetina iz Zabreznice, druga pa iz Smokuča. Pri članicah so bile prve gasilke iz Smokuča, druge pa z Blejske Dobrave. Ekipo mladink — gasilk je imelo le gasilsko društvo Smokuč, ki je dosegla zelo dober rezultat. Pri članih se je najbolje uvrstila prva desetina iz Smokuča, drugo mesto je osvojila druga desetina iz Smokuča, tretji so bili gasilci iz Podkorena, četrta iz Kranjske gore, sledijo pa ekipe gasilskih društev: Hrušica, Jesenice mesto I., Blejska Dobrava, Planina pod Golico, Jesenice mesto II. in Gozd Martuljek.

Vsi udeleženci so prejeli diplome. Predsednik občinske gasilske zveze Anton Arh je vsem nastopajočim čestital za dober uspeh in se zahvalil za požrtvovalno ter humano delo v okviru družbene samozaščite. Desetine članov iz Smokuča, Podkorena in Kranjske gore so si s tem pridobile pravico za udeležbo na tekmovanju gasilcev treh dežel v Beljaku.

B.

SPOMINSKA SVEČANOST OB SPOMENIKU TALCEV V MOSTAH

V počastitev praznika krajevalne skupnosti Žirovnica je bila 1. julija osrednja komemorativna slovesnost ob spominskem obeležju 29. talcem v Mostah, ki so jih tu na ta dan leta 1942 ustrelili gestapovci.

V spominskem govoru je Srečo Stern, predsednik krajevalne organizacije ZB NOV Žirovnica, opisal žalosten dogodek in poudaril uspešnost boja proti okupatorju in socialistično revolucijo, uspešnost našega dela po vojni in prizadevanja za naš nadaljni razvoj ter našo vlogo v prizadevanjih za mir in enakopravnost vseh narodov sveta.

V kulturnem delu programa je več pesmi zapel domači vokalni oktet, pesmi pa sta recitala člana dramske sekcije DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica—Brez-nica.

Večina udeležencev svečanosti je na prireditveni prostor prišla v sprevedu, v katerem so sodelovali zastavonoše ZB NOV, granicarji, gasilci, lovci, mladinci in drugi. K spominskim kamnom in kipu talca so položili vence in rože ter prižgali sveče. Svečanosti se je udeležilo tudi precej svojcev ustre-ljenih talcev.

Gasilci iz Smokuča (Foto B. Blenkuš)

ALI SE ZAVEDAMO NACISTIČNE NEVARNOSTI, KI NAM PONOVO PRETI Z ZAHODA?!

Zveza antifasistov Zvezne republike Nemčije je v zvezi s prikazovanjem filma Holocaust, ki je zaradi prikazovanja grozot, nasilja in uničevanja milijonov Židov in internirancev vseh narodov Evrope, do kamor je segla roka nacističnih krvolokov, zbudilo v Zvezni republiki Nemčiji val ogorčenja in protestov, pri mnogih tudi trditve, da to ni bilo tako hudo in celo to, da je vse to skupaj samo laž, dala odgovore na pet vprašanj, ki so jih največkrat postavljali državljani Zvezne republike Nemčije. V njih izredno zanimivo podajajo analizo razvoja in vzrokov, ki so privedli nacistične oblasti in kako so potem to oblast surovo in nečloveško izrabljali in uničevali milijone nedolžnih ljudi. Odgovori so izredno zanimivi in zelo jasno potrjujejo, da takega sadističnega preganjanja ljudi ne pomni svetovna zgodovina.

Nacisti in vojni zločinci v Zvezni republiki Nemčiji upajo trditi, da je to, kar je bilo prikazano v filmu, laž in prevara. Sicer pa naj dajo odgovor ljudje, Nemci, ki so bili več kot deset let kot sovražniki Nemčije oziroma nemškega nacizma zaprti v Dachau in v številnih drugih koncentracijskih taboriščih.

ALI JE BILO V NACIZMU V RESNICI TAKO TEŽKO KAKOR TO PRIKAŽUJE FILM HOLOCAUST?

Odgovor se glasi: Vse je bilo še mnogo huje in težje. Celoten prikaz nacističnih zločinov, njihovo pokvarjenost in surovost je sploh nemogoče prikazati. Film prikazuje samo del teh, posebno strahotne zločine pri uničevanju Židov. Nacistični teror je bil najprej usmerjen proti komunistom, proti socialdemokratom in sindikatom ter končno proti meščanskemu liberalizmu in tudi katoličanom. Vsi ti, posebno komunisti, so bili prvi, katere so že leta 1933 pozapirali, oziroma jih preganili v koncentracijska taborišča. Mnogi so bili že v kletah gestapa umorjeni. V času vojne so poleg Židov uničevali tudi manjšine kot Róme in druge. Uničevali so jih v plinskih celicah. Po vpadu na Poljsko, Sovjetsko zvezo in v druge dežele so tudi vojne ujetnike množično uničevali.

V zasledenih pokrajinah so strahovale prebivalstvo enote SS. Ne samo v Sovjetski zvezi in Poljskem, marveč tudi v Zahodni Evropi, Skandinaviji in na Balkanu, so bila številna naselja porušena in požgana, moške in žene z otroki vred pa pomorjeni. Tako se je to zgodilo v Lidicah na Češkem, Marzollu v Italiji in v vsiki Oradon v Franciji, kjer so vse prebivalce vasi žive zažgali v vaških cerkvah.

KAKO JE BILO MOGOČE TAKO MASOVNO UNIČEVANJE ŽIDOV IN DRUGIH, NE DA BI SE PREBIVALSTVO NEMČIJE TEMU POČETJU UPRLLO?

Takoj po nacističnem prevzemu oblasti se je v Zvezni republiki Nemčiji začel nezasiščen teror proti vsem demokratom in antifasistom. Za nacistično masovno gibanje s svojimi partijami in organizacijami največji sovražnik. Veliko njenih funkcionarjev so že v februarju in marcu leta 1933 zapirali in jih vzele pod tako imenovano »zaščito« v tedaj že pripravljenih koncentracijskih taboriščih. V noči med 27. in 28. februarjem 1933, ko so nacisti sami inscenirali požig zveznega parlamenta, so po že pripravljenih seznamih aretirali 10.000 funkcionarjev komunistične in socialistične partije Nemčije. Delavske strokovne organizacije so bile razpuščene in postavljene izven zakona, centrala delavskih strokovnih organizacij pa je bila uničena. Kljub temu pa je v delavskih vrstah in med Nemci antifasisti ostal močan odpor do nacizma. Le-ti so nacistom stalno povzročali nezlomljiv odpor vse dokler se delavstvu 20. julija 1944 ni posrečilo rešiti to vprašanje od zunaj. Tako je bilo v času vojne nad 225.000 političnih aretacij in deportacij v koncentracijska taborišča. Samo v letih 1943 in 1944 je bilo v Nemčiji umorjenih 11.448 članov odporniškega gibanja.

Nasplošno je nacistom s temi strahovalnimi metodami uspelo delavsko gibanje kot organizirano silo demokratičnega odpora povsem onemogočiti. Z njihovo rasistično in nacional-socialistično propagando so velik del nemškega naroda uspeli prepričati o pravilnosti njihove poti. Židje so bili ožigosani kot manjvredni ljudje in tretirani enako kot vprezna živina. Zato so pozneje za uničevanje Židov dobili priznanje tudi od nemškega naroda, da je to

pravilna pot. Leta 1933 začeto preganjanje Židov se je v »zvezni kristalni noči« leta 1938 stopnjevalo v masovno zapiranje, deportacije in uničevanje Židov pod geslom: Odstraniti židovsko vprašanje in je svoj višek doseglo v letu 1942.

Nacisti so v tem času uspeli popolnoma utrditi svojo oblast. Ta oblast je bila v stanju uničiti in odstraniti vsako opozicijo. Mnogi ljudje so sicer kritično spremljali in obsojali te pojave, vendar se zaradi strahu niso upali upirati. S popolno izdelanim sistemom strahovanja preko gestapa in državne varnostne službe je nacizmu uspelo podrediti ves nemški narod.

KAKO JE USPELO NACISTOM V TAKO VISOKO INDUSTRIALIZIRANI IN CIVILIZIRANI DEŽELI PRITI DO OBLASTI?

Nacisti niso prišli do oblasti z lastno močjo, tudi ne po normalni parlamentarni poti. Po novembrski revoluciji leta 1918 so se predstavniki velike nemške industrije, visoki finančniki in veleposredniki ponovno združili. Seveda so odklanjali demokracijo in Wajmarsko republiko, pripravljeni so bili za svoje dobro odstraniti (Keppo - Patsch-a), predvsem pa onemogočiti vsak vpliv delavcev in njihovih organizacij na nemško gospodarstvo.

V času težke gospodarske krize v letih 1929 do 1933 je nacistična partija z zelo majhno skupino, ki je leta 1928 predstavljala samo 2,6 odstotka volivcev, začela masovno politično gibanje. Z demagogijo, za kakršno nimamo primerov, so trdili, da je takega stanja in krize kriva demokracija, ki posredno, posebno srednjim slojem onemogoča delo in zaslužek. Seveda je te vrste propaganda med Nemci rodila uspeh in množično pristopanje v nacional-socialistično partijo. Vsi so namreč pričakovali od tega gibanja boljše prihodnost, boljše prihodnost od »močnega moža« Adolfa Hitlerja.

Velika industrija se je po izbruhu krize oprla na nacistično pomočjo so industrija hoteli utrditi svoje gospodarstvo in zavarovati svoje dobičke. Seveda je zato nacistična partija od kapitala dobivala ogromno denarja. Pri volitvah v mesecu novembru 1932 so nacisti med 13,7 milijoni volivcev vsemu izgubili dva milijona volivcev. Vpliv na mase je začel upadati. Zato so zasopniki velike industrije, visoki finančniki in veleposredniki zahtevali od zveznega predsednika Hindenburga, da za zveznega kanclerja ustoliči Adolfa Hitlerja. Hindenburg je tej zahtevi ugodil in tako je bila odprta pot teroristični doktrini in diktaturi nacistov.

ZAKAJ ŠELE SEDAJ UGOTAVLJAMO TE NEZASLIŠANE NACISTIČNE ZLOČINE?

Mnogi krogi v naši deželi (Zvezni republiki Nemčiji, pripomba prevajalca), posebno po letu 1945, nimajo nobenega interesa za široko odprte informacije o dogajanjih, ker večina prebivalstva ni želela razprav o naši strahotni in mučni preteklosti.

Toda po zaključku hladne vojne se je pod vladno Adenauerja ponovno pojavila težnja po moči kapitala. Zvezna republika z nasledniki nacistov in njihovimi prijatelji je vse glasneje proklamirala nacistično državo. V tej situaciji so se zastopniki velikih koncernov, kakor Krupp, Thyssen, IG Farben itd., ki so bili takoj po vojni obtoženi kot vojni zločinci, ponovno vrnili v politično in družbeno življenje in tako ponovno predstavljajo določeno moč.

Danes vodilni nacisti, kakor Globke, komentator nürnberske rasne za-

konodaje, so se ponovno vključili v uradniški državni aparat in dobili tudi najvišje položaje na policijski upravi, v tajnih službah, v zvezni vojaški upravi in to kot »strokovnjaki«. Nekdanji člani NSDAP so lahko postali državni uradniki (na primer Föbinger, Violan, Oberlander, Lübke, Kisinger in Carstens).

Nekdanje nacistične sodnike so sprejeli na najvišja mesta na sodiščih, na primer Geigerja v vrhovno zvezno sodišče itd.

V ministrstvu za kulturo, šolstvo, na univerzah in v učno vzgojnih ustanovah so ponovno zaposleni stari nacisti, kateri krojijo učne šolske načrte in pišejo za šole potrebne učbenike. Tako se je zgodilo, da se postavlja trditev, da sta socializem in fašizem isto, da tu ni nobene razlike. Seveda s pripombo, da je socializem še slabši, ker uči totalitarnostno doktrino. S tem se hoče fašistične zločine enakoveriti z umori, katere so, kakor trdijo nacisti, počenjali tudi komunisti in tako postavljajo oboje v isto vrsto.

Tako imamo stare nacistične, ki ponovno širijo nacistične ideje in skušajo zmanjšati in olepšati svoje zločine. Pri tem pa seveda ne pojasnjujejo nacističnega načina in brutalnosti. Vsa ta olepšavanja fašistične preteklosti želijo v naši deželi odstraniti demokracijo. Toda generacije, ki prihajajo, to odklanjajo in odločno zahtevajo resnico o »Tretjem Reichu«.

ALI JE MOGOČE, DA SE TO, KAR SE JE ZGODILO, LAHKO PONOVI TUDI DANES?

Sicer trdimo, da se zgodovina ne ponavlja in da v sedanjih razmerah v Zvezni republiki ni možnosti, da bi prišlo do režima, ki bi se mogel primerjati z bivšo nacistično Nemčijo. Toda to ne pomeni, da ne bi moglo priti do režima, ki bi odstranil demokracijo in ponovno zlomil delavsko gibanje. Zato obstoja antifasistično gibanje kot svarilo sedanjosti. Obstaja pa velika nevarnost kratenja osnovnih človekovih pravic. Na ta način se je namreč začelo tudi rušenje weimarske republike in omogočilo porod nacistične diktature.

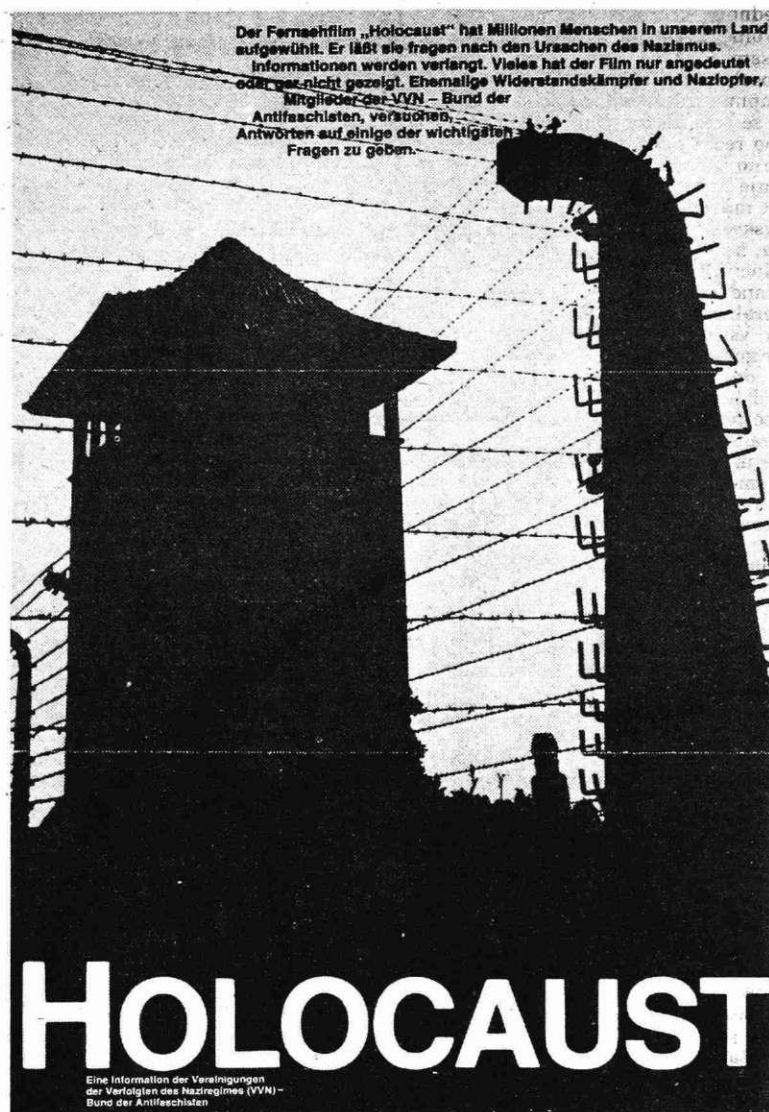
Korenine nacizma v nemški zvezni republiki še niso odstranjene. Velika nemška industrija in njeni finančniki imajo namreč tudi danes na gospodarstvo zelo močan vpliv. Pri tem nad njimi ni nobene demokratične kontrole. Že nekaj časa zaznavamo množične poizkuse v raznih publikacijah, s katerimi propagirajo nacizem. Pripadniki nekdanjih SS, ki so bili specialisti za izvajanje terorja, lahko neovirano nastopajo na raznih zborovanjih in prireditvah, predvsem pa še v CDU/CSU. Prizadevajo si, da se stari zakon o pregonu nacističnih zločincev ukine in zastara. Tako bodo morili po letu 1980, če se bo ta zakon ukinil, postali »dobri meščani«. Nacisti vzgajajo vedno nove teroriste, ki demokratom grozijo s smrtjo in preganjanjem. Vse to kaže, da se nacizem ponovno vrača in da jim je čas naklonjen. Odpor demokracije je tu nujno potreben. Oblast in vlada pa bi morala s posebnimi ukrepi in zakonodajo pojave novega nacizma v kati zatreči, sicer bo prepozno.

Zato zahtevamo: Nobenega ukinjanja in zastaranja pregona nacističnih zločincev! Razpust SS organizacij! Onemogočiti vsako nacistično propagando!

(Objavljeno v prilogi glasila, ki ga izdaja dachauski komite LA-GER - GEMEINSCHAFT DACHAU - aprila 1979. Prevedel Joško ROZMAN - sodelavec tehničnega muzeja Železarne)

Pogled na krajevno skupnost Plavž (Foto foto krožek osnovne šole Prežihov Voranc)

HOLOCAUST

PLAVŽARJI PRAZNOVALI SVOJ KRAJEVNI PRAZNIK

Prebivalci naše največje krajevne skupnosti Plavž so si za svoj krajevni praznik izbrali 4. julij, to je dan, ko so domačini revolucionarji Stane Bokal, Mirko Frankič-Tilen, Ivan Kavčič in Jože Šavli, ki se jim je konec julija 1941 pridružil še Ciril Tavčar, na Mirci osnovali eno izmed treh partizanskih grup na jeseniškem območju, ki so se 28. julija 1941 formirale v jeseniško - Cankarjevo četo.

Osrednja proslava se je odvijala v terek, 3. julija v veliki hali nove osnovne šole na Plavžu, ki so jo skoraj do zadnjega napolnili prebivalci in gostje, med njimi predstavniki skupščine občine Jesenice, občinskih družbenopolitičnih organizacij, sedanjih krajevnih skupnosti Hrušica, Planina pod Golico, Sava in Podmežaklja, nekdanji borci in aktivisti, še prav tople pa so bili pozdravljeni predstavniki italijanskih partizanov iz videmske pokrajine. Najprisernejši pozdrav pa je veljal prvoborcu Mirku Frankiču - Tilnu, ki se je edini od petih, ki so se 4. julija 1941 zbrali na Mirci, prebil skozi težko in krvavo, vendar zmagovito štiriletno narodnoosvobodilno borbo in socialistično revolucijo.

Prisrčno slovesnost so s kulturnim programom obogatili pihalni orkester Jeseniških železarjev in recitatorji osnovne šole Tone Čufar Jesenice. Slavnostni govornik pa je bil predsednik krajevne konference SZDL Tone Varl.

Po tem, ko je utemeljil sklep o proglasitvi 4. julija za krajevni praznik krajevne skupnosti Plavž, ki sta ga na predlog občanov in krajevne organizacije ZB NOV 9. marca letos sprejela krajevna konferenca SZDL in skupščina delegatov krajevne skupnosti je dejal:

Partizanska skupina Mirca je že v prvem letu bojev proti okupatorju in domačim izdajalcem plačala za svobodo in zmago socialistične revolucije velik krvni davek. 19. januarja 1942 je padel v strminah Lipanskega vrha na Pokljuki, takrat že politkomisar bohinjsko - gorjanskih upornikov Stane Bokal. 18. marca istega leta je padla skupina Frankič, Šavli in Kavčič v zasedo pri mostičku pod Ajdno oziroma pod Potoki. Pod fašističnimi streli je obležal Jože Šavli, pri umiku prek deroče Save pa so valovi pogoltnili še Ivana Kavčiča, le Mirku Frankiču je uspelo prebresti globoko in mrzlo Savo. Borec Ciril Tavčar je padel 11. junija na Obranci. Tako se je končala, z edinim preživelim Mirkom Frankičem - Tilnom, pot prve partizanske skupine z Mirce.

»S ponosom in spoštovanjem«, je nadaljeval Tone Varl, »se bomo, ne le ob praznovanju krajevnega praznika, temveč tudi trajno spominjali teh junaških in težkih dni naše zgodovine - naše narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije ter velikih žrtv, ki jih je zahteval ta čas.

To obdobje pa je razvilo in oplemenitilo v predvojnem naprednem de-

lavskem gibanju oblikovane moralno - etične vrednote, ki jih moramo dosledno uveljavljati in uresničevati v vsakodnevnem boju za nove družbenoeekonomske odnose, pri uresničevanju našega političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Med največje vrednote sodita v boju skovana bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti ter socialistični patriotizem, ki sta temelj naše moči in mednarodnega ugleda.

To poudarjam zategadelj, ker tudi mi nismo imuni pred vse bolj prisotno malomeščansko psihologijo potrošniške družbe, ki, kakor poudarja predsednik Tito, odtujejo, dehumanizira in razvrednoti človeka in ki močno škoduje razvoju naše samoupravne družbe. Naša revolucionarnost pa se odraža ravno v pogledu skrbi za človeka s tem, da skrb za človeka, posameznika nenehno povečujemo, da nam človek postane v vseh pogledih prvi in najpomembnejši. To veličino človeka smo skovali v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji, saj so nam znani številni primeri herojskih bojev za človeka, za ranjence. Spominimo se samo enomeščanskih bitk za ranjence na Neretvi, bojev na Sutjski itd.

Zavestno moramo krepiti in razvijati tovarštvo skovano v narodnoosvobodilnem boju in povojni graditvi naše dežele, to je tovarštvo pri delu, medsebojno zaupanje in sodelovanje, prenašanje znanja in delovnih izkušenj na mlajše generacije, medsebojno pomoč, spodbujanje in kritiko pri delu. Uresničevati moramo na vsakem koraku veliko geslo naše socialistične revolucije DELU CAST IN OBLAST. Uveljaviti moramo spoštovanje vsakega koristnega dela v skladu z načelom, da je delo častno in temelj družbenega in osebnega položaja človeka, kakor smo zapisali v našo ustavo. Vse pogostejši so namreč primeri, da pošiljamo svoje otroke v najrazličnejše šole, ne glede na potrebe družbenega dela na našem območju, le da jim ne bo »potrebno delati« in pri tem pozabljamo, da le v materialni proizvodnji ustvarjamo novo vrednost, ki je osnova za našo celotno družbeno reprodukcijo, osnova za našo skupno in splošno porabo. Kajti brez krepitve in večanja materialne proizvodnje si ne moremo predstavljati nadaljnjega uspešnega razvoja vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva, socialnega varstva in drugih družbenih dejavnosti.

Nadalje bi morali razvijati in uveljavljati tudi druge socialistične

vredno
revolu
posam
sposot
skupn
da se
niso r
vorno
vanje
kot m
lavske
nja, k
voluci
romne
moral
pri v
uresni
in do
med l
moč p
vpraš
nje in
ki sm
spora
ustav
in z
samor
V r
govor
uprav
in r
nadal
nosov
gatsk
pobur
in ob
njih
benih
tem
priza
gatsk
nosov
gato
sti p
mou
Da
glede
na s
valci
vpra
preb
no
ljudi
sest
nost
dar
sile
odgo

form
pod
obli
sam
vsem

Sy
nave
potr
men
M
-
vals
pose
med
stni
-
urej
otrc
čem
inic
valc
var
šem
in t
skei
-
stve
zdr
bra
no
kre
sola
turi
ga
-
ske
ščit
in z
-
vkl
dej
kra
ma
raz
dej
pri
dot
lov
-
log
bol
ni
mo
res
obi
-
ski
pre
iz
ita
po
ru
sed
ko
no
po
tu
pri
in
ob
ho
ra:

ok
Kl
tu
15
bo
Zv

vrednote, ki imajo svoj izvor v naši revoluciji kot je, dolžnost vsakega posameznika, da v skladu s svojimi sposobnostmi kar največ prispeva k skupnim družbenim uspehom, ne pa da se tem dolžnostim izmikamo, kar niso redki primeri doslej. Bolj odgovorno moramo uveljaviti tudi varovanje naše skupne družbene lastnine kot materialnega temelja oblasti delavskega razreda in samoupravljanja, kar je cilj naše socialistične revolucije in za kar smo žrtvovali ogromne žrtve. Krepi in razvijati bi morali vestnost in odgovornost tako pri vsakodnevnem delu, kakor pri uresničevanju samoupravnih pravic in dolžnosti, razvijati solidarnost med ljudmi in pripravljenost za pomoč pri urejanju skupnih družbenih vprašanj. Krepi moramo spoštovanje in upoštevanje družbenih norm, ki smo jih sprejeli s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori, z ustavo, zakonom o združenem delu in z drugimi sistemskimi zakoni in samoupravnimi akti.

V nadaljevanju je predsednik Varl govoril o krepitvi krajevne samouprave, to je o ustvarjanju pogojev in razmer, ki bodo omogočale nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov in dosledno uresničevanje delegatskega odločanja kot izraz razvite pobude in aktivnosti delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti in njihovih družbenopolitičnih in družbenih organizacij ter združenj. Pri tem je še posebej poudaril potrebna prizadevanja za hitrejši razvoj delegatskega sistema in delegatskih odnosov s krepitvijo odgovornosti delegatov in delegacij v krajevni skupnosti pri delu skupščine občine in samoupravnih interesnih skupnosti.

Dalj časa se je govornik zadržal, glede na to da je to največja krajevna skupnost z več kot 8.100 prebivalci pa tudi dosti heterogena, pri vprašanju interesnega povezovanja prebivalstva v celovito samoupravno - socialno skupnost delovnih ljudi in občanov. S formiranjem sosesk, je nadaljeval, je krajevna skupnost že naredila korak naprej, vendar pa vse zavestne socialistične sile v krajevni skupnosti čakajo še odgovorne naloge pri krepitvi hišnih svetov, formiranju svetov potrošnikov, podružnic, sekcij in podobnih oblik delovanja, da bi krajevno samoupravno resnično približali vsem delovnim ljudem in občanom.

Svoj govor je Tone Varl sklenil z navedbo nekaterih nalog, katerim bo potrebno v naslednjem obdobju nameniti največ pozornosti.

Med te naloge sodijo:

- glede na heterogenost prebivalstva in velikost naselja bo morala posebna pozornost veljati krepitvi medsebojnih humanih in solidarnostnih odnosov;

- gospodarjenje s stanovanji, urejanju naselij, zelenih površin, otroškim igriščem in podobno, pri čemer bodo morali bolj spodbujati iniciativno in prostovoljno delo prebivalcev. V ta okvir sodi tudi skrb za varstvo okolja in še posebej najlepšemu zgodovinsko - spominskemu in botaničnemu objektu - spominskemu parku;

- nadaljni razvoj otroškega varstva in socialnega skrbstva, skrb za zdravstveno varstvo, vzgojo in izobraževanje, prosveto in kulturo, javno obveščanje, telesno kulturo in rekreacijo. Nova celodnevna osnovna šola na Plavju naj bi postala kulturni center krajevne skupnosti, ki ga doslej kljub svoji velikosti nima;

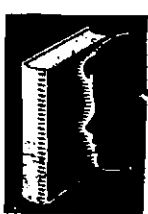
- podružbljanje splošnega ljudskega odpora in družbene samozasčite ob sočasni krepitvi obrambne in zaščitne kulture občanov;

- različna komunalna vprašanja, vključno z nekaterimi terciarnimi dejavnostmi, ki jih bo potrebno v krajevni skupnosti dopolniti oziroma urediti kot so trgovine, skladišča, različne servisne službe in storitvene dejavnosti, poleg ureditve križišča pri Čufarju. V ta sklop sodi tudi pridobivanje ustreznih prostorov za delovanje krajevne samouprave.

Vse te pa tudi druge nenašete naloge, je dejal, bo potrebno kar najbolj skrbno vnesti v nov srednjeročni načrt pri oblikovanju katerega morajo sodelovati vsi občani, da bo resničen odraz interesov in potreb občanov v krajevni skupnosti.

Slavnostni zbor občanov krajevne skupnosti Plavj je pozdravil tudi predstavnik italijanskih partizanov iz videmske pokrajine. Dejal je, da italijanski partizani z vsem srcem podpirajo jugoslovansko politiko miru in neuvrščenosti ter želijo predsedniku Titu, da bi še dolgo vodil tako politiko. K dobrih sosedskim odnosom med Jugoslavijo in Italijo, je poudaril, je prav gotovo prispevalo tudi prijateljstvo skovano v boju proti fašizmu med jugoslovanskimi in italijanskimi partizani. Čestital je občanom krajevne skupnosti k njihovu prazniku in zaželel nadaljnji razcvet neuvrščenosti Jugoslavije.

Naslednji dan, 4. julija je bil v okviru praznovanja v Logu Ivana Krivca že tradicionalni balinarski turnir, praznovanje pa bodo sklenili 15. julija s tradicionalnim srečanjem bocev in aktivistov ter občanov pri žvagnu.

Leopold SUHADOLČAN: Trenutki in leta. Roman. Cankarjeva založba 1979.

Pred leti sem na tem mestu poročal o Suhadolčanovih novelah, ki so izšle pod naslovom Med reko in zemljo. Avtor si je v teh novelah prizadeval za sodoben izraz in sploh za umetniško dovršenost, medtem ko so bili nekateri njegovi starejši romani napisani bolj poljudno. Zdi se mi - naj to povem kar na začetku - da je v pričujoči knjigi združil oboje: romanski obseg in novelistično slogovno umetelnost.

Sicer pa je urednik Kajetan Kovič ta roman v spremni besedi označil kot »ljubezenski«. Res so družbene razsežnosti v tej zgodbi komaj zaznavne. »On« in »ona« izmenično pripovedujeta zgodbo svoje ljubezni, ki je, da se tako izrazim, njuna skupna last, pri čemer pa seveda ne gre brez posegov v preteklost: to imata vsak svojo zasebno. Pri tem - to je morda posebnost tega romana - pripovedujeta bralcu to, kar drug drugemu zamlči. Sčasoma zvedemo, da sta na nek način vendarle vključena v družbeno življenje. »On« - Pavel mu je ime - je zaposlen v velikem podjetju, pred kratkim je bil celo pomočnik direktorja, sicer pa je izučen za mizarja; ona je menda neodvisna modna kreatorka, za njo pa je šest let zdomstvo v Nemčiji. Ta in podobna prozaična dejstva pa pridejo v tem izrazito liricnem romanu bolj poredko do besede.

Že ob Suhadolčanovih novelah sem izrazil dvom v to, da bi njegove osebe, ljudje iz neposredne proizvodnje, tako prefinjeno, včasih kar dekadentno doživljale svet okrog sebe. Tudi zdaj imam podobne občutke. Nekdo, ki se je kot mizar prebnil do direktorjevega pomočnika v velikem lesnem podjetju, nikakor ni človek, ki bi dni in noči preživil v budnih sanjah, ki bi svet okrog sebe konstantno dojemal nekako tako, kot ga dojemata kak nadrealistični pesnik v trenutkih navdiha. Moram pa reči, da me to ne moti. Junačkov poklic je v tem tekstu nepomemben podatek.

On in ona doživljata svet kakor v sanjah. Je temu kriva ljubezen? Ne, zdi se, da sta bila tako že od nekdaj. Temu je kriv končno Suhadolčanov slog. Če hoče pisati sveže, moraš napraviti čarovnijo. Predmete, s katerimi se junak srečuje čez dan je treba iztrgati iz njihovih vsakdanjih zvez, jih pogledati pod novim zornim kotom: tako se bodo zazdeli čudežni, t.j. poetični. K temu je treba izumiti še dva človeka, ki doživljata stvari na ustrezen način.

Kot rečeno, Pavel in Katarina pripovedujeta zgodbo svoje ljubezni in hkrati predgovodino te ljubezni. Ona je zaznamovana z zdomstvom in z zapovrstnimi razočaranji z moškimi. Zato se je zmožna zaljubiti.

O STANOVANJSKI GRADNJI V JESENIŠKI OBČINI

V jeseniški občini izvajanje srednjeročnega programa stanovanjske gradnje ne poteka v celoti v skladu z dogovorjenimi obveznostmi za posamezno leto gradnje. Za srednjeročno obdobje 1976-1980 je načrtovana zgraditev 1078 družbenih in 350 zasebnih stanovanj. Za prva tri leta srednjeročnega programa pa je bilo planiranih 628 družbenih in 150 zasebnih stanovanj. V tem obdobju, do konca leta 1978, pa je bilo zgrajenih 559 družbenih stanovanj ali 89 odstotkov planiranih, oziroma 52 odstotkov celotne srednjeročne obveznosti.

V individualni gradnji je bilo do istega roka zgrajenih 339 stanovanj, kar pomeni 26 odstotni presežek, oziroma 97 odstotkov srednjeročne obveznosti. Iz tega je razvidno, da je bilo do konca leta 1978 načrtovanih skupaj v družbeni in zasebni gradnji 779 stanovanj, zgrajenih pa je bilo 898 stanovanj. To pomeni, da je skupna planska obveznost za navedeno obdobje presežena za 15 odstotkov, celotni srednjeročni plan pa je do konca lanskega leta realiziran 63 odstotkov.

V jeseniški občini je bila torej izpolnitev planske naloge v prvih treh letih izvajanja srednjeročnega programa dosežena predvsem na račun visokega odstotka izpolnitve predvidene individualne stanovanjske gradnje. V zadnjih dveh letih tega srednjeročnega programa, to je letos in prihodnje leto, pa je potrebno zgraditi še preostalih 530 planiranih družbenih in zasebnih stanovanj. J.R.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

boji pa se resničnega zblizanja; ves čas »beži« pred njim in ne dovoli, da bi se njuno sanjsko doživetje sprevrglo v nekaj realnega.

Pavel ni tako hudo razočaran, čeprav je ločenec. Zgodovini njegovega zakona, temu, kako je ta zakon usihel in končno usahnil, je posvečeno precej strani, in vendar, kakor da vse skupaj ni bilo nič hudega. Vsa Pavlova pozornost pravzaprav velja nekemu drugemu bitju: hčerki Petri. Petra se je ponesrečila z motorjem - fant jo je odpeljal na izlet - od tlej preživlja mesece na klinikah in v zdraviliščih. Včasih je bralec v dvomih, kaj je v tej zgodbi bolj pomembno: Pavlova zgodba s Katarino ali njegovo očetovstvo, nežna skrb za to, da bi se Petra lahko vrnila v življenje.

Glavni junak ni ravno erotoman, je pa vsekakor človek, ki je

ustvarjen le za ljubezen. Avtor nikjer niti ne namigne, da bi bil Pavel v tem kakšna izjema. Med vrsticami je morda zapisano, da so taki vsi, le da je ta izvirna danost pri drugih (n. pr. pri Pavlovi nekdanji ženi) nekako skazena. In kakor si Pavel želi dokončnega zblizanja, tako se ga Katarina boji: v tem je tudi vsa napetost in konflikt.

Suhadolčanov roman je pač tak, kakršen je. Če se ne bi ves čas gibal v zaprtem krogu budne sanje - ljubezen - poezija, bi imel mogoče bolj jasne obrise, bolj izrazit ritem, in ne bi delal vtisa razblinjenosti. Avtor vsekakor ni hotel pisati navadnega realističnega romana. Zavestno se je odločil za poetičnost, za resničnost, ki se preliva v sanje. Pa ne v kakšne grozljive sanje, ampak v lepe: v sanje o ljubezni. Pri tem pa povsem dopušta nek realen časovno-prostorski in družbeni okvir.

NERAZUMLJIV ODNOS KK SZDL DOVJE - MOJSTRANA DO USTANOVITVE ŠOLSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA

Pred nedavnim je Zveza kulturnih organizacij Jesenice prejela od vodstva osnovne šole 16. december v Mojstrani sporočilo, s katerim obveščajo »da ne morejo ustanoviti šolskega kulturnega društva«, ker jim krajevna konferenca SZDL v Mojstrani tega ne dovoli.

V nadaljevanju navajajo, da so pravila šolskega društva s spremnim dopisom, v katerem so prosili za soglasje k ustanovitvi šolskega kulturnega društva, poslali krajevni konferenci SZDL Dovje - Mojstrana že v letu 1978. Po dolgotrajnih razpravah na krajevni konferenci SZDL se člani konference niso mogli zediniti o tem ali je kulturno društvo na šoli potrebno ali ne. Predlog o ustanovitvi društva so poslali v presojo in glasovanje vaškim odborom. Na treh vaških odborih so bili soglasni, da se društvo ustanovi, na enem pa niso bili za to, oziroma so bila mnenja deljena. Kljub temu je krajevna konferenca SZDL na razširjeni seji 8. maja letos, kateri je prisostvoval tudi predsednik občinske konference SZDL Jesenice Zdravko Crv, sprejela sklep, da se šolsko kulturno društvo ne ustanovi. Mnenja so bili, da naj bi bila kulturna dejavnost šole povezana kot sekcija KUD Jaka Rabič Dovje Mojstrana.

V sporočilu navajajo, da delavci šole, ki se ukvarjajo s kulturno dejavnostjo in ki bi bili po zakonu kot polnoletne osebnosti tudi ustanovitelji društva, obžalujejo tak sklep, ker menijo, da predstavlja določeno neupanje do šole, predvsem pa nepoznavanje in zapostavljanje kulturne dejavnosti na šoli. Menijo, da je šola kulturni center kraja, saj imajo v šolski avli številne kulturne prireditve in na šoli bogato kulturno dejavnost. Vendar tega nekateri nočejo priznati. Že doslej je šola z lastnim denarjem organizirala različne prireditve, ki so bile širšega krajevnega pomena. Svoje sporočilo zaključujejo z željo, da bosta Zveza kulturnih organizacij in Kulturna skupnost Jesenice imeli razumevanje do njihovih kulturnih programov, ki se bodo pojavljali v okviru programov KUD Jaka Rabič.

Sklep krajevne konference SZDL Dovje - Mojstrana zahteva javno obravnavo, kajti ne-le, da je protustaven (pravica združevanja) in protizakonit (zakon o društvi), temveč je bil tudi sprejet mimo stališč družbenopolitičnih organizacij, ki se zavzemajo za razvijanje prostovoljnih interesnih dejavnosti in organiziranje vseh družbenih organizacij in društev na šolah.

Vsa družbenopolitična prizadevanja na področju vzgoje in izobraževanja so usmerjena v to, da bi vzgojnoizobraževalni proces čim tesneje povezali s proizvodnim in drugim družbeno koristnim delom, z življenjem, samoupravljalško prakso, skratka z vsakodnevnim delom in bojem delavskega razreda. Da bi čimbolj zgodaj vključevali mlado generacijo v delo in družbeno življenje. Da bi v šolsko življenje, v prostovoljne interese dejavnosti vključevali kar najširši krog zunanjih sodelavcev mentorjev iz organizacij združenega dela, društev in družbenih organizacij. In če k vsemu temu še dodamo, da imajo vzgojnoizobraževalne organizacije še posebno odgovornost na področju kontinuirane in sistematične kulturne in estetske vzgoje na vseh stopnjah in oblikah vzgojnoizobraževalnega procesa.

Z vseh teh vidikov moramo torej presoja predlog pedagoških delavcev, da bi na šoli ustanovili kulturno društvo, ki je še kako utemeljeno s kulturno vzgojno funkcijo šole. S tem bi v društvu, ki bi ga pod mentorstvom pedago-

ških delavcev pa tudi delavcev krajevne skupnosti samoupravno vodili in usmerjali učenci šole, povezali vse dosedanje prostovoljne kulturne interese dejavnosti šole in v okviru njega ustanovljali še nove. Ustanovitev šolskega kulturnega društva ima torej številne vzgojne namene in cilje. Učenci bi se s svojo aktivno udeležbo pri samoupravljanju društva usposabljali za bodoče samoupravljalce, načrtovalce kulturnega razvoja in podobno. Še prav poseben namen društva pa je učence že v rani mladosti navajati na kulturno življenje in kulturno delovanje na različnih področjih dohovnega in kulturnega ustvarjanja, v njih prebujati in krepiti kulturne potrebe in interese ter jih tudi na ta način oblikovati v celovito in ustvarjalno socialistično osebnost. S takim delom bomo mlade usposabljali za bodoče kulturne animatorje in kulturne delavce, za ustvarjalce in poustvarjalce kulture v naši socialistični samoupravni družbi.

Razumljivo pa je, da mora celotno delovanje šolskega kulturnega društva biti vpeto v utrip kraja in krajevne skupnosti, v njen program zadovoljevanja kulturnih potreb in interesov občanov. Seveda mora biti programsko povezan tudi z obstoječim kulturno umetniškim društvom Jaka Rabič, ki bi moralo najbolj pozdraviti ustanovitev šolskega kulturnega društva, saj bodo iz njega črpali svoje bodoče kadre, vodilne delavce, animatorje kulture in kulturne ustvarjalce in poustvarjalce.

V naši socialistični samoupravni družbi ni nikakršna sramota priznati napaka in le-to zavestno popraviti. In to bi morala storiti krajevna konferenca SZDL Dovje - Mojstrana in podpreti prizadevanja pedagoških delavcev na šoli. Njena naloga je predvsem, da se zadrži pri pravilniku o ustanovitvi društva, ki mora imeti v svojih temeljnih določbah večino teh stvari natančno opredeljenih. Ob sklepu naj omenimo še to, da v osnovni šoli Gorenjski odred Zirovnica že nekaj let uspešno dela šolsko kulturno društvo, ki pomembno prispeva k zadovoljevanju kulturnih potreb in interesov prebivalcev krajevne skupnosti in da na večini osnovnih šol v občini razmišljajo in pripravljajo ustanovitev šolskih kulturnih društev.

NA OSNOVI DELEGATSKE POBUDE BO STROKOVNO OBDELANA TURISTIČNA PROBLEMATIKA

Turistična društva v jeseniški občini imajo delegata v občinski konferenci SZDL. Da bi bila občinska konferenca SZDL seznanjena s turistično problematiko v občini, so se 30. maja v Kranjski gori sestali predstavniki turističnih društev v občini. Na osnovi predstavljene problematike so bile zapisane izhodiščne točke za temeljito strokovno razpravo o tem zelo pomembnem vprašanju v jeseniški občini. Zato je predsednik občinske konference SZDL Zdravko Crv sklical posvet, na katerem so bili predstavniki nekaterih turističnih delovnih organizacij in delegat turističnih društev. Ugotovili so, da je dana pobuda koristna, da pa bo treba celotno turistično problematiko analizirati in v okviru danih možnosti pripraviti ustrezne strokovne predloge za reševanje posameznih vprašanj. Ime-

Morda ni odveč, če na tem mestu omenimo študijo arabskega literarnega teoretika M. Radovića Poetika snova Dostojevskog. Radović ob analizi sani v Zločinu in kazni ugotavlja, da je resničnost, ki jo Dostojevski slika v tem romanu, povsem razumljiva šele v luči sanj, ki jih sanjata Razkolnikov in Svidrigajlov. Sanjski svet in svet budnosti sta v tem romanu - enako kot v drugih delih Dostojevskega - v dialektičnem ravnotežju.

Naj povem to še bolj konkretno. Po Radovićevem mnenju Dostojevski ne bi mogel opisati vse groze, ki jo doživlja Razkolnikov-morilec, ne njegove brezupne zgubljenosti na meji jasne zavesti in blaznosti, če se pri svojem pisateljskem postopku ne bi poslužil sanj. Svet, ki ga opisuje Dostojevski, je torej zato, ker vključuje tudi sanje, bolj poln in bolj resničen, pa tudi bolj neizprosno in krut.

Sanjski pridih, ki ga nosi budna stvarnost v Suhadolčanovi prozi pa seveda služi čisto drugemu namenu. Marko Hudnik

DOLIKOVCI V NOvem MESTU

V likovni galeriji v Novem mestu so te dni zaprti kolektivno razstavo likovnih del članov likovnega kuba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, ki so tamkaj razstavljali svoja dela deset dni. Za razstavo v Novem mestu je 17 avtorjev predložilo 64 del, od katerih je za razstavo dr. Cene Avguštin, umetnostni zgodovinar in likovni kritik ter predsednik združenja likovnih skupin Slovenije, izbral 51 del naslednjih avtorjev (v oklepaju število izbranih del):

Janez AMBROŽIČ (4), Rudolf ARH (3), Branko ČUŠIN (3), Franc DOLINŠEK (1), Nika HAFNER (2), Janko KOROŠEC (4), Jože KOSELJ (1), Zdravko KOTNIK (1), Janez KOZAMERNIK (2), Franc KREUZER (3), Pavel LUŽNIK (7), Tine MARKEŽ (4), Rudi REICHMAN (2), Tone TOMAZIN (6), Cveto VELIKAJNE (1) in Cveto ZUPAN (3).

Jeseniški Dolikovci so bili v Novem mestu zelo lepo sprejeti, v jeseni pa jim bodo likovniki iz Novega mesta vrtili obisk s svojo kolektivno likovno razstavo. Ob tej priliki je bila obojestransko izražena želja, da bi med slikarji obeh krajev ob jesenski otvoritvi razstave na Jesenicah podpisali posebno listino o trajnem in vsestranskem sodelovanju med obema likovnima skupinama.

LIKOVNA RAZSTAVA V FESTIVALNI DVORANI NA BLEDU

Jutri v petek, 13. julija bodo ob 19. uri v avli festivalne dvorane na Bledu odprli novo likovno razstavo in sicer se bo tokrat s svojimi likovnimi deli predstavila slikarka SONJA TAVČAR-SKABERNE.

Razstave v tem prostoru, ki so ga letos po nekajletnem premoru ponovno namenili likovno razstavnim dejavnostim, organizirajo Kulturno umetniško društvo Bled, Kulturna skupnost Radovljica in Festivalna dvorana Bled.

JEZIK NAŠ VSAKDANJI

...nje božji, takole so zapisali te slovenski kulturniki, ki nas prek znanstvenih posiljujejo s trenutno podoba naše slovenske kulture, kakor jo vidijo skozi svoja očala:

...nadiivo za pripravo predloga tečajskih programov za prihodnje leto sloni na programskih izjavah RTV Ljubljana, na programskih tezah za leto 1980, veljavni na ves zavod, na splošnih smernicah, ki jih je pripravilo programsko vodstvo TV, in na predlogih urejanja. Ti predlogi v sedanjih fazi še niso usklajeni med seboj večino, niso preverjeni na področnih svetilih in drugih organih družbenega vpliva, predvsem pa tudi še niso soočeni s produkcijskimi zmogljivostmi in s finančnim stanjem v prihodnjem letu. Zato gre za široko pomočbo zamisli in predlogov, ki jih bo treba jeseni spraviti v realne, med seboj usklajene okvire, in oblikovati v predlog programov kot osnovo za javno razpravo.

Bog pomagaj:
...takole pišejo kulturniki, kako naj potem šele piše navadna pisarniška delavka v kakšni pisarni občinske skupščine ali pa — recimo — v katrski geodetski upravi?!

V kakšni zmoti lahko živi človek! V naših pisarnah sedé ženske, ki jim je presneto mar, kako slovensko bo izzvenelo pismo, naslovljeno na občana. To bi rad dokazal z dopisovanjem, ki sva si ga privoščila s tovariščico Olgo Krapeževno. Dela na Geodetski upravi na Jesenicah.

Mojstrana, dne 9. maja 1979

Janez Svovljšek,
64281 MOJSTRANA
Delavska ulica 6

Geodetska uprava,
64270 JESENICE
Cesta maršala Tita

Predmet: izjava o odstopu dela
parcele 1293/1 k. o. Dovje.

V prilogi vam pošiljam izjavo solastnikov parcele 1293/1 k. o. Dovje. Z lastnoročnimi podpisi so potrdili, da so mi pripravljene odstopiti trikotnik zemlje, kakor je zarisano na skici in kakor smo ga pri razmejitvenem že upoštevali.

Upam, da boste na novi karti k. o. Dovje zarisali meje tako, kakor kaže skica.

Za najlepši pozdravi!
Janez Svovljšek l. r.

Odgovor:

Skupščina občine Jesenice

Geodetska uprava

Štev.: 045-Z3/57-79
Datum: 11. 5. 1979

Janez Svovljšek
Delavska 6, Mojstrana

ZADEV: Plačilo geodetske takse
Sprejeli smo vaš dopis, hkrati z njim pa izjavo solastnikov o odstopu dela parcele 1293/1 k. o. Dovje. Da boste lahko lastništvo za odstojljeno del zemljišča zemljiško-knjižno uredili, mora ta del dobiti svojo parcelno številko. Zato bomo vaš dopis šteli kot prijavo za delitev, toda šele potem, ko nam boste poslali še manjkajočo geodetsko takso po tar. št. 1, 3 in 40 ZUT v znesku 34.00 din.

Takso nam, prosimo, pošljite v državnih kolkah v osmih dneh.

Načelnik:
Ziga Drinovec, dipl. ing.

Odgovor:

Dne 17. maja 1979

Janez Svovljšek,
64281 MOJSTRANA
Delavska ulica 6

Skupščina občine Jesenice,
geodetska uprava,
64270 JESENICE

PREDMET:
vaš dopis št. 045-Z3/57-79 z dne 11. maja 1979

Zahvaljujem se vam za prijazno pismo.

V prilogi vam pošiljam zahtevano geodetsko takso v znesku 34.00 din v državnih kolkah.

Hvaležen bi vam bil za sporočilo, kako naj naprej ravnam, da bi bila nova parcelica končno uknjižena na moje ime.

Lepo pozdravljam vse v upravi!
Janez Svovljšek, l. r.

Odgovor:
SKUPŠČINA OBČINE
JESENICE
Geodetska uprava

Štev.: 045-Z3/57-79
Datum: 23/5-1979

Janez Svovljšek
Delavska 6, Mojstrana

ZADEV: Parcelacija

Geodetsko takso za prijavo smo prejeli. Hvala! Kar zadeva vašo uknjižbo, pa tole:

Geometer bo na podlagi merskih podatkov, kakršni so bili zarisani pri mejnčenju, izdelal delilni načrt. Najverjetneje se bo to zgodilo v letošnji jeseni.

Ko bo delilni načrt pripravljen, vas bomo o tem obvestili. Ko vam bo znana nova parcelna številka in površina te parcele, boste lahko z lastniki sestavili ustrezno listino (kupno, darilno ali drugačno pogodbo) ter jo v štirih izvodnih, skupaj z zemljiško-knjižnim predlogom, predložili tovariščici, ki vodi na jese-niškem sodišču zemljiško knjigo, za vpis.

Za podrobnosti boste seveda lahko pouprašali še takrat, ko boste prišli po podatke o novi parceli.

Katastrski referent:
Olga Krapež l. r.

Odgovor:

Dne 4. junija 1979

Janez Svovljšek,
64281 MOJSTRANA
Delavska ulica 6

Skupščina občine Jesenice,
geodetska uprava,
JESENICE

PREDMET: zahvala.

Rad bi se tovariščici Olgi Krapeževi še enkrat zahvalil za izčrpano pojasnilo v pismu št. 045-Z3/57-79 z dne 23. maja 1979.

Prosim jo za pismeni pristavek, da bi smel njeno pismo uporabiti za svojo stalno rubriko v Železaru (Jezik naš vsakdanji).

Uporabil bi ga kot primer, kako je mogoče občanu hitro, naduse prijazno pa še v lepem slovenskem jeziku brez kakršnekolik napake odgovoriti.

Lep pozdrav!

Janez Svovljšek, l. r.

Odgovor:

SKUPŠČINA OBČINE
JESENICE

Geodetska uprava

Datum: 8. 6. 1979

Janez Svovljšek,
64281 MOJSTRANA
Delavska 6

Z vašim predlogom, da bi moja pisma, naslovljena na vas, objavili v Železaru, ste me spravili malo v zadrego. Našel se bo kdo, ki bo pomislil, da je šlo za pretehtane odgovore, ker pač vemo, da pišete v ta list.

Res je sicer, da nas pismeno ne prvo-je velikokrat za takšne odgovore. Ustno pa ljudem vedno pojasnju-jemo, kar žele zvedeti. Občani — razen na sodišču — nimajo kje zvedeti odgovorov na taka in podobna vprašanja. Vsaj zastoj ne.

Torej je tak odgovor — v našem primeru pač pismen — del našega vsakdanjega dela s strankami. Čisto nič posebnega, pa čeprav ne zadeva naravnost našo stroko.

Gre pa za nekaj drugega. Naši vodje v upravah se načelno zavzemajo za tak odnos do občana, da bo ta čimmanjkrat pritiskal na ključke raznih pisarn, potem pa nazadnje nezadovoljen odhajal iz naše stavbe. Tudi to jim je na misli, da bi morali ta načela vnesti seveda tudi v merila za nagajevanje.

Toda kot rečeno, samo načelno. V praksi pa so stvari precej drugač-ne.

Zato sem po posvetu s sodelavci sklenila, da dovolim objavo našega dopisa kot majhno zadoščenje našim prizadevanjem, da z občani poslujejo čimmanj birokratsko. Tako pač, kot zmoremo ljudje, ki tu zdaj delamo.

S tovariškimi pozdravi!

Katastrski referent:
Olga Krapež l. r.

Kako bi človek ne bil srečen, če prejme tako pismo? Ob spoznanju, da v pisarnah in pisarnicah sedijo ženske, ki s svojo slovenščino v javni radi d e s e t k r a t posekajo mogoč-no slovensko televizijsko kulturo!

Hvala, tovarišica Olga Krapeževa! Pa kakšno priznanje bi morali dobiti, ker v odročni geodetski upravi skupščine občine Jesenice skrbite, da je slovenski jezik v vaših pismih lep in jase, da v vaših pismih, ki jih namenjate občanom, ni ne pravopisnih ne slovničnih napak. Profesorica Breda Pogorelec bi vam morala priskrbeti kakšno odlikovanje, kajti njena slovenščina v javni rabi se z vašo še primerjati ne more. Pa čeprav vodi vso gonjo za slovenščino v janosti. Se mi prav žvižga!

Bóдите brez skrbi:

Ostali boste brez odličij! Po pravilu jih prejema tisti, ki jim jezik seže do popka. Zvočniki. Midva bova ostala srečna ob ugotovitvi, da zna-va misliti, govoriti in pisati po slo-vensko.

Ne morem si kaj, da bi ob tej priložnosti ne prepsal opravičila, ki ga je Čeh napisal slovenski učiteljici.

Dobesedno:

Na Jesenicah, 25. okt. 78

Spoštovana tov. učiteljica,
prosim vas, da dovolite moji hčerki Mucki Macki izostenek od pouka v petek, 27. okt. 1978. Želel bi obiskati svoje starše, ki živé Tamintam. Pot je dolga. Nujni opravki, ki jim bom moral biti kós doma, terjajo, da moram iti na pot že v petek zjutraj.

Prosim vas, da bi dovolili moji Mucki Macki, naj prinese svojo šolsko torbo z zvezki domov že v četrtek. Tako bi se lahko učila. V nedeljo pa, ko se vrnemo domov, bo prepisala zamujeno snov od sošolke. Najlepša hvala za razumevanje!

Lep pozdrav!

František Bouhsehausmili

Tako je napisal Čeh slovenski učiteljici.

Profesorica Breda Pogorelec pa v reviji Jezik in slovstvo, letnik XXIV, leto 1978/79, št. 5-6, takole piše:

SLOVENSKI JEZIK VEKONOMSKI PROPAGANDI

Ekonomskopropagandna besedi-la se razlikujejo po svoji tipologiji. Vsako jezikovno sporočilo nastane v posebnih ubeseditvenih okoliščinah, ki jih določajo različni dejavniki (tradicijski in vloga delovne organizacije v družbi, pomen izdelka, naslovnike navade in življenjska raven ipd.). Sporočilo mora izpolnjevati vrsto osnovnih nalog: biti mora pomensko zaokroženo in izrazno učinkovito ter vabljivo za bralca oziroma poslušalca in gledalca. Te naloge je mogoče doseči z izbiro primernih govornih in pisanih vrst jezika ter z ustrezno, primerno ubeseditvijo.

Ze dobro, drage bralke, spoštovani bralci:

Kadar si človek, ki na r e p u b l i š k i ravni uravnava slovenščino v javnosti, sme privoščiti takšne ubeseditve, potem smo z jezikom našim vsakdanjim prišli precéj na kraj.

Toda dokler bodo Olge Krapeževne in Františki Bouhsehausmili pisali še naprej taka lepa slovenska pisma, kot se jih jim je posrečilo doslej pisati, toliko časa bodo

»vremena Kranjcem se zjasnile, jim mišli zvezde kakor zdaj sijale, jim pesmi bolj zveneče se glasile.«
Janez Svovljšek

ZGODOVINSKA DVORANA DELAVSKEGA DOMA SKLADIŠČE, TRGOVINA IN RAZVALINA

Večkrat smo že pisali o Delavskem domu na Jesenicah in o tem, da bi ga morali ohraniti kot spomenik revolucionarnega delavskega gibanja in prvih korakov delavskega samoupravljanja po osvoboditvi. Toda velika dvorana, v kateri so se kovali in kalili revolucionarji — komunisti in napredni delavci med obema vojnama, ki so odigrali tako pomembno vlogo pri ustvarjanju in krepitevi delavske enotnosti v Železarni in na Jesenicah na sploh in v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji, je danes postala skladišče, trgovina in razvalina. Spomenik ki je pričča zgodovinskih dosežkov revolucionarnega boja delavskega razreda nekaj let pred usodnimi in zgodovinskimi dogodki, na katere smo bili ravno zaradi brezkompromisnega revolucionarnega delovanja komunistične partije in naprednih sindikatov med obema vojnama ravno v teh prostorih, pripravljeni, nam pred očmi propada.

Tu ne gre za iskanje krivca, kajti krivi smo vsi, ki poznamo zgodovino te stavbe, gre za to, da se zavestno odločimo, da bomo stavbo z dvorano in odrom obdržali kot spomenik šestdesetletnega revolucionarnega boja jeseniškega delavskega razreda. Za to pa bo potreben skupni dogovor in skupna akcija vseh, ki so politično in moralno odgovorni za ohranitev Delavskega doma kot priče naše velike preteklosti in sedanjosti. Med te najbolj odgovorne prav gotovo sodijo železarna Jesenice, Kulturna skupnost Jesenice, Zveza kulturnih organizacij in občinsko ter tovarniško vodstvo zveze sindikatov.

Delavski dom, ki zahteva temeljito obnovo, bo mogoče kot sedaj vsestransko funkcionalno uporabiti za družbenopolitične organizacije Železarne, za delo samoupravnih organov, za krajevno samoupravo in za različne kulturne namene, oziroma jeseniško Svobodo, za zadovoljevanje kulturnih potreb delavcev in podobno.

Ker je v pripravi projekt za gradnjo nove poslovne stavbe Železarne na prostoru sedanjega kina Radio, bi bilo prav, da se vsi prizadeti čim prej sestanejo in dokončno in odločno pogovorijo o vključitvi Delavskega doma v novo urbanistično okolje, končno pa tudi o usodi kina Radio, ki svoje funkcije po rušenju stavbe ne more opravljati pod šotorom.

OBČNI ZBOR PEVSKEGA DRUŠTVA VINTGAR-BLEJSKA DOBRAVA

V soboto, 23. junija, je bil na Blejski Dobravi redni občni zbor pevskega društva Vintgar Blejska Dobrava.

Občni zbor je začel predsednik pevskega društva Stane Begeš in predložil delovno predstavo občnega zbora, kateremu je predsedoval znani družbenopolitični in kulturni delavec Ludvik Ambrožič.

Stane Begeš in tajnik društva, Franc Srbčič, sta nato poročala o dosedanjem delu, o številu nastopov in vaji ter o udeležbah članov na vajah, nastopih in podobno. V poročilu predsednika je bila zajeta celotna dejavnost društva. Pevci so program društva disciplinirano izvrševali, zato tudi niso izostali dobri rezultati. Večkrat so sodelovali s pihalnim orkestrom Jeseniških železarjev, ženskimi pevskimi zborovi Jesenice in mladinsko organizacijo Iskra-Blejska Dobrava. Razumevanja in pomoči je bilo društvo deležno tudi od krajevne skupnosti Blejska Dobrava, SZDL, tovarne Iskra-BL, Dobrava, trgovskega podjetja Zarja in ZKO Jesenice. Dragocena pomoč društva je tudi sodelovanje Pavlice Klečeve pri usposabljanju solistov.

Pred kratkim je pokroviteljstvo nad društvom prevzela železarna Jesenice. Pevci se te pridobitve zavdajo, zato bodo še bolj zavzeti in prizadevni.

Zbor se je v preteklem obdobju boril tudi s težavami. Zelo težko je bilo urejevati izredno plačane dopuste. Kvota teh dopustov je bila v Železarni skopo odmerjena. Zato so bili nekateri javni nastopi manj uspešni. Programski politika je bila prilagojena nekaterim željam krajanov in zahtevam dogajanj v krajevni skupnosti, občini in drugod, predvsem pa zmogljivostim zbora. Predsednik se je v svojem poročilu posebno zavzemal za vključevanje novih pevcev v zbor, posebno mladih. Zato bi morala takoj steči akcija za pridobitev pevcev v zaselkih Lipce in Kočna. Okrepiti bi morali tudi delo recitatorske skupine, ki je že sodelovala na nekaterih prireditvah v krajevni skupnosti in drugod.

Iz poročila je bilo razvidno, da so pevci pridno vadili in nastopali pod vodstvom prizadevnega zborovodje Lojza Vengarja. Imeli so čez 50 vaj in 19 javnih nastopov. Zanimivi so bili nastopi ob 40-letnici stavk tekstilnih in gradbenih delavcev v Kranju in nastopi na srečanjih s pobratenimi kraji Ravnje — Bate v Ravnah in na Blejski Dobravi. Večkrat so nastopali v tovarni Iskra — Blejska Dobrava. Stalna oblika nastopanja so: sodelovanje ob slovenskem kulturnem prazniku, ob dnevu žena, dnevu borca, dnevu republike, komemoraciji v Podlaki, Radovni in Blejski Dobravi. Sodelovali so na raznih kulturnih prireditvah, razstavah in drugod. Če vsem tem naštetim in nenaštetim nastopom in vajam dodamo družbeno angažiranost članov v družbenopolitičnih organizacijah, sta poudarila v poročilu predsednik in tajnik društva, je bil uspeh društva dosežen v polni meri.

Po poročilu o finančnem poslovanju se je razvila plodna, resna in zelo konstruktivna razprava. Vsi, ki so se vključili v razpravo, so odobrili poročilo o delu društva in poudarjali dobre medsebojne odnose. Nekateri so bili mnenja, da bi dejavnost društva bila še bolj uspešna, če bi imeli boljše pogoje za delo. Nimajo primerne prostora za vaje, pevci delajo v treh izmenah in premalo imajo plačanih dopustov. To so resne ovire za še uspešnejše delo društva. Beseda je stekla tudi o programski politiki. Pevci želijo ohraniti domačo ljudsko in borbeno pesem. Tudi umetno pesem želijo gojiti, toda v okviru njihovih pevskih zmogljivosti. Nekateri so bili mnenja, da ne smejo zanemariti želje krajanov, saj redno prihajajo na njihove nastope in jih spremljajo celo izven njihove krajevalne skupnosti. Ker bo v začetku naslednjega leta društvo proslavljalo petletnico obstoja, so nekateri razpravljali o predlagali, naj bi najzaslužnejše člane društva, ki so bili člani že prejšnjih pevskega zbora na Blejski Dobravi, Javorniku in Jesenicah, predlagali za dodelitev Gallusovih značk. Predloge naj bi pripravil novoizvoljeni odbor društva. Po izpni razpravi je poročilo podal še nadzorni odbor društva. Le-ta je na osnovi ugotovitev o uspešnem delu in pravilnem finančnem poslovanju predložil razrešnico sedanjemu izvršnemu odboru društva.

Krona zrelosti in resnosti občnega zbora je bila obazložitve obrambnega načrta društva s področja obrambnih priprav in splošnega ljudskega odpora v okviru SZDL Blejska Dobrava. Obrazložitev in predlog za sprejem obrambnega načrta je podal Ludvik Ambrožič. Navzoči pevci so predloženi obrambni načrt sprejeli s plaskanjem in tako izrazili popolno pripadnost socialistični samoupravni družbi in geslu: nič nas ne sme presenetiti.

Na predlog volilne komisije so izvolili šestčlanski izvršni odbor v sestavi: Anton Sever, predsednik, An-ton Pekolj, podpredsednik, Srečko Šmid, tajnik, Jože Vogrinčič, blagajnik, Ivan Buček, arhivar in Milan Čop, gospodar. Nadzorni odbor: Anton Fišer, predsednik, Franc Strugar in Srečko Rotar, člana.

Občnega zbora dobravskih pevcev se je kot gost udeležil SAMO vodja trgovskega (!) podjetja Zarja Anton Arh. Predstavnikov pevskega društva Jesenice, pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, ZKO — Jesenice, pevskega zbora društev upokojencev Jesenice in Javornik — Koroška Bela in družbenopolitičnih organizacij — NI BILO, čeprav so bila vabila poslana. Mislimo, da komentar ni potreben. In ker novemu izvršnemu odboru nihče ni zaželel uspeha v bodočem delu, želi Železar v imenu vseh ljubiteljev zborovskega petja to popraviti. Pevskemu zboru Vintgar — Blejska Dobrava želimo mnogo uspehov v bodočem delu.

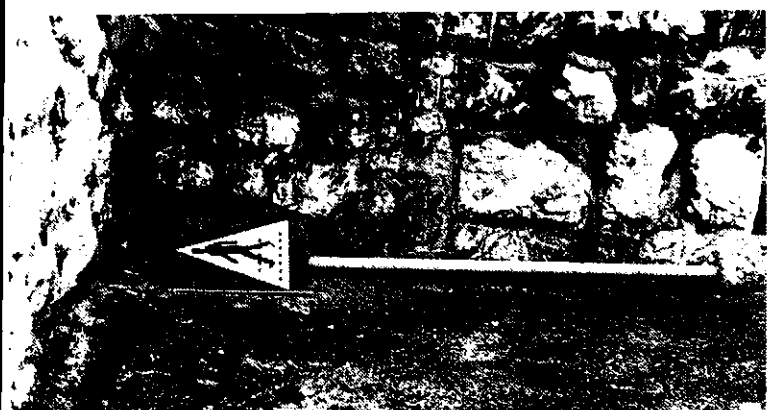
F. Ropret

Jesenška razglednica

Učenci osnovnih šol jeseniške občine na nedavnem srečanju internancev in političnih zapornikov na Ljubelju (Foto B. Blenkuš)

ZAKAJ TAKO? K zgradbi telesno-vzgojnega društva Partizan na Jesenicah je lep čas stal prislonjen prometni znak, ki predstavlja prehod za pešce. Dolgo časa je stal, sedaj pa kaže, da je od utrujenosti padel na tla. Enak znak pa že od spomladi leži pod cesto pri TVD Partizan nad železniško progo, ki ga je v zadnjem mesecu preradla trava. Se mar zavedamo, kaj takšen znak pomeni? Mar ne vemo, da z njim opozarjamo voznike, da so previdni pri prehodu za pešce. Mar to pomeni, da na Jesenicah nimamo nikjer mesta, kjer bi ta dva naduse pomembna prometna znaka namestili, da bi služila namenu. Ali pa imamo toliko denarja, da jih puščamo v nemar, da rjavijo in da jih prerašča trava. (Tekst in foto: J. Rabič)

PLAČILA V SKLAD ZA DOKONČNO IZGRADNJO MRLIŠKIH VEŽIC NA BLEJSKI DOBRAVI

Ko je gradbeni odbor za izgradnjo mrliških vežic na Blejski Dobravi, na svoji 29. redni seji 28. junija razpravljal in se odločil o nadaljnji gradnji oz. dokončanju izgradnje mrliških vežic, se je seznanil tudi s poročilom o vplačilu namenskih prispevkov v času od 3. maja do 26. junija letos.

Ugotovil je, da so bili v tem času vplačani naslednji prispevki:

Aleksander Pavliček inž. Železarne Jesenice, odstopljena sredstva, zbrana ob smrti matere - 1.000,00 din, Franc Šlihar, Jesenice - Kejžarjeva 33, je vplačal 548,30 din kot 2 % prispevek od OD za leto 1978; SAP TOZD Potniški promet in delavnice Jesenice, namesto venca na gorb pokojne mame sodelavke Marije Gašper - 500,00 din; krajevna skupnost Plavž, po sklepu stanovanske stolpnice Titova 87 odstopljena sredstva za venec na grob pokojne Franciške Tavčar - 850,00 din; ter SAP TOZD Potniški promet in delavnice, namesto venca na gorb pokojne mame sodelavke Behije Alešič 797,00 din kar znaša v skupnem znesku 3.695,30 din vplačanih prispevkov.

Vsem plačnikom se gradbeni odbor za vplačane prispevke tovariško zahvaljuje.

C. E.

UMRL JE JANKO VILMAN- CVETKO

V sredo, 27. junija, so se številni planinci in borci NOB z Javornika in Koroške Bele poslovili od Janka Vilmana-Cvetka.

Janko Vilman je bil rojen pred 63 leti na Koroški Beli. Že leta 1935 je dobil zaposlitev pri takratni Kranjski industrijski družbi na Jesenicah. Bil je izredno pošten in vesten član Planinskega društva. Uvrščali so ga med ustanovne člane tega društva, bil je tudi njegov predsednik, dolgoletni gospodar

in nazadnje podpredsednik. Ima veliko zaslug, da so bile postojanke v triglavske gorje vzorno oskrbovane.

Leta 1944 se je pridružil borbem narodnoosvobodilne vojske. Najprej je opravljal dolžnost kurirja in zatem komandirja na karavli G 22, pozneje pa na karavli G 17. V povojnih letih je razen v planinskem društvu aktivno sodeloval tudi v drugih društvi in organizacijah, bil pa je tudi član odbora za splošni ljudski odpor in družbeno samozastito v krajevni skupnosti.

V zadnjih letih je pionirje osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli seznanil z življenjem in akcijami partizanov-kurirjev, sodeloval pa je tudi pri obnovi karavle G22 za Mavrami v Javorniškem rovtu. Žal te naloge ni opravil do kraja, ker ga je prehitela smrt.

Janko Vilman je bil za dolgoletno in požrtvovalno delo na različnih področjih odlikovan s številnimi odlikovanji, bil pa je tudi nosilec zlatih planinskih znakov Planinske zveze Slovenije in Jugoslavije.

Od pokojnega Janka Vilmana so se ob odprtem grobu poslovili: Marjan Beg, Franc Pesjak in Franc Treven.

NE SAMO ZIMSKI PLAZOVI, ŠE MNOGO BOLJ NEVARNA SO POLETNA SNEŽISCA

Planine so letos zahtevale še pred začetkom poletne planinske sezone že devet mladih življenj.

Previdnost je mati modrosti! V gorah moramo biti pozorni in poleti skrajno previdni. Nikoli in nikjer ne smemo podcenjevati številnih nevarnosti gora. Prav tako pa se rado maščuje vsako precejevanje lastnega znanja, sposobnosti in opreme. Gorski reševalci morajo vsako leto v gorah reševati lažje, težje in na žalost tudi smrtno ponesrečene izletnike, planince in plezalce. Krvni davek gora je mnogo prevelik in na žalost iz leta v leto večji. Letos se je v gorah smrtno ponesrečilo že devet planincev. Na Koroškem sedlu, v Žagarjevem grabnu na Voglu, Poreznu, Ljubelju, Smarjni gori, Veliki planini, Ratitovcu, Hudčevem stebru in pod Stenarjem so umirali ljubitelji gora. Vzrok skoraj vseh teh smrtnih nesreč v gorah je neprevidnost.

Opozorili smo že, da so snežni plazovi, mokri ali suhi enako nevarni. Pa ne samo plazovi, še bolj nevarna so strma snežišča v žlebovih in tokavah sredi poletja tja do pozne jeseni.

Zgodovina smrtnih, težjih in manjših planinskih nesreč zaradi plazov še je začela pisati v naši planinski zgodovini že zelo zgodaj. V Rdečem kupu in Viskovici grapi se je pred davnimi leti smrtno ponesrečil Wunderlich. Prof. Schmidta je smrt doletela v Kurici nad Gorenjo Krmo, prof. Cerkl je zranil na ledenem Stolu, dijak Petrič je padel v ledeniško razpoko pod Skuto. Ozebnik v Jalovalu je terjal že mnogo zdravov in mladih življenj. Pod plazovi pomladne vode izdolbejo predore z nevarnimi in varljivimi oboki. Tak droban snežni obok je bil 19. avgusta 1942 usoden za reševalca Talerja in Marna v severni steni Riglice. Jesenska snežišča v Vratih so bila leta 1968 usodna za zakonca Stix. Leta 1977 je preminil v ledeniški razpoki Breithorna Klemen Križaj. Dolgo smo pogrešali Zelka Stengla in številne druge planince samohodce, ki so izgubili v snežnih razpokah. Hoja po snežiščih je za slabo in nepopolno opremljene samohodce izredno nevarna.

Prav tako nesreča je na žalost kljub našim opozorilom doletela tudi letošnjo deveto žrtev gora, samohodca Tomaža Miheliča iz Litije pod Stenarjem nad dolino

Vrat. Mladi neizkušeni planinec je verjetno hodil po snegu in to po nevarnem snežnem mostu, nad predhodom, ki ga je izdolbela voda. Taki in podobni snežni mostovi so nevarni tudi za izkušene gornike. V ledeniških razpokah so neznano kam izginili tudi številni tuji vrhunski alpinisti Georg Winkler, Albert Mummery, Hermann Buhl in drugi, ki so znali večje hoditi po snegu in ledu.

Zato ponovno dobronamerno opozarjamo planince, da predstavljajo snežni plazovi in strma, votla snežišča veliko nevarnost na planinski poti in v plezalni smeri. Pogum, samo pogum v gorah in še posebej na snegu ne pomeni veliko, sneg vabi nesrečo in izziva smrt.

Previdnost, izkušnost in popolna oprema: popotna palica, ali dve smučarski palici, cepin in dereze so glavno orožje proti zdrsom po snegu. Ti pripomočki niso sredi poletja ali v pozni jeseni nikakršna samota temveč le osnovno rešilno sredstvo.

Samohodci iščejo svoja pota in si na žalost pišejo sami svojo žalostno usodo. V planinah si izberimo vedno izkušeno vodstvo in hodimo le po poteh in plezalnih smereh, katerim smo psihično in fizično dozorili in za katere smo primerno opremljeni.

Na začetku katerikoli planinske poti ali plezalne smeri vedno mislimo na srečen konec, ne iščimo nevarnosti in ne vabimo smrti. Vedeti in zavedati se moramo, da je mnogo lažje, lepše in ceneje preprečevati kakršnekolik planinske nesreče, kakor pa reševati ponesrečence iz sten in gora.

Sedaj, tik pred poletno planinsko sezono opozarjamo številne izletnike, planince in še prav posebej plezalce, da se gore znajo boriti in tudi kruto maščevati proti vaskomur, ki prihaja in udara v njihovo kraljestvo z nečistimi nemeni, pretirano prenostjo in domišljavostjo, neprimernim za čist in plemenit boj. Planine zahtevajo popolnega človeka z iskreno in čisto ljubeznijo. Trganje planinskega cvetja je poleg plazov in zdrsov zahtevalo največ smrtnih žrtev. Prekomerno in brezsrčno trganje planinskega cvetja ni samo nekulturno početje, temveč izziva tudi smrt. Bodimo v gorah dobri in plemeniti tovariši in v slučaju kakršnekolik nesreče tudi nesebični, požrtvovalni, disciplinirani in vztrajni reševalci.

Uroš Zupančič

TEKMOVANJE V SKOKIH ZA POKAL »4. JULIJ«

Vodnosmučarski klub Elan je izvedel tradicionalno tekmovalje v skokih z vodnimi smučmi na umetnem jezeru hidroelektrarne Moste za pokal »4. Julij«. Udeležili so se ga predstavniki iz slovenskih klubov Olimpije, Elana in iz Skopja ter dve avstrijski ekipi. Najboljši je bil Blaž Finžgar iz Elana Begunje, ki je z vodnimi smučmi skočil več kot 40 metrov. Tekmovanje je precej oviralo vetrovno vreme in onesnažena Sava.

REZULTATI:
1. Schütz Werner (Velden-Avstr.) 2. Burger (Pertsch-Avstr.) 3. Cegnar (Olimpija) ... 6. Gašperšič, 6. Debeljak (oba Elan Begunje) itd.
Planinci: 1. Wladaseh (Pertsch-Avstr.) 2. Frele (Elan Begunje).
Planinci: 1. Blaž Finžgar (Elan Begunje), 2. Mušič (Olimpija) 3. Schlicher (Pertsch-Avstr.) ... 6. Primož Finžgar (Elan Begunje), 7. Herman (Olimpija), 8. Pleško (Elan Begunje) itd.

J. R.

OBIŠČITE OVČJO STRAN (1760 m) POD PONCAMI NAD PLANICO

Naša nova planinska magistrala »PP« - Planica - Pokljuka, povezuje vse najlepše, samote in odmaknjene predele Julijskih Alp od Planice preko Krnice, Martuljka in treh triglavskeh dolin - Vrat, Kota in Krme ter sestopi prek Velega polja ali v Bohinj ali na Bled. Trasa Planica - Pokljuka radodarno razkazuje vse kar zaniema in navdušuje domače in tuje ljubitelje planin.

Nova planinska magistrala Julijskih Alp vodi po mreži starih, zapuščenih planinskih in lovskih poteh in po uhojenih stečih divjadi, od razglednih počivališč nad drevesno mejo pod pečmi, skoz cvetne vrtove najbogatejšega planinskega cvetja, mimo bistrih izvirov planinskih rek, slapov in jezer.

Pot je zanimiva in navdušuje ljubitelje favne in flore. Po njej z izrednim navdušenjem hodijo gorniki, posebno priznanje pa ji dajejo tudi plezalci in alpinisti.

Pot se deli na več odsekov, na lažje in težje, na bolj ali manj mikavne, primerne za bolj ali manj zahtevne ljubitelje planin.

PONOVNA USPEŠNA PREDSTAVITEV TRIGLAVSKE PLANINSKE MUZEJSKE ZBIRKE

Lani, ko so ljubitelji Triglava in njegove sosesčine slavili zlati jubilej, petdesetletnico triglavskega planinskega društva Dovja

NEKAJ O PIONIRJIH PLANINCIH PREŽIHOVE ŠOLE NA JESENICAH

Letos se v Železaru pionirji planinci osnovne šole Prežihov Voranc še nismo oglasili. Ne mislite, da nismo nič delali. O ne - pridno smo hodili v brbe in na izlete. V krožku nas je bilo 34 učencev od 1. do 3. razreda. Vsako sredo smo se v razredu zbrali za eno uro. Pogovarjali smo se o znanih planincih, o gorah v naši okolici, kako pravi planinec varuje naravo, o opremiti, prehrani, o nesrečah, pravilih hoji in še o mnogih rečeh. Na mnogih izletih smo se pogovarjali o dogodkih iz NOB. Udeležili smo se tudi nekaterih pohodov. Bili smo v Dražgošah, pri Valvasorju, na Pristavi in na Kalisču. Prvega julija smo se udeležili spominskega smučarskega tekmovanja dr. Josipa Tičarja na plazu pod Prisojnikom. Dobili smo zlato (Aleksa Zupančič) in bronasto medaljo (Andrej Simič). Vseh izletov in pohodov smo naredili 14.

Pogosto za bronasto značko pionir planince je izpolnilo 13 pionir in pionirjev. Za pravilen odnos do planinstva in narave pa 14 pionir in pionirjev.

Lahko bi naredili več izletov, pa smo imeli smolo z vremenom.

Tovarišica, ki nas je vodila je bila z nami zadovoljna, čeprav smo včasih poskočili tam, kjer ne bi smeli. Vemo, da se bomo morali še veliko naučiti, da bomo lahko nekoč sami varno hodili po gorah.

Gregor Preželj, J. R. ŠŠ Prežihov Voranc-Jesenice

STANICEV DOM POD TRIGLAVOM ODPRT

Planinsko društvo Javornik - Koroška Bela sporoča vsem obiskovalcem triglavskega pogorja, da je Stanicev dom pod Triglavom od 4. julija dalje odprt in redno oskrbovan.

in Mojstrane ter okoliških vasi in naselij (8. januar 1928 - 1978), so v tem kmečko-delavskem naselju v planinskem društvu ustanovili tudi muzejski odsek, ki je že ob rojstvu pokazal izredno aktivnost in prizadevnost. V počastitev 200-letnice prvega pristopa na Triglav (25. avgusta 1778-1978) so v Mojstrani v osnovni šoli 16. december in v Jakljevi hiši prizadevni muzejski delavci uredili izredno pestro in bogato planinsko zgodovinsko razstavo. Pozneje so jo predstavili tudi v Godeščah pri Skofji Loki in v Radovljici.

Letos so planinci iz Mojstrane uredili planinsko muzejsko razstavo tudi v Gorah v počastitev petdesetletnice tamkajšnjega planinskega društva (26. maja 1929 - 1979). Vse te planinske muzejske razstave je obiskalo z neprikritim zadovoljstvom veliko število planincev in ljubiteljev gora. Muzejski delavci iz Mojstrane so s tem dobili lepo priznanje za svojo zbirateljsko vneto, pa tudi nove spodbude in delovni polet.

Planinsko-alpinistični muzej kot kulturno znanstvena in vzgojna ustanova je 100.000 slovenskim planincem že vrsto let vel kot nujno potreben. Za slovenske alpinistično skupnost je velika sramota, da do sedaj takšnega muzeja nismo imeli. Planinci izpod Triglava so začeli z velikim žarom iskati, zbirati in urejevati planinske dokumente, eksponate in rekvizite.

Sredi letošnje poletne, turistične in planinske sezone, bodo planinski muzejski delavci iz Mojstrane za praznik občine Jesenice 1. avgust v osnovni šoli 18. december uredili razstavo, ki bo prikazala organiziranje slovenskih planincev od Triglavskih prijateljev (1871) iz Bohinja, preko Piparjev (1890) do ustanovitve Slovenskega planinskega društva (1893) in Drenovec (1906), naših prvih smučarjev, plezalcev, jamarjev in planinskih fotografov od Skalašev (1921). To bo prikaz bogatega dela vseh rodov našega planinstva.

Razstava bo v Mojstrani odprta do srede meseca avgusta, ko se skozi to triglavske vasi valja piana reka domačih in tujih ljubiteljev in obiskovalcev Triglava in sosesčine. Muzejski delavci iz Mojstrane bodo skušali kar najbolje prikazati našo stoletno planinskoalpinistično zgodovino in vse dokumente, ki se naglo izgubljajo in uničujejo.

Zuro

PRAKTIČNI PRIKAZ GAŠENJA Z ROČNIMI GASILSKIMI APARATI

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST
OBČINE JESENICE

OBVEŠČA

vse stanovalce v družbenih najemnih stanovanjih na območju občine Jesenice, da bo v sodelovanju s poklicno gasilsko in reševalno četo železarne Jesenice organizirala po krajevnih skupnostih praktični prikaz gašenja z ročnimi gasilnimi aparati, s katerimi so opremljene vse stanovanjske hiše v družbeni lastnini.

Vsi hišni sveti so v aprilu mesecu prejeli knjižice »Osnove požarne samozastite«, katero je izdala Gasilska zveza Slovenije z namenom, da bi organizirano in strokovno pristopili k celoviti zaščiti družbenega in zasebnega premoženja.

S praktičnim prikazom gašenja z ročnimi gasilnimi aparati se hišna samouprava in samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice vključujeta v akcijo »Nič nas ne sme presenetiti«. Po določbah zakona o ljudski obrambi hišni sveti usmerjajo delovanje stanovalcev v samozastiti in skrbijo za izvajanje ukrepov civilne zaštite ter v sodelovanju s pristojnim štabom za civilno zaščito krajevnih skupnosti oz. samoupravne stanovanjske skupnosti skrbijo za organiziranje, opremljanje in pripravljenost enot civilne zaštite v stavbi.

Praktični prikaz gašenja z ročnimi gasilnimi aparati bo potekal po naslednjem razporedu:

KRANJSKA GORA

9. 7. 1979 ob 17.30 v naselju Ledine
9. 7. 1979 ob 19 uri v naselju Bezje

MOJSTRANA

10. 7. 1979 ob 17. uri v naselju »Cementarna« Triglavsko 59

HRUŠICA

10. 7. 1979 ob 19.15 pred kulturnim domom na Hrušici

JESENICE-KS PLAVŽ

11. 7. 1979 ob 19. uri pri stanovanjskem bloku Bokalo 17 Za stanovalce med Titovo cesto in C. St. Bokala.
11. 7. 1979 ob 17.30 za stolpnico Titova 89 Za stanovalce južno od Titove ceste in zahodno od Kurilniške ulice.

11. 7. 1979 ob 19. uri pred stavbo Revolucija 2 Za stanovalce vzhodno od Kurilniške ulice do hotela Korotan.

JESENICE-KS SAVA

12. 7. 1979 ob 17.30 Trg T. Čufarja Za stanovalce vzhodno od cestnega podvoza do osemletke
12. 7. 1979 ob 19. uri ob stavbi Benedičičeva 2/b Za stanovalce med C. železarjev in železnico

JESENICE-KS PODMEŽAKLJA

13. 7. 1979 ob 19. uri v naselju »Osmerčkov« C. 1. maja 34-41 Za celotno območje KS Podmežaklja

JESENICE-KS JAVORNIK-KOR. BELA

13. 7. 1979 ob 17.30 v naselju stan. bloka v ulici A. Travna Za stanovalce južno od železnice.
13. 7. 1979 ob 19. uri v naselju stanov. blokov v ul. V. Svetina za območje Koroška Bela

ŽIROVNICA

12. 7. 1979 ob 17.30 v naselju stan. hiš HC Moste Za vse stanovalce v krajevni skupnosti Žirovnica

BLEJSKA DOBRAVA

12. 7. 1979 ob 19.30 pred železniško postajo na Bl. Dobravi.

Samoupravna stanovanjska skupnost smatra, da bo praktični prikaz gašenja z ročnimi gasilnimi aparati uspel le v primeru, če bo kar največ stanovalcev in hišnih svetov sodelovalo v tej akciji, zato pričakujemo zanesljivo udeležbo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, babice, prababice in sestre

MILKE OBLAK

iz Poljan se zahvaljujemo vsem, ki so nam pomagali. Posebno zahvalo izrekamo zdravniku dr. Debeljaku za lajšanje bolečin, Cirilu Stanoniku za poslovljne besede ob odprtem grobu, vsem darovalcem vencev in cvetja in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

Iskrena zahvala tudi vsem Jeseničanom, ki so se poklonili njenemu spominu in jo spremili na pokopališče.

ZALUJOČI: mož Janez, hčerka Milka z družino, sin Franci z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi naše drage mame in stare mame

MARIJE TROJAR

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so jo v tako velikem številu spremljali na njeni zadnji poti, darovali cvetje, nam izrekli sožalje in z nami sočustvovali.

Posebej se zahvaljujemo vsem sosedom za pomoč in razumevanje v težkih dneh. Najlepša hvala sostanovalcem za podarjeno cvetje in vso ostalo pozornost.

Zahvaljujemo se pevskeemu zboru društva upokojencev za zapete žalostinke.

Vsem in vsakomur priskrba hvala.

Zalujoči: hčerka Zmaga in sin Izidor z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in brata

ANTONA ZUPANA upkojenca Železarne

se toplo zahvaljujemo vsem, ki so nam ob najtežjih trenutkih nesebično stali ob strani, z nami sočustvovali in nam pomagali.

Predvsem se toplo zahvaljujemo sosedom in vaščanom ter zdravstvenemu osebju in zdravnikom internega oddelka splošne bolnice Jesenice za trud, da bi ga ohranili pri življenju. Prav tako se iskreno zahvaljujemo njegovim sodelavcem, vsem darovalcem cvetja in vencev in vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti.

ZALUJOČI: žena Angelca, sin Branko, bratje in sestre in ostalo sorodstvo.

VABILO NA TOVARIŠKO SREČANJE PRI ŽVAGNU

Krajevni odbor ZB NOV Plavž obvešča vse svoje člane — nekdanje borce in aktiviste ter ostale občane, da bo v okviru praznovanja krajevnega praznika Plavž v nedeljo, 15. julija s pričetkom ob 10. uri

TRADICIONALNO TOVARIŠKO SREČANJE PRI ŽVAGNU

Na letošnjem srečanju se bomo še posebej spomnili prvih petih partizanov, ki so osnovali svojo skupino 4. julija 1941 na Mirci in od katerih so štirje žrtvovali svoja življenja. Ta dan si je krajevena skupnost tudi izbrala za svoj krajevni praznik.

Po prihodu pohodnikov iz orientacijskega pohoda, okrog 12. do 13. ure, se bo pričelo tovariško srečanje na Žvagnovem vrtu za Savo z bogatim srečolovom in raznimi prireditvami. Za ples in razvedrilc bo igral znani zabavno-instrumentalni ansambel KARAVELE.

Če bo slabo vreme, bo srečanje z enakim sporedom naslednjo nedeljo, 22. julija.

Na tem srečanju bomo proslavili tudi 22. julij — dan vsta- je slovenskega naroda.

OBVESTILO PREBIVALCEM KS PODMEŽAKLJA

Svet krajevnih skupnosti Podmežaklja obvešča vse prebivalce, da so uradne ure na tajništvu krajevnih skupnosti:

- ponedeljek in sredo od 15. do 19. ure,
- torek, četrtek in petek od 7. do 11. ure.

ZAHVALA

Ob preboleči in nenadomestljivi izgubi našega zlatega sina, brata, vnuka, nečaka in bratrčca

MARETA DOMEVŠČKA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, sočustvovali z nami in nam na kakršen koli način nudili pomoč.

Posebno pa se zahvaljujemo Jožetu Makovcu, Mikiju, Lojzu, Janezu, Brankotu, Borisu, Romanu, Stankotu, Mirotu, Draganu, Nikotu in ostalim gorskim reševalcem, ki so iztrgali našega Mareta iz objema gora, prijatelju Dolfiju in ostalim članom alpinističnega oddelka.

Zahvala vsem mladim planincem, tabornikom, sošolcem, znanim in neznanim prijateljem, sostanovalcem in vsem ostalim, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti in zasuli njegov prerani grob s cvetjem.

Tovarišu Janezu in tovarišu Mitju iskrena hvala za ganljive poslovljne besede slovesa, ter pevcem za zapete žalostinke.

Vsem iskrena hvala!

ZALUJOČI: mama, ata, brat Igor, bratranec Roman in vse ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame, stare mame, sestre in tete

HELENE ERJAVEC

se iskreno zahvaljujemo vsemu zdravstvenemu osebju internega in ginekološkega oddelka jeseniške bolnice ter onkološkemu inštitutu v Ljubljani za intenzivno nego in pomoč v času njene težke bolezni.

Zahvaljujemo se pevskeemu zboru za zapete žalostinke, Marjanu Zmiku za poslovljne besede ob odprtem grobu, osnovni organizaciji sindikata DO IPI Jesenice, mesarskemu podjetju Jesenice in TOZD Strojne delavnice železarne Jesenice pa za darovane vence in izrečeno sožalje.

Zahvaljujemo se tudi vsem tistim, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti in darovali cvetje in sočustvovali z nami. Posebno zahvalo smo dolžni izreči sosedom Julki Zmitek, Tinki Avguštin in Mariji Struna.

ZALUJOČI: mož Ludvik, sinova Ludvik z družino in Silvester ter hčerki Helena in Ančka z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta, starega očeta, brata in strica

JANEZA ČERNETA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so v težkih trenutkih žalosti sočustvovali z nami, darovali vence in cvetje, izrazili ustno ali pisno sožalje in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebno zahvalo smo dolžni dr. Novaku za vso skrb in nego v času njegove bolezni, borem prostovoljem za severno mejo, Turističnemu društvu Jesenice, gorenjski turistični zvezi, športnemu društvu Jesenice, Planinski zvezi Slovenije, družinoma Vuk in Kržič ter govornikom za izrečene poslovljne besede. Vsem še enkrat iskrena hvala.

ZALUJOČI: Majda in Janez z družinama

ZAHVALA

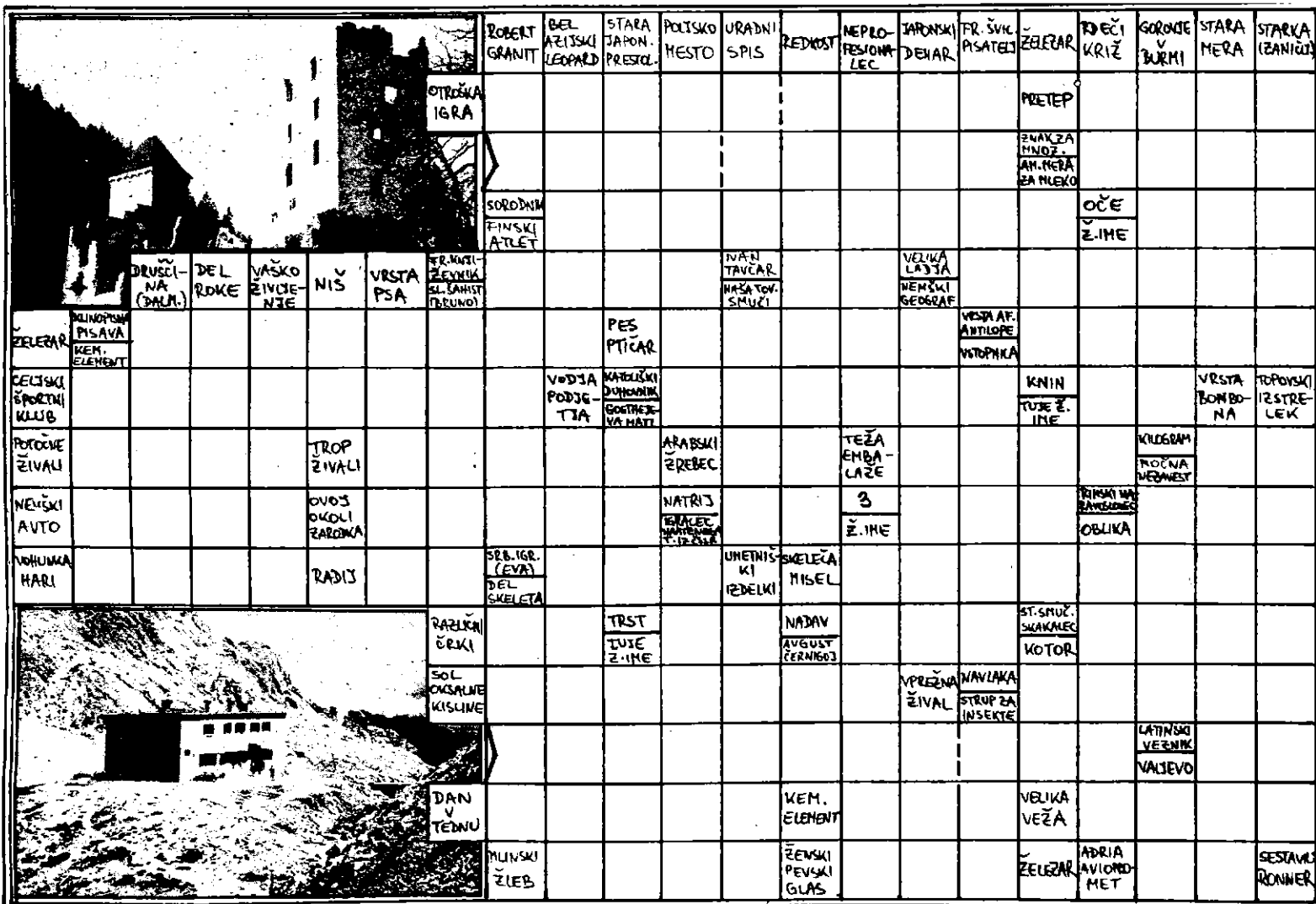
Ob prerani in boleči izgubi, dragega moža, očeta in starega očeta

JANKOTA VILMANA

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje in darovali cvetje in vence. Posebno se zahvaljujemo osebju jeseniške bolnice, predstavnikom krajevnih in občinskih organizacij ZB NOV, Planinskemu društvu Javornik-Koroška Bela, krožku za ohranjanje tradicije NOB osnovne šole Karavanski kurirjev NOB in pevcem ter pihalnemu orkestru.

Se enkrat iskrena hvala vsem, ki ste sočustvovali z nami in ga tako številno pospremili na njegovi zadnji poti.

ZALUJOČI: žena Milka, sin Janez in hčerka Olga z družinama

ŠTUDENTJE IN DIJAKI — POČITNIŠKO DELO

Po sklepih odborov za delovna razmerja TOZD objavljamo za čas počitnic (julij, avgust) naslednje proste delovne naloge:

TOZD	Proste delovne naloge	Pogoji	Sistem dela
Plavž	2. delavec na liv. polju	starost 18 let, moški	4 + 1
	iztresalec vagončkov	starost 18 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Jeklarna	pomočnik pri SM peči	starost 18 let, moški	4 + 1
	3. jamski pomočnik	starost 18 let, moški	4 + 1
	2. nakladalec starega železa	starost 18 let, moški	4 + 1
	pomočnik ponovčarskega zidarja	starost 18 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Livarna	izkopalec jeklene litine	starost 18 let, moški	5 + 2 (1 izmena)
Valjarna Blum. Štek.	prekladalec	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
	nakladalec	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
	adjuster pločevine	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
	adjuster svitkov	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Valjarna žice in prof.	pomočnik pri peči	starost 17 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
	pomočnik pri prog. adjuster	starost 17 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
		starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Valj. deb. pločevine	2. prebiralet	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Jeklovlek	pripravljalac vložkov	starost 18 let, moški	5 + 2 (3 izmene)
	adjuster palic	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Profilarna	adjuster profilov	starost 16 let, moški	5 + 2 (1 izmena)
Elektrode	nakladalec, razkladalec	starost 18 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
	adjuster elektrod	starost 15 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Hladna valj. Bela	2. adjuster	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Hladna valj. Jesenice	ovijalec HVT pripravljalac vložka	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
		starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Žičarna	ovijalec žice	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Žebeljarna	strojni okovalec	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Strojne delav.	4. strugar	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
	4. ključavničar	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Vzdrževanje	4. ključavničar	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Remontne delavnice	4. elektromehaničar	starost 16 let, moški	5 + 2 (1 izmena)
	4. električar za žerjave	starost 16 let, moški	5 + 2 (1 izmena)
	gradbeni delavec (mizar, tesar, zidar)	starost 16 let, moški	5 + 2 (1 izmena)
Družbena prehrana	kantinerka 2.	starost 16 let, moški	5 + 2 (2 izmeni)
Transport	progovni in cestni delavec	starost 15 let, moški	5 + 2 (1 izmena)

Delovno razmerje se sklone za določen čas, in sicer najmanj en mesec in največ dva meseca.

Kolikor bo delavec prekinil delovno razmerje pred izpolnitvijo zahtevanega pogoja, se mu obračuna vse stroške zdravniškega pregleda in porabo osebnih zaščitnih sredstev.

Za poklicne delavce (TOZD Strojne delavnice, Vzdrževanje in Remontne delavnice) se zahteva, da imajo kandidati uspešno opravljen vsaj prvi letnik PIS ustrezne smeri oziroma, da obiskujejo STS, višjo ali visoko šolo ustrezne smeri.

Sprejemni postopek bo v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja v torek: 17. julija, 24. julija in 31. julija.

S seboj morajo kandidati prinesiti: delovno knjižico, zdravstveno knjižico, osebno izkaznico (če jo že imajo) zadnje šolsko spričevalo.

Razporeditev k posameznim delovnim nalogam se bo izvedla na osnovi psihofizičnega in zdravstvenega pregleda pri sprejemnem postopku.

CENTER SREDNJIH ŠOL JESENICE

razpisuje prosta dela in opravila TAJNICE

Pogoj: štiri letna srednja izobrazba upravno-administrativne smeri ali z delom pridobljene delovne zmožnosti.

Nastop službe s 15. avgustom 1979.

Prijave pošljite na naslov: Center srednjih šol Jesenice, Trg Toneta Cufarja 1 v roku 15 dni po objavi.

PREBIVALCEM JAVORNIKA IN KOROŠKE BELE

Prebivalce Javornika in Koroške Bele obveščamo, da se še vedno lahko prijavijo za ureditev telefonskega priključka. Prijavite se lahko do vključno 14. julija v prostorih krajevne skupnosti v 1. nadstr. delavskega doma Julke in Albina Pibernik od 7. do 12. in od 16. do 19. ure.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 14. julija, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina **EMONA — MARKET**, Prešernova 1/a.

IŠČEM STANOVANJE

Na Jesenicah ali v okolici iščem ogrevano samsko sobo po možnosti opremljeno za najmanj dve leti. Ponudbe pošljite na naslov **DANIEL ČRV, Ruparjeva 5 — 64270 JESENICE**.

OBVESTILO JESENIŠKIM UPOKOJENCEM

Društvo upokojencev Jesenice prosi svoje člane, ki še niso poravnali članarine in vzajemne samopomoči za leto 1979, da to storijo najpozneje do 15. julija 1979. Obenem društvo vabi upokojence, ki še niso člani, da se včlanijo v društvo. Društvena pisarna je odprta vsak torek in petek od 16. do 18. ure.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 24. ŠTEV. ŽELEZARJA

ALEKSANDROVAC, POLDE
STRAŽISAR, AKER, VIS, GODBA,
ROG, MIMA, ALOR, AMI, ANAL,
NADAR, OT, POSTOJNA, ELO,
LONDON, RPF, TASS, CESTA,
MIAMI, OL, PI, STANE, BOKAL,
MORAVA, NABOB, ZI, ODISEJ,
ROT, INA, GN, CILI, TRIKO, KO,
IT, JAR, KEINO, ODA, JEHOVA,
KAMNIK, MED, AVANTI, KNA, TA,
ICA.

ZAHVALA

Vsem sodelavkam TOZD Hladna valjarna Jesenice in TOZD Žičarna ter delovodjem HV se najlepše zahvaljujem za darila, ki sem jih prejela ob moji upokojitvi. Vsem želim še naprej mnogo delovnih uspehov.
Fani Sotlar

ZAHVALA

Vsem sodelavcem in sodelavkam TOZD Strojno vzdrževanje in Remontne delavnice — strojni hidravliki, posebno pa skladiščni službi Javornika se iskreno zahvaljujem za lepa darila, za vso pozornost ob odhodu v pokoj in jim želim še nadalje delovnih uspehov.
Marija Kristan

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje in konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je med boleznijo zelo dobrodošla.
Marija Smrekar

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Družbena prehrana se najlepše zahvaljujem za obisk na domu in denarno pomoč v času moje bolezni.
Cvetka Hasanbegović

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikata delovne skupnosti za ekonomiko TKR in NOVGRADNJE se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega moža Jožeta Pezdirc.
Anica Pezdirc

ZAHVALA

Iskrena hvala OO ZSMS Javornik-Koroška Bela za podarjeni slušni aparat ob mojem 75. življenjskem jubileju. Hvala za usluge Janezu Kežarju in Ivi Klanici ter za čestitke DU Javornik-Koroška Bela in ostalim prijateljem.
Alojz Tišov

ZAHVALA

Izvršnemu odboru konference osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je v času bolezni zelo dobrodošla.
Bogo Torkar

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

14. in 15. julija amer. barv. pustolovski film NOČNI ORLI, režija Douglas Hickok, v glavni vlogi James Coburn, ob 17. uri in 19. uri.
16. in 17. julija amer. barvni vojni film BITKA ZA MARET, režija Umberto Lenzi, v gl. vlogi Henry Fonda, ob 17. uri in 19. uri.

18. julija italij. barvni kavbojski film VRNITEV OSAMLJENEGA REVOLVERAŠA, režija George Martin, v gl. vlogi Klaus Kinski, ob 17. in 19. uri.

19. julija zaprto.
20. julija franc. barvni kriminalni film NEZNANEC, KI NAS SPREMILJA, režija Serge Leroy, v gl. vlogi Jean Luis Trintignant, ob 17. in 19. uri.

21. in 22. julija amer. barvni krim. film NA MUHI, režija Stenly Kramer, v gl. vlogi Jim Heckmen, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

14. in 15. julija amer. barvni vojni film BITKA ZA MARET, ob 18. in 20. uri.

16. in 17. julija amer. barvni pustolovski film NOČNI ORLI, ob 18. in 20. uri.

18. julija zaprto.

19. julija amer. barvni kriminalni film POLNEŽNO — POLGROBO, ob 18. in 20. uri.

20. julija italij. barvni kavbojski film VRNITEV OSAMLJENEGA REVOLVERAŠA, ob 18. in 20. uri.
21. in 22. julija amer. barvni grozljivi film STANOVALEC, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

14. julija angl. barvni grozljivi film BREZKONCNA NOČ, ob 20. uri.

18. julija amer. barvni vojni film BITKA ZA MARET, ob 20. uri.
21. julija amer. barvni pust. film NOČNI ORLI, ob 20. uri.
25. julija amer. barvni grozljivi film STANOVALEC, ob 20. uri.

Kino DOVJE

14. julija italij. barvna erot. komedija CARTER-BURIJSKE ZGODBE, ob 19.30.

15. julija angl. barvni grozljivi film BREZKONCNA NOČ, ob 19.30.

21. julija amer. barvni vojni film BITKA ZA MARET, ob 19.30.
22. julija amer. barvni pust. film NOČNI ORLI, ob 19.30.

Na osnovi 42. člena statuta naravnega zdravilišča Triglav Mojstrana, razpisna komisija ponovno objavlja

RAZPIS

DEL IN NALOG INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA ZDRAVILIŠČA

V pošteb pridejo kandidati, ki poleg z zakonom določenih pogojev izpolnjujejo še naslednje:

- da imajo visoko ali višjo izobrazbo upravno-pravne, ekonomske ali organizacijske smeri,
- da imajo najmanj pet let prakse na vodilnih ali sorodnih delih,
- da so moralno-politično neoporečni.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa, na naslov: Naravno zdravilišče TRIGLAV Mojstrana — razpisna komisija, Savska c. 2, 64281 Mojstrana.

O izidu razpisa bodo kandidati obveščeni v osmih dneh po seji zbora delovne skupnosti zdravilišča.

ABC-POMURKA — trgovska delovna organizacija Golica o. o. — odbor za delovna razmerja — temeljne organizacije Delikatesa o. sub. o. Jesenice, Titova 73

objavlja

prosta dela in naloge s polnim delovnim časom za nedoločen čas

DVEH PRODAJALC ZA POTREBE POSLOVALNIC V TOZD

Pogoji:

- končana šola za prodajalce,
- praksa zaželjena,
- trimesečno poskusno delo,

FAKTURISTA V DELOVNI SKUPNOSTI TOZD

Pogoji:

- končana ekonomska srednja šola — lahko pripravnik,
- trimesečno poskusno delo.

Kandidati naj ponudbe z dokazilom o strokovnosti pošljejo na naslov: ABC POMURKA — TDO GOLICA Jesenice — kadrovska služba — Jesenice, Titova 1, v 15 dneh od dneva objave.

O izidu objave bodo prijavljeni kandidati obveščani v 15 dneh po opravljeni izbiri.

VII. SREČANJE ŽELEZARJEV — BORCEV NOV V ŠTORAH — SVETINA

Po sklepu koordinacijskega odbora železarjev — borcev NOV, bo v soboto, 25. avgusta, VII. srečanje železarjev borcev NOV v ŠTORAH — SVETINA.

Srečanja se lahko udeležijo aktivni delavci Železarne (s svojcem) nekdani borci in aktivisti NOV.

Na srečanje bodo posebej povabljeni borci nosilci spomenice 1941, španski borci, delegati iz krajevnih organizacij ZB NOV in društev upokojencev, mladinci železarji in predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih skupnosti.

Prosimo vse tiste, ki se bodo tega srečanja udeležili, da pošljejo natančno izpolnjeno prijavnico pisarni splošnega sektorja najkasneje do 15. AVGUSTA. Kasnejših prijav ne bomo mogli upoštevati.

Odhod avtobusov bo ob 6.45 iz parkirnega prostora Železarne (vmesnih postankov ne bo). Povratek iz Štor — Svetine bo ob 18.30 predvideni prihod na Jesenice bo najkasneje do 21.30. Srečanje železarjev — borcev NOV bo ob vsakem vremenu.

(odreži, čitljivo izpolni in pošlji pisarni sploš. sektorja Železarne)

PRIJAVNICA

za udeleženca VII. srečanja železarjev borcev NOV 25. avgusta 1979 v Štorah — Svetina

Priimek in ime

Leto rojstva

TOZD — delovna skupnost

Stalno prebivališče

Prijavljam še svojca

Priimek in ime

Leto rojstva

Stalno prebivališče

Košarka

PRVAK OBČINE V KOŠARKI EKIPA ŽELEZARJA

V rekreacijski ligi so košarkarji že zaključili s tekmovalnim delom, čeprav morata biti odigrani še dve tekmi, ki sta bili preostavljeni. Ne glede na izida pa je ekipa Železar že osvojila prvo mesto, čeprav mora odigrati še tekmo s TVD Partizan Javornik Kor. Bela, ki praktično ne more presenetiti prvaka. Za drugo mesto pa se bosta morali pomeriti še ekipi Trhle veje in Mojstrane, ki sta svojo tekmo prav tako preložili na podopustniški čas.

Letošnja liga je prinesla dobro košarko. Vse ekipe so bile dokaj izenačene, vendar pa so rezultati pričakovani. Favoriti so zmagovali precej težko, to velja še posebno za ekipo Železar, ki je, na primer, le s pomočjo sodnikov šele v zadnjih sekundah premagala solidno ekipo iz Podmežaklje. Organizacija tekmovalnega dela je bila dobra, čeprav z vsem še ne smemo biti zadovoljni, saj je rekreacija pomembna faktor v človekovem življenju. Priročni ni bilo, čeprav so se ekipe upravnice jezile takrat, ko je tekme sodil le po en sodnik. Žal imajo v občini sodniške izpite le štirje, eden med njimi pa je že prenehal z aktivnim sojenjem. V letošnjem letu smo dobili šest pripravnikov in ob prihodnje leto tudi v tem pogledu tekmovalje potekalo bolj zadovoljivo.

REZULTATI - ČETRTO KOLO:
Podmežaklja : Železar 29:32 (14:12)
Plavž : Žirovnica 15:31 (10:13)
Mojstrana : Gradbinec 48:34 (22:12)
Trhle veje : TVD Partizan Jav.-Kor. Bela 56:20 (24:6)
PETO KOLO:
Plavž : TVD Partizan Jav.-Kor. Bela 12:43
Mojstrana : Železar 29:36
Podmežaklja : Gradbinec 54:48
Trhle veje : Žirovnica 35:25
SESTO KOLO:
Podmežaklja : Trhle veje 47:58
Mojstrana : TVD Partizan Jav.-Kor. Bela 52:35
Železar : Žirovnica 20:0 b.b.
Gradbinec : Plavž 20:0 b.b.

SEDMO KOLO:

Podmežaklja : Plavž 35:25
Žirovnica : Gradbinec 37:28
Mojstrana : Trhle veje - preloženo
Železar : TVD Partizan Jav.-Kor. Bela - preloženo

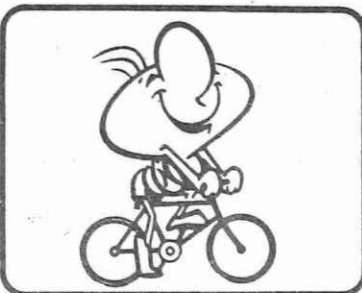
LESTVICA:

Železar	6	6	0	220:138	12	(82)
Trhle veje	6	5	1	266:187	10	(79)
Mojstrana	6	5	1	281:216	10	(65)
Žirovnica	7	3	4	185:180	6	(5)
Podmežaklja	7	3	4	267:284	6	(-17)

TVD Jav.-Kor. Bela	6	2	4	171:209	4	(-38)
Gradbinec	7	1	6	207:263	2	(-56)
Plavž	7	0	7	150:296	2	(-119)

Ekipi Žirovnice in Plavža sta bili kaznovani z odvzemanjem dveh točk, ker nista prišli na tekmi šestega kola.

B. R.

USPELA MEDNARODNA PRIREDITEV V SKOKIH V VODO NA KOPALIŠČU UKOVA OB DNEVU BORCA

V torek, 3. in sredo, 4. julija, je bila na kopališču Ukova na Jesenicah velika mednarodna prireditev v skokih v vodo, ki jo je organiziral poseben odbor pri plavalnem klubu Jesenice pod pokroviteljstvom trgovske delovne organizacije Golica, TOZD Zarja Jesenice. Nastopilo je 30 odličnih skakalcev v vodo iz Kanade, Avstralije, Zvezne republike Nemčije, Egipta, Avstralije, Madžarske in Jugoslavije.

Prvi dan prireditve je organizatorjem ponajbolj uspelo, saj je ves čas deževalo, pa tudi ohladilo se je zelo. Zanimiv je podatek, da je imel zrak le deset stopinj Celzija, voda pa 26 stopinj. Če ne bi na Jesenicah vode ogrevali, bi to elitno prireditev morali celo odpovedati. Jasno je bilo, da v takšnem vremenu skakalci niso mogli pokazati vsega svojega znanja.

Kljub dežju se je na otvoritvi zbralo precej Jeseničanov, ki so pod dežniki spremljali otvoritveno slovesnost. Zbrane so nekoliko razgibali tudi ubrani zvoki pihalnega orkestra Jeseniških železarjev. Spregovoril je tudi predsednik plavalnega kluba Jesenice Stefan Nemec, ki je med drugim poudaril, da so jeseniški športni delavci kljub kratkemu roku, ki jim je bil ponujen, prevzeli to elitno tekmovalje, ki bi sicer morali biti v Splitu. S tem vrhunskim tekmovaljem, tako kot lani z X. balkanskimi igrami, Jeseničani prispevajo k popularizaciji te atraktivne športne panoge v Jugoslaviji in Sloveniji, ki je v zadnjem obdobju v precejšnji zatonu. Kljub mnogim problemom pri nas vendarle raste nov rod mladih skakalcev, ki že dosega lepe rezultate in s tem nadaljuje delo skakalcev, ki so že pred drugo svetovno vojno v tej panogi na svetovnih prvenstvih in olimpijadi dosegli zavidljive rezultate. Kot je dejal Stefan Nemec, se ob prazniku dneva borca spominjamo Branka Zihlerja, ki je na olimpijadi v Berlinu dosegel sesto mesto in s tem ponosel slavo in uspeh Jugoslavije v svet, v času narodnoosvobodilne borbe pa je dal življenje kot borec za boljše in srečnejše življenje. Tekmovalja za njegov memorial se morajo obnoviti.

Na Jesenicah se pionirji in pionirke že odločajo za to atraktivno športno panogo. Z vztrajnostjo in veliko dobre volje pri delu bomo že čez nekaj let na tekmovaljih v skokih v vodo ponovno lahko pozdravljali tudi jeseniške tekmovalce.

Prvi dan tekmovalj so sicer maloštevilni gledalci le videli nekaj lepih skokov v vodo. Poleg obveznega programa so moški v prostem programu skakali z deske, ženske pa s stolpa. Najboljši so bili kanadski tekmovalci. Pri moških je zmagal Geller, pri ženskah pa Buschova. Kanadski skakalci so izvajali najtežji prosti program skokov. Od jugoslovanske reprezentance je prvi dan prijetno presenetila Lazarevičeva, ki je v skokih s stolpa zasedla odlično drugo mesto. Moški so bili manj uspešni, saj je bil Grgurevič s skoki z deske osmi. Očitno je imel slab dan, pa tudi ni v najboljši formi.

Drugi dan tekmovalja se je nekoliko popravilo vreme, tako da so ljubitelji atraktivnih skokov z Jesenic in okolice le prišli na svoj račun, tekmovalci pa niso tako zmrzavali kot dan poprej. Tudi tokrat se je pokazalo, da izstopajo kanadski tekmovalci, uspešni pa so bili tudi tekmovalci iz Zvezne republike Nemčije in Egipta. Pri ženskah je zmagala Spudeitova iz Zvezne republike Nemčije, pri moških pa spet Kanadčan Geller. Jugoslovanski predstavniki tokrat niso dosegli vidnejših uvrstitev. Pri tem je treba povedati, da pri ženskah ni nastopila naša najboljša skakalka v vodo Alenka Krajeva in sicer zaradi poškodbe. Drugi dan so moški poleg obveznega programa skakali s stolpa, ženske pa z deske.

Najboljšim skakalcem v vodo so po zaključnem tekmovalju podelili medalje. Večina tekmovalcev se je nato preselila na Dunaj, kjer je bil v naslednjih dneh podobni miting v skokih v vodo kot na Jesenicah, zatem pa so odšli na veliko tekmovalje v Bolzano.

Ob koncu moramo zapisati, da je prireditev v skokih v vodo kljub neugodnemu vremenu uspela, zato pa imajo seveda največji zaslug člani pripravljalnega odbora pri plavalnem klubu Jesenice, ki so tako poleg lanskih X. balkanskih iger v skokih v vodo, spravili "pod streho" še eno pomembno prireditev.

REZULTATI:
Prvi dan - ženske stolp: 1. Barbara Busch (Kanada), 2. Andžela Lazarevič (Jugoslavija), 3. Wendy Fuller (Kanada), 4. Karin Piotraschke (Zvezna republika Nemčija), 5. Karen Hartman (Zvezna republika Nemčija) ... 11. Danijela Mrnjavac (Jugoslavija).

Drugi dan - moški deska: 1. Mitch Geller (Kanada), 2. Ahmed Hasan Mustafa (Egipt), 3. Günnar Spudeit (Zvezna republika Nemčija), 4. Schepers Ralf (ZRN), 5. Somoji Sander (Madžarska) ... 8. Matej Grgurevič, 9. Miroslav Vuković, 10. Arno Longin, 12. Dragan Stevanović (vsi Jugoslavija).

Drugi dan - ženske deska: 1. Andra Spudeit (Zvezna republika Nemčija), 2. Sylvie Bernier (Kanada), 3. Karin Piotraschke (ZRN), 4. Wendy Fuller (Kanada), 5. Patty Kennedy (Kanada) ... 12. Selena Trajković, 13. Danijela Mrnjavac (obe Jugoslavija).

Drugi dan - moški stolp: 1. Mitch Geller (Kanada), 2. Ahmed Hasan Mustafa (Egipt), 3. Schepers Ralf (Zvezna republika Nemčija) ... 7. Mile Bavcon, 8. Boban Bečevski (oba Jugoslavija).

Janko Rabič

BALINARSKI TURNIR OB KRAJEVNEM PRAZNIKU IN DNEVU BORCA

V počastitev praznika krajevnega skupnosti Plavž in dneva borca je krajevni odbor ZB NOV 4. julija pripravil in uspešno izvedel balinarski turnir. Na balinišču v Logu Ivana Krivca se je pomerilo šest ekip. Uvrstilo se je takole: 1. ekipa krajevnega odbora SZDL, 2. 1. ekipa krajevnega odbora ZB NOV, 3. taborniki Plavž, 4. rezervni vojaški starešine Plavž, 5. II. ekipa krajevnega odbora ZB NOV in 6. III. ekipa krajevnega odbora ZB NOV Plavž.

B.

TENIŠKA ŠOLA

Komisija za športno rekreacijo in teniški klub Jesenice bosta tudi letos organizirala teniško šolo za delavce železarne Jesenice. Šola se bo pričela 16. julija in bo trajala do 16. septembra. Tečajji bodo dvakrat tedensko od 15. do 19. ure vsak ponedeljek in sredo na obeh tenis igriščih v Mojstrani.

Prijave sprejema vodja tečaja na igrišču v Mojstrani. Za prosto igranje tenisa imajo delavci železarne Jesenice na razpolago obe igrišči vso sezono in to za odškodnino 10 din za uro igranja na osebo.

Komisija za športno rekreacijo

Na podlagi 3. člena sklepa o podelitvi Gregorčičevih plaket v letu 1979 skupščine samoupravne interesne telesnokulturne skupnosti Jesenice

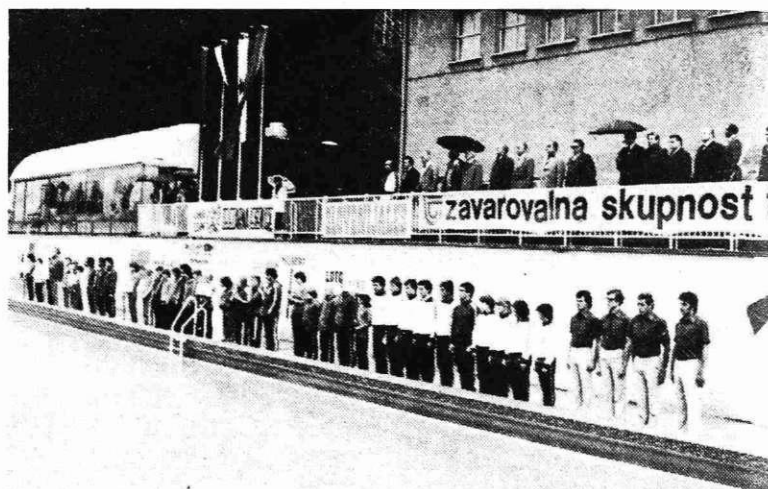
RAZPIS GREGORČIČEVH PLAKET ZA LETO 1979

Za podelitev Gregorčičevih plaket so lahko predlagane organizacije ali posamezniki za:

- aktivnost in uspehe pri razvijanju množičnosti na področju telesne kulture,
- dosežke na področju telesne vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela,
- dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture,
- tekmovalne dosežke na pomembnejših tekmovanjih,
- uspehe, ki pospešujejo telesno kulturo na področju propagande in publicistike.

Predloge za podelitev lahko dajo vsi občani, telesnokulturne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi v pisni obliki na: SAMOUPRAVNO INTERESNO TELESNOKULTURNO SKUPNOST JESENICE, TITOVA 65 do 1. septembra 1979.

Otvoritev mednarodnega tekmovanja v skokih v vodo (Foto F. Črv)

Zmagovalke v skokih z deske (Foto F. Črv)

Zmagovalci v skokih s stolpa (Foto F. Črv)

Udeleženci balinarskega turnirja med pozdravom predsednika KO ZB NOV F. Pesjaka (Foto B. Blenkuš)

MENGEŠ : JESENICE 73:74

SKL ženske - zahod

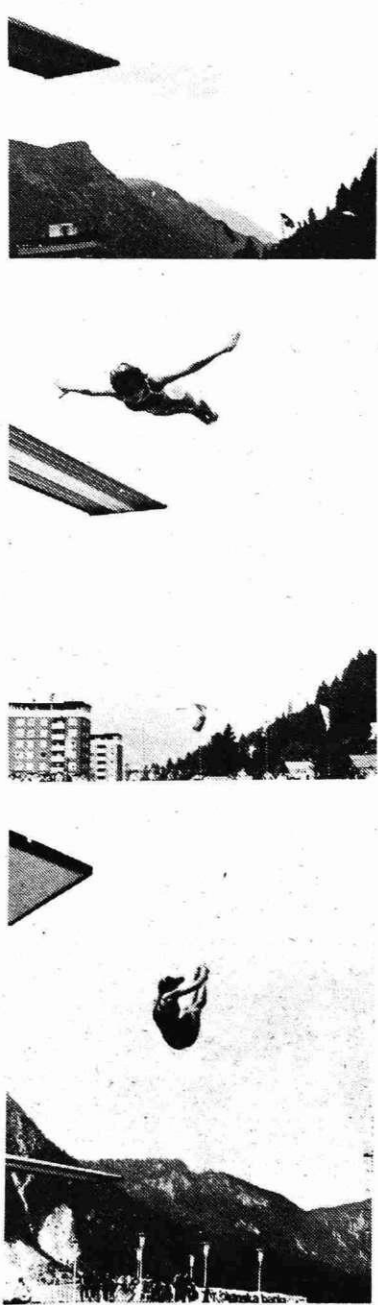
V zelo pomembni tekmi zadnjega kola pomladanskega dela so članice Jesenic presenetljivo premagale v Mengšu odlično istoimensko ekipo.

Za Jesenice so nastopile: Kastelic 7, Stražisar 9, Bertonec 2, Azman 8, Leskovar 7, Vavpotič 41, Učar, Cuder in Slamnik.

V izredno dramatični tekmi so domačinke še osem minut pred koncem srečanja vodile z 12 koši razlike. Gostje z Jesenic so tokrat zaigrale presing-ono in na koncu tekme zmagale s košem razlike. Prav tako se je odvijala igra tudi v prvem polčasu, ko so domače igralke hitro povedle, potem pa jim ob borbenosti Jeseničank ni uspelo vodstva obdržati do odmora.

Čeprav so zmagale le s košem razlike, so naše igralke dosegle dve zelo pomembni točki, ki jim ob dobrih igrah v jesenskem delu lahko prineseta vstop v zimsko enotno super slovensko ligo.

Ce želijo Jeseničanke v jesenskem delu zagotoviti uvrstitev v super ligo, pa jih čaka resno delo tudi čez poletje, saj težke tekme, ki so na sporedu jeseni, zahtevajo dobro telesno in tehnično pripravljenost.

PRVI GORENJSKI TURNIR

V soboto, 14. julija, se bo ob 16. uri v veliki šahovski dvorani šahovskega doma na Jesenicah začel prvi GORENJSKI TURNIR, na katerem bodo sodelovali vsi najboljši gorenjski šahisti, nekaj pa bo tudi gostov iz srbskih klubov. Na turnirju bo sodelovalo 16 igralcev (dva mojstra, 13 mojstrskih kandidatov in en prvokategornik) iz Kranja, Lese, z Jesenic, Zemuna, Osijeka in Kosijerica.

To bo v zadnjih letih daleč najmočnejši turnir na Gorenjskem v organizaciji jeseniškega in kranjskega društva. Kot gostje bodo nastopili mojster Milan Jovič iz Kosijerica, mojstrski kandidat Mirko Vujičić iz Zemuna in mojstrski kandidat Boris Hin iz Osijeka. Milan Jovič je znan srbski šahist in ima poleg mojstrskega naslova tudi naslov vele mojstra v dopisnem šahu, kjer je tudi večkratni državni prvak. Zanimivo je, da je bil tudi dolgoletni ljubljenski trener Jovič je na Jesenicah že igral v prijateljskih srečanjih, ki jih Jeseničani in šahovski kolegi iz Kosijerica negujejo že nekaj let. Ostala dva igralca sta gosta mesta Kranja, s katerim sta Osijek in Zemun pobratena. Kranj bodo zastopali Dušan Joković, Rado Bumber, Tone Rakovec, dr. Srdjan Bavdek in Janez Krek, vsi mojstrski kandidati. Ekipo Lesc bo vodil mojster Rudi Osterman, ki je že nastopal na državnih prvenstvih, leta 1969 pa je na republiškem prvenstvu v Ljubljani tudi že zmagal. Za Lesc bodo igrali še Vojko Mencinger, Boris Matjašič, Tone Praznik, Edo Roblek in Slavko Mali. Jesenice pa bosta zastopala Alojz Železnik in Primož Kosmač.

Tekmovalje bo trajalo od 14. julija do 1. avgusta. Do 22. julija (prvih 8. kol) bo tekmovalje na Jesenicah, od 23. julija naprej (od 9. do 15. kola) pa v Kranju. Pokrovitelj tega tekmovanja je ŽELEZARNA JESENICE, organizatorja pa sta šahovski društvi Jesenice in Kranj. Nagrade bo prispevala šahovska zveza Gorenjske.

Prvenstvo se bo začelo z otvoritvijo v soboto, 14. julija, ob 15.30 v šahovski dvorani na Jesenicah.

TK